ХРИСТИЯНСКО ИЗКУСТВО
В НАЦИОНАЛНИЯ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ
МУЗЕЙ - СОФИЯ

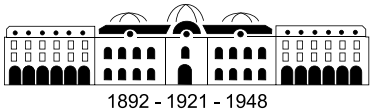

NATIONAL ARCHAEOLOGICAL INSTITUTE WITH MUSEUM

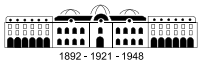

INSTITUTE OF ART STUDIES

Ivanka Gergova Yordan Gatev Ivan Vanev

CHRISTIAN ART AT THE NATIONAL ARCHAEOLOGICAL MUSEUM - SOFIA

CATALOGUE

SOFIA • 2012

PROF. MARIN DRINOV ACADEMIC PUBLISHING HOUSE

НАЦИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ – БАН

ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ НА ИЗКУСТВАТА – БАН

Иванка Гергова Йордан Гатев Иван Ванев

ХРИСТИЯНСКО ИЗКУСТВО В НАЦИОНАЛНИЯ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ МУЗЕЙ - СОФИЯ

КАТАЛОГ

СОФИЯ • 2012

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО „ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ“

АКАДЕМИЧНО ИЗДАТЕЛСТВО
„ПРОФ. МАРИН ДРИНОВ“

1892 - 1921 - 1948
НАЦИОНАЛЕН АРХЕОЛОГИЧЕСКИ
ИНСТИТУТ С МУЗЕЙ

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
Институт
за изследване
на изкуствата

КНИГАТА СЕ ИЗДАВА С ПОДКРЕПАТА НА ПРОЕКТ
“БЪЛГАРСКИ СТОЛИЦИ, ТВЪРДИНИ И СВЕТИНИ”
НА
ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА

БЪЛГАРСКИ СТОЛИЦИ
ТВЪРДИНИ
И СВЕТИНИ

ОБЕДИНЕНА
БЪЛГАРСКА
БАНКА
A Member of NBG Group

www.svetini-bg.net

© Иванка Гергова, Йордан Гатев, Иван Ванев – автори
© Александър Куюмджиев, Иван Ванев, Георги Линков – фотографии
© Йоанис Меймарис, Маргарита Радева, Майа Лачева – предпечат
и графично оформление
© Емануел Мутафов, Златка Ждракова, Светлана Лазарова – превод
© Национален археологически институт с музей – БАН, 2012
© Институт за изследване на изкуствата – БАН, 2012
© Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 2012

ISBN: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД (И. Гергова) 5
ФОРМИРАНЕ НА КОЛЕКЦИЯТА (Й. Гатев) 8
СТЕНОПИСИТЕ В МУЗЕЯ (И. Ванев) 12
ЗА КОЛЕКЦИЯТА (И. Гергова) 22
КАТАЛОГ (И. Гергова)
I. Стенописи 34
II. Икони 65
III. Църковна графика 377
IV. Иконостас, църковен мебелиар 417
V. Миниатюрна дърворезба, предмети от кост, рог, седеф, метал,
камък, смола, текстил 449
VI. Ръкописи 507
БИБЛИОГРАФИЯ 577
РЕЗЮМЕ 581

УВОД

Преди повече от 60 години най-старата и значителна българска музейна институция – софийският Народен музей, е трансформиран в Археологически музей към БАН, който наследява както неговата сграда, така и фондовете му. Новият музей има различен профил и задачи и постепенно прехвърля редица експонати на други музейни институции.[1] Но все още в него се пазят, почти забравени, повечето никога не излизали от депо, около хиляда произведения на църковното изкуство, събирани от Народния музей по идея и с усилията на големите български учени А. Протич, Кр. Миятев, Б. Филов, Ас. Василиев, Н. Мавродинов. Преди да бъде разделена, сбирката е била безпрецедентна по мащабите, разнообразието и стойността си и вероятно е била най-голямата подобна музейна колекция в страната, а може би и на Балканите.

Освен предметите в постоянната експозиция, повечето стенописни фрагменти, останалите в Археологическия музей произведения на християнското изкуство с малки изключения не са били излагани,[2] проучвани и публикувани. През 2006 г. по инициатива на учени от Института за изкуствознание при БАН започна тяхното документиране, което продължи до 2008 г.[3] Оказа се, че това забравено наследство на Народния музей има изключителна научна стойност. Тогавашният директор на Националния археологически институт с музей проф. д-р Васил Николов предложи да се напише научен каталог на сбирката.

Иконостас в Погановския манастир. Архивна фотография на Народния музей

Iconostasis in the Poganovo monastery. Archive photography of the National museum

Обхванатият в каталога материал съдържа произведения, създавани за православната църква и за християнския дом. Включени са и стенописите, свалени от стените на две гробници от Софийския некропол. Материалът е заведен в Средновековния фонд на музея. В

1 Национален Археологически музей. 100 години от откриването на първата експозиция. Под редакцията на проф. В. Николов. С., 2005.

2 На 17 май 2008 г. подбрани произведения бяха изложени в НАИМ във временна експозиция, посветена на деня на музеите. Вж.: Гергова, И. Паметници на църковното изкуство XIV-XIX век. Каталог на изложбата. С., 2008.

3 Екипът, работил по документирането на предметите беше в състав: от Института за изкуствознание при БАН – ст. н. с. I ст. д. изк. Иванка Гергова, ст. н. с. II ст. д-р Александър Куюмджиев, ст. н. с. II ст. д-р Емануел Мутафов, н. с. д-р Иван Ванев, Георги Линков; от НАИМ при БАН – д-р Йордан Гатев, Бисера Томова. Автори на фотографиите са Александър Куюмджиев, Георги Линков и Иван Ванев.

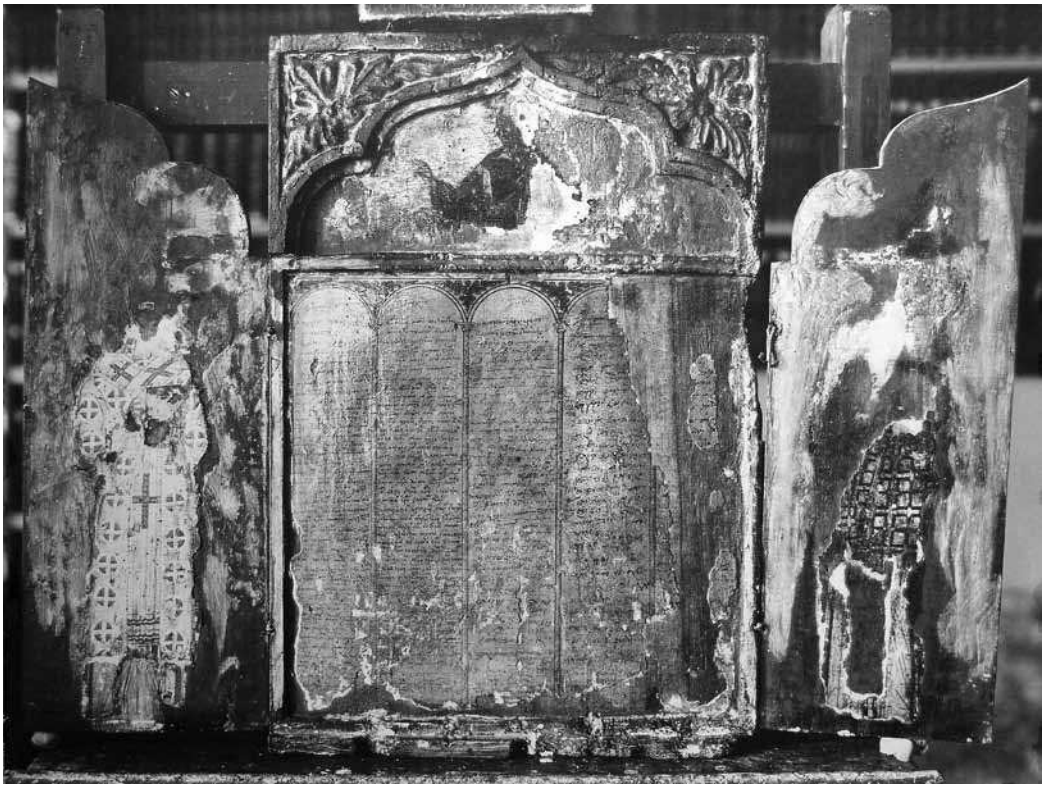

Триптих от Несебър. Архивна фотография на Народния музей
Triptych from Nessebar. Archive photography of the National museum

каталога не са намерили място някои стенописни фрагменти, за произхода на които няма никакви данни, а самите те не носят особена информация (предимно части от фонове), както и тези, които са намерени в ново време при разкопки. Не са включени и църковните утвари, принадлежащи на друг фонд, които са обработвани и отчасти публикувани.

Каталожният материал е организиран в раздели според спецификата му, като във всеки раздел е спазен, доколкото е възможно, хронологичен принцип. За всеки предмет са посочени всички данни, с които се разполага. Липсата на някои от тях се дължи на оскъдната документация или състоянието на предмета. Главен източник са старите инвентарни книги на Народния музей и по-късните описи, чиито данни са проверени. Някои уточнения за произход бяха направени след проучване на стария фотоархив на Народния музей, съхраняван в НАИМ. В музейната документация не са отбелязвани време на изпълнение на произведението и майстор. Всички датировки и атрибуции са дело на автора на каталожната част, който носи отговорност за тяхната прецизност.

Големият брой на обхванатите в каталога произведения прави невъзможно репродуцирането на всяко от тях. За илюстриране са подбрани предимно непубликувани произведения в добро състояние и с висока художествена и научна стойност, които дават представа за цялото разнообразие на колекцията.

И. Гергова

ФОРМИРАНЕ НА КОЛЕКЦИЯТА

Националният археологически институт с музей /НАИМ/ при БАН е пряк наследник на Народния музей, първата музейна институция в България, която се обособява от Народната библиотека и музей в София през 1892 г. В музейните колекции влизат както археологически паметници, така и икони и църковна утвар, ръкописи (впоследствие прехвърлени на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий"), монети, картини и етнографски предмети,[4] разделени в три сбирки – Старовековна, Нумизматична и Етнографска. От Етнографската сбирка през 1906 г. са създадени основните фондове на Етнографския музей, сега Етнографски институт и музей при БАН. През 1908 г. е учреден и Художествен отдел, от който по-късно произлиза Националната художествена галерия.

В началото музейните колекции се съхраняват в сградата на Буюк джамия, през 1885 г. са пренесени в сградата на Министерството на просвещението (днес Природонаучния музей), през 1895 г. в сградата на Висшето училище и през 1900 г. отново в Буюк джамия.[5] През 1906 г. Буюк джамия се утвърждава като сграда на Народния музей, който през 1908 г. с влизането в сила на Закона за народното просвещение е преименуван на Народен археологически музей. През 1948 г. Народният археологически музей и Археологическият институт се сливат и преминават към Българската академия на науките под името Археологически институт и музей при БАН. През 2007 г. той е признат за национална институция.

Първоначално в музея се събират всякакви предмети, свързани с историята на страната, като всички археологически паметници и стари произведения на изкуството се числят към Старовековния отдел. През 1908 г. от Старовековния отдел е обособен Средновековен отдел, в който влизат и всички средновековни християнски паметници.[6] През 1910 г., когато Богдан Филов става директор на музея на мястото на Вацлав Добруски, в Средновековния отдел се числят 722 паметника. През 1920 г. е направена проверка на инвентарните предмети, след която всички раннохристиянски паметници от Старовековния отдел са преместени в Средновековния, както и всички копия от фрески, щампи и икони (дотогава намиращи се в Художествения отдел).[7] Към Средновековния отдел е създадена специална сбирка „Материали за историята на българската църковна и светска живопис и архитектура", в която влизат копия на миниатюри, фрески, планове и изгледи на църкви и къщи. През 1934 г. в Средновековния отдел се числят вече 2584 паметника, без да се броят копията, основно на стенописи.[8] През 1942 г., когато започва опаковането и евакуацията на фондовете, свързана с участието на страната във Втората световна война, в Средновековния отдел има записани 3356 инвентарни номера.

След съединяването на Народния музей с Археологическия институт през

---

4 Водач за Народния музей в София. С., 1923, 3-20.

5 Илиева, П., И. Сотиров. Отдел фондове. В: Национален археологически музей – 100 години от откриването на първата експозиция. С., 2005, 37-45.

6 Водач за Народния музей в София, 162-229.

7 Водач за Народния музей в София, 15.

8 Илиева, П., И. Сотиров. Отдел фондове. В: Национален археологически музей – 100 години от откриването на първата експозиция, 40.

1948 г. настъпват промени. Основно внимание се отделя на научната част и колекциите се попълват основно от археологически разкопки. Вследствие на това музейните депа се задръстват с необработен археологически материал, което пречи на нормалното им функциониране. Това още повече задълбочава създадената вследствие на войната бъркотия – изгорели картотеки, предмети с липсващи, изтрити или сгрешени инвентарни номера. Вместо да се тръгне във вярната посока – идентификация на паметниците и подробно картотекиране, през 1962 г. се издава заповед за пълна инвентаризация със създаване на инвентаризационни описи. Създадени са 156 описа на музейни предмети, които според действащата нормативна уредба са актуални и до сега. Старите инвентарни книги, в които има подробна и изчерпателна информация, внесена от едни от най-добрите български специалисти, остават да се ползват като научно-помощна информация. Новите описи се оказват с много грешки, неверни или липсващи инвентарни номера, повторения и пропуски.[9] Част от по-ранните икони са записани в описите на Ранносредновековния фонд (общо 22 описа), а основната част са заведени в Късносредновековния фонд (8 описа). Копията на стенописи, щампи, икони и др. са заведени в Научно-спомагателната част на Средновековния и Късносредновековния фонд. Днес във фонд Средновековие се числят 6244 паметника, от които приблизително 10% са икони.

Събирането на произведения, създавани за православната църква, започва от самото основаване на музея. Още първият директор на музея Вацлав Добруски със съдействието на административните, военните, църковните и училищните власти започва прибирането на паметници от цялата страна.[10] За иконите това е един от основните начини на събиране до 60-те години. За много от тях липсват ясни данни за произход. Иконите от Тревненската художествена школа произхождат главно от Търново, Търновско (Арбанаси) и Врачанско, а иконите от Самоковската школа, както и от софийски зографи, зографи от Света гора и от Черноморието - от София и Южна България.

Освен живопис са събрани и множество дребни предмети, свързани с християнския култ – резбовани и костени кръстчета, металически, седефени, костени и рогови иконки, обкови от евангелия и икони и др. Особено ценна е златната иконка реликвиар от Елена, прекрасна византийска работа от XII в. В музея е събрана и богата колекция от възрожденски щампи, както и клишета от дърво и метал за отпечатването им.

Много икони са прибрани от църкви, голяма част от които запуснати или по-късно съборени. Това са основно несебърските църкви „Св. Стефан", „Св. Йоан Предтеча", „Св. Параскева", „Св. Георги Мали"; църквата „Рождество Христово" в Арбанаси; църквата в с. Крапец, Пернишко; софийските църкви „Успение Богородично" и „Св. Богородица"; църквата в Бояна; църквите „Успение Богородично" и „Св. ап. Петър и Павел" във Велико Търново. Тук трябва да споменем и църквите „Успение Богородично" в Пазарджик; „Св. Никола" в Мелник; „Св. Петър и Павел", с. Сталийска махала, Ломско; „Св. Никола" в с. Царевец (Влашко село), Врачанско и др. Икони са взимани и от някои манастири - Седемте престола, Дряновския, Сеславския и др. Особен интерес представляват двустранната икона, триптихът поменик и иконостасът на църквата от Погановския манастир, взети преди войните за реставрация, още повече че след Ньойския мирен договор тези земи са предадени на Сърбия.

От голямо значение за българската история са и прибраните от музея триптихи

9 Илиева, П., И. Сотиров. Отдел фондове. В: Национален археологически музей – 100 години от откриването на първата експозиция, 42-43.

10 Водач за Народния музей в София, 10.

поменици – от Арбанаси, Полошкия манастир, манастира „Св. Никола” в с. Слепче, Прилепско,[11] и др.

Много ценни паметници са спасени от българската армия по време на Балканската и Първата световна война. Те са предавани основно от Лозенградското генералгубернаторство, както и от българските части, участвували в сраженията при Чаталджа и обсадата на Одрин. Произхождат главно от Източна Тракия – Лозенград, Каликратия, Акалан, както и от църквата „Св. св. Константин и Елена” в Одрин.

Голям брой икони са подарени на музея. Известният руски професор византолог Н. Кондаков, който бяга през България след революцията от 1917 г., подарява на музея синайска поклонническа икона. Други дарители са З. Стефанов, който подарява и икони на Никола Образописов; Л. Николова, М. Георгиев, О. Шехтер и А. Сакахян.

Голяма част от колекцията е събрана чрез откупки от частни лица през периода 1910 – 1960 г. въпреки хроничния недостатък на средства. Някои от тези лица са антиквари и се занимават с покупко-продажба на културни паметници, събирани из цялата страна. На първо място сред тях трябва да се посочи М. Миланов от Горна Оряховица, продал над 50 икони на музея. По повече от 30 паметника са откупени и от Х. Зарзанов от София и Ст. Георгиев от Враца. Други търговци на антики, от които са купувани икони, са Л. и К. Димитрови, Н. Каролев, К. Чипев и Захари Стефанов, всички от София. Освен че продава, Захари Стефанов и дарява икони на Художествената академия, откъдето после попадат в музея. Произведения на църковното изкуство са продавани и от антиквари от еврейски и арменски произход – Я. и К. Леви, Б. Пинкас, А. Сахарян, А. Раханян и З. Саханян, всички от София. Откупените от М. Миланов и Ст. Георгиев икони са предимно от Тревненската школа, докато произведения от Самоковската школа са продавани главно от софийски антиквари. Сред откупките попадат и немалък брой руски икони. Икони продават и известни наши интелектуалци – Райна Митова (поетесата Калина Малина) и художникът Дечко Узунов. Някои уникални паметници са откупени от роднини на известни зографи от Самоковската школа. От голям брой частни лица са откупени еднократно по една-две икони, явно семейно притежание. Такива са М. Величкова, Ив. Кепов, Г. Попов, П. Чипев, К. Фъртунов, Я. Дайски, А. Славов, К. Панайотов и др. Няколко произведения са купени в чужбина – Букурещ и Виена.

След създаването на Археологическия институт с музей и отделянето на Художествения отдел голям брой икони са предадени от Художествената академия, за жалост твърде често с неизвестен произход. Немалко икони са предадени и от Министерството на вътрешните работи – два музейни описа, явно паметници, заловени при нелегална търговия. Те също са без данни за произход.

Някои произведения в колекцията на музея са набавени от археологически разкопки.

Колекцията от произведения на църковното изкуство в Националния археологически институт и музей днес се намира на няколко места. Подбрани части от нея служат като ядро на две големи постянни експозиции – едната на Отдел за старо българско изкуство при Националната художествена галерия в Криптата на храм-паметник „Св. Александър Невски”, а другата на Националния исторически

11 Гергова, И. Поменици от Македония в български сбирки. С., 2006, 114-133.

музей, където паметниците са предадени за временно ползване през 60-те и 70-те години. Много от тези икони участват и във временни изложби или в изложби на споменатите институции зад граница.

Части от колекцията са ядрото на представителните за България изложби „Хиляда години българска икона” през 1976 г. в Париж и „Християнско изкуство в България”

Експозиция на Археологическия музей
Exposition of the Archaeological museum

през 2000 г. в Рим. Икони от сбирката се включват и в големи тематични международни изложби, всички придружени с великолепни каталози – „Византия. Силата на образа”, 1997 г., Катедрален музей в Хилдесхайм, Германия; „Божията майка във византийското изкуство”, 1999 г., музей „Бенаки”, Атина, Гърция; „Византийски часове”, 2002 г., музей „Бялата кула”, Солун, Гърция, както и цикъла от три изложби, посветени на Византия (1997-2007) в Музея на изкуствата „Метрополитън” в Ню Йорк, САЩ.

Й. Гатев

СТЕНОПИСИТЕ В МУЗЕЯ

Близо един век ни дели от времето, когато в Народния археологически музей са приети първите свалени стенописи. Въпреки значимостта на изключително богатия фонд от трансферирани фрагменти днес малко познаваме дългата история на неговото формиране. За период от близо четири десетилетия се създава най-голямата сбирка от свалени стенописи у нас. Големите финансови затруднения не са попречили да се трансферират десетки фрагменти от обречени на разрушение паметници. Огромна заслуга за това имат работилите към музея български художници Марин Георгиев Устагенов, Асен Белковски, Кирил Цонев и Карл Йорданов. Освен че са владеели живописните техники, те са били запознати и с утвърждаващите се по това време в Европа принципи в съвременната реставрация на стенописи.

Организирането на колекцията е последица от активната покровителствена политика на държавата от начало на XX в., в която се обръща особено внимание на културно-историческото наследство. През 1909 г. е приет Закон за народното просвещение, според който грижата за опазването на „всички паметници и старини в България" е поверена на Народния археологически музей.[12] Едновременно с това се изготвя и публикуваният през 1911 г. Закон за старините, който създава законова база за силно централизирана държавна политика в областта на издирването, изучаването, опазването и популяризирането на културно-историческото наследство.[13] В раздел II на закона е разгледана организацията на Службата за запазване и поддържане на старините. Според чл. 4 към Народния археологически музей се предвижда и създаването на Комисия за старините, която се оглавява от директора.[14]

Системното полагане на грижи за опазване на стенната живопис в България води своето начало от първата реставрация на Боянската църква, започнала през лятото на 1912 г. Според протоколната книга на Комисията за старините това е и едно от първите обсъждания в тази област.[15] На 16 май 1912 г. е одобрена програмата за реставрация на австрийския художник Йозеф Бала.[16] Неговите намеси се оказват неудачни и още същата година работата върху стенописите е поверена на българския му колега Марин Георгиев.[17] При първите опити за разслояване на стенописи в периода 1912-1913 г. той успява да свали и прехвърли върху нова основа два фрагмента от наоса на църквата, като по този начин поставя началото и на богатата колекция от свалени стенописи в

12 Държавен вестник, бр. 49, 1909, 29. По-специално проблемите на законодателството, засягащо музеите и старините, са разгледани от Доротея Соколова: Соколова, Д. Българските закони за музеите и старините. Етапи на създаване, особености и ефекти на функциониране (края на XIX и първата половина на XX век). – Проблеми на изкуството, кн. 3, 2000, 10-17.

13 Държавен вестник, бр. 37, 1911, 1-5.

14 Пак там, 1.

15 Докладът на Йозеф Бала за реставрация на стенописите е разгледан на заседанието на 26 април 1912 г. Протоколна книга на Комисията за старините, Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 211, л. 7 гръб.

16 Протоколна книга на Комисията за старините, Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 211, л. 10 гръб.

17 Ванев, И. Марин Георгиев Устагенов и трансферирането на стенописи в България от началото на XX век (предварителни наблюдения). В: Проблеми на изящните и приложните изкуства. Сборник доклади 2004-2006. С., 2007, 118-124.

Народния археологически музей.[18]

През 1912 г. е направен опит да бъдат запазени и стенописите от гробница № 4, открита северно от Народното събрание. Успешно, заедно със зидовете, са прибрани три стенописни фрагмента.[19]

След катастрофалното земетресение на 1 юни 1913 г. под ръководството на М. Георгиев се извършват аварийни реставрационни намеси върху две от пострадалите търновски църкви.[20] За да бъде предпазена църквата „Св. св. Петър и Павел" от по-нататъшно разрушение, управлението на Народния музей разпорежда изграждане на временно покритие. През лятото на 1914 г. М. Георгиев ръководи спасителните намеси върху оцелелите стенописи. Останалите върху съществуващите стени на църквата фрагменти са почистени и закрепени.[21] Поради тежкото конструктивно състояние на оцелелите зидове в някои участъци е било невъзможно стенописите да бъдат запазени на място и трансферирането е било единствената възможност за спасяването им. Според Богдан Филов фрагментите са свалени внимателно от зидовете и поставени върху „гипсови плочи". Така те са пренесени цели в Народния музей в София.[22] По този начин са извадени и спасени от развалините на църквата и фрагменти, паднали още при самото земетресение.[23] По същото време са свалени и няколко фрагмента от силно пострадалата след земетресението църква „Св. Петка".[24]

Свалянето на стенописи от църквата „Св. Петър" при с. Беренде е отбелязано от Андрей Протич в Годишника на Народния музей за 1921 г.[25] Тогава М. Георгиев прехвърля върху нова основа Тайната вечеря, Умиване на нозете, Молитва в Гетсиманската градина и Св. Алексий Человек Божий.[26] Интересно е да се отбележи, че година преди това, през 1920 г., поради аварийното състояние на стенописите са отпуснати средства за „закрепване на фреските".[27] Вероятно първоначално е направен опит застрашените от отделяне фрагменти да бъдат реставрирани *in situ*.[28] Тази намеса не дава добър резултат и през следващата година се налага сваляне на стенописите в аварийно състояние.[29]

През 1927 г. А. Протич откупува от Самоков малък стенописен фрагмент,

---

18 През 2007 г. фрагментът с изображението на св. Георги бе върнат на оригиналното му местоположение на северната стена в наоса на църквата. Изображението на Христос Пантократор (81 х 74; инв. № 2091) днес се съхранява в Отдела за старо българско изкуство към Националния музей за българско изобразително изкуство (НМБИИ).

19 Миятев, К. Декоративната живопис от софийския некропол. С., 1925, 23.

20 Филов, Б. Църквата Св. Петър и Павел в Търново. – Известия на Българското археологическо дружество IV, 1914 (1915), 255-256.

21 Пак там, 256.

22 Пак там, 256.

23 В края на 70-те години на XX в. фрагментите от „Св. св. Петър и Павел" са върнати в църквата на предполагаемото им първоначално място.

24 Днес част от тези фрагменти се съхраняват в Отдела за старо българско изкуство към НМБИИ.

25 Протич, А. Народният музей през 1921 год. - Годишник на Народния музей 1921 (1922), 17.

26 Днес Тайната вечеря и Св. Алексий Человек Божий се съхраняват в Отдела за старо българско изкуство към НМБИИ.

27 Протич, А. Народният музей през 1920 год. – Годишник на Народния музей 1920 (1921), 38.

28 В близост до свалените сцени върху живописния слой на по-долния регистър бяха открити замърсявания, вероятно от извършеното в миналото „заздравяване" на аварийните участъци. Взетите проби показаха $CaCO_3$ с незначителни количества пълнител.

29 Ванев, И. Нови данни за трансферирането на стенописи от църквата „Св. Петър" при с. Беренде. В: Проблеми на приложните и изящни изкуства 2. С., 2008, 57-64.

поставен в рамка, с изображение на Бог Саваот. Изображението е един от малкото запазени стенописи, свалени при разрушаването на старата Хрельова църква в Рилския манастир през 30-те години на XIX в. Според запазения надпис от тилната страна фрагментът е реставриран от Асен Белковски през месец април 1930 г.[30]

През 1935 г. Народният музей за първи път провежда конкурс за трансфериране на стенописи заради аварийното състояние на църквата „Св. Никола" при Мелник. За изпълнението на тази задача Музейният комитет се спира на художниците М. Георгиев, К. Цонев и А. Белковски, които „счита за единствено подготвени в България за такава работа".[31] На 22 ноември 1935 г. е изпратена покана до тримата реставратори да подготвят оферти за предложената работа.[32] Основните изисквания на музея са „фреските да се снемат на цели късове и заздравят с гипсова подложка, желязо и дървени рамки", както и „всички тонове и въобще повърхността да се запазят така, както са били до снемането им".[33] Заедно с цената на квадратен метър и времето за изпълнение предложението трябвало да съдържа и кратка информация за начина и средствата, с които реставраторът ще си служи. Освен това било необходимо да се посочат обекти с предишни реализации, както и да се приложи свидетелство за обучение в областта на реставрацията.[34]

Първите известни реставрационни намеси, извършени от Кирил Цонев, са върху стенописите на Боянската църква и се отнасят към периода 3 август – 10 декември 1934 г.[35] През същата година той работи и върху стенописите в църквата на Земенския манастир. Протоколите от приемателните комисии, в които са включени служители на музея, показват одобрение на извършените от него намеси. Въпреки че никога не е бил на постоянна работа в музея, той бързо успява да си спечели име на добър специалист, запознат със съвременните методи на реставрация. Вероятно това му дава предимство и в този първи по рода си конкурс за трансфериране на стенописи. Така на заседание на Музейния комитет на 4 декември 1935 г. свалянето на стенописите от църквата „Св. Никола" при Мелник е възложено на К. Цонев.[36]

Стенописните фрагменти, запазени по това време в църквата, са били около 135 м^2.[37] Първоначалното решение на Музейния комитет е да бъдат свалени всички представляващи интерес стенописи. Отпуснатият кредит по бюджета за годината обаче се оказва недостатъчен, затова и решението е на първо време да бъдат свалени само 15 м^2 от най-застрашените фрагменти.[38] Въпреки значителните затруднения К. Цонев успява в началото на 1936 г. да свали и пренесе в София сцената Целувката на Юда и запазените фрагменти от Възнесение Христово. За съжаление, сваленитe

30 На 3 юли 1929 г. Асен Белковски е назначен за учител в III Софийска мъжка гимназия и е командирован на работа в Народния музей. За щатен реставратор към музея е назначен на 1 август 1936 г. Вж: Асен Белковски (лично досие). Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 26, л. 19.

31 Музеен комитет 1922-1936. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 213, л. 185 гръб.

32 Протоколи, доклади, актове и преписки във връзка с издирване и запазване на старините (1936), Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 275, л. 248-250.

33 Пак там, л. 248.

34 Пак там, л. 248 гръб.

35 Протоколи, доклади, актове и преписки във връзка с издирването и опазването на старините. Доклади за извършената работа във връзка с консервирането на Боянските фрески (1934). Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 273, л. 536.

36 Музеен комитет 1922-1936, Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 213, л. 186 гръб-189.

37 Пак там, л. 187 гръб.

38 Пак там, л. 188 гръб.

стенописи не са обработени и експонирани след пренасянето им в музея. Според годишния доклад за състоянието на Средновековния отдел за 1936 г. „стенописите не са изложени поради липса на място”.[39] Несваленитe стенописи, поради липсата на достатъчно средства, остават още десет години в руините на църквата, директно

Църквата „Св. Никола” в Мелник. Архивна фотография на Народния музей
The church “St. Nicholas” in Melnik. Archive photography of the National museum

изложени на разрушителните атмосферни условия.

Въпреки високата оценка за реставрационните намеси на К. Цонев молбата му за назначаване на постоянна работа като художник-реставратор в Народния музей е отхвърлена. Новоназначеният реставратор е Карл Йорданов. Той започва работа в музея на 4 март 1939 г. на мястото на уволнения А. Белковски. Малко след това е изпратен за една година на специализация в Германия и Италия. Завръщането на К. Йорданов в България съвпада с интересно археологическо откритие. При изкопни работи за строителството на нова сграда за Народната библиотека на мястото на Царския манеж в София през месец септември 1940 г. са намерени 10 раннохристиянски гробници. В гробница № 1 е открита добре запазена стенописна украса. Днес в музея се съхранява един от фрагментите, свален от северната стена

39 Годишни отчети за състоянието и развитието на праисторическия, старовековен, средновековен и нумизматичен отдел, 1922-1948. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 224, л. 114 гръб. Постепенното прехвърляне на фрагментите върху нова основа започва едва в края на 70-те години от студенти в катедра Реставрация на НХА.

на гробницата (пор. № 20; 51 х 114).[40]

Следващото известно сваляне на стенописи е отбелязано в отчетите на Народния археологически музей за 1941 г. Там се споменава, че през тази година е „снета […] част от живописта на старата църква в село Железна".[41] „Поради късното и лошо време" К. Йорданов успява да свали малка част от запазените стенописи.[42] По тази причина на 10 август 1942 г. е командирован отново до с. Железна.[43] В отчета за дейността на „препараторското ателие" при музея е отбелязано, че още през същата година „са развити донесените от старата църква в с. Железна стенописи".[44]

След бомбардировките над София К. Йорданов отново е принуден да работи над прехвърлените върху нова основа стенописи от с. Железна. За намесата върху засегнатите от бомбардировките фрагменти той споменава в реставраторския дневник за 1946 г.: „Фреските снети от мен, беха повредени от въздушното сътресение при нападенията. Много беха скъсани и изтърбушени, на други боята на места излющена. Почистих ги, опресних, подлепих и наново ретуширах излющената боя."

По време на бомбардировките в София са засегнати и някои от църквите. Една от тях е църквата „Св. Никола" на ул. „Цар Калоян" № 8.[45]

По време на предприетите през 1945 г. разкопки е открита по-стара триконхална постройка със запазени стенописи.[46] През същата година Карл Йорданов и Асен Василиев свалят няколко фрагмента от тази живопис.[47]

Както вече бе уточнено, от началото на декември 1935 г. до края на февруари 1936 г. К. Цонев успява да свали една малка част от запазените стенописи в църквата „Св. Никола" при Мелник. В докладите на уредниците до 1946 г. свалянето на останалите в църквата фрагменти се явява като една от най-важните задачи за запазването на извънмузейните старини. Въпреки това в продължение на 10 години не са осигурени необходимите средства. Така К. Йорданов е командирован за 25 дни в Мелник едва на 27 април 1946 г.[48] За това време успява да свали около 16 м^2 от останалите на място стенописи.

През същата година му е възложено да свали и пренесе в музея фрагменти и от църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.[49] Поради застудяване на времето и изчерпване на материалите той успява да свали само около 15 м^2 стенна живопис.

През 1947 г. К. Йорданов е командирован за втори път в Мелник, за да свали

---

40 Ванев, И. Един стенописен фрагмент от раннохристиянска гробница в София. За най-ранния пример на техника strapo в България. - Проблеми на изкуството, 2008, 3, 10-13.

41 Велков, И. Отчет за състоянието, развитието и управлението на Народния археологически музей през 1941 г. – Училищен преглед, XLII, 1943, 281.

42 Годишни и месечни отчети на сътрудниците при музея за извършена работа, 1922-1940. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 226, л. 67.

43 Пак там, л. 213.

44 Велков, И. Народен археологически музей през 1942 година. – Годишник на Народния музей, VII, 1942 (1943), 267-268.

45 Днес в НАИМ-БАН се съхранява един фрагмент (инв. № 3403, 95 х 42). Другото запазено изображение (инв. № 3404, 95 х 44) се намира в депо на Отдела за старо българско изкуство към НМБИИ.

46 Годишни отчети на сътрудниците при Музея, 1946-1949. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 231, л. 15 гръб.

47 Годишни отчети на сътрудниците при Музея, 1946-1949. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 231, л. 2 гръб.

48 Заповеди и преписки във връзка с научни командировки в страната, 1944-1948. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 263, л. 97.

49 Доклади от командировки в страната 1943-1946 г. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 256, л. 104.

Църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Архивна фотография на Народния музей

The church “St. Nicholas” in the village of Zhelezna, Chiprovtsi region. Archive photography of the National museum

Църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Архивна фотография на Народния музей

The church “St. Nicholas” in the village of Zhelezna, Chiprovtsi region. Archive photography of the National museum

и пренесе в музея и останалата част от запазените изображения. Този път успява да свали още 19 м^2. Същата година К. Йорданов отново е изпратен в Несебър, но по повод трансферирането на стенописите от църквата „Св. Георги Големи".

Разкопки край църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Архивна фотография на Народния музей

Excavations by the church "St. George Golemi" in Nessebar. Archive photography of the National museum

В края на ноември – началото на декември 1947 г. К. Йорданов отделя около 30 м^2 от стенописите в църквата.[50] Отново поради липса на материали, той няма възможност да свали всички запазени фрагменти.

През 1948 г. К. Йорданов продължава да сваля стенописи от църкви в аварийно състояние. Първо е изпратен в с. Калотина, където отделя няколко фрагмента от стените на църквата „Св. Никола".[51] След това успява да пренесе в музея и 2 фрагмента от свода на арката северно от олтара на Червената църква в Перущица.

Несъмнено К. Йорданов е реставраторът с най-голям принос за формирането на колекцията от свалени стенописи. Благодарение на неговата дейност в рамките на няколко години този ценен фонд нараства значително. Той остава на работа в музея до май 1949 г. Това до голяма степен предопределя съдбата на сваленитe и необработени стенописи. Напускането му се свързва с неговото неодобрение

50 Доклади от командировки в страната 1947 г. Научен архив на БАН, ф. 132, оп. № 1, а. е. 257, л. 86.
51 Мавродинова, Л. Стенната живопис в България до края на XIV век. С., 1995, 71.

Източна стена на притвора на църквата „Св. Никола" в с. Калотина. Архивна фотография на Народния музей

Eastern wall of the narthex of the church "St. Nicholas" in the village of Kalotina. Archive photography of the National museum

Червената църква в Перущица. Архивни фотографии на Народния музей

The Red Church in Perushtitsa. Archive photography of the National museum

при наложените структурни промени в музея към края на 1948 г. Тези промени всъщност слагат край на ръководната функция на Народния археологически музей по отношение на опазването на културното наследство на България. Въпреки това до създаването на Института за паметници на културата през 1957 г. сътрудниците на музея продължават да имат водеща роля при опазването на недвижимите паметници.

След като напуска своята длъжност, К. Йорданов продължава да получава от музея поръчки, свързани с трансфериране на стенописи. Във връзка с изграждането на язовир Студена в средата на 50-те години той е командирован до с. Крапец да свали стенописи от една от църквите на селото. В резултат на неговата работа са запазени 27 стенописни фрагмента.

След реформите новият Археологически институт с музей на БАН преустановява грижите за прибраните стенописи и икони, като фокусира интересите си главно върху археологическите паметници. Така за период от няколко десетилетия необработените стенописи потъват в депата. Във връзка с учебната работа на катедра Реставрация при НХА през 1975 г. са приети първите 15 стенописни фрагмента от фондовете на музея.[52] Стенописите постъпват за реставрация в катедрата на няколко етапа, като последният фрагмент от музея е приет през 2002 г.[53]

Обработването и прехвърлянето върху нова основа е извършено главно под формата на курсови задачи. Специфичното състояние на стенописите налага разработването на конкретни технологии при обработването на всеки отделен фрагмент. Основните проблеми са свързани с изправяне на деформираните облепващи платна и разглаждане на живописния слой. Това касае по-голямата част от сваленитe в техника *strappo* фрагменти, които дълго време са съхранявани навити на рула.

Благодарение на задълбочените проучвания в процеса на работа при повечето фрагменти е открит техният първоначален произход. Впоследствие формата и размерите на основите са предадени максимално точно след проучване на запазената оригинална архитектурна среда. По този начин са изработени новите основи за запазените части от сцената Възнесение от църквата „Св. Никола" при Мелник, както и при двата фрагмента от Червената църква при Перущица.

Реставрацията на необработените стенописни фрагменти, съхранявани с десетилетия във фонда на НАИМ-БАН, е значителен принос при опазването и изучаването на средновековните стенописи в България. Благодарение на дългогодишната дейност на катедра Реставрация познатите само по стари фотографии фрагменти отново са върнати в научно обращение. Направените анализи във връзка с подготовката на дипломните работи дават допълнителна информация за материалите и техниката на реставрираните стенописи. Резултатите от изследванията на платна от протекционен слой, облепващи адхезиви и използвани консолиданти са и единствените сведения, благодарение на които днес разполагаме с познания за реставрационната практика в България през първата половина на XX в.

И. Ванев

52 Вълкова, М. Учебни дисциплини и програми. В: 30 години катедра Консервация и реставрация 1973-2003. С., 2003, 21.

53 Ванев, И. Реставрационни намеси, приложени върху стенописите на църквата „Св. Никола" при град Мелник. – Проблеми на изкуството, 2004, кн. 3, 22-27.

ЗА КОЛЕКЦИЯТА

СТЕНОПИСИ

Във фонда на Археологическия музей са съхранени стенописи от няколко църковни ансамбъла, които в някои случаи не са пълни, тъй като част от фрагментите са преминали в Криптата. Днес всички тези стенописи представляват особена ценност, тъй като са свидетелства за храмове, които вече не съществуват (църквите в с. Железна, Чипровско; с. Крапец, Пернишко; несебърските „Св. Георги Мали" и „Св. Георги Големи") или са в руини (само църквите в Беренде и Калотина все още са запазени в цялост). Голяма част от тези стенописи са проучени и публикувани, но сред тях има и такива, които до този момент са неизвестни или не са били обект на научен интерес.

Във фонда се пазят фрагменти от две сцени, които въпреки състоянието си издават почерка на извънредно добър майстор, който гради формите свободно и артистично. Архитектурните детайли, изграждането на единственото запазено лице и други подробности сближават фрагментите със стенописите в скалната църква край Иваново, Русенско, изпълнени през XIV в. Изясняването на техния произход – скалния параклис „Св. Марина" край Карлуково – е истинска изненада. Досега не беше известно къде се намират сцените Успение Богородично и Възкресението на Лазар, свалени от западната стена на наоса на параклиса.[54] В сбирката на музея обаче са запазени малки части от двете сцени, а останалото продължава да е в неизвестност (публикувани са други части от липсващите сцени).[55] Възможно е при посещението на Кр. Миятев в църквата през 30-те години на XX в.[56] тези фрагменти да са свалени заради тяхното аварийно състояние, а много по-късно неизвестно лице да е отделило от основата останалите на място части от сцените.

Непубликуваните фрагменти, свалени от стените на двете църкви от XIV в. в Калотино и Беренде, допълват знанията за техните ансамбли и биха послужили за по-нататъшно изясняване на тяхната датировка и история. В този смисъл фресконадписът от църквата в Калотино е особено важен.

Интерес представлява образът на св. Мина от източната стена на притвора на църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско, чийто оригинал не беше известен до този момент.[57] Ас. Василиев публикува един графит от същата стена, датиращ от 1521 г.,[58] което дава основание стенописът да се датира от края на XV в., време, от което в България са запазени твърде малко паметници.

Целият стенописен ансамбъл (доколкото е бил запазен) от църквата в с. Крапец, Пернишко, която е залята по-късно от водите на язовир Студена, е бил свален и

54 Мавродинова, Л. Скалните скитове при Карлуково. С., 1985, 18, 21.
55 Панайотова, Д. Света Марина. – ИИИИ, VI, 1963, 145, ил. 12 – фрагмент от Успение Богородично; 148, обр. 14 – фрагмент от Възкресението на Лазар.
56 Миятев, К. Пещерна църква „Св. Марина". – ГНМ, VI, 1936, 287-293.
57 Гергова, И. Църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско. В: Ниш и Византија IV. Ниш, 2006, 352, и бел. 28 – фрагментът беше недостъпен за изследване по време на написване на статията.
58 Василиев, Ас. Църкви и манастири из западна България. – РП, IV, 1949, 101.

е запазен в музея (няколко фрагмента са в Криптата). Църквата, за която не се знае буквално нищо, дори не е сигурно посвещението ѝ,[59] е била еднокорабна, с неголеми размери. Иконографската програма е обичайна за поствизантийския период – ред от светци в цял ръст, над тях ред от медальони с образи на светци и светици, един ред сцени, под свода медальони с изображения на пророци. По свода са се редели големи медальони с ипостази на Христос. Стенописите са изпълнени от двама зографи, единият от които има примитивно-експресивен почерк и недотам добра грамотност. Надписите са славянски. Стенописите биха могли да се датират от XVII в. и така се нареждат в дълга поредица паметници от този период от западните части на страната.

Един стенописен фрагмент с образа на Бог Саваот, придобит от А. Протич в Самоков, според стиловите си особености произхожда от разрушената през XIX в. Хрельова църква в Рилския манастир.[60] Преди да съборят старата църква, рилските монаси са поръчали да се свалят от стените ѝ части от стенописите, изпълнени през 1794 г. Повечето от тези фрагменти са в Рилския манастир, но един от тях бе открит в църквата „Св. Никола" в гр. Рила. Това е втори пример за пренасяне на фрагмент в друго селище, който поставя въпроса за третирането на свалените от стария католикон стенописи[61] – дали те са считани за своеобразни реликви, или просто за „иконни" изображения?

Извънредно ценен е фрагментът от стенна мозайка, произхождаща от църква № 5 на Трапезица във Велико Търново, открит заедно с други фрагменти при разкопки през 1900 г. Изкуството на стенната мозайка е почти непознато в средновековна България. Само оцелели кубчета смалти показват, че Кръглата църква в Преслав е била декорирана с мозайка. Според К. Миятев в църква № 5 на Трапезица са открити доста фрагменти – части от лица, фонове, нимбове, орнаменти.[62] В началото на XX век тези фрагменти са били изложени в специална витрина в постоянната експозиция на музея.[63]

ИКОНИ

В колекцията се пазят икони, датиращи от началото на XIV в. до началото на XX в. (в каталога не е включена керамичната икона на св. Теодор от Преслав, изпълнена през X в.). Без съмнение най-ценни от тях са най-ранните – мозаечната икона на Богородица Одигитрия (началото на XIV в.) и двустранната Погановска

59 Пак там, 52 – авторът споменава развалини на църква, наричана от населението „Св. Петка", в която имало незначителни останки от стенописи, както и църква „Св. Никола", строена преди Освобождението, с допълнително прибавен купол. Стенописите в АМ са свалени от добре запазен храм, тъй като има композиции от свода. По-вероятно е това да е църквата „Св. Никола", макар че Ас. Василиев не споменава стенописи в нея.

60 Гергова, И., Е. Попова, Е. Генова, Н. Клисаров. Корпус на стенописите в България от XVIII в. С., 2006, 206-211.

61 Гергова, И. Първият български „художествен" музей. – Сб. Художественият музей и XXI век. Пловдив, 2003, 115-118; Гергова, И. Начало на опазване на църковните стенописи в България през XIX век. – Саопштења. XXXVII – 2005, XXXVIII – 2006. Београд, 2006, 287-288.

62 Миятев, К. Мозаики от Трапезица. – ИБАИ, т. I, св. I, 1922, 163-175.

63 Водач за Народния музей в София. С., 1923, 189.

икона (края на XIV в.), които отдавна са влезли в полезрението на учените. Сред стотиците икони много малка част са били излагани или публикувани.

Иконите имат различен произход. Сред тези, за които се знае откъде са постъпили, срещаме икони от София и Софийско, Самоков, Югозападна България, Пазарджик, Южното Черноморие, Северозападна България, Търновско, Никопол, Южна Тракия, Македония. Много от иконите са донесени от поклонници в Светите места в Палестина, Света гора, о. Тинос. Богата е колекцията от руски и украински икони, сред които има извънредно качествени. Много рядка за българските колекции е една икона, изписана върху стъкло, вероятно румънска. По неизвестни пътища е дошла и репликата върху метална основа на прочутата полска чудотворна икона Богородица Ченстоховска.

В сбирката са представени почти всички видове икони: иконостасни – от царски, празнични, дейсисни и пророчески редове; вероятно такива, които са били поставени върху проскинитарии; икони, които са използвани само на определени празници в църквата или в определени моменти от богослужението като аналойни празнични икони, част от които двустранно изписани, проскомидийни триптихи поменици. В тази група определен интерес представляват две икони с изображение на Епитафиос (мъртвия Христос), които възпроизвеждат иконографията на плащаниците воздуси, изнасяни по време на Великия вход и на Велики петък.[64] Особена е функцията на една икона на Христос в цял ръст от Несебър, която има необичайно големи размери. Най-вероятно тя е била поставена пред повредена фреско-икона върху предолтарния стълб на средновековната несебърска църква „Св. Йоан Предтеча".[65] Има твърде интересни примери на икони, предназначени за индивидуалния култ – за монашеска килия или домашен иконостас. Често това са триптихи или диптихи, или отделни икони, поставени в богато резбовани или рисувани рамки. В колекцията има и диптихи и триптихи със съвсем малки размери, които вероятно са се носели на път.

Подписаните икони са сравнително малко, но има и анонимни, които биха могли да се причислят към творчеството на известни зографи или художествени центрове. Една малка икона на св. Димитър е изпълнена от ателието, работило през 1493 г. стенописите в Кремиковската манастирска църква. Продукцията на тези майстори, произхождащи вероятно от Кастория, е проследена на голяма територия на Балканите,[66] но са известни предимно техни стенописни ансамбли, докато иконите са сравнително малко. От Кремиковския манастирски храм е запазена само иконата на Христос Вседържител от царския ред на първоначалния иконостас.[67] Не може да се определи дали Св. Димитър е била изпълнена също за Кремиковската манастирска църква, или докато е работило там, ателието е получило поръчки и за друг храм.

Няколко икони са повлияни от елитния за Балканите през XVI в. стил на

64 Бойчева, Ю. Функционални и иконографски особености на плащаницата през XIV-XV век. Византийски плащаници в България. – Проблеми на изкуството, кн. 4, 2005, 15.

65 Гергова, И. Иконостасът в българските земи през XVI в. В: Българският XVI в. С., 1996, 577, ил. на с. 589.

66 Радојчић, С. Једна сликарска школа из друге половине XV века. В: Радојчић, С. Одабрани чланци и студије. Београд, 1982, 258-279; Суботић, Г. Костурска сликарска школа. Наслеђе и образовање домаћих радионица. – Гласник САНУ, CCCLXXXIV, Одељење историјских наука, 10, 1998, 124-125.

67 Паскалева, К. Иконы Болгарии. С., 1981, № 18. Иконата се намира в Криптата.

критските майстори – икони от Несебър от края на XVI и началото на XVII в., Неверието на ап. Тома (XVI в.), централна част от триптих с образа на ап. Андрей, за съжаление с твърде повредена живопис.

Най-ранната икона, за която може да се определи със сигурност името на автора, е Св. Йоан Предтеча, комплект с икони на Богородица и Христос (сега в Криптата), подписани през 1703 г. от зограф Димитър, работил в Южна Тракия.[68] Приблизително по същото време е работена една икона на Богородица Неувяхваща роза, произхождаща от Арбанаси. Според стила тя е от зограф Христо, работил в селището икони и стенописи през първото десетилетие на XVIII в. Произходът му не е установен със сигурност – той има познания и вероятно контакти както със съвременното светогорско изкуство, така и с църковната живопис във Влашко, а в Арбанаси работи заедно с тревненски майстори.[69]

Следващият подпис е върху иконата Вси светци от Самоковско. Според надписа тя е изпълнена през 1771 г. от „грешния" зограф Константинос „Византиец", или от Византион – Константинопол.[70] Подписът издава гръцката народност на майстора. Подобна формулировка не е известна сред публикуваните подписи на едноименни гръцки зографи от XVIII в. Бъдещо проучване би могло да покаже дали става дума за неизвестен до този момент зограф.

През 1775 г. е работена иконата на ап. Петър и Павел с неизвестен произход, подписана от Апостол Водениотис (от Воден/Едеса, Северна Гърция). Този способен зограф, роден във Воден, е живял в Солун. За него дава сведения френският консул в града Кузинери, според когото зографът бил по народност българин. Известни са негови икони в няколко солунски църкви и в църквата „Св. Никола" в гр. Козани, изпълнени между 1750 и 1768 г. В България засега е открита само още една негова икона от 1772 г., която се намира в Пловдивската ДХГ.[71]

Две икони, датиращи вероятно от втората половина на XVIII в., показват връзки с Охридския регион.[72] Едната произхожда от Арбанаси, където вероятно е донесена от някой местен жител. Изкуството, създавано за многобройните църкви в селището, принадлежи на различни художествени традиции – през XVIII в. там работят както зографи от Трявна, така и от Солун и Букурещ.

Няколко икони могат да се свържат с друго, също анонимно ателие с изобилна продукция, работещо през първата половина на XVIII в., за което не е установен

68 Акрабова-Жандова, И. Икони в Софийския Археологически музей. Датирани икони. С., 1965, 100-109.

69 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори. С., 1965, 477; Гергова, И. Църквата на арбанашкия манастир „Успение Богородично". – Проблеми на изкуството, кн. 1, 1999, 16; Гергова, И. Църквата „Св. Георги" в Арбанаси. – Проблеми на изкуството, кн. 3, 2005, 50-52.

70 Мутафов, Е., И. Гергова, А. Куюмджиев, Е. Попова, Е. Генова, Д. Гонис. Гръцки зографи в България след 1453 г. С., 2008, 80.

71 Младенов, К. Един ранопросветен българин от Воден. – в. Зора, бр. 6598, 1941; Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 301; Kissas, S. K. Thessalonian Painters in the Eighteenth Century. A preliminary Study. – Balkan Studies, 24, 2. Thessaloniki, 1983, 467-471; Χατζηδάκης, Μ. Έλληνες ζωγράφοι μετά την Άλωση. Αθήνα, 1987, 183-184; Χατζηδάκης, Μ., Ε. Δρακοπούλου. Έλληνες ζωγράφοι μετά την Άλωση. Αθήνα, 1997, 159; Гергова, И. Църковната живопис в Пловдивския край през XVIII и XIX в. В: Солун и Пловдив и тяхното успоредно развитие XVIII-XXв. Солун, 2000, 754; Мутафов, Е., И. Гергова, А. Куюмджиев, Е. Попова, Е. Генова, Д. Гонис. Гръцки зографи в България, 71.

72 Поповска-Коробар, В. Иконописот во Охрид во XVIII век. Скопје, 2005, 106-138.

точен произход – според някои е от Солун, според други – от Епир.[73] Произведения на това ателие могат да се срещнат на голяма територия, обхващаща освен Гърция още Македония, Сърбия и България.

Към края на XVIII и началото на XIX в. особено значение придобиват зографи, работещи на Света гора, чиито работи са били считани за престижни и по тази причина са получавали многобройни поръчки за български църкви, а техни творби са донасяни у нас и от поклонници. Голям брой от иконите в сбирката, за съжаление всички анонимни, могат да се атрибуират като работи на светогорски зографи – от тях някои са изпълнени вероятно от монах Захарий, произхождащ от Галатиста в Халкидики, работил през 90-те години на XVIII в. за Рилския манастир,[74] както и от други майстори от същото селище.

В сбирката са представени почти всички известни зографи от Самоковската художествена школа. Неподписани са иконите от основателя на школата Христо Димитров[75] и големия му син Димитър Христов.[76]

Интересът към основоположника на изкуството в Самоков Христо Димитров в последните години е подчертан.[77] Затруднение при атрибуцията на творбите му създава фактът, че се е подписвал извънредно рядко, а с течение на годините е променял своите стилови изразни средства. По тази причина и някои от атрибуциите в каталога са несигурни. Едно от неговите произведения в сбирката на АИМ – фрагмент от апостолски ред с образа на ап. Юда, Брат Господен – представлява особен интерес. Стилът, шрифтът на надписите и оформлението са идентични с един фриз от иконостаса на параклиса в Хрельовата кула в Рилския манастир,[78] в който са представени няколко от 70-те апостола, към които принадлежи и Юда. Но фрагментът от АИМ не произхожда от Рилския манастир, а от Лозенград, район, в който досега не беше известно да е работил самоковският зограф.

В колекцията се намира и най-ранната, неизвестна досега икона на прочутия Захари Зограф, която той е подписал на 19 години.[79] От третото поколение на Доспейския род има икони, работени от Станислав Доспевски,[80] Захари Доспевски,[81]

---

73 Пак там, 104-106, с цитирана литература и преглед на мненията за произхода. Авторката нарича ателието „епирска маниеристична група".

74 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 573, 574; Мутафов, Е., И. Гергова, А. Куюмджиев, Е. Попова, Е. Генова, Д. Гонис. Гръцки зографи в България, 76-77.

75 Попова, Е. Зографът Христо Димитров от Самоков. С., 2001.

76 Генова, Е., М. Стойкова. Димитър Христов зограф от Самоков. Електронен каталог. С., 2007 с пълна библиография за зографа.

77 След монографията за зографа (виж бел. 75) бяха публикувани редица нови негови творби: Генова, Е. За още няколко неизвестни икони в творческата биография на Христо Димитров от Самоков. – Паметници, реставрация, музеи, кн. 4, 2004, с. 9-17; Стойкова, М. Две непубликувани икони на Христо Димитров от Самоков. – Паметници, реставрация, музеи, 2003, 1, 32-34; Поповска-Коробар, В. Бележки за неизвестни икони от зографите Христо Димитров и Димитър Христов в Македония. – Проблеми на изкуството, кн. 1, 2005, 44-46.

78 Попова, Е. Зографът Христо Димитров, 133, 134, ил. 5

79 Гергова, И. Най-ранната икона на Захари Зограф. В: Иванка Акрабова-Жандова. In memoriam. С., 2009, 327-340.

80 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 394-419; Захариев, В. Станислав Доспевски – възрожденски живописец. С., 1971; Божков, А. Непубликувани творби на Станислав Доспевски. – Изкуство, 1974, кн. 6; Василиев, Ас. Станислав Доспевски (1823-1878). С., 1975.

81 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 421-425; Вокотопулос, П. За фреските на Захари Доспевски в лаврата „Св. Сава". – Проблеми на изкуството, кн. 2, 1995.

чиито известни творби са сравнително малко, както и една икона от Иван Доспевски.[82] Много качествени са иконите на друг самоковски зограф, Никола Образописов, правени в разцвета на неговото творчество.[83]

В близкото до Самоков селище Дупница през XIX в. е работил зограф Никола Янакиев,[84] от когото има няколко неподписани икони.

Колекцията съдържа много произведения на зографи от Тревненската школа от XVIII и XIX в. Повечето от тях са анонимни, но се срещат и подписи – на зографите Йоаникий папа Витанов,[85] Витан Коюв,[86] Захарий Цанюв,[87] Иван Кънчев.[88]

Две икони могат да се свържат с четката на зографи от Банско – Димитър Молеров[89] и сина му Симеон.[90]

В колекцията има творби на майстори от други средища като Недко от Жеравна,[91] Йордан Михов от Елена,[92] Георги Бобошевски,[93] Давид от Мирково,[94] Александър поп Георгиев от Ямбол,[95] Георги Полизоиду от Южното Черноморие,[96] Гаврил Атанасов от Берово,[97] Константин от Брашов[98] и др.

Сред иконите се срещат произведения с интересна, рядка и дори уникална иконография.

Особено интерени са двете икони с изображение на Епитафиос, за съжаление с неизвестен произход. Двете са почти идентични като иконография и възпроизвеждат везани процесионни плащаници, от които най-близки паралели са Охридската (НИМ) и Бачковската плащаница (ЦИАМ), датирани от първата четвърт на XIV в. с предполагаемо място на изпълнение Константинопол или Солун.[99] За разлика от иконографията на по-късните плащаници, където най-често се представя Оплакването на мъртвия Христос, в по-ранните и в двете икони композицията има символичен характер, свързан с Евхаристията.

Твърде важни за историята на българското изкуство са няколко икони с изображе-

---

82 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 426-429.

83 Пак там, 445-463; Захариев, В. Годишнини, свързани с развитието на българското възрожденско изобразително изкуство. – ИИИИ, V, 1962; Петева-Филова, Е. Никола Образописов. С., 1994; Добрева, Л. За праволинейността на един възрожденски ексцентрик. – Проблеми на изкуството, 2006, кн. 1.

84 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 617-618; Матевска, Д. Споменските на живописот во Малешевскиот крај од 19 век и почетокот на 20 век. Скопје, 2003.

85 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 39-42.

86 Пак там, 42-45.

87 Пак там, 76-77.

88 Пак там, 75-76.

89 Пак там, 505-513.

90 Пак там, 515-516.

91 Пак там, 581-582.

92 Пак там, 554.

93 Пак там, 522-523.

94 Пак там, 574-575.

95 Пак там, 557-560.

96 Пак там, 652; Мутафов, Е., И. Гергова, А. Куюмджиев, Е. Попова, Е. Генова, Д. Гонис. Гръцки зографи в България, 72, 73.

97 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 295-297.

98 Василиев, Ас. Български възрожденски майстори, 542. Произходът на зографа е уточнен според подписа от д-р Емануел Мутафов. Вж.: Мутафов, Е., И. Гергова, А. Куюмджиев, Е. Попова, Е. Генова, Д. Гонис. Гръцки зографи в България, 80.

99 Бойчева, Ю. Функционални и иконографски особености на плащаницата през XIV-XV век. – Проблеми на изкуството, кн. 4, 2005, 17-21.

ния на славянски светци. Върху една от тях са представени новомъчениците Акакий Серски (†1816), Игнатий Старозагорски (†1814), Онуфрий Габровски (†1818), Евтимий (†1814). Иконата е изпълнена през 1848 г. с почерка на Захари Зограф. Дълъг надпис на гърба на иконата с необичайно интересно съдържание пояснява, че тя е поръчана като спомен от посещение в Рилския манастир на група свищовски поклонници. Вероятно в манастира те са чули историята на тези мъченици за вярата, един от които – Игнатий, е получил монашески постриг в Рилската обител. Съчетанието на образите на четиримата е оправдано от тяхната история – те са подготвени за мъченически подвиг на едно и също място – светогорския скит „Св. Йоан Предтеча".[100]

Върху една голяма икона е изобразен св. Никола Нови Софийски, новомъченик от средата на XVI в., чието почитание е твърде силно в Западна България, но отделни негови икони са редки.[101]

Софийският култ към сръбския крал Стефан Урош Милутин, чиито мощи от средата на XV в. се пазят в София, е засвидетелстван от икона на светеца, изпълнена вероятно в края на XVIII или началото на XIX в. от местен зограф.[102]

Св. княз Лазар Сръбски, загинал в бой с турците в Косовската битка, е представен на една икона, вероятно дело на тревненски зограф.

За това колко силна е почитта към светите Кирил и Методий свидетелства икона, изпълнена доста след Освобождението – през 1919 г. от тревненския зограф Иванчо Кънчев. В нея са съчетани образите на двамата просветители с две сцени, които не отговарят на историческата истина, а на вярванията на българите през Възраждането – Проповед към българския народ и Кръщение на цар Борис.

В сбирката има изображения и на локално почитани светци, които рядко се изобразяват и липсват в зографските наръчници. Върху една икона е представен седнал на трон св. Дионисий, патриарх Константинополски. Светецът, живял през XV в. (1410-1492), е бил първоначално пловдивски митрополит, след това заема на два пъти патриаршеския престол, за да завърши живота си в манастира Косиница, Драмско, където е особено почитан – мощите му са запазени в поредица от мощехранителници (днес в НИМ, София).[103]

В сбирката има извънредно много икони на Богородица с разнообразна иконография. Обособена група представляват копията и репликите на прочути с чудотворността си образци. Намираме реплики на светогорските чудотворни икони Богородица Портаитиса от манастира Ивирон, Есфагмени/Заклана от манастира Ватопед, Троеручица от Хилендар, Достойно ест от Протатон. Изключително популярната икона на Богородица от кипърския манастир Кикос присъства с няколко реплики, повечето от самоковски зографи.

Друга голяма група икони възпроизвежда руски чудотворни икони. Повече са руските икони с изображения на Богородица Казанска, Владимирска, Всех

---

100 Нихоритис, К. Света гора-Атон и българското новомъченичество. С., 2001.

101 Василиев, Ас. Български светци в изобразителното изкуство. С., 1987, 169; Гергова, И. Софийските светци. В: София 120 години столица. С., 2000, 310, 311.

102 За култа на светеца в България: Гергова, И. Култът към св. крал Милутин „Софийски" в България. – Проблеми на изкуството, кн. 4, 2000, 10-18.

103 Русева, Р. Стилови и иконографски особености на църковните утвари от манастира Косиница в НИМ, София (ръкопис).

скорбящих радость, Свенска/Печерска. За влиянието на руското/украинско изкуство у нас върху тревненската иконопис говори иконата от търновската църква „Успение Богородично", която представя чудотворната икона на София Премъдрост Божия от киевската катедрала „Св. София". Друга ранна тревненска икона е огледално копие на Владимирската Богородица.

В колекцията има една икона, възпроизвеждаща чудотворното изображение на Благовещение, пазещо се с най-голямо почитание в едноименната църква на о. Тинос, голям поклоннически център.

Особен интерес представлява иконата на Богородица Хрисомангуртиотиса със светци. Необичайният епитет, който може да се преведе като „Богородица Златна пара", позволява да се уточни неизвестният произход на иконата – в Созопол съществува параклис „Богородица Хризомагриотиса", чието название, както и на иконата, идва от забравено чудо на Божията майка.[104]

Многобройни са иконите с различни варианти на Богородица Неувяхваща роза, иконографски тип, възникнал под влияние на химнографията и особено популярен през XVIII и XIX в.

Няколко икони на Богородица Живоносен източник също имат различна иконография. По-късните са повторения на популярни гравюри. По-необичайна е най-ранната икона с такъв сюжет от края на XVI в., произхождаща от несебърската Нова митрополия „Св. Стефан", първоначално посветена на Богородица.[105] В иконата Богородица с Младенеца седи на трон в купела на фонтан. Изображението намира паралел в твърде повредената едноименна фреска в люнета над южния вход на несебърската Нова митрополия.

Редки със сюжета и иконографията си са Всяко ангелско естество, принадлежала на монах Дионисий, икона с изображения на седем архангела и Новозаветна Св. Троица, както и иконата Св. Дух.

Специално изследване заслужават две големи руски икони със сребърни обкови, чиито надписи имат твърде важно от историческа гледна точка съдържание – иконите са подарени в началото на 1854 г. от руския генерал-лейтенант Соимиров и офицерите от неговия отряд в памет на руските победи по време на Руско-турската война от 1828-1829 г. на неизвестна църква „Св. Никола", която преди това е била джамия.

ГРАФИКА

Народният музей е събрал внушителна колекция от възрожденска графика – отпечатъци и клишета. Днес почти всички отпечатъци са дадени за временно ползване на НИМ, София. В музея са запазени 21 клишета за отпечатване на църковна графика – 7 медни, останалите дървени, част от които гравирани от двете страни. Преди около двайсет години е публикуван внушителен двутомен каталог на църковна графика от гръцката изследователка Дори Папастрати, обхващащ няколкостотин гравюри

104 Гергова, И. Богородица Хрисомангуртиотиса. – Проблеми на изкуството, кн. 1, 2008, 11-16.

105 Геров, Г. Класицизиращото направление в балканското изкуство през XVI век. Стенописите от Новата митрополия в Несебър. – Проблеми на изкуството, кн. 2, 1991, 25, 26.

от XVII – началото на XX в.[106] Българската църковна графика е също проучена в достатъчна степен.[107] В тази ситуация всяка неизвестна графична творба придобива особено значение. Един отпечатък от гравюра с Новозаветна св. Троица и Короноване на Богородица, изпълнена през 1848 г. от известния златар и гравьор Тома Сидер от Крушево за Рилския манастир, е останала досега неизвестна. В колекцията на НАИМ има и няколко непубликувани клишета за щампи. Най-ранна е една медна плоча с изображение на Новозаветна св. Троица с Короноване на Богородица. Изображението е гравирано през 1779 г. от монах Партений от Еласон в Гърция със средствата на архимандрит Варлаам от скита на светогорския манастир Пантократор. Монах Партений е известен светогорски гравьор, от когото са останали творби, създадени в периода 1775-1782 г.[108] През същата 1779 г. той изпълнява със средствата на същия дарител (в надписа е пояснено, че Варлаам е от скита „Прор. Илия") голяма щампа за манастира Пантократор.[109] Не се знае как е попаднала медната плоча в България. Известен ми е само един непубликуван неин отпечатък, купен в Самоков (в частна колекция). Друго медно клише, произхождащо от Драмско, с изображение на Богородица с Младенеца и манастир или църковна постройка, е също непубликувано. Извънредно малките размери поставят въпроса за предназначението на отпечатъците. Понякога малки клишета са използвани за украса на ръкописи,[110] но наличието на архитектура в изображението разколебава подобно предположение. Точният произход на гравюрата не е ясен, може би е правена за някой манастир, посветен на Божията майка. В такъв случай не е изключено клишето да е приготвено за отпечатване в книга, посветена на манастира, което би обяснило и необичайната липса на надписи.

Останалите непубликувани калъпи за щампи, както и известните, принадлежат на майстори от Самоков, където през Възраждането се оформя плодотворна гравьорска школа.

ИКОНОСТАС, ЦЪРКОВЕН МЕБЕЛИАР

Фрагментите от иконостаси – царски двери, иконни фризове, кръжила, разпятия – датират от края на XVI до края на XIX в.

Някога в Народния музей е прибран целият иконостас от Погановския манастир.[111] Днес части от него са в Криптата и в НИМ. Останалите в АИМ фрагменти – двете резбовани кръжила и венчилката, в по-голямата си част не са публикувани. Този иконостас, датиран точно от 1620 г., е твърде важен за развоя на балканската иконостасна дърворезба, дори само поради факта, че от този период малко иконостаси са запазени цялостно. Предполага се, че резбарите и зографите са свързани с ателието

106 Παπαστράτου, Ν. Χάρτινες εικόνες. Τ. Ι, ΙΙ. Αθήνα, 1986.

107 Райнов, Н. Графиката на Николай Павлович. – Годишник на Народната библиотека в Пловдив за 1922; Мавродинов, Н. Изкуството на българското Възраждане. С., 1957, 225-332; Захариев, В. Самоковската гравьорска школа от XIX век. – Изкуство, кн. 1, 1957; Томов, Е. Възрожденски щампи и литографии. С., 1962 и др.

108 Παπαστράτου, Ν. Χάρτινες εικόνες. Τ. Ι, 27.

109 Παπαστράτου, Ν. Χάρτινες εικόνες. Τ. ΙΙ, № 477.

110 Гергова, И. О неким графичким приказима Богородице Тројеручице. В: Ниш и Византија VI. Ниш. 2008, 260-265.

111 Миятев, К. Погановският манастир. С., 1936, 63-68, обр. 16.

на св. Пимен Софийски.[112]

Три фрагмента от царски двери са вероятно оцелели от катастрофалното земетресение през 1913 г. и са прибрани или от Арбанаси, или от Велико Търново. Те са идентични с дверите от параклиса и наоса на църквата „Рождество Христово" в Арбанаси, изпълнени през 1636-1637 г.[113] Очевидно резбарят е имал повече поръчки в региона.

Резбованото кръжило от иконостас и иконстасно разпятие от църквата в с. Рельово, Самоковско, са още един пример за влиянието, което е оказала епирската резбарска школа върху нашите майстори.[114] Резбата е почти идентична с кръжилото в църквата на близкото с. Мала църква,[115] където освен медальона с Христос има още два за персонажите от Дейсис. В църквата на с. Рельово все още се пазят твърде повредените царски двери от стария иконостас.

Два цялостно запазени дърворезбени хороса са прибрани от църквите в селата Старо село и Царевец, Врачанско. Хоросът от с. Царевец не е публикуван. Според живописта той може да се датира от 80-те години на XVIII в., но резбата е твърде архаична за това време – резбарят е имал като образец произведения от първата половина на XVII в. Другите две хороса от региона – в манастира Седемте престола (1815 г.) и от Старо село, са по-късни. Напълно е възможно майсторът да е възпроизвел незапазен по-стар хорос, който е виждал.

Един голям аналой, инкрустиран с кост и седеф, е важен за проучването на този род произведения у нас, останали досега напълно извън полезрението на учените.

ПРОИЗВЕДЕНИЯ ОТ МЕТАЛ, ДЪРВО, КОСТ, РОГ, СЕДЕФ

В колекцията има няколко метални матрици за изчукване или изливане на предмети за християнския култ. Най-ранна е една малка матрица за изчукване на иконки с образите на трима светци, намерена в Нове, която може да се датира от XII в. Две големи плочи с релефни изображения на Разпятие и Слизане в ада, предназначени за обкови на евангелия, са изпълнени от изключителен майстор на рисунката и пластиката. Иконографията, орнаментиката и особеностите на стила насочват към къснопалеологово време – XIV-XV в.

Ценен с формата, орнаментиката и надписите си е един планшет от бронзов хорос, произхождащ от църквата „Св. Богородица Перивлепта" в Охрид, изпълнен по поръчка на един от най-активните и културни охридски архиепископи от османския период - Прохор.

В сбирката има множество предмети, предназначени за индивидуалния култ – нагръдни кръстчета и иконки, двустранно резбовани енколпиони и др.

---

112 Гергова, И. Резбата в ателието на св. Пимен Зографски. – Проблеми на изкуството, кн. 2, 2003, 29, 30, ил. на с. 29. Фрагментът от колекцията на Вера Недкова, днес в Криптата (29, ил. на с. 28), чийто произход не беше известен, очевидно принадлежи на разпятието от Погановския иконостас, пазено в АИМ.

113 Гергова, И. Ранният български иконостас 16-18 век. С., 1993, 20, ил. 31, 32.

114 Гергова, И. Гръцки влияния в развитието на дърворезбения иконостас в българските земи XVII-XIX век. – Проблеми на изкуството, кн. 1, 1993, 36-39.

115 Пак там, ил. на с. 38.

ЦЪРКОВНА ВЕЗБА И БОГОСЛУЖЕБНИ ОДЕЖДИ

Сбирката от този род произведения, обсъждащи православния култ, е малка: завеса за царски двери, везана през XVIII в. от много добър майстор, аер-епитафиос с интересна и богата иконография, фрагмент от омофор. Твърде интересен е фелонът от Погановския манастир. Той има щампована на ръка украса, датирана от 1786 г. Името на майстора е Георги. Този гравьор, чийто произход е неизвестен, е изпълнил през 1761 г. два фелона за Бигорския манастир и през 1783/6 г. още един за същата обител.[116] Вероятно същият майстор е автор и на фелона в щипската църква „Успение Богородично".[117] Има предположения, че фелоните са изпълнени на Света гора,[118] но по-вероятно е да са правени в някое местно ателие.

РЪКОПИСИ

В началото на своето съществуване Народният музей е откупувал и ръкописи, като голямата част от тях с течение на годините са предадени в софийската Народна библиотека. Днес в музея са останали само два ръкописа, които имат извънредна научна и художествена стойност. И двата са изпълнени върху пергамент и могат да се датират от XIV в. Единият от тях е Стихирар, намерен през 1842 г. в с. Енина, Казанлъшко. Украсата му е бедна – две лентовидни заставки и няколко украсени инициала. Ръкописът е изпълнен в провинциално ателие. Другият ръкопис, който е украсен извънредно богато, е Нов завет. Пред всяко от евангелията и пред Деянията апостолски има заставки, изпълнени на златен фон, с характерния за луксозните византийски ръкописи „цветен" стил. Не е известен произходът на ръкописа, който заслужава подробно и пълно изследване. Подобна орнаментика в славянски ръкописи се изпълнява през XIV в. в български и сръбски скриптории. В синаксара са отбелязани св. Йоан Рилски и св. Кирил Философ.

И. Гергова

---

116 Расолковска-Николовска, З. Неколку податоци од XVIII век за манастирот Свети Јован Бигорски. В: Расолковска-Николовска, З. Средновековната уметност во Македонија. Скопје, 2004, 605, сл.3, 4, 6; Стари дрворез у Србији и Македонији. Београд, 1986, кат. № 51, 52.

117 Стари дрворез у Србији и Македонији, кат. № 54.

118 Расолковска-Николовска, З. Цит. съч., 605.

КАТАЛОГ

I. СТЕНОПИСИ

1. Стенописен фрагмент от украсата на раннохристиянска гробница № 4 в София. IV-V в. Размери 71x105 см. Лит.: Corpus, 62-64, abb. 124. Заб. Фрагментът е свален през 1945 г. от К. Йорданов.

2. Стенописен фрагмент от украсата на раннохристиянска гробница № 4 в София. IV-V в. Инв. № 3458. Размери 81x55 см. Лит.: Corpus, 62-64, abb. 124. Заб. Фрагментът е свален през 1945 г. от К. Йорданов.

3. Стенописен фрагмент от украсата на раннохристиянска гробница № 4 в София. IV-V в. Инв. № 3457. Размери 91,5x105 см. Лит.: Corpus, 62-64, abb. 124. Заб. Фрагментът е свален през 1945 г. от К. Йорданов.

4. Стенописен фрагмент от украсата на раннохристиянска гробница. V в. От центъра на София. П. 20, оп. 81. Размери 51x114 см. На гърба надпис: гробницата в манежа – 1940/ свалил Карл Йорданов. Лит.: Бобчев, С. 1943, 238-242; Иванова-Мавродинова, В. 1943, 242-249, ил. 336, 339; Corpus, 75-76, taf. 39, abb. 160, 161; Ванев, И. 2008, 10-13.

5. Ангел. Първа половина на VI в. Стенописен фрагмент от Червената църква край Перущица. Инв. № 5941. Размери 134x179 см. Лит.: Corpus, 53-57; A. Grabar. La peinture, 21, 22, pl. I a (акварелно копие). Заб. Свален през 1948 г. от К. Йорданов. Реставриран в НХА.

6. Ангел. Първа половина на VI в. Стенописен фрагмент от Червената църква край Перущица. Размери 140x180 см. Лит.: Corpus, 53-57; A. Grabar. La peinture, 21, 22, pl. I a (акварелно копие). Заб. Свален през 1948 г. от К. Йорданов. Реставриран в НХА.

7. Св. Григорий Нисийски. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. П. 691, оп. 23. Размери 71x210 см. Лит.: Ванев, И. 2004, 24, 25, ил. на с. 24. Заб. Реставриран в НХА.

8. Глава на ангел. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Размери 35x44 см. Непубликуван.

9. Глава на неизвестна светица (Богородица?). XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Инв. № 5946. Размери 38x41 см. Непубликуван.

10. Част от неизвестна сцена (от житието на св. Никола?). XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Инв. № 3560, п. 1, оп. 81. Размери 63x54 см. Непубликуван.

11. Фон от Възнесение Христово. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Инв. № 5493. Размери 140x146x203 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 22; Мавродинова, 1995, ил. 27. Заб. Реставриран в ХА.

12. Арх. Михаил? XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Инв. № 3552, п. 45, оп. 81. Размери 40x24 см. Непубликуван. Заб. Свален през 1947 г. от К. Йорданов.

13. Св. Димитър. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Инв. № 5900. Размери 69x75 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 12; Прашков, Л. 1999, обр. 7; Ванев, И. 2004, 23. Заб. Реставриран в НХА.

14. Св. Лъв, папа Римски. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Инв. № 5901. Размери 120x72 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, 10; Ванев, И. 2004, 23, ил. на с. 24, 25. Заб. Реставриран в НХА.

15. Св. Григорий Декаполит. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Инв. № 5905. Размери 122x87 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, 10; Прашков, Л. 1999, обр. 6; Ванев, И. 2004, ил. на с. 26. Заб. Реставриран в НХА.

16. Св. Кирил Александрийски? XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Инв. № 5913. Размери 198x77 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, 10, ил. 24; Прашков, Л. 1999, обр. 1; Ванев, И. 2004, 24. Заб. Реставриран в НХА.

17. Светец дякон. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Инв. № 5906. Размери 198x55,5 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, 11, ил. 16; Прашков, Л. 1999, обр. 2; Ванев, И. 2004, ил. на с. 25. Заб. Реставриран в НХА.

18. Неизвестен светец мъченик. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Размери 198x73 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, 10.

19. Глава на светец. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Размери 28x24 см. Непубликуван.

20. Фрагмент – копито на кон. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Размери 20x16 см. Непубликуван.

21. Стенописен фрагмент. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Размери 18x12 см. Непубликуван.

22. Орнамент. От църквата „Св. Никола” в Мелник? Размери 15x10 см. Непубликуван.

23. Част от гръцки надпис с името на св. Григорий Богослов. От църквата „Св. Никола” в Мелник? Размери 13,5x8 см. Непубликуван.

24. Богородица от Дейсис. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник – ниша на дяконикона. Инв. № 5908. Размери 209x101 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 18; Прашков, Л. 1999, обр. 3; Ванев, И. 2004, 24. Заб. Реставриран в НХА.

25. Лявата част на сцената Възнесение Христово. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Инв. № 5907. Размери 245x229 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 21; Прашков, Л. 1999, обр. 9; Ванев, И. 2004, 24. Заб. Реставриран в НХА.

26. Св. Йоан Предтеча от Дейсис. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник – ниша на дяконикона. Инв. № 5909. Размери 105x209 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 18; Прашков, Л. 1999, обр. 4; Ванев, И. 2004, 26. Заб. Реставриран в НХА.

27. Неизвестен светец архиерей. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник – източна стена вляво от протезисната ниша. Инв. № 5904. Размери 84,5x94 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 16; Прашков, Л. 1999, обр. 5; Ванев, И. 2004, ил. на предна корица. Заб. Реставриран в НХА.

28. Св. Антипа Пергамски. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Инв. № 5914. Размери 190x54,8 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 24; Ванев, И. 2004, 23. Заб. Реставриран в НХА.

29. Предателството на Юда. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Инв. № 5912. Размери 173x188 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1975, ил. 26; Мавродинова, Л. 1995, ил. 29; Прашков, Л. 1999, обр. 8, 11. Заб. Реставриран в НХА.

30. Неизвестен светец. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник. Инв. № 5903. Размери

101x87 см. Лит.: Мавродинова, Л. Църквата, ил. 16. Заб. Реставриран в НХА.

31. Част от фон. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник. Размери 17x6-10 см. На гърба надпис: Св. Никола север. Непубликуван.

32. Стенописен фрагмент. От църквата „Св. Никола" в Мелник? Размери 11x7 см. Непубликуван.

33. Фрагмент – част от фон. От църквата „Св. Никола" в Мелник? Размери 12x8,7 см. На гърба на фрагмента надпис: Св. Никола север. Непубликуван. Заб. Фрагментът е укрепен.

34. Фрагмент – част от фон и рамка. От църквата „Св. Никола" в Мелник? Размери 14x11 см. На гърба на фрагмента надпис: Св. Никола юг. Непубликуван. Заб. Фрагментът е укрепен.

35. Стенописен надпис за строежа и изписването на църквата „Св. Никола" в с. Калотина. 1332 г. Инв. № 3853, п. 7, оп. 81. Размери 62x20 см. Фрагментът е поставен в дървена рамка. На гърба надписи: Калотина; 3853; 8114; свалил Карл Йорданов 1948. Лит.: Василиев, Ас. 1950, 68, обр. 20; Gerov, G., A. Kirin, 52; Андреев, Х. 2004, 27-28.

36. Стенописен фрагмент. Неизвестен произход (от църквата в с. Калотина?). П. 7, оп. 3. Размери 45x20,5. На гърба надпис с името на Карл Йорданов, свалил фрагмента. Непубликуван.

37. Св. Козма Маюмски? 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина. Инв. № 3754, п. 23, оп. 77. Размери 54x80 см. На гърба надпис: с. Калотина свалил Карл Йорданов 1948. Непубликуван.

38. Неизвестен светец от медальонен фриз. 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина. П. 30, оп. 77. Размери 79x72 см. Непубликуван.

39. Архидякон Стефан. 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина. Инв. № 3753. Размери 55x75 см. На гърба надпис: свалил: Карл Йорданов 1948. Непубликуван.

40. Неизвестен архиерей. 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина. П. 23, оп. 77. Размери 125x76 см. На гърба надпис: с. Калотина свалил: Карл Йорданов 1948. Непубликуван.

41. Ангел, св. Йоан Златоуст и св. Никола от дясната част на Поклонение на жертвата. 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина. Размери 157x95 см. Лит.: Кръстев, К., 1962, 29.

42. Св. ап. Петър? 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина. Инв. № 5902. Размери 91x70 см. Лит.: Мавродинова, Л. 1995, ил. 120.

43. Успение Богородично. 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина. Размери 178x125 см. Лит.: Grabar, A. 1928, 287-291, pl. L a; Кръстев, К. 1962, 29.

44. Молитва в Гетсиманската градина. XIV в. От църквата „Св. Петър" в с. Беренде. Инв. № 1975, п. 20, оп. 77. Размери 98x79 см. Лит: Водач, 185.

45. Умиване на нозете. XIV в. От църквата „Св. Петър" в с. Беренде. Инв. № 1973, п. 38, оп. 124. Размери 98,5x94 см; 112x94 см с рамката. Лит.: Водач, 185.

46. Фрагменти от Успение Богородично. XIV в. Скален скит „Св. Марина" край Карлуково. Размери 38x29 см. Непубликуван. Заб. Състои се от множество неукрепени парчета, монтирани в рамка.

47. Фрагменти от Възкресението на Лазар. XIV в. Скален скит „Св. Марина” край Карлуково. Размери 42х39 см. Лит.: Гергова, И. 2008, IV.1. Заб. Състои се от множество неукрепени парчета, монтирани в рамка.

48. Глава на неизвестна светица. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3578, п. 16, оп. 81. Размери 48х26 см. Непубликуван.

49. Глава на Богородица на трон от абсида. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. П. 29, оп. 77. Размери 54х54 см. Непубликуван. Заб. В инвентарната книга е отбелязано, че № 3549-51 са фрагменти от същата църква, които тогава са били неразвити и не са описани.

50. Преображение. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3577, п. 18, оп. 81. Размери 109,5х97 см. На гърба надпис: Месемврия – „Св. Георги Мали” / свалил: Карл Йорданов 1946. Лит.: Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 44, 45. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

51. Разпятие. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3562, п. 13, оп. 81. Размери 106,5х95 см. На гърба надпис: Св. Георги Малки - Месемврия 1946/ свали: Карл Йорданов 20-I-1918 (?). Лит.: Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 44. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

52. Св. Варвара и св. Неделя. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Размери 127,5х91,5 см. Лит.: Василиев, Ас. 1962, ил. 19; Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 44, ил. на с. 47. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка. В инвентарната книга е отбелязано, че № 3549-51 са фрагменти от същата църква, които тогава са били неразвити и не са описани.

53. Оплакване. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Размери 103х114 см. Лит.: Протич, А. 1930, обр. 83; Василиев, Ас. 1962, обр. 19; Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 45. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка. В инвентарната книга е отбелязано, че № 3549-51 са фрагменти от същата църква, които тогава са били неразвити и не са описани.

54. Рождество Христово. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3575, п. 42, оп. 81. Размери 99,5х94 см. Лит.: Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 44.

55. Кръщение Христово. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3579, п. 35, оп. 81. Размери 109х93 см. Лит.: Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 44, ил. на с. 48.

56. Жените мироносици при Гроба Господен. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3578, п. 16, оп. 81. Размери 100х94,4 см. Лит.: Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 45, ил. на с. 47.

57. Св. безсребърник Козма. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3569, п. 24, оп. 81. Размери 59,5х82 см. Лит.: Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 45, ил. 46.

58. Св. Теодор Стратилат и св. Нестор. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Инв. № 3576, п. 11, оп. 81. Размери 100х95,5 см. Лит.: Гергова, И., Е. Мутафов 2004, 45, ил. на с. 46.

59. Двама неизвестни светци. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър

– северна стена. Инв. № 3574. Размери 96,5x112 см. Непубликуван.

60. Фрагмент – фон и рамка. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър? Размери 10x8 см. Непубликуван.

61. Стенописен фрагмент. От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър? Размери 12x8 см. Непубликуван.

62. Фрагмент – част от дреха? От църквата „Св. Георги Мали” в Несебър. Размери 9x9,5 см. На гърба надпис: Св. Георги М. Непубликуван.

63. Фрагмент от медальонен фриз. Неизвестен пророк. XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. П. 17, оп. 81. Размери 57x51 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 345, ил. 12, 15, 16. Заб. В инвентарната книга е отбелязано, че инв. № 3421 е бил неразвит – вероятно се отнася до този фрагмент.

64. Влизане в Ерусалим. Начало на XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3409, п. 28, оп. 81. Размери 100,5x72 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348, ил. 12. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

65. Ев. Йоан. Начало на XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3417, п. 34, оп. 81. Размери 90x90x126 см (триъгълна форма). Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

66. Рождество Христово. Начало на XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3406, п. 37, оп. 81. Размери 110x100 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

67. Кръщение и Възкресението на Лазар. Начало на XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3416, п. 789, оп. 23. Размери 143x96 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348, ил. 14. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

68. Св. Мина. XV – начало на XVI в. От притвора на църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3412, п. 27, оп. 81. Размери 63x98 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 352. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка. Върху живописния слой са издраскани надписи от различно време.

69. Умиване на нозете. XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3413. Размери 73x90 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348, ил. 12, 15. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

70. Част от неизвестна сцена. XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3413, п. 15, оп. 81. Размери 81x98 см. Непубликуван.

71. Тайната вечеря. Стенописен фрагмент. XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3415. Размери 97x68 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348, ил. 16.

72. Възнесение Христово (лява част на сцената). XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3419, п. 14, оп. 81. Размери 125x76 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348, ил. 8.

73. Успение Богородично. XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3403, п. 783, оп. 23. Размери 178x109 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 349, ил. 4, 18, 19.

74. Дясна част от Възнесение Христово. XVII в. От църквата „Св. Никола” в с. Железна,

Чипровско. Инв. № 3420, п. 33, оп. 81. Размери 70х97-107 см. Лит.: Гергова, И. 2006, 348, ил. 9.

75. Убрус. XVII в. От църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско. Инв. № 3410, п. 23, оп. 81. Размери 63,5х47,5 см. Лит.: Гергова, И. 2006 (2), 348, ил. 10.

76. Неизвестен светец от най-долния регистър. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 391 кс, п. 32, оп. 1. Размери 58х48 см с рамката. На гърба надпис: Крапец / Свалил Карл Йорданов 1953-54 / инв. № 391. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

77. Неизвестна светица от медальонен фриз. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 377 кс, п. 42, оп. 1. Размери 69,6х69,8 см. На гърба надпис: с. Крапец – 1953-54 / свалил: Карл Йорданов / инв. № 377. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

78. Прор. Гедеон. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 378 кс, п. 40, оп. 1. Размери 68х76 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

79. Христос Вседържител от свода. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 383 кс, п. 41, оп. 1. Размери 60,5х60,5 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

80. Св. Кирик от медальонен фриз. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 432 кс, п. 43, оп. 1. Размери 69,5х69,5 см. На гърба надпис: с. Крапец / свалил Карл Йорданов 1953-54. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

81. Св. Викентий и св. Виктор (?) от медальонен фриз. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 395 кс, п. 8, оп. 1. Размери 58,5х134,5 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

82. Богородица от Благовещение. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 386, п. 22, оп. 1. Размери 107х56 см. На гърба надпис: с. Крапец инв. № 386 / свалил: Карл Йорданов 1953-54. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

83. Прор. Михей и прор. Илия (?). XVII в. От с. Крапец. Инв. № 380 кс, п. 17, оп. 1. Размери 120,5х87 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

84. Неизвестен светец, св. Антоний Велики, неизвестен светец – от най-долния регистър. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 397, п. 23, оп. 1. Размери 148,5х56 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

85. Прор. Даниил и прор. Амос. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 379 кс, п. 24, оп. 1. Размери 136,5х88 см. На гърба надпис: с. Крапец инв. 379 / свалил: Карл Йорданов 1953-54 г. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

86. Петдесетница. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 387 кс, п. 28, оп. 1. Размери 101,5х107 см. Непубликуван.

87. Дейсис. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 392 кс, п. 4, оп. 1. Размери 146х152 см. Непубликуван.

88. Неверието на ап. Тома. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 382 кс, п. 26, оп. 1. Размери 109х99 см. Непубликуван.

89. Възкресението на Лазар. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 385 кс, п. 25, оп. 1. Размери 103,5х107,5 см. Непубликуван.

90. Кръщение Христово. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 389 кс, п. 3, оп. 1. Размери 108х106 см. Непубликуван.

91. Рождество Христово. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 390 кс, п. 2, оп. 1. Размери 121x98 см. Непубликуван.

92. Неизвестен светец-воин. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 401 кс, п. 10, оп. 1. Размери 60,5x153 см. Непубликуван.

93. Св. Петър Александрийски. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 398 кс, п. 9, оп. 1. Размери 61x141 см. Непубликуван.

94. Прор. Соломон и прор. Михей. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 399 кс, п. 20, оп. 1. Размери 73x147 см. Непубликуван.

95. Св. безсребърник Козма и св. Петка. XVII в. От с. Крапец. Инв. № 393 кс, п. 16, оп. 1. Размери 112x52 см. Непубликуван.

96. Изцеление на слепия, Христос и самарянката, медальонен фриз. Начало на XVIII в. От църквата „Св. Петка" във Велико Търново. Инв. № 2085, п. 32, оп. 77. Размери 210x120 см. Лит.: Корпус, 55-57, ил. на с. 56.

97. Съдът на Ана и Кайафа. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. П. 49, оп. 77. Размери 113,5x116,5 см. На гърба надпис: Св. Георги Големи Месемврия / свалил: Карл Йорданов 1947 г. 20-I-1948. Лит.: Василиев, Ас. 1962, 474; Корпус, 111, ил. на с. 110. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

98. Бичуване на св. Георги. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Инв. № 3566, п. 19, оп. 81. Размери 104x101 см. На гърба надпис: Св. Георги Големи 3566 / Месемврия. Лит.: Василиев, Ас. 1962, 474; Корпус, 107. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена рамка.

99. Обезглавяване на св. Георги. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Инв. № 3568, п. 29, оп. 81. Размери 88x105 см. Лит.: Василиев, Ас. 1962, 474; Корпус, 107.

100. Св. Георги в затвора, измъчван с копия. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Инв. № 3572, п. 43, оп. 81. Размери 99x103 см. Лит.: Василиев, Ас. 1962, 474; Корпус, 107, ил. на с. 109. Заб. Според надпис на гърба фрагментът е свален от К. Йорданов през 1947 г., постъпил в музея на 20.01.1948 г.

101. Стенописен фрагмент. Св. Меркурий. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 55x106 см. Лит.: Корпус, 106, ил. на с. 112.

102. Св. Антоний, св. Евтимий, св. Сава, св. Теодосий. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 276x150 см. Лит.: Корпус, 111.

103. Дарителски надпис. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 47x131 см. Лит.: Корпус, 111, ил. на с. 108.

104. Св. Юлита и св. Кирик. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Инв. № 3570. Размери 39x74,5 см. Лит.: Корпус, 107, ил. на с. 112.

105. Св. Георги във варницата. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Инв. № 3564, п. 9, оп. 81. Размери 101x100 см. Лит.: Корпус, 106, ил. на с. 108.

106. Св. Георги съкрушава идолите. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 123x106 см. Лит.: Корпус, 107, ил. на с. 109.

107. Св. Георги възкресява мъртвец. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър.

Размери 101x97 см. Лит.: Корпус, 106, ил. на с. 110.

108. Медальонен фриз: св. Ксантий, св. Флавий, св. Сисиний, св. Леонтий. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 37x183 см. Лит.: Корпус, 106.

109. Св. Георги, мъчен с пирони. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Инв. № 3567, п. 41, оп. 81. Размери 88x101 см. Лит.: Корпус, 106, ил. на с. 108.

110. Св. Георги възкресява вола на Гликерий. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 98x103 см. Лит.: Корпус, 107, ил. на с. 109.

111. Медальонен фриз: св. Козма, св. Уалис, св. Смарагд. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 37x154,5 см. Лит.: Корпус, 106.

112. Медальонен фриз: св. Мелитон и св. Севериан. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър. Размери 37x98 см. Лит.: Корпус, 106.

113. Долните части на 2 фигури на архиереи. От църквата „Св. Никола" на ул. „Цар Калоян„ в София. Инв. № 3403, п. 25, оп. 81. Размери 95x42 см. Непубликуван. Заб. Постъпил в музея през 1945 г.

114. Част от цокъл. От църквата „Св. Никола" в София. Размери 16x9-11 см. Непубликуван. Заб. Постъпил в музея през 1945 г.

115. Част от цокъл. От църквата „Св. Никола" в София. Размери 15x8 см. Непубликуван. Заб. Постъпил в музея през 1945 г.

116. Фрагмент от композиция. Неизвестен произход. П. 777, оп. 23. Размери 38x68 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е монтиран в дървена каса.

117. Глава на неизвестен светец. Неизвестен произход. Размери 49x27 см. Непубликуван. Заб. Силно ретуширан.

118. Част от медальонен фриз. Неизвестен произход. П. 7, оп. 3. Размери 45x21 см. Непубликуван. Заб. Монтиран в дървена рамка. На гърба на рамката надпис: От калъп по...свалено от Йорданов.

119. Неизвестен светец от медальонен фриз. Неизвестен произход. П. 31, оп. 77. Размери 75x91 см. Непубликуван.

120. Долната част от фигурите на трима светци архиереи. Неизвестен произход. Размери 216x103 см. Непубликуван. Заб. Реставриран в ХА.

121. Глава на св. Йоан Милостив. XVII-XVIII в.? Неизвестен произход. Размери 14x15 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е укрепен.

122. Бог Саваот в цял ръст (фрагмент от сцена от цикъла Шестоднев?). 1794 г. От старата Хрельова църква в Рилския манастир. Инв. № 2465, п. 299, оп. 23. Размери 56x25x4 см с рамката. Лит.: Гергова, И. 2008, № IV. 2. Заб. Фрагментът е купен в Самоков от А. Протич. Според надпис на гърба е почистен, консервиран и лакиран от художника А. Белковски през 1930 г. Монтиран е в дървена рамка.

123. Фрагмент от мозайка. Лице на неизвестен светец. Начало на XIII в.? От църква № 5 на Трапезица, Велико Търново. П. 52, оп. 102 (инв. № 1805). Размери 47x33,6x2 см с рамката. Лит.: Миятев, К. 1922, 170-171, обр. 106; Водач, 189. Заб. Заедно с други фрагменти от мозайките на същата църква е намерен при разкопки от 1900 г.

I.1. Стенописен фрагмент от украсата на раннохристиянска гробница № 4 в София. IV-V в.
Fresco fragment from the decoration of an early Christian tomb № 4 in Sofia, 4th – 5th century.

I.8. *Глава на ангел. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник.*
Angel's head, 13th c.; "St. Nicholas" church in Melnik.

I.9. *Глава на неизвестна светица (Богородица?). XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник.*
Head of unknown saint (The Virgin Mary?), 13th c.; "St. Nicholas" church in Melnik..

I.25. *Лявата част на сцената Възнесение Христово. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник.*
Left side of the scene of the Ascension, 13th c.; "St. Nicholas" church in Melnik.

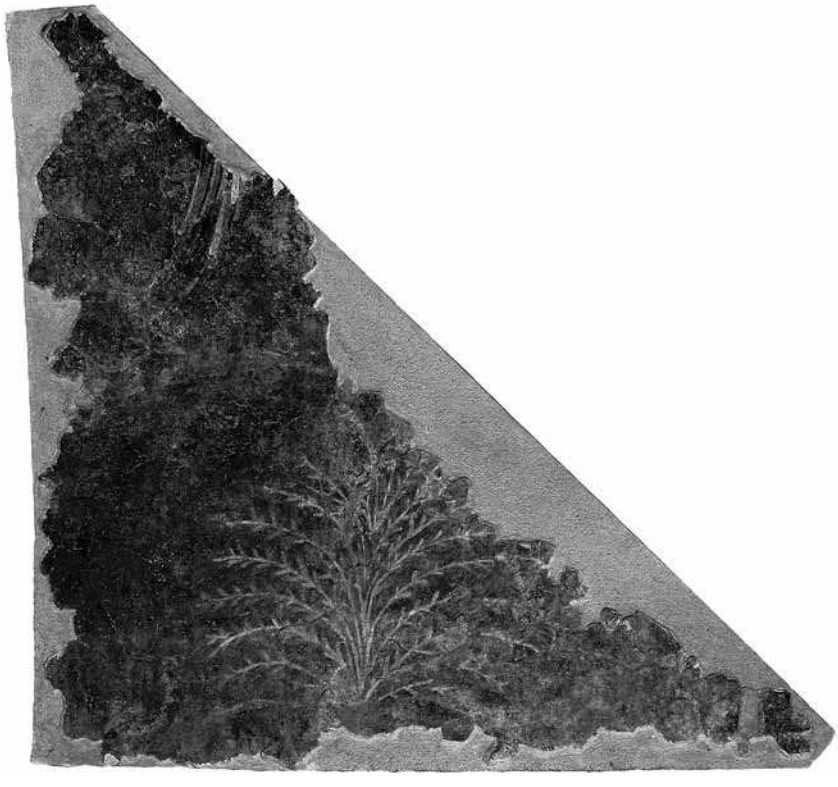

I.11. *Фон от Възнесение Христово. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник.*
Background of the Ascension, 13th c.; "St. Nicholas" church in Melnik.

I.30. *Неизвестен светец. XIII в. От църквата „Св. Никола” в Мелник.*
Unknown Saint, 13th c.; “St. Nicholas” church in Melnik.

I.35. *Стенописен надпис за строежа и изписването на църквата „Св. Никола” в с. Калотина. 1332 г.*
Fresco inscription from 1332 about the building and decoration of “St. Nicholas” church in the village of Kalotina.

I.41. *Ангел, св. Йоан Златоуст и св. Никола от дясната част на Поклонение на жертвата. 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина.*
Angel, St. John Chrysostom and St. Nicholas from the right side of the Melismos, 1332; "St. Nicholas" church in the village of Kalotina.

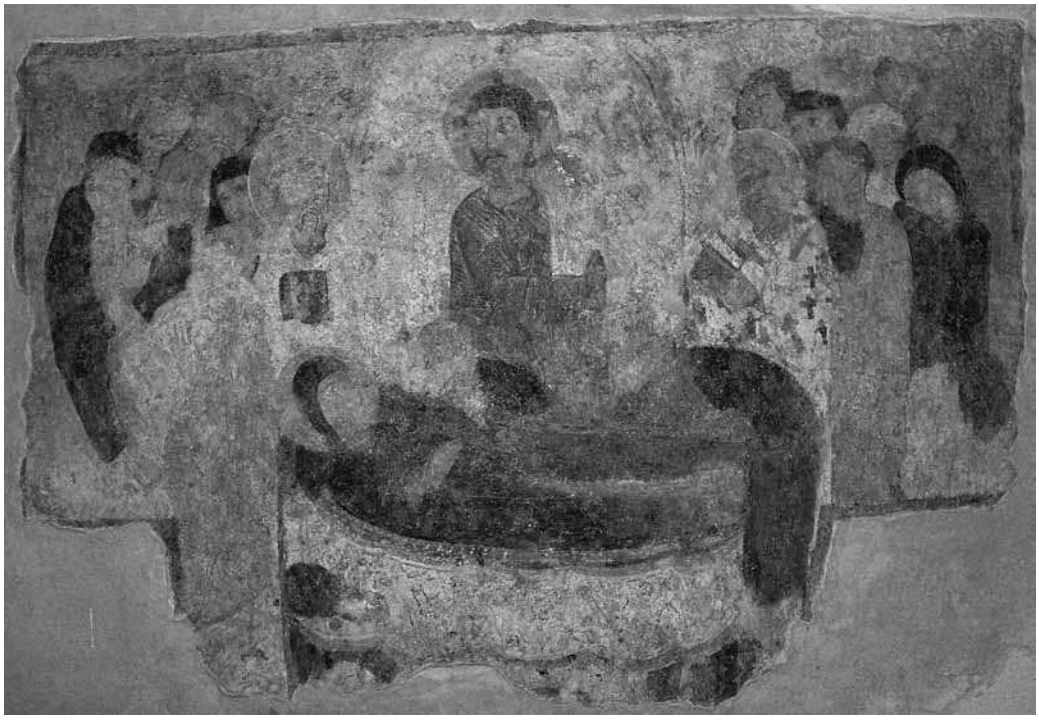

I.43. *Успение Богородично. 1332 г. От църквата „Св. Никола" в с. Калотина.*
The Assumption, 1332; "St. Nicholas" church in the village of Kalotina.

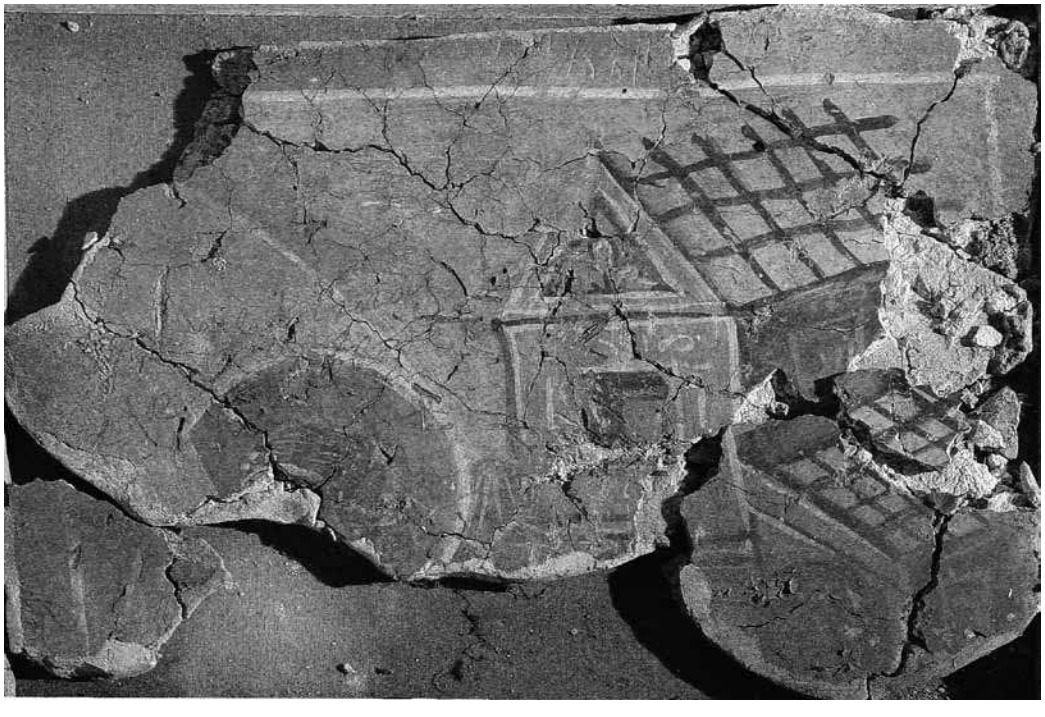

I.46. *Фрагменти от Успение Богородично. XIV в. Скален скит „Св. Марина" край Карлуково.*
Fragments from the Assumption, 14th c.; skete "St. Marina" near Karlukovo village.

I.48. *Глава на неизвестна светица. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
Head of unknown Saint, beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

I.50. *Преображение. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
The Transfiguartion of Christ, beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

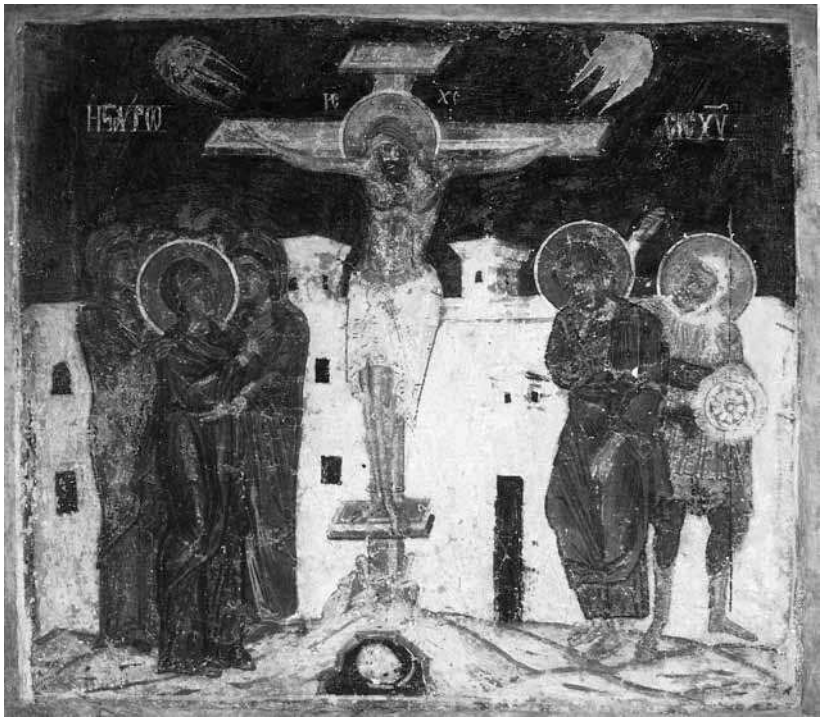

I.51. *Разпятие. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
The Crucifixion of Christ, beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

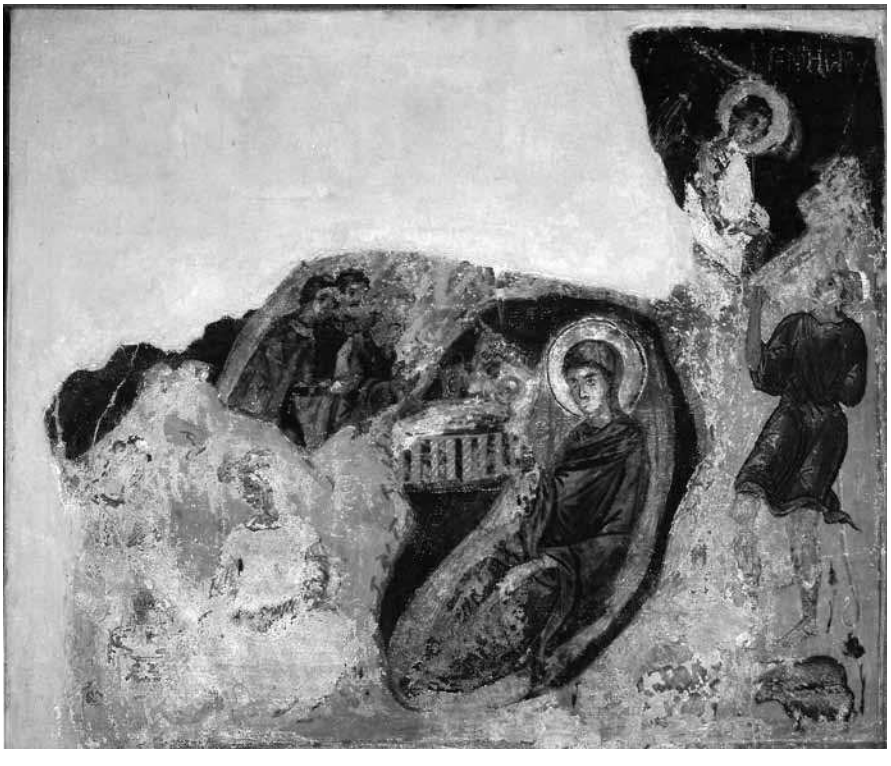

I.54. *Рождество Христово. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
The Nativity of Christ, beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

I.63. *Фрагмент от медальонен фриз. Неизвестен пророк. XVII в. От църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско.*
Fragment from medallion frieze. Unknown prophet, 17th c.; "St. Nicholas" church in the village of Zhelezna, Chiprovtsi region.

I.65. *Ев. Йоан. Начало на XVII в. От църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско. St. John the Evangelist, beginning of the 17th c.; "St. Nicholas" church in the village of Zhelezna.*

I.75. *Убрус. XVII в. От църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско.*
Holy Mandylion, 17th c.; "St. Nicholas" church in the village of Zhelezna.

I.77. *Неизвестна светица от медальонен фриз. XVII в. От с. Крапец. Детайл.*
Unknown Saint from medallion frieze, 17th c.; Krapets village. Detail.

I.78. *Прор. Гедеон. XVII в. От с. Крапец.*
Prophet Gedeon, 17th c.; village of Krapets.

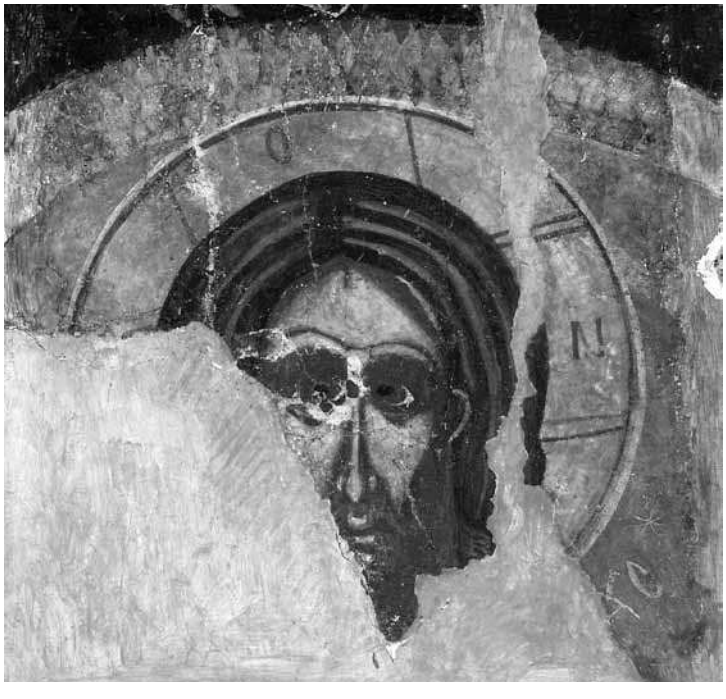

I.79. *Христос Вседържител от свода. XVII в. От с. Крапец.*
Christ Pantocrator from the arch, 17th c.; village of Krapets.

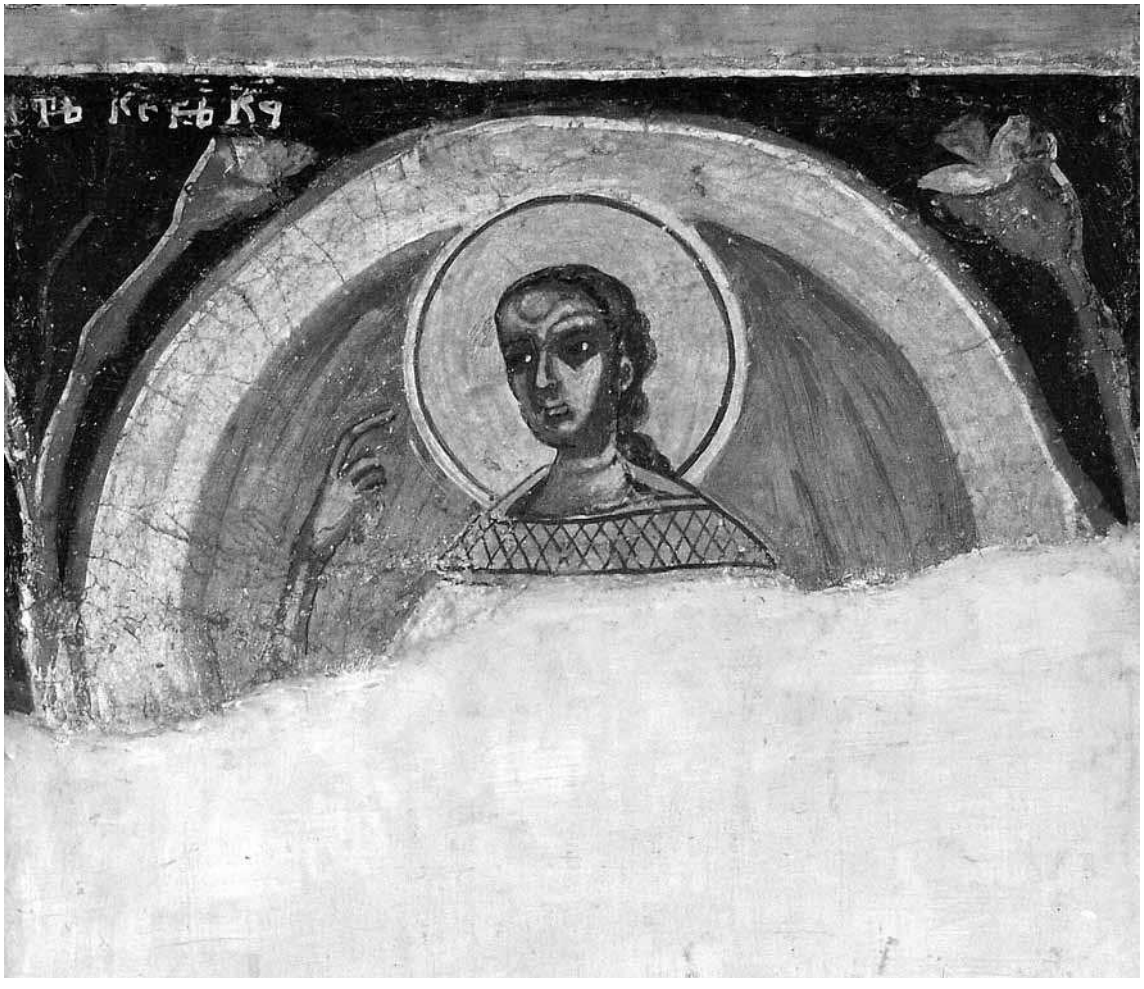

I.80. *Св. Кирик от медальонен фриз. XVII в. От с. Крапец.*
St. Cyricus from medallion frieze, 17th c.; village of Krapets.

I.81. *Св. Викентий и св. Виктор (?) от медальонен фриз. XVII в. От с. Крапец.*
St. Vicentius and St. Victor (?) from medallion frieze, 17th c.; village of Krapets.

I.81a. *Св. Викентий и св. Виктор (?) от медальонен фриз. XVII в. От с. Крапец. Детайл.*
St. Vicentius and St. Victor (?) from medallion frieze (Detail), 17th c.; village of Krapets.

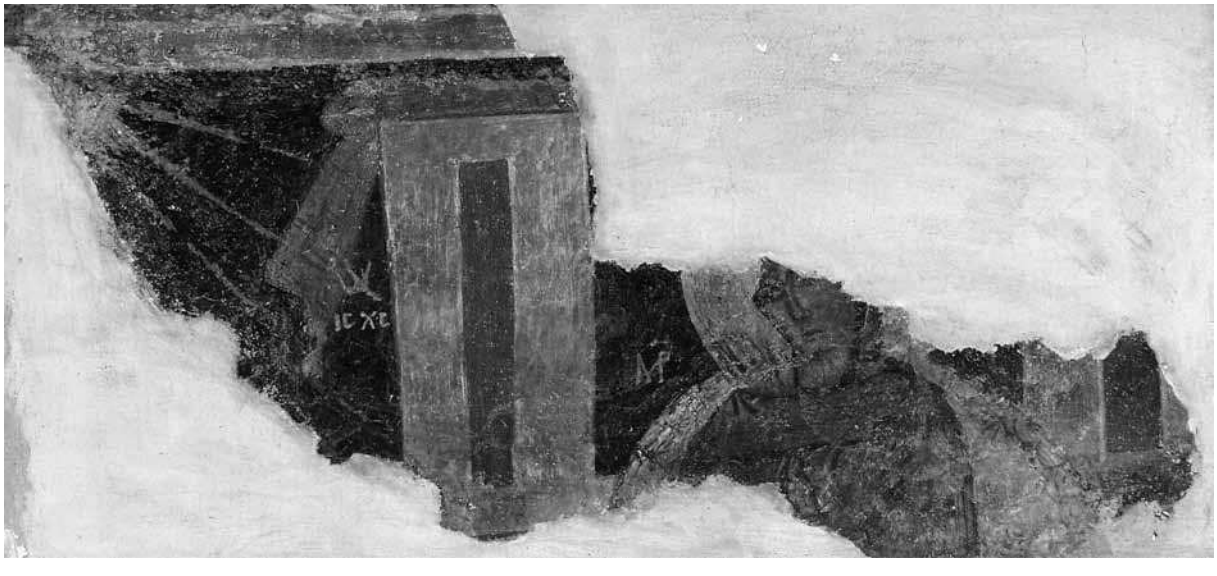

I.82. *Богородица от Благовещение. XVII в. От с. Крапец.*
The Virgin Mary from the Annunciation, 17th c.; village of Krapets.

I.83. *Прор. Михей и прор. Илия (?). XVII в. От с. Крапец.*
The prophet Michah and the prophet Elijah(?), 17th c.; village of Krapets.

I.84. *Неизвестен светец, св. Антоний Велики, неизвестен светец – от най-долния регистър. XVII в. От с. Крапец.*
Unknown Saint, St. Antony the Great, unknown Saint – from the lowest register, 17th c.; village of Krapets.

I.85. *Прор. Даниил и прор. Амос. XVII в. От с. Крапец.*
The prophet Daniel and the prophet Amos, 17th c.; village of Krapets.

I.87. Дейсис. XVII в. От с. Крапец.
The Deesis, 17th c.; village of Krapets.

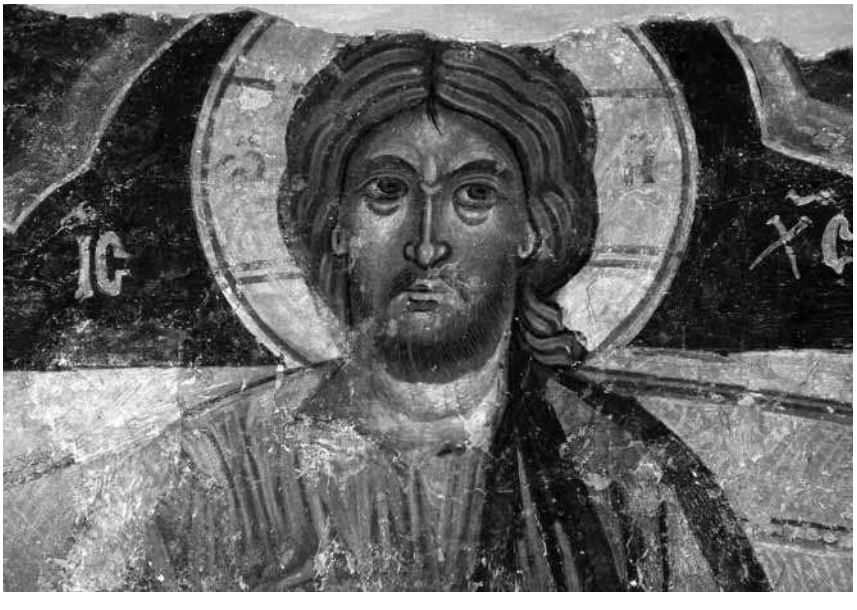

I.87a. *Дейсис. XVII в. От с. Крапец. Детайл.*
The Deesis, 17th c.; village of Krapets. Detail.

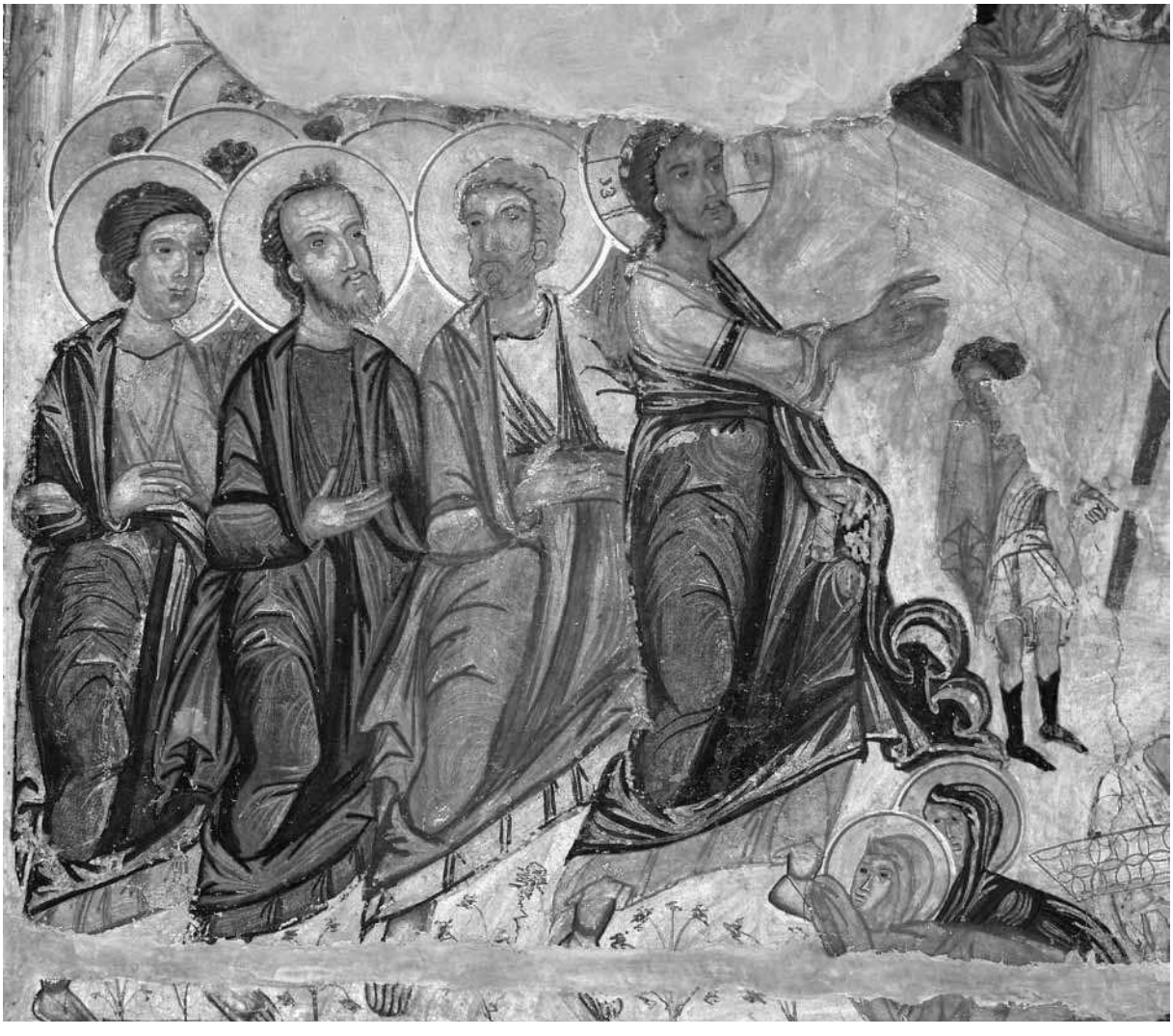

I.89. *Възкресението на Лазар. XVII в. От с. Крапец.*
The Resurrection of Lazarus, 17th c.; village of Krapets.

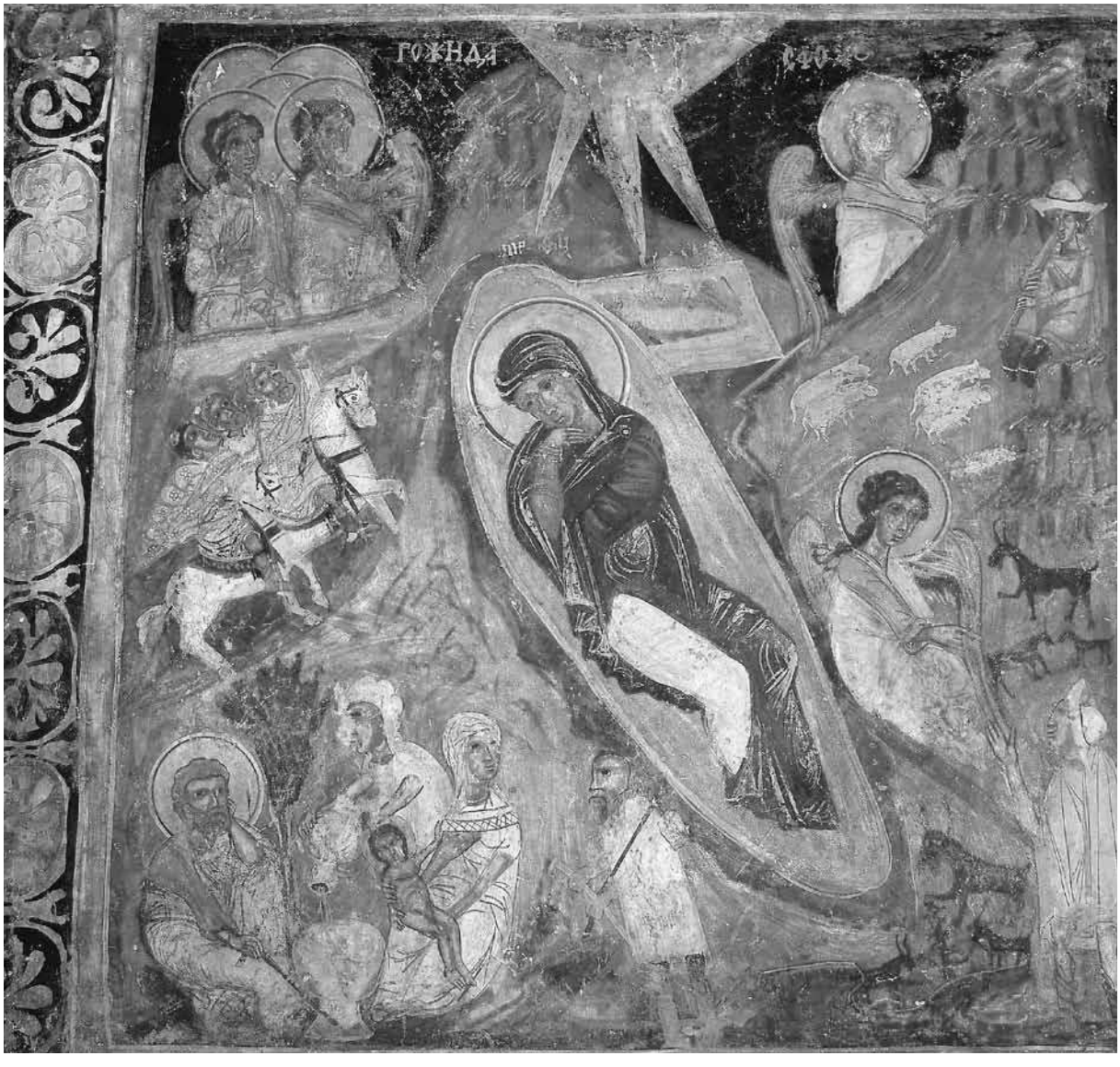

I.91. *Рождество Христово. XVII в. От с. Крапец.*
The Nativity of Christ, 17th c.; village of Krapets.

I.92. *Неизвестен светец-воин. XVII в. От с. Крапец.*
Unknown Saint-warrior, 17th c.; village of Krapets.

I.93. *Св. Петър Александрийски. XVII в. От с. Крапец.*
St. Peter of Alexandria, 17th c.; village of Krapets.

I.112. *Медальонен фриз: св. Мелитон и св. Севериан. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър.*
Medallion frieze: St. Meliton and St. Severian, 1704; "St. Georgi Golemi" church in Nessebar.

I.120. *Долната част от фигурите на трима светци архиереи. Неизвестен произход.*
Lower part of the figures of three Saints prelates; unknown origin.

I.122. *Бог Саваот в цял ръст (фрагмент от сцена от цикъла Шестоднев?). 1794 г. Зограф Христо Димитров от Самоков. От старата Хрельова църква в Рилския манастир. God Sabaoth in full height (fragment from a scene from the cycle Hexameron?), 1794; icon-painter Christo Dimitrov from Samokov; from the old Hrelyo church in the Rila monastery.*

II. ИКОНИ

XIV ВЕК

1. Мозаечна икона. Богородица Одигитрия. Първа четвърт на XIV в. От с. Ерегли, Турция. Инв. № 5256. Размери 98x80 см. Лит.: 1000 години, кат. № 64; Бакалова, Е. 1992, 54-61, 119; Bakalova, E. 2000, 118-136.

2. Богородица Елеуса. Първа половина на XIV в. Сребърни обкови от 1342 г. и от XIX в. От Несебър. Инв. № 125. Размери 130x107 см. Лит.: Filov, B. 1919, pl. XXII; Водач, обр. 106; Герасимов, Т. 1950, 253-256; Икони от Балканите, № 107; 1000 години, кат. № 16; Bakalova, E. 2000, 118-136. Заб. Иконата е надживописана в началото на XVIII в.

3. Двустранна икона: Богородица Катафиги и св. Йоан Богослов / Видението на прор. Йезекиил. Последна четвърт на XIV в. От Погановския манастир. Инв. № 2057, п. 54, оп. 74I. Размери 91x63 см. Лит.: Bakalova, E. 2000 (1), kat. 86 (с пълна библиография); Bakalova, E. 2000, 118-136. Pentcheva, B. 2000, 139-153.

4. Епитафиос (Мъртвият Христос). XIV-XV в. Неизвестен произход. П. 304, оп. 23. Размери 75x34,5x4 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I.1.

XV ВЕК

5. Св. Димитър на трон. 90-те години на XV в. Неизвестен произход (Кремиковски манастир?). П. 755, оп. 1004. Размери 43x32x2,5 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 2. Заб. Иконата е силно ретуширана.

6. Богородица с Младенеца на трон, св. Никола и св. Йоан Предтеча. XV-XVI в. Неизвестен произход. Инв. № 1768, п. 20, оп. 74. Размери 16x25,5x2,5 см. Непубликувана.

XVI ВЕК

7. Неверието на ап. Тома. XVI в. Неизвестен произход. Инв. № 1777, п. 442, оп. 23. Размери 39x27x2 см. На гърба надпис, че е консервирана през 1930 г. от художника Асен Белковски. Непубликувана.

8. Триптих поменик. Ляво крило – неизвестен светец архиерей (над него вероятно Богородица до пояс от Дейсис); централно крило – благославящ Христос Вседържител; дясно крило – живописта напълно унищожена (в долната част неизвестен светец архиерей, над него св. Йоан Предтеча от Дейсис). Централна част – имена под рисувани арки. Надписи на гръцки. XVI в. От църквата „Св. Параскева” в Несебър. П. 224, оп. 23. Размери 38x56x3 см. Непубликуван.

9. Възкресението на Лазар. Край на XVI в. От църквата „Рождество Христово” в Арбанаси. Инв. № 3177, п. 45, оп. 74 I. Размери 31x23x1 см. Лит.: Икони от Балканите, № 145; Bossilkov, S. 1988, ill. 166. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

10. Богородица живоносен източник. Край на XVI в. От църквата „Св. Стефан” в Несебър. Инв. № 3603. Размери 48x37x2 см. Непубликувана.

11. Епитафиос (Мъртвият Христос). 1597 г. (1593?) Неизвестен произход. П. 32, оп. 124. Размери 34х56,5х3 см. Ктиторски надпис: ΔΕΗΣΙΣ Τ(ΟΥ) ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ Θ(ΕΟ)Υ ΤΡΑΝΟΥ Σ...ΤΗΣ Μ...Ρ.../...ΖΡΕ (Α?). Непубликувана. Заб. На гърба надпис: Консервира худ. Асен Белковски 193... като запази само оригинала.

12. Св. ап. Андрей. Централна част от триптих. XVI-XVII в. Неизвестен произход. Инв. № 3301. Размери 20х27х3,8 см. Непубликуван. Заб. Купен от Н. Каролев от София. Реставриран в НХА. Част от надживописванията не са свалени.

XVII ВЕК

13. Христос Спасител. Начало на XVII в. От църквата „Св. Йоан Предтеча" в Несебър. Инв. № 3595, п. 30, оп. 124. Размери 175х61х3 см. Лит.: Прашков, Л. 1985, № 17; Гергова, И. 1996, 577, ил. на с. 589.

14. Разпятие Христово. Начало на XVII в. От църквата „Св. Йоан Предтеча" в Несебър. Инв. № 3584. Размери 43х32х2 см. Непубликувана.

15. Влизане в Ерусалим. Начало на XVII в. От църквата „Св. Йоан Предтеча" в Несебър. Инв. № 3592, п. 400, оп. 23. Размери 32,5х43х2 см. Непубликувана.

16. Триптих поменик. 1608-9 г. От Полошкия манастир „Св. Георги". Инв. № 1786, п. 204, оп. 23. Размери 72х40х4,5 см. Лит.: Гергова, И. 1999, 29-46; Гергова, И. 2006, 89-113.

17. Триптих поменик. 1663-4 г. От манастира „Св. Никола", с. Слепче, Прилепско. Инв. № 1788, п. 415, оп. 23. Размери 39х32-27х3 см. Лит.: Гергова, И., 1998, 27-42; Гергова, И. 2003, 68, ил. без №.; Гергова, И. 2006, 114-133.

18. Благовещение. XVII в. Неизвестен произход. Инв. № 2982, п. 12, оп. 23. Размери 27,5х32,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Величков, Горна Джумая (Благоевград).

19. Влизане в Ерусалим. XVII в. Неизвестен произход. Инв. № 2931, п. 6, оп. 74 II. Размери 45х31,5 см. Непубликувана.

20. Св. Димитър. XVII в. Неизвестен произход. Инв. № 1342, п. 399, оп. 23. Размери 43,5х26,5 см. Непубликувана.

21. Св. ап. Лука, неизвестен светец монах, св. Варвара. XVII в. От църквата „Св. Харалампий" в Мелник. Инв. № 2999, п. 473, оп. 23. Размери 32х24,5 см. Непубликувана.

22. Двустранна икона. Кръщение / Прор. Йеремия. Средата на XVII в. От с. Габровица, Пазарджишко. Инв. № 252, п. 98, оп. 23. Размери 14х18х1 см. Лит.: Томова, Б. 1993, 189-192.

23. Благовещение. XVII в. От църквата „Успение Богородично", Велико Търново. Инв. № 1471, п. 741, оп. 1004. Размери 49х34х1,5 см. Лит.: Водач, 223.

24. Двустранна икона. Неделя на всички светци / Св. Нестор и св. Трифон. Втора половина на XVII в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. П. 496, оп. 23. Размери 16х20,5х2 см. Непубликувана.

25. Триптих. Лявото крило липсва; централно крило – Успение Богородично и

двама неизвестни светци; дясно крило отвън – неидентифициран светец, Меркурий, Василий Велики, Никола, неизвестен светец, Спиридон, неизвестен светец, св. Сава Освещени; вътрешна страна на дясното крило – Кръщение Христово. XVII в. Неизвестен произход. П. 336, оп. 811. Размери 17,5x15x2,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Н. Каролев от София.

26. Христос Вседържител. XVII в. Неизвестен произход. П. 102, нов акт II. Размери 54x90x3 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: собственост Саханян.

27. Богородица Умиление. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3849, п. 888, оп. 1004. Размери 17,4x19,5x1,5 см. Непубликувана.

28. Триптих. Ляво крило – неизвестен светец, св. Георги; централно крило – Богородица с Младенеца; дясно крило – неизвестен светец, св. Димитър. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. П. 517, оп. 23. Размери 16-17,5x22x3 см. Непубликуван.

29. Триптих. Ляво крило – св. Георги; централно крило – Дейсис с ангели (дясното крило не е запазено). XVII-XVIII в. От Трапезунт. Инв. № 3115, п. 102, оп. 23. Размери 20,5x24,5x2 см. Непубликуван. Заб. Подарен от Оскар Шехтер през 1938 г. **30.** Св. Неделя. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 1784, п. 109, оп. 23. Размери 30,5x21,5x2 см. Непубликувана.

31. Богородица с Младенеца. Фрагмент от средна част на триптих. XVII-XVIII в. Намерена при разкопки в местността Агиа Трапези край с. Горни Воден, Асеновградско. Инв. № 176, п. 525, оп. 23. Размери 18,5x7x1 см. Непубликуван.

32. Средна част от триптих. Ап. Петър и Павел. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 2918. Размери 28,5x17x2-3 см. Непубликувана.

33. Старозаветна Св. Троица, св. Никола и арх. Михаил. XVII-XVIII в. От Арбанаси. Инв. № 2069, п. 122, оп. 23. Размери 26,5x32,5x2,5 см. Непубликувана. Заб. Лявата половина на фона е надживописана.

34. Христос в гроба. XVII-XVIII в.? Неизвестен произход. П. 6, оп. 77. Размери 80x56x3,5 см. Непубликувана.

35. Триптих. Върху страничните крила – архангели; централно крило – Богородица с Младенеца. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3314, п. 760, оп. 1004. Размери 15,7x7-8x2 см. Непубликуван. Заб. Купен от К. Димитров от София.

36. Христос Вседържител на трон. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 1789, п. 9, оп. 23. Размери 22,5x33,5x1,5 см. Непубликувана.

37. Св. Неделя. XVII-XVIII в. Гръцки зограф. Неизвестен произход. Инв. № 1784, п. 109, оп. 23. Размери 30,5x21,5x2 см. Непубликувана.

XVIII ВЕК

38. Св. Йоан Предтеча. 1703 г. Зограф Димитър. От Тракия. Инв. № 1771, п. 25, оп. 124. Размери 112x70x4 см. Лит.: Акрабова-Жандова, И. 1965, 106, обр. XXIV.

39. Ляво крило от триптих поменик с изображение на Богородица от Дейсис. 1714

г. Тревненска школа. От Арбанаси (църква „Св. Архангели”?). Инв. № 3041, п. 4, оп. 124. Размери 15х40х1 см. Лит.: Снегаров, И. 1943, 4, 5, ил. на с. 6; Косева, Д. 2007, 36-38, обр. 15, 16.

40. Въздвижение на честния кръст. 1751 г. Светогорски зограф. От църквата „Св. Никола” в Дупница. Инв. № 2842, п. 60, оп. 23. Размери 31х24,2х2 см. Непубликувана.

41. Св. Атанасий Александрийски. 1761 г. От Каликратия. Инв. № 1346. Размери 51х100,5х3 см. Непубликувана.

42. Св. Спиридон. Ок. 1761 г. От Каликратия. Инв. № 1340, п. 326, оп. 23. Размери 50,5х101,5х3 см. Непубликувана.

43. Богородица Страдаща с разпънатия Христос. 1762 г. (надпис на гърба). Руска. Неизвестен произход. П. 4, оп. 35. Размери 31х26х2,5 см. Непубликувана.

44. Вси светци (Страшен съд). 1771 г. Зограф Константинос Византиу (или от Константинопол). Подпис: Δια χειρος Κωνσταντινου αμαρτωλου του βυζαντιου. От Самоковско. Инв. № 2289, п. 346, оп. 23. Размери 61,5х46х2 см. Лит.: Гръцки зографи, 80.

45. Св. ап. Петър и Павел. 1775 г. Зограф Апостол Лонгианос Водениотис. Неизвестен произход. П. 280, оп. 23. Размери 35х41х3 см. Подпис: Αποστολης Βοδενιοτης. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 12; Гръцки зографи, 71.

46. Св. Стилиян Пафлагонски. 1781 г. Неизвестен произход. Инв. № 2469, п. 661, оп. 23. Размери 14,5х19х1 см. На гърба изписан голготски кръст с криптограми и годината 1781. Непубликувана.

47. Диптих. Ляво крило – св. Георги и св. Димитър, нечетлив надпис; дясно крило – Богородица Неувяхваща роза и светци. 1787 г. Светогорски зограф. Произхожда от Македония. Инв. № 1230, п. 889, оп. 811. Размери 8,2х9,8х3 см. Непубликуван. Заб. Купен от А. Шопов от Солун.

48. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / прор. Илия, неизвестен светец / св. Георги; централно крило – Богородица Одигитрия; дясно крило – св. Йоан Предтеча / св. Теодор Тирон, неизвестен светец / св. Димитър. 1789 г. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 913, п. 422, оп. 23. Размери 21,5х35,5х2 см. Непубликуван. Заб. На гърба надпис: 1789 **илиѡ-оу вошко вєли грат...и.**

49. Ляво крило от триптих поменик с изображение на Богородица от Дейсис. 1790 г. Тревненска школа. От Арбанаси (църква „Св. Архангели”?). Инв. № 3042, п. 48, оп. 124. Размери 42х15х1 см. Лит.: Снегаров, И. 1943, 7, 8, ил. на с. 10; Косева, Д. 2007, 29-32, обр. 12.

50. Богородица с Младенеца. 1795 г. Захарий монах от Света гора? От София. **И**нв. № 3047, п. 43, оп. 74 I. Размери 84х112,5х3,5 см. В долния десен ъгъл: **ѦѱѲЄ** (1795). На гърба голготски кръст с криптограми. Непубликувана.

51. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / св. имп. Константин; централно крило – Дейсис; дясно крило – св. Димитър / св. Никола. 1797 г. Неизвестен произход. Инв. № 3496. Размери 26,5х16х2,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Х. Карагьозов.

52. Богородица Неувяхваща роза. Първа четвърт на XVIII в. Зограф Христо. От

Арбанаси. Инв. № 2065, п. 48, оп. 23. Размери 25,5х19,8х1 см. Непубликувана.

53. Богородица Владимирска. XVIII в. (1749 г.?). Руска. От Бояна. Инв. № 2815. Размери 25х30х2,5 см. Непубликувана. Заб. Върху фона врязано: КИЕВЪ 1749.

54. Богородица Неувяхваща роза. Първа половина на XVIII в. От манастира „Св. Никола" в Мелник. Инв. № 1700, п. 604, оп. 23. Размери 19х25,5х2 см. Лит.: Томова, Б. 2009, 341-345.

55. Богородица с Младенеца. Първа половина на XVIII в. Тревненска школа. От Велико Търново. Инв. № 2997, п. 69, оп. 23. Размери 22х29х1,5 см. Заб. На гърба има нечетлив гръцки надпис.

56. Дейсис. Първа половина на XVIII в. От гр. Банско. Инв. № 3092, п. 23, оп. 610. Размери 20х27х2 см. Непубликувана.

57. Възкресението на Лазар. Първа половина на XVIII в. От Мала Азия. Инв. № 3117, п. 401, оп. 23. Размери 32,5х45х3 см. В долния десен ъгъл нечетлив дарителски надпис. Непубликувана.

58. Преображение. Първа половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3001, п. 436, оп. 23. Размери 40х30,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

59. Богородица Неувяхваща роза. Първа половина на XVIII в. От източна Тракия. Инв. № 1337, п. 86, нов акт II. Размери 45х62,5х2,5 см. В долната част нечетлив ктиторски надпис. Непубликувана.

60. Богородица Неувяхваща роза. Първа половина на XVIII в. Неизвестен произход. П. 474, оп. 23. Размери 25,8х18,2х1 см. Непубликувана.

61. Богородица Живоносен източник. Първа половина на XVIII в. Солунско ателие. Неизвестен произход. Инв. № 1796, п. 298, оп. 23. Размери 87х56,9х3 см. Непубликувана.

62. Триптих. Ляво крило – неизвестен светец; централна част – Богородица с Младенеца; дясно крило – неизвестен светец. XVIII в.? Неизвестен произход. Инв. № 3296, п. 16, оп. 23. Размери 17х22х2,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от частно лице в София.

63. Неизвестен светец. Средна част от триптих. XVIII в.? Неизвестен произход. П. 660, оп. 23. Размери 11х17х0,5 см. Непубликуван.

64. Богородица с Младенеца. Средна част от триптих. XVIII в. От Арбанаси. Инв. № 2064, п. 65, оп. 23. Размери 28х17,5х1 см. Непубликувана.

65. Триптих. Ляво крило – св. Йоан Златоуст, св. Григорий Богослов / не е запазено; централно крило – Богородица Неувяхваща роза; дясно крило не е запазено. XVIII в. Неизвестен произход. П. 7, оп. 126. Размери 29х22х3 см. Непубликуван. Заб. Постъпил от МВР.

66. Христос Вседържител. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3295, п. 252, оп. 23. Размери 23,5х16,5х2 см. Непубликувана. Заб. Фонът на иконата е надживописан.

67. Христос Вседържител в слава. Фрагмент от по-голямо произведение? Гръцки

зограф. XVIII в.? Неизвестен произход. П. 684, оп. 23. Размери 28x14x4 см. Непубликуван.

68. Богородица Млекопитателница. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 962, п. 390, оп. 23. Размери 41x33,5x1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

69. Св. Христофор. XVIII в. От Мелнишко. Инв. № 1498, п. 423, оп. 23. Размери 25,5x34,5x2 см. Лит.: Водач, 213.

70. Св. Никола. XVIII в. Неизвестен произход. П. 282, оп. 23. Размери 45,5x53,5x3,5 см. Непубликувана.

71. Св. ап. Филип и неизвестен апостол. XVIII в. Неизвестен произход. Размери 67x47 см. Непубликувана. Заб. Живописният слой е свален от основата.

72. Благовещение. XVIII в. От с. Раздел, Елховско. Инв. № 2993, п. 23, оп. 145. Размери 35x42x3,8 см. Непубликувана. Заб. На гърба има надпис, че иконата е придобита през 1938 г.

73. Разпятие. XVIII в. От с. Раздел, Елховско. Инв. № 2991, п. 139, оп. 23. Размери 42x36x4 см. Непубликувана.

74. Влизане в Ерусалим. XVIII в. От с. Раздел, Елховско. Инв. № 2992, п. 44, оп. 23. Размери 42x36x3,5 см. Непубликувана.

75. Рождество Христово. XVIII в. От с. Раздел, Елховско. Инв. № 2990, п. 137, оп. 23. Размери 47x73x4 см. Непубликувана.

76. Възкресението на Лазар. XVIII в. От с. Раздел, Елховско. Инв. № 2989, п. 133, оп. 23. Размери 40x27x4 см. Непубликувана.

77. Архидякон Стефан. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 453, п. 462, оп. 23. Размери 19,5x27x1 см. Непубликувана.

78. Богородица Неувяхваща роза с пророци. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 4005, п. 22, оп. 33. Размери 51x40,5x2 см. Непубликувана.

79. Триптих. Ляво крило – св. Стилиян, св. Никола; централно крило – Дейсис, св. Георги и св. Димитър; дясно крило – неизвестни светци. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3983, п. 26, оп. 33. Размери 28,5x45 см. Непубликуван.

80. Богородица с Младенеца. XVIII в. Неизвестен произход. П. 15, оп. 23. Размери 18x22,5x1,5 см. Непубликувана.

81. Св. ап. Симон Зилот. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3311, п. 229, оп. 23. Размери 12x30,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Н. Каролев, София. P5095376.

82. Св. Параскева. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3004, п. 84, оп. 23. Размери 17x24x3 см. Непубликувана. Заб. Купена през 1938 г. от Л. Димитров от София.

83. Св. Йоан Предтеча. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3287, п. 358, оп. 23. Размери 69,5x 98x 3,5 см. В долната част нечетлив гръцки дарителски надпис. Непубликувана. Заб. Купена от Саханян.

84. Богородица с Младенеца. XVIII в. Светогорски зограф. Неизвестен произход. Инв. № 3017, п. 92, оп. 23. Размери 19,8x15x1 см. Непубликувана.

85. Ляво крило от диптих. Богородица с Младенеца. XVIII в. Светогорски зограф. Неизвестен произход. Инв. № 2898, п. 891, оп. 1004. Размери 11,3x14,5x1,5 см. Непубликувано. Заб. Купено от Дечко Узунов.

86. Св. Йоаким и Анна. XVIII в. Светогорски зограф. Неизвестен произход. Инв. № 155 кс, п. 66, оп. 4. Размери 29x36,5x2 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от ХА.

87. Св. Георги. XVIII в. Светогорски зограф. Неизвестен произход. П. 625, оп. 23. Размери 28x17,3-12,5x2 см. Непубликувана. Заб. Запазена фрагментарно.

88. Архангелски събор. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 1787, п. 553, оп. 23. Размери 19x15,5x1 см. Непубликувана. Заб. Иконата е частично надживописана.

89. Дясно крило от триптих. Св. Никола / св. Неделя. XVIII в. Неизвестен произход. П. 546, оп. 23. Размери 22,5x9x0,5 см. Непубликувано.

90. Дясно крило от триптих. Неизвестен архиерей (св. Никола?). XVIII в. Неизвестен произход. П. 663, оп. 23. Размери 22x10x1 см. Непубликувано.

91. Дясно крило от триптих. Св. ап. Петър? / св. Неделя? XVIII в. Неизвестен произход. П. 544, оп. 23. Размери 22,2x8,8x0,3 см. Непубликувано.

92. Богородица Царица на трон. XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3023, п. 91, оп. 23. Размери 18x17,8x1 см. Непубликувана. Заб. Иконата е надживописана през XIX-XX в.

93. Ев. Матей. XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 535, оп. 23. Размери 17,5x11,5x1 см. Непубликувана.

94. Св. Теодор Стратилат. XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3881, п. 717, оп. 23. Размери 13,5x21x0,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от П. Чипев, София.

95. Ляво крило от триптих. Св. Петка и св. Неделя / св. Георги. XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 540, оп. 23. Размери 26x10,5x0,5 см. Непубликувано.

96.. Дясно крило от триптих. Св. Константин и Елена / св. Димитър. XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 540, оп. 23. Размери 26x10,5x0,5 см. Непубликувано.

97. Преображение. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола. Инв. № 2908, п. 875, оп. 1004. Размери 33,5x25x1,5 см. Непубликувана. Заб. Гърбът на иконата има профилирана рамка и грунд, за да се изпише, но не е довършена.

98. Рождество Христово. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола. Инв. № 2905, оп. 1004, п. 875. Размери 33,5x22,5x1,5 см. Непубликувана. Заб. Гърбът на иконата има профилирана рамка и грунд, за да се изпише, но не е довършена.

99. Възнесение Христово. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола. Инв. № 2909, оп. 1004, п. 875. Размери 33x25x1,5 см. Непубликувана. Заб. Гърбът на иконата има профилирана рамка и грунд, за да се изпише, но не е довършена. Надпис на гърба: **от Бачо сп... помѩни гди митаръ вона стоиука и иванъ влчаа...совъ ктиторъ.**

100. Въведение Богородично. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола. Инв. № 2906, п. 875, оп. 1004. Размери 32x24,5x1 см. Непубликувана. Заб.

Иконата е приготвена за двустранно изписване, но задната част не е изписана. На гърба надпис: + **Дими...ъ Влуина кти**...

101. Св. Юлита и Кирик. 80-те години на XVIII в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 938, п. 103, оп. 23. Размери 20х28х1,5 см. Непубликувана.

102. Успение Богородично. 80-те години на XVIII в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 936, п. 39, оп. 74 I. Размери 26,5х35,5х2,5 см. Непубликувана.

103. Рождество на св. Йоан Предтеча. Втора половина на XVIII в. От църквата „Св. Никола" в с. Царевец, Врачанско. Инв. № 931, п. 50, оп. 74. Размери 29х22х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

104. Двустранна икона. Св. Петка / св. Димитър. Втора половина на XVIII в. От Северозападна България? П. 39, оп. 124. Размери 15,5х22х2 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от МВР.

105. Слизане в ада (фрагмент – дясната част от иконата). Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход (Врачанско?). П. 533, оп. 23. Размери 34х11,5х2,5 см. Непубликувана. Заб. Иконата има резбована рамка.

106. Христос Вседържител. Втора половина на XVIII в. Зограф от Охридско? От с. Арбанаси. Инв. № 3876, п. 163, оп. 23. Размери 24х31х2,5 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 16. Заб. Метални обкови по рамката, нимба, ръцете и евангелието (славянски надпис).

107. Възкресението на Лазар. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход (Северозападна България?). П. 25, оп. 23. Размери 30х21,5х2 см. Непубликувана.

108. Св. Харалампий. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 467, п. 18, оп. нов акт I. Размери 22,5х31х2,5 см. Непубликувана.

109. Триптих. Ляво крило – св. Никола / св. Георги; централно крило – Богородица Одигитрия; дясно крило – неизвестен светец / св. Димитър. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3315, п. 237, оп. 23. Размери 33х22х4 см. Непубликуван. Заб. Метални обкови на нимбовете. Купен от К. Димитров.

110. Св. Василий Велики. Втора половина на XVIII в. Светогорски зограф. От Самоков. Инв. № 3307, п. 181, оп. 23. Размери 23х17х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Н. Каролев от София.

111. Богородица с Младенеца. Втора половина на XVIII в. Тревненска школа. От Търновско. П. 590, оп. 23. Размери 23х32,5х1 см. На гърба надпис: **тоутоуь дамкнь.** Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов, Горна Оряховица.

112. Рождество Богородично. Втора половина на XVIII в. Тревненска школа. От църквата „Успение Богородично" във Велико Търново. Инв. № 1475, п. 195, оп. 23. Размери 30х42х1,8 см. Непубликувана.

113. Богородица с Младенеца. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произод. Инв. № 1785, п. 554, оп. 23. Размери 15,5х21х2 см. Непубликувана.

114. Арх. Михаил. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3290, п. 335, оп. 23. Размери 63х105х4,5 см. Ктиторски надпис: γώγα/ μάρω/ στογιάν/ στοίμεν/ γιωβάν/ μάρκω. Непубликувана. Заб. Купена от А. Саханян.

115. Ляво крило от триптих. Св. Никола, св. Спиридон / св. Георги. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3294, п. 639, оп. 23. Размери 31,5x12,5x1 см. Непубликувано. Заб. Купено от Н. Каролев от София.

116. Дясно крило от триптих. Св. Харалампий, св. Атанасий / св. Димитър. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3294, п. 232, оп. 23. Размери 31,5x12,5x1 см. Непубликувано. Заб. Купено от Н. Каролев от София.

117. Св. Модест. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3337, п. 19, оп. 23. Размери 14,5x19x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от К. Димитров от София.

118. Старозаветна Св. Троица. Средна част от триптих. Втора половина на XVIII в. От Самоков. Инв. № 1633, п. 593, оп. 23. Размери 26,5x19x2 см. Непубликувана.

119. Дейсис със св. ап. Петър, ап. Павел, св. Неделя, св. Параскева, св. Харалампий, прор. Илия/ св. Георги, св. Димитър, св. Никола, св. Атанасий. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3288, п. 165, оп. 23. Размери 87,3x65x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от А. Саханян.

120. Христос Вседържител. Последна четвърт на XVIII в. Неизвестен произход (Югозападна България?). Инв. № 3755, п. 292, оп. 23. Размери 88,5x61x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Дражалиев.

121. Двустранна икона. Три светители / Обрезание. Последна четвърт на XVIII в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3253. Размери 28x19x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов, Горна Оряховица.

122. Двустранна икона. Св. Теодор Тирон / Св. Йоан Златоуст. Последна четвърт на XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3261, п. 630, оп. 23. Размери 20,5x30x1,5 см. Непубликувана.

123. Двустранна икона. Св. Прокопий / Трето намиране главата на св. Йоан Предтеча. Последна четвърт на XVIII в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3184, п. 498, оп. 23. Размери 21x15x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

124. Двустранна икона. Сретение / св. Теодор Тирон и св. Теодор Стратилат. Последна четвърт на XVIII в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3168, п. 33, оп. 23. Размери 17,5x26x1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

125. Богородица Живоносен източник със св. Георги, св. Константин и Елена и св. Никола. С резбована рамка. 80-те години на XVIII в. От Созопол. Инв. № 3752, п. 328, оп. 23. Размери: икона 49x70x2 см; с рамката: 76x107 см. Непубликувана.

126. Двама неизвестни светци (св. Теодор Тирон и св. Теодор Стратилат?). Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. П. 432, оп. 23. Размери 34x23,6x2 см. Непубликувана.

127. Богородица с Младенеца. Край на XVIII в. От София. Инв. № 3155, п. 266, оп. 23. Размери 34,5x44x3 см. Непубликувана.

128. Богородица Портаитиса с прор. Моисей и св. Антоний. Край на XVIII в. От

църквата „Св. Петър и Павел” в с. Сталийска махала, Ломско. Инв. № 1177, п. 594, оп. 23. Размери 31х21х1,5 см. Непубликувана.

129. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил, св. Никола / св. Харалампий, двама неизвестни светци / св. Георги; централна част – Богородица Царица с Младенеца Цар; дясно крило – св. Йоан Предтеча, неизвестнен архиерей / св. Петка, св. Неделя, св. Стилиян / св. Димитър. Край на XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 169 кс, п. 16, оп. 4. Размери 31,5х43х5 см. Непубликуван.

130. Триптих. Централна част – Богородица с Младенеца и трима светци; крила – по три реда светци. Край на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 1616, п. 460, оп. 23. Размери 21х29х3 см. Непубликуван.

131. Първи вселенски събор. Фрагмент. Край на XVIII в. От Пазарджик? Инв. № 3005, п. 543, оп. 23. Размери 32х13х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров от София.

132. Св. Крал Милутин. Край на XVIII в. Софийски зограф. От София. Инв. № 3156, п. 410, оп. 23. Размери 38,5х29,5х2,5 см. Непубликувана.

133. Архидякон Стефан. Край на XVIII в. От София. Инв. № 906, п. 187, оп. 23. Размери 19х28,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Г. Попов от София.

134. Богородица Портаитиса. Край на XVIII в. Светогорска. От с. Арбанаси. Инв. № 3877, п. 161, оп. 23. Размери 23,5х32х2 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 20. Заб. Метални обкови върху нимба на Богородица и рамките (от горната рамка липсва). Върху иконата е прикрепена метална огърлица.

135. Обрезание. Край на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 159 кс, п. 71, оп. 4. Размери 43,5х31,5х3 см. Непубликувана.

136. Богородица с Младенеца. Край на XVIII в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход. Инв. № 3039, п. 379, оп. 23. Размери 42х30х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

137. Св. Стилиян. Край на XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 991, п. 608, оп. 23. Размери 14,5х22х0,5 см. Непубликувана.

138. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил, св. Петка; централно крило – Богородица Царица; дясно крило – св. Никола, св. Неделя. Край на XVIII в. От Самоков. Инв. № 193 кс, п. 490, оп. 23. Размери 12-14х20х1 см. Непубликуван.

139. Богородица с Младенеца. Край на XVIII в. От Арбанаси. Инв. № 2067, п. 51, оп. 23. Размери 20х28х3 см. Непубликувана.

140. Двустранна икона. Неверието на ап. Тома / Възкресение Христово. Край на XVIII в. От Арбанаси. Инв. № 2063, п. 105, оп. 23. Размери 21х18х0,5 см. Непубликувана.

141. Св. Никола. Ляво крило от триптих. Край на XVIII в. Неизвестен произход. Размери 32х13,5х1 см. Непубликувано.

142. Богородица Одигитрия със св. Георги и архидякон Стефан. 80-те год. на XVIII в. Зограф Христо Димитров от Самоков. От Самоков. Инв. № 1628, п. 597, оп. 23. Размери 25х35х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от З. Стефанов от София.

143. Рождество Богородично. Около 1797 г. Зограф Христо Димитров от Самоков. От Самоков. Инв. № 3847, п. 486, оп. 23. Размери 31,5х23,5х2 см. Непубликувана.

144. Ап. Юда, Брат Господен. Фрагмент от иконостасен фриз. Край на XVIII в. Христо Димитров от Самоков. От Лозенград. Инв. № 1344, п. 384, оп. 23. Размери 42х45х3 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 25. Заб. Фрагментът е поставен в по-късна рамка.

145. Богородица (бюст). Край на XVIII в. Неизвестен произход. Инв. № 3897, п. 21, оп. 74 I. Размери 30,5х37х3 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 26. Заб. Купена от Х. Герова-Гечева.

146. Ляво крило от триптих. Св. Теодор Тирон? Край на XVIII в. Тревненска школа. От Самоков. Инв. № 1636, п. 655, оп. 23. Размери 25,8х9,5х0,5 см. Непубликувано. Заб. Купено от З. Стефанов.

147. Св. Георги. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1783, п. 493, оп. 23. Размери 22х16х1,5 см. Непубликувана.

148. Св. Екатерина. XVIII-XIX в. Светогорски зограф? Неизвестен произход. Инв. № 3758, п. 332, оп. 23. Размери 80х111,5х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от А. Саханян.

149. Богородица с Младенеца. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3313, п. 262, оп. 23. Размери 31х36,5х2 см. Непубликувана.

150. Св. Силвестър, св. Харалампий, св. Козма, св. Дамян, св. Георги, св. Димитър. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3310, п. 23, оп. 190. Размери 20х26х1 см. Непубликувана.

151. Разпятие. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3303. Размери 26х35х2 см. Непубликувана.

152. Богородица с Младенеца. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Враца. Инв. № 841, п. 213, оп. 23. Размери 49х67х2 см. Непубликувана.

153. Двустранна икона. Рождество Христово / Обрезание. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3262, п. 708, оп. 23. Размери 20,5х27х1,5 см. Непубликувана.

154. Кръщение. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Архангели" в с. Русиновци, Габровско. Инв. № 3909, п. 472, оп. 23. Размери 22х29х1 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: **Сие икони приложи на стаго Архаггела за негоува доуша да слоугоува на или Иванъ Колювъ от Роусиноувци.**

155. Богородица Неувяхваща роза – средна част на триптих. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3958, п. 681(684), оп. 23. Размери 19,5х29,5х1 см. Непубликувана.

156. Богородица Неувяхваща роза – средна част на триптих. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 480, п. 24, нов акт I. Размери 25х37х1 см. Непубликувана. Заб. Закупена от Райна Митова (Калина Малина).

157. Богородица Елеуса – средна част на триптих. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 68, оп. 23. Размери 18,5х29х1 см. Непубликувана.

158. Триптих. Ляво крило – св. Петка; централно крило – Богородица Царица с

Младенеца Цар, дясно – св. Неделя. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 478, п. 21, нов акт I. Размери 28,5x16,5x1 см. Непубликуван. Заб. Закупен от Калина Малина.

159. Триптих. Ляво крило – св. Никола, св. Георги; централно крило – Богородица Оранта; дясно крило – св. Йоан Предтеча, св. Димитър. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 477, п. 22, нов акт I. Размери 28,5x17,5x1 см. Непубликуван. Заб. Закупен от Калина Малина.

160. Триптих. Ляво крило – св. Петка; централно крило – Богородица Елеуса; дясно крило – св. Неделя. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 912, п. 609(619), оп. 23. Размери 18x28x1 см. Непубликуван.

161. Св. Харалампий. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3003, п. 584, оп. 23. Размери 23,5x32x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

162. Св. Богородица Хрисомангуртиотиса, св. Георги, св. Харалампий, св. Стилиян, св. Димитър. XVIII-XIX в. Зограф от Южното Черноморие. Неизвестен произход (Созопол?). П. 5, оп. 149. Размери 27,5x38x3 см. Лит.: Гергова, И. 2008 (2), 11-16. Заб. Получена от МВР.

163. Св. Йоан Богослов. XVIII-XIX в. От София. Инв. № 290, п. 417, оп. 23. Размери 33,5x25x1,5 см. Непубликувана.

164. Рождество Христово. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3160, п. 516, оп. 23. Размери 27x34,5x4 см. Непубликувана.

165. Двустранна икона. Възкресение Христово / Неверието на ап. Тома. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3183, п. 629, оп. 23. Размери 22x29,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов, Горна Оряховица.

166. Св. Димитър. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 167 кс, п. 17, оп. 4. Размери 23,5x32,5x1,5 см. Непубликувана.

167. Богородица Одигитрия. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 168 кс, п. 20, оп. 4. Размери 20,5x27x1,5 см. Непубликувана.

168. Възнесение Христово. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3188, п. 569, оп. 23. Размери 23,5x37,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

169. Св. Екатерина. XVIII-XIX в. От Търновско. Инв. № 3186, п. 189, оп. 23. Размери 21x30x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

170. Кръщение. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3955, п. 88, нов акт II. Размери 25,8x36,5x1,8 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

171. Успение Богородично. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3249, п. 230, оп. 23. Размери 23,5x30,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица. P5095338, 9.

172. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / двама неизвестни светци / св. Георги; централна част – Богородица Неувяхваща роза; дясно крило – св. Йоан Предтеча / св. Козма и Дамян / св. Димитър. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.

Инв. № 177 кс, п. 42, оп. 4. Размери 21х32х1,5 см. Непубликуван.

173. Св. Харалампий. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 165 кс, п. 19, оп. 4. Размери 20,5х26,5х1,5 см. Непубликувана.

174. Св. Атанасий и св. Спиридон. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 162 кс, п. 38, оп. 4. Размери 22,5х31х2 см. Непубликувана.

175. Арх. Михаил. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 86, оп. 23. Размери 13х23х1 см. Непубликувана.

176. Богородица с Младенеца. Последна четвърт на XVIII в. Зограф Йоан от Воден (с. Горни Воден, Асеновградско). Неизвестен произход (Пловдивско?). Инв. № 3053, п. 158, оп. 23. Размери 47,3х39х3 см. Непубликувана.

177. Св. Екатерина. XVIII-XIX в. Зограф Йоан от Воден. Неизвестен произход (Пловдивско?). Инв. № 157 кс, п. 61, оп. 4. Размери 26х33х1,5 см. Непубликувана.

178. Св. Екатерина. XVIII-XIX в. Зограф Йоан от Воден (?). Неизвестен произход (Пловдивско?). Инв. № 846, п. 80, оп. 23. Размери 20х26х2 см. Непубликувана.

179. Св. Йоан Богослов. XVIII-XIX в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. Инв. № 1220, п. 185, оп. 23. Размери 24х29х2 см. Непубликувана.

180. Богородица Одигитрия. XVIII-XIX в. Софийски зограф. Неизвестен произход. Инв. № 3012, п. 398, оп. 23. Размери 41х58х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

181. Слизане в ада. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 173 кс, п. 54, оп. 4. Размери 43х39х1 см. Непубликувана.

182. Рождество Христово. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 148 кс, п. 83, оп. 4. Размери 32х36х2 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: Χρηστο Στοινε.

183. Изцеление на слепия. XVIII-XIX в. Светогорски зограф. Неизвестен произход. П. 272, оп. 23. Размери 31х43х3 см. Непубликувана.

184. Неделя на разслабления. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Атанасий" в гр. Горна Оряховица. Инв. № 2902, п. 46, оп. 23. Размери 25,5х36х1,5 см. Непубликувана.

185. Триптих. Ляво крило – св. Никола / св. Георги; централно крило – Богородица Царица. XVIII-XIX в. От Самоковско. Инв. № 1238, п. 596, оп. 23. Размери 35,5х23х1,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от С. Георгиев.

186. Богородица Достойно ест. XVIII-XIX в. От Дряновския манастир. Инв. № 3059, п. 614, оп. 23. Размери 23,5х29х2 см. Непубликувана.

187. Св. Мина на кон. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. П. 6, оп. 149. Размери 27,5х43х2 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от МВР.

188. Три светители. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 139 кс, п. 25, оп. 4. Размери 33х36х2 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: στοινου καραστογιαν.

189. Св. Теодор Тирон и св. Теодор Стратилат. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 151 кс, п. 55, оп. 4. Размери 35,5х27,5х3 см. Непубликувана.

190. Апостолски събор. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Стефан" в Несебър. Инв. № 3605, п. 267, оп. 23. Размери 38x49x3 см. Непубликувана.

191. Богородица Елеуса с неизвестен светец, св. Никола и св. Харалампий. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3011, п. 409, оп. 23. Размери 42x52x2 см. Непубликувана. Заб. Иконата има резбована рамка. Купена от Л. Димитров от София.

192. Св. Ап. Павел. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 2290, п. 797, оп. 23. Размери 45,5x42x2 см. Непубликувана.

193. Св. Никола. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 2914, п. 278, оп. 23. Размери 41,5x57,5x3 см. Непубликувана.

194. Фрагмент от рисуван дейсисен иконостасен фриз. Ап. Тома, ап. Яков. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 376, оп. 23. Размери 62,5x17x3 см. Непубликуван.

195. Въздвижение на честния кръст. XVIII-XIX в. Тревненска школа, Витановска фамилия. От гр. Горна Оряховица. Инв. № 3075, п. 403, оп. 23. Размери 25,5x36,5x1,5 см. Непубликувана.

196. Св. Антоний и св. Евтимий. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 200 кс, п. 57, оп. 4. Размери 33x36x2 см. Непубликувана.

197. Христос и самарянката. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 140 кс, п. 32, оп. 4. Размери 47,5x33,5x2 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: **влко**.

198. Рождество Христово. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3160, п. 516, оп. 23. Размери 40x28,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов, Горна Оряховица.

199. Слизане в ада. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 468, оп. 23. Размери 24x32x2 см. Непубликувана.

200. Разпятие Христово. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 514, оп. 23. Размери 22x30,5x1,5 см. Непубликувана.

201. Св. Атанасий. XVIII-XIX в. От Самоков. Инв. № 3872, п. 173, оп. 23. Размери 21x29,5x2,5 см. На гърба изписан голготски кръст. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 23.

202. Св. Екатерина. XVIII-XIX в. От Самоков. Инв. № 3874, п. 176, оп. 23. Размери 20,5x29x2 см. Непубликувана.

203. Св. Евстатий, св. Теопистия, св. Агапий и св. Теопист. XVIII-XIX в. От Самоков. Инв. № 3848, п. 167, оп. 23. Размери 21x29x2 см. Непубликувана.

204. Св. Никола. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. П. 549, оп. 23. Размери 32x23x2 см. На гърба изписан голготски кръст и врязан надпис: **НИКОЛѦИ**. Непубликувана.

205. Двустранна икона. Благовещение / Причестяване на св. Мария Египетска. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3180, п. 21, оп. 23. Размери 15,5x21,5x1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

206. Св. Симеон Стълпник. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3999, п. 6, оп. 23. Размери 24,5x34,5x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М.

Миланов от Горна Оряховица.

207. Св. ап. Петър и Павел. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3445, п. 235, оп. 23. Размери 24,5x32,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

208. Триптих. Ляво крило – св. Георги; централно крило – Богородица Платитера; дясно крило – св. Димитър. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Самоковско. Инв. № 1614, п. 37, оп. 23. Размери 31x19x2 см. Непубликуван. Заб. Купен от Зарзанов.

209. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил, св. Георги и св. Димитър; централно крило – Богородица с Младенеца; дясно крило – св. Атанасий, св. Петка и св. Неделя. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3497, п. 169, оп. 23. Размери 35x21,5-23x1 см. Непубликуван.

210. Богородица с Младенеца и неизвестен светец (Харалампий?). XVIII-XIX в.? Неизвестен произход. П. 439, оп. 23. Размери 22,5x30x3,5 см. Непубликувана.

211. Триптих. Ляво крило – св. Георги, св. Параскева; централно крило – Богородица Царица; дясно крило – св. Димитър, св. Неделя. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Самоков. Инв. № 1634, п. 26, оп. 23. Размери 31x18,5x1,5 см. Непубликуван.

212. Петдесетница. XVIII-XIX в.? Тревненска школа? Неизвестен произход. П. 19, оп. 24. Размери 13,5x19x0,5 см. Непубликувана. Заб. По-голямата част от живописния слой е загубена.

213. Възнесение Христово. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3248, п. 580, оп. 23. Размери 22x29x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

214. Триптих. Ляво крило – св. Атанасий; централната част липсва; дясно крило – св. Никола, св. Неделя. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 185, п. 555, оп. 23. Размери 9,5x24x0,5 см.

215. Фрагмент от рисуван дейсисен иконостасен фриз – ап. Матей. XVIII-XIX в. Трев-ненска школа. От София. Инв. № 986, п. 71, оп. 23. Размери 25x28x3 см. Непубликуван. Заб. Купен от Х. Зарзанов.

216. Богородица с Младенеца на трон. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3771, п. 225, оп. 23. Размери 20,5x27,5x2 см. Непубликувана.

217. Св. Георги на кон. XVIII-XIX в.? Неизвестен произход. Инв. № 2886, п. 88, оп. 23. Размери 14x19x1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

218. Христос Вседържител. XVIII-XIX в. От старата софийска църква „Св. Богородица". Инв. № 920, п. 362, оп. 23. Размери 58x98x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Зарзанов.

219. Св. Георги. XVIII-XIX в. От старата софийска църква „Св. Богородица". Инв. № 919, п. 198, оп. 23. Размери 71,5x100x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Зарзанов.

220. Събор на всички светци. XVIII-XIX в. От църквата в с. Акалан, Чаталджанско. Инв. № 1526, п. 319, оп. 23. Размери 98x64x3,5 см. Непубликувана.

221. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / св. Петка; централна част – Богородица

с Младенеца; дясното крило липсва. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 548, оп. 23. Размери 29x19x1 см. Непубликуван.

222. Сретение. XVIII-XIX в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. Инв. № 1216, п. 595, оп. 23. Размери 31,2x23x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев.

223. Св. ап. Петър и Павел. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 4002, п. 19, оп. 33. Размери 31,5x22,6x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

224. Богородица с Младенеца. Централна част от триптих. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Константин и Елена" в гр. Одрин. Инв. № 2212, п. 49, оп. 23. Размери 29x18,3x1 см. Непубликувана.

225. Св. Никола Нови Софийски. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. П. 295, оп. 23. Размери 64x85x4,5 см. Непубликувана.

226. Диптих. Богородица с Младенеца, Христос Вседържител, сцени и светци. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3173, п. 382, оп. 102. Размери 95,5x53x2,5 см. Непубликуван.

227. Влизане в Ерусалим. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3453, п. 225, оп. 23. Размери 29,3x23,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

228. Богородица с Младенеца. Средна част от триптих. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1781, п. 174, оп. 23. Размери 31x18,5x1 см. Непубликуван.

229. Св. Йоан Предтеча и св. Екатерина. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. П. 624, оп. 23. Размери 24,5x22,8x2 см. Непубликувана. Заб. На гърба има кръст с криптограми.

230. Двустранна икона. Св. Симеон Стълпник / Св. Димитър. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход. П. 41, оп. 124. Размери 27x18x2 см. Непубликувана.

231. Св. Теодор Стратилат на кон. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. П. 487, оп. 23. Размери 32x23x2 см. Непубликувана. Заб. На гърба на иконата е изписан кръст с криптограми.

232. Архидякон Стефан. XVIII-XIX в. Светогорски зограф? Неизвестен произход. Инв. № 3361, п. 228, оп. 23. Размери 29,3x20,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Великов от Горна Джумая (Благоевград).

233. Неделя на мироносиците. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход. Инв. № 207 кс, п. 22, оп. 4. Размери 21x16,5x2 см. Непубликувана.

234. Арх. Михаил. XVIII в. От Сеславския манастир. Инв. № 3104, п. 611, оп. 23. Размери 26x16,5x2 см. Непубликувана.

235. Двустранна икона. Три светители / св. Константин и Елена. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. От Търновско. Инв. № 3169, п. 34, оп. 23. Размери 26,5x18,2x2 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 24. Заб. Купена от

М. Миланов от Горна Оряховица.

236. Неверието на ап. Тома. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход. Инв. № 3048, п. 243, оп. 23. Размери 36,5x25,3x1 см. Непубликувана.

237. Дясно крило от триптих. Св. Елена. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 537, оп. 23. Размери 24,5x9x0,5 см. Непубликувано.

238. Неизвестен светец (Харалампий?). XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3002, п. 20, оп. 23. Размери 25x16x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от З. Димитров от София.

239. Ляво крило от диптих. Св. Никола. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Тетевен – принадлежал на Й. Кефалов, църковен певец и зограф. Инв. № 3975, п. 339, оп. 811. Размери 5,7x6x0,7 см. Непубликувано. Заб. Купено от Анев от София през 1958 г.

240. Двустранна икона. Св. Козма / св. Дамян. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. П. 43, оп. 124. Размери 13x17x1 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от МВР.

XIX ВЕК

241. Св. Атанасий Александрийски. 1803 г. Зограф Константин от Брашов. Неизвестен произход. Инв. № 3763, п. 323, оп. 23. Размери 49x113x4 см. Ктиторски надпис: KOCTANTIHNOς ЗОГРАФ...1803 МПРАСОВОς. Лит.: Василиев, Ас. 1965, 542; Гръцки зографи, 80, ил. 176-178. Заб. Купена от А. Саханян.

242. Събор на архангелите. Фрагмент. Начало на XIX в. Светогорски зограф. Неизвестен произход. П. 565, оп. 23. Размери 31,7x10-8x2 см. Непубликувана.

243. Богородица Достойно ест със св. Христина и св. Мина. Начало на XIX в. Светогорски зограф? Неизвестен произход. Инв. № 1791, п. 363, оп. 23. Размери 54x38x2,5 см. Непубликувана.

244. Св. Меркурий. Начало на XIX в. От Търновско. Инв. № 3185, п. 532, оп. 23. Размери 22,5x31x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

245. Прор. Еремия и прор. Елисей. Начало на XIX в. От Дряновския манастир. Инв. № 3054, п. 192, оп. 23. Размери 30x22x2 см. Непубликувана.

246. Неделя на мироносиците. Начало на XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 4000, п. 16, оп. 33. Размери 33x22,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

247. Сретение. Начало на XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход. Инв. № 208 кс, п. 21, оп. 4. Размери 21,5x16,3x2 см. Непубликувана.

248. Богородица Царица. Начало на XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3899, п. 512, оп. 23. Размери 18x25x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от А. Саханян, София.

249. Св. Георги. Начало на XIX в. Зограф Симеон Цонюв от Трявна. От Търновско. Инв.

№ 3254, п. 404, оп. 23. Размери 35х25х2 см. Подпис: **рꙋка сѵмеѡнъ.** Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов, Горна Оряховица.

250. Св. Пантелеймон. Начало на XIX в. Неизвестен произход. П. 199, оп. 23. Размери 79х56х2 см. Непубликувана. Заб. Върху дясната ръка на светеца има метален обков.

251. Дейсис със св. Василий Велики, св. Йоан Златоуст, св. Георги, св. Никола, св. Харалампий и св. Димитър. Начало на XIX в. Неизвестен произход (Южно Черноморие?). Инв. № 3304. Размери 31,5х40х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Н. Каролев.

252. Богородица Достойно ест. Начало на XIX в. От София. Инв. № 988, п. 72, оп. 23. Размери 27х36,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов от София.

253. Св. Йоан Рилски? Начало на XIX в. Неизвестен произход. П. 488, оп. 23. Размери 17,5х25х2 см. Непубликувана.

254. Богородица Живоносен източник. Начало на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1131, п. 491, оп. 23. Размери 20х25х1,5 см. Непубликувана.

255. Рождество на св. Йоан Предтеча. Начало на XIX в. Неизвестен произход (Южното Черноморие?). Инв. № 3321, п. 476, оп. 23. Размери 16х23х0,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от К. Димитров, София.

256. Триптих. Ляво крило – св. Пантелеймон, св. Варвара / св. Спиридон, св. Никола, св. Харалампий / св. Прокопий, св. Димитър; централна част – Дейсис; дясното крило липсва. Начало на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3297. Размери 29,5х18х0,5-1 см. Непубликуван.

257. Прор. Илия. Начало на XIX в. Неизвестен произход. П. 494, оп. 23. Размери 18х23,5х3 см. Непубликувана.

258. Св. Константин и Елена. 1815 г. От църквата в с. Акалан, Чаталджанско. Инв. № 1520, п. 440, оп. 23. Размери 33х25,5х3 см. Непубликувана.

259. Обрезание. XIX в. От църквата в с. Акалан, Чаталджанско. Инв. № 1521, п. 123, оп. 23. Размери 27х34,5х5 см. Непубликувана. Заб. Иконата е поставена в рамка под стъкло.

260. Убрус. 20-те–30-те години на XIX в. От Прилеп. Инв. № 2093, п. 89, оп. 23. Размери 21,8х15,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Ранков от София.

261. Богородица с Младенеца, св. Георги и св. Димитър. Първа четвърт на XIX в. Димитър Молеров от Банско? Неизвестен произход. Инв. № 2985, п. 35, оп. 23. Размери 25х35х3,5 см. Непубликувана. Заб. Иконата има дървен капак. Купена от Г. Величков от Горна Джумая (Благоевград).

262. Въздвижение на честния кръст. 1825 г. Неизвестен произход. Инв. № 12, п. 680, оп. 811. Размери 52,5х41х2 см. Ктиторски надпис: ...συνδρομής και δα/πάνης του πανοσιω/τ...κ...ιου ...άζα/...κ...(18)25 απριλιου 13. Непубликувана.

263. Христос Вседържител. 1826 г. Зограф поп Раде? Неизвестен произход (Северозападна България?). Инв. № 2884, п. 315, оп. 23. Размери 76х56,5х2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров от София.

264. Архидякон Стефан, Убиване на архид. Стефан с камъни. 1827 г. Зограф Георги. Неизвестен произход. П. 589, оп. 23. Размери 31,5х22,5х2 см. Подпис: χειρ Γεωργιου. Ктиторски надпис: ειπαρχυ η παρούσα εικων/του :χ: στεφάνου...ρομο:/νάχου ετοσ 1827. Лит.: Гръцки зографи, 72.

265. Св. Никола на трон. Първа половина на XIX в. Зограф Георги? От Каликратия. Инв. № 1339, п. 420, оп. 23. Размери 28х38х1,5 см. Ктиторски надпис: δεησις του δουλου του Θεου Χριστοδουλου...λη. На гърба надпис: Κοινότης Καλικρατείας. Непубликувана.

266. Богородица Одигитрия със светци. XIX в. От Каликратия. Инв. № 1338, п. 5, оп. 23. Размери 75х53х3 см. Непубликувана.

267. Св. Димитър. Първа половина на XIX в. Неизвестен произход. П. 431, оп. 23. Размери 24х33,5х1,5 см. На гърба на иконата изписан разцъфнал кръст с криптограми. Непубликувана.

268. Св. Атанасий. 1827 г. Неизвестен произход. Инв. № 3015. Размери 29х20х2,5 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 29. Заб. На гърба нечетлив надпис:...руфет ковашки 18 март 1827.

269. Убрус. 1828 г. Зограф Александър поп Георгиев от Ямбол. Неизвестен произход. Инв. № 3842, п. 9, оп. 23. Размери 42х31х1,5 см. Подпис: **рꙋка Ѧлександра.** Лит.: Василиев, Ас. 1965, 560.

270. Св. Георги с житийни сцени. 1829 г.? Неизвестен произход (Южно Черноморие?). Размери 53х99х2 см. Непубликувана.

271. Богородица от Кикос с четиримата евангелисти и ангели. 1829 г. Захари Зограф от Самоков. Неизвестен произход. Инв. № 842. Размери 35х26,5х2 см. Подпис: **изобразисѧ рꙋкою Ѕахариѧ**. 1829. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 32; Гергова, И. 2009, 327-340. Заб. Купена от Х. Зарзанов от София през 1919 г.

272. Св. Анастасия Фармаколитрия с метален обков. 1829 г. Неизвестен произход (Южно Черноморие?). Инв. № 3871. Размери 20,5х31,5х1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от П. Чипев, София.

273. Сретение. 1831 г. ? Тревненска школа. От махала Дамяновци. Инв. № 3996, п. 13, оп. 33. Размери 23,5х35,5х2 см. На гърба надписи: **сене ꙗла сиа икона на...ета ѿ дамѧноꙋвци.** С по-късен почерк надписът преведен с грешки: „година 1744(9) тази икона от махла Димановци". Върху залепен лист: археолог. София. Непубликувана.

274. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / двама светци / св. Георги; централна част – Богородица Неувяхваща роза; дясно крило – арх. Михаил / двама светци / св. Димитър. 1832 г. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 36, оп. 23. Размери 20х29х1 см. На гърба надпис: 1832 **маиа** 13 **денъ Димитриꙗ Пеке...м**. Непубликуван.

275. Богородица с Младенеца на трон. 1839 г. Самоковска школа. От Самоков. Инв. № 3038, п. 69, оп. 74 I. Размери 24,5х35х2 см. Непубликувана.

276. Покров Богородичен. Първа половина на XIX в. Самоковска школа (същият зограф като предишната). От Самоковско. Инв. № 3036, п. 377, оп. 23. Размери 42х30х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Леви.

277. Събор на апостолите. 12 юни 1842 г. От църквата в с. Акалан, Чаталджанско.

Инв. № 1522, п. 602, оп. 23. Размери 26х33х2 см. Лит.: Водач, 218.

278. Въздвижение на честния кръст. 1842 г.? От църквата в с. Акалан, Чаталджанско. Инв. № 1523, п. 406, оп. 23. Размери 29х42х3 см. Непубликувана.

279. Средна част на триптих. Богородица Царица с Младенеца Цар. 1844 г. Неизвестен произход. Инв. № 2211, п. 66, оп. 23. Размери 19х30х1 см. Непубликувана.

280. Богородица с Младенеца. 1844 г. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3995, п. 17, оп. 33. Размери 28,4х21,5х2 см. На гърба надписи: **оусо(пши) стануоу неика / жи (ви) / раткоу иванъ нинка / сене д҃мд.** Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

281. Успение Богородично. 1847 г. Зографи Йоаникий папа Витанов и Витан Коюв от Трявна. Неизвестен произход (от Златарица?). Инв. № 3451, п. 353, оп. 23. Размери 67,7х104х3 см. Подпис: **ꙁографи ї҃ѡнкоу и витанъ** 1847. Надпис на гърба: **сїѧ їконѧ приложи іоанъ донювъ ꙁлѧтарлѧ.** Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

282. Гръцки поменик, двустранно изписан. 1847 г. Неизвестен произход. Принадлежал на църква, посветена на св. Безсребърници Козма и Дамян. П. 20, оп. 35. Размери 55х29х1 см. Непубликуван.

283. Ап. Петър и Павел. Първа половина на XIX в. Тревненска школа. Зограф Симеон Цонюв или Йоаникий папа Витанов. От църквата „Св. ап. Петър и Павел" във Велико Търново. Инв. № 1518, п. 389, оп. 23. Размери 33х46х3 см. Непубликувана. Заб. Частично надживописана.

284. Новозаветна Св. Троица със св. ап. Лука, св. Симеон Богоприемец и св. Георги. 1848 г. Живописец Николай Димитрич (?) от Нови Сад. Неизвестен произход. П. 208, оп. 23. Размери 74х67х5 см с рамката. Заб. Върху платно с маслени бои.

285. Неделя на слепия. 1848 г. Неизвестен произход. Инв. № 440 кс, п. 7, оп. 1. Размери 59х31,5х2 см. Ктиторски надпис: Μνήστητι Κύριε τών δούλων / του Θεου Ιωσιφ πρός Μαρίας προτς / Νικολάου πρός και Ιωάννου. 1848 / Μαρίνης και Προδρομου. Непубликувана. Заб. Купена от Коджабашев от София.

286. Новомъченици Акакий Серски (+1816), Игнатий Старозагорски (+1814), Онуфрий Габровски (+1818), Евтимий (+1814). 1848 г. Захари Зограф от Самоков. Неизвестен произход (според надписа на гърба е дарена от свищовски жители на Рилския манастир). Инв. № 3880, п. 715, оп. 23. Размери 32,5х24х2 см. Надпис на гърба на иконата: **Си в(сеуе)стна икона посвеща(ва) с с(ве)томоу Їоанноу Р(ъыл)скомоу монастъырю от следоующихъ с(ви)щовскихъ новопришедшихъ поклонниковъ: Те(одо)ра оучител Никола, Пен... Ѧлекси, Или,...иона, Стефана, Теодора, Христаки, (Тео)дора,...ова, Георги, Костадин си...въ** 1848=го **лета, внеꙁапнъымъ слоучаемъ пришедше поклонитис и стомоу Їоанноу иже и д...хлебъ съ варенними габами и маслини съ оцтомъ и лоукомъ... ов...нимъ и прише троуд(о)въ своихъ оупокоение...свети...сии икон...въ ꙁнакъ вечни ихъ памти. Єдинъ (от)ъ нихъ Теодоръ бив(ш)и тогда въ Сищовъ оучитель сам...венное своею роукою написа сие наꙁначение.** 15=го **авгоуста** 1848 **год. сищовскихъ (поклон)иковъ.** Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 33.

287. Христос в слава (Всяко ангелско естество). 1849 г. Неизвестен произход. Инв. № 153 кс, п. 85, оп. 4. Размери 38х29,5х3 см. Ктиторски надпис: ΚΤΗΜΑ ΔΙΟΝΥCIOY

ЕІС ТОУС АѾМѲ. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 38.

288. Тайната вечеря. 1851 г. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 2454, п. 58, оп. 23. Размери 31х38х2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена през 1930 г.

289. Богородица Неопалимая купина. 1854 г. Димитър Молеров или Симеон Молеров от Банско? Принадлежала на монах Варнава от манастира Зограф. Инв. № 3286, п. 35, оп. 23. Размери 17,5х24х2,5 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 37. Заб. На гърба надпис: 1854 година за 60 гроша една немска жалтица. Зографски монахъ Варнава. ...Георгиевъ подарявамъ 1926 г.

290. Богородица с Младенеца. XIX в. (1854 г. ?). Руска икона. Неизвестен произход. П. 331, оп. 23. Размери 70х93х3 см; с рамката 84,5х110х7 см. Сребърен обков с надпис: РИЗА СІЯ НА ИКОНУ БОЖІЕИ МАТЕРИ УСТРОЕНА ХРИСТІАНСКИМЪ / О КРАСОТЕ ЖИЛИЩА БОЖІЯ ПОПЕЧЕНІЕМЪ ГЕНЕРАЛЪ ЛЕЙТЕНАНТА И КАВАЛЕРА / СОИМОНОВА И УСЕРДНЫМЪ ПОЖЕРТВОВАНІЕМЪ Г. ШТАБЪ И ОБЕРЪ ОФІЦЕРОВЪ ЕГО / ОТРЯДА ВСЕЦЕЛО ПРЕДАЮЩИХЪ СЕБЯ ПОДЪ СВЯТЫЙ ПОКРОВЪ И ЗАСТУПЛЕНІЕ ЦАРИЦЫ / НЕБЕСНОЙ ОТЪ НЕЯ ЕДИНЫЯ ОЖИДАЮЩИХЪ ПОМОЩИ ОРУЖЕЮ ПОДНЯТОМУ ДЛЯ ЗАЩИТЫ / ЦЕРКВИ ВОСТОЧНОЙ УГНЕТЕННОЙ АГАРЯНАМИ СЪ ВЕРОЙ ЧАЮЩИХЪ СІЕ ОРАБО ИЗБА / ВЛЕНІЯ СТРАЖДУЩИХЪ ХРИСТІАНЪ ОТЪ ГОНЕНІЯ ВОЗДВИГНУТАЮ ПРОТИВЪ НИХЪ / НА ВОСТОКЕ ТУРКАМИ 1854 МЕСЯЦА ЯНВАРЯ 22 го. / ВЪ РИЗЕ СЕРЕБРА / ВЕСУ 7 ФЛ 855. Непубликувана.

291. Христос Вседържител. XIX в. (1854 г. ?) Руска икона. Неизвестен произход. П. 9, оп. 77. Размери 68,5х94х3 см. Иконата е покрита със сребърен обков с надпис: РИЗА: СІЯ НА ИКОНУ ІИСУСА. ХРИСТА: СПАСИТЕЛЯ УСТРОЕНА БЛАГОЧЕСТИВОЮ / ЗАБОТЛИВОСТІЮ И ПОПЕЧЕНІЕМЪ О БЛАГОЛЕПІИ СВЯТЫХЪ ХРАМОВЪ ГЕНЕРАЛЪ ЛЕЙТЕНАНТА И / КАВАЛЕРА СОИМОНОВА И УСЕРДНЫМЪ ПОЖЕРТВОВАНІЕМЪ Г. ШТАБЪ И ОБЕРЪ ОФІЦЕРОВЪ ЕГО ОТРЯДА ЧАЮЩАГО / СВЫШЕ БЛАГОСЛОВЕНІЯ СВОЕМУ ОРУЖІЮ ПОДНЯТОМУ НА ЗАЩИТУ УГНЕТЕННОЙ ТУРКАМИ ВОСТОЧНОЙ ЦЕРКВИ / ТАКЪ КАКЪ И САМЫЙ ХРАМЪ ВО ИМЯ СВЯТИТЕЛЯ И ЧУДОТВОРЦА НИКОЛАЯ СООРУЖЕНЪ ИЗЪ ТУРЕЦКОЙ МЕЧЕТИ / ВЪ СЧАСТЛИВОЕ ЦАРСТВОВАНІЕ ТОСУДАРЯ ИМПЕРАТОРА НИКОЛАЯ ПАВЛОВИЧА ХРИСТОЛЮБИВЫМИ ПО / БЕДОНОСНЫМИ РУССКИМИ ВОЙСКАМИ БЛАГОДАРНЫМИ БОГУ СПАСИТЕЛЮ ЗА ПОБЕДЫ ДАРО / ВАННЫЯ ИМЪ НАДЪ ТУРКАМИ ВЪ 1828 И 1829 годахъ 1854 января 22 го. / ВЪ РИЗЕ СЕРЕБРА / ВЕСУ 7. ФЛ 56. ЗАЛ. Непубликувана.

292. Св. Дух. 1855 г. Неизвестен произход. П. 505, оп. 23. Размери 18х22,5х1,5 см. Непубликувана.

293. Възнесение на прор. Илия. 1857 г. Странджански зограф. Неизвестен произход. П. 7, оп. 149. Размери 49х31х2 см. Нечетлив гръцки ктиторски надпис. Непубликувана. Заб. Постъпила от МВР.

294. Богородица Кикоска. Първа половина на XIX в. Зограф Димитър Христов от Самоков. От Самоков. Инв. № 3090, п. 501, оп. 23. Размери 17,5х24х2 см. Непубликувана.

295. Събор на архангелите. Средата на XIX в. Зограф Димитър Христов от Самоков. Неизвестен произход. П. 40, оп. 124. Размери 18,5х24,5х3 см. Непубликувана.

296. Успение Богородично. 1857 г. Зограф Димитър Христов от Самоков. От Самоков. Инв. 2921, п. 140, оп. 23. Размери 42х31х2 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: **ДИМИТРИ.**

297. Благовещение. Около средата на XIX в. Самоковска школа. Зограф Димитър Христов от Самоков? От с. Радуил, Самоковско. Инв. № 3079, п. 613, оп. 23. Размери 20,5х28,5х2 см. Непубликувана.

298. Рождество Богородично. Около средата на XIX в. Самоковска школа. Зограф Димитър Христов от Самоков? От с. Радуил, Самоковско. Инв. № 2822, п. 142, оп. 23. Размери 20,5х29х2 см. Непубликувана.

299. Св. Никола. XIX в. Зограф Димитър Христов от Самоков? Неизвестен произход. Инв. № 3850, п. 180, оп. 23. Размери 16,5х25х1 см. Непубликувана.

300. Новозаветна Св. Троица. XIX в. Зограф Димитър Христов от Самоков? Неизвестен произход. Инв. № 965, п. 414, оп. 23. Размери 26х36,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Я. Леви.

301. Св. Поликарп Смирненски на трон. Средата на XIX в. Зограф Давид Георгиев? От с. Мирково, Софийско. П. 178, оп. 23. Размери 23х17х2 см. Непубликувана.

302. Св. Христофор с житийни сцени. Средата на XIX в. Зограф Димитър от Созопол? От църквата в с. Емине. Инв. № 1515, п. 318, оп. 23. Размери 70,5х124х3 см. Ктиторски надпис: Δε...δουλου / του θεου ...ακου / προσκυν... / ...ιογλου... Непубликувана.

303. Възнесение на прор. Илия. Около средата на XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 217, п. 46, оп. 1. Размери 51х44х3,5 см. Непубликувана.

304. Богородица Достойно ест. Средата на XIX в. Зограф Никола Янакиев от Дупница? От с. Крапец. Инв. № 264. Размери 37х27х2 см. Непубликувана.

305. Възкресение Христово. XIX в. Зограф Никола Янакиев от Дупница? Неизвестен произход. Инв. № 276 кс, п. 50, оп. 4. Размери 28,5х36,5х2 см. Непубликувана.

306. Средна част на триптих. Богородица Одигитрия. XIX в. Зограф Никола Янакиев от Дупница? Неизвестен произход. Инв. № 3034, п. 434, оп. 23. Размери 37х27х1-2 см. Непубликувана.

307. Новозаветна Св. Троица и Короноване на Богородица. 1853 г. Зограф Никола Образописов от Самоков. Неизвестен произход. Инв. № 265 кс, п. 102, оп. 4. Размери 51х39 см. Непубликувана.

308. Архангел Михаил със св. Йоан Рилски и св. Неделя. 1854 г. Зограф Никола Образописов от Самоков. От Самоков. П. 1, оп. 27. Размери 27х39х2 см. Подпис: **Изобразис рогкою Николаи Їѡ...ѵъ** 1854. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: Рисувалъ Никола Ив. Образописовъ 1854. Подарили Василъ – синь на баба Еленка С. Йончева. 5. IX. 1938 г.

309. Св. Константин и Елена. Втора половина на XIX в. Зограф Никола Образописов от Самоков. От Самоков. Инв. № 1629, п. 416, оп. 23. Размери 26,5х37х3,5 см. Непубликувана.

310. Богородица Небесна царица със св. Георги, св. Анна и св. Димитър. 1858 г. Зограф Никола Образописов от Самоков. От Самоков. Инв. № 3098, п. 256, оп. 23.

Размери 32,5x42x2 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 34. Заб. Купена от К. Фъртунов от Самоков през 1939 г.

311. Убрус. XIX в. Самоковска школа. Зограф Никола Образописов? От Самоковско. П. 571, оп. 23. Размери 31x37,5x3 см. Ктиторски надпис: **ПРИЛОЖИ НІКОЛАѦ ОТЪ БАНѦ.** Непубликувана. Заб. Купена от А. Фъртунов.

312. Богородица Умиление. Втора половина на XIX в. Зограф Никола Образописов от Самоков. Неизвестен произход. Инв. № 2329, п. 314, оп. 23. Размери 67x52x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Б. Образописов.

313. Богородица с Младенеца със светци. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Зограф Никола Образописов? От кв. Бояна. Инв. № 2820, п. 94, оп. 23. Размери 33,5x25x1 см. Непубликувана. Заб. Иконата е недовършена.

314. Св. Георги и св. Димитър. Втора половина на XIX в. Зограф Никола Образописов от Самоков? Неизвестен произход. Инв. № 4878. Размери 15x21x2 см. Непубликувана.

315. Св. Йоан Богослов. 1861 г. Странджански майстор (Йоан Коста Зографопулос от Бродилово?). Неизвестен произход (Странджа?). П. 2, оп. 149. Размери 36x24,5 см. Ктиторски надпис: Δέησις της δου... του Θεου εκατερίνα προσκηνιτριας ε... μνημόσινον ... εν Βιζα 1861 φευρουαρίου 1. Непубликувана. Заб. Постъпила от МВР.

316. Св. Константин и Елена. Средата – втората половина на XIX в. Странджански майстор. Неизвестен произход. П. 149, оп. 4. Размери 36x25x2 см. Ктиторски надпис: Δέησις τών Δούλων σου Μάρκου σλαβο. Непубликувана.

317. Кръщение. 1863 г. Ерусалимска. Принадлежала на Партений Нишавски. Инв. № 3508, п. 226, оп. 23. Размери 24,5x29,5x2 см. Ктиторски надпис: δεησις του δούλου τού Θεού Ιώ: εν ετος 1863. Непубликувана. Заб. Купена от Б. Пинкас, София.

318. Възнесение на прор. Илия, св. Спиридон на трон, св. Модест, св. Стилиян. 1864 г. Неизвестен произход. Инв. № 18242, п. 8, оп. 35. Размери 33,5x53x2 см. Непубликувана.

319. Христос Вседържител. 1867 г. Неизвестен произход. П. 355, оп. 2. Размери 31,5x43x3,5 см. На гърба надпис: **сене** 1867 **христолюбів ктітори на ста...** Непубликувана.

320. София Премъдрост Божия в Киевската катедрала Св. София. 60-те години на XIX в. Тревненска школа. От църквата „Успение Богородично" във Велико Търново. Инв. № 1473, п. 203, оп. 23. Размери 55x42x1,5 см. Лит.: Водач, 218.

321. Христос Вседържител. 1870 г. Зограф Захари Доспевски от Самоков. Неизвестен произход. П. 334, оп. 23. Размери 86x130x2,5 см. Надпис: **СЄИ ОБРАZЪ ПРИЛОЖИХА Г. МАРКО. ГОСПОЖА АНАСТАСИА. Г. ГЕОРГЇИ Г. МАРЇА. Г. АНТОНЇА Г. ВЄЛИНОУ. ZА ДОУШЕВНО ИМЪ СПАСЕНЬЄ** 1870 **А ПИСА ZАХАРЇИ ДОСПЕВСКЇИ САМОКОВЕЦЪ.** Непубликувана.

322. Св. Ап. Петър. 1874 г. Самоковска школа. Иван Доспевски? Неизвестен произход. Инв. № 3101, п. 255, оп. 23. Размери 38x53,5x2,5 см. На гърба надпис: **Сіа икона даръ на с. Геѡргѣа ѿ Zашо Стоновъ ѿ Таѣиларъ.** 1874 **лѣто.** (дарителят е от с. Венковец, Ихтиманско). Непубликувана.

323. Св. Петка и св. Неделя. 1876 г. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв.

№ 3080, п. 586, оп. 23. Размери 24,5х32х2 см. Ктиторски надпис: **Приложи Величко Ивановъ отъ Самоковъ**. Непубликувана.

324. Вси светци. 1878 г. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 202 кс, п. 62, оп. 4. Размери 41х32х1,5 см. Непубликувана.

325. Св. Никола и св. Пантелеймон. 1882 г. Неизвестен произход. П. 446, оп. 23. Размери 27,5х26х3 см. Ктиторски надпис: 1882 **ПЛАТЄЦ ЇГНАТ...К...** На гърба надпис: **Роуфетъ Божачки**. Непубликувана.

326. Новозаветна Св. Троица. 1882 г. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. Инв. № 1214, п. 507, оп. 23. Размери 16х21,5х1,5 см. Непубликувана.

327. Дейсис с четирима евангелисти. 1885 г. Самоковска школа. Иван Доспевски? От Самоков. Инв. № 3875, п. 144, оп. 23. Размери 51х35х2 см. Непубликувана.

328. Св. Йоан Предтеча. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Иван Доспевски? От Самоков. Инв. № 1606, п. 117, оп. 23. Размери 38,5х53х2 см. Непубликувана.

329. Богородица с Младенеца. XIX в. Самоковска школа. От с. Доспей. Инв. № 2821, п. 628, оп. 23. Размери 34,5х26,5 см. Непубликувана.

330. Богородица Елеуса от Кикос. XIX в. Самоковска школа. От кв. Бояна. Инв. № 3863, п. 23, оп. 166. Размери 21х28,5х1,5 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: За благодарнос от жители Алвина и Нестор Н. Попов. Бояна 24. V. 1950. + Нестор 27. I. 1935 + Алвина 17. XII. 1948.

331. Богородица Есфагмени. XIX в. Неизвестен произход. П. 2, оп. 125. Размери 43,5х34 см. Непубликувана.

332. Успение Богородично. 1890 г. Самоковска школа. От с. Крапец. Инв. № 266 кс, п. 100, оп. 4. Размери 34,5х50х3 см. Непубликувана.

333. Св. Козма, св. Дамян, св. Стилиян, св. Никола и арх. Михаил. 1891 г. Неизвестен произход. Инв. № 463, п. 19, нов акт I. Размери 24,5х33,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от частно лице.

334. Св. Пантелеймон възкресява мъртвец. 1893 г. Зограф Гаврил Атанасов от Берово. Неизвестен произход. П. 22, оп. 23. Размери 21,5х26,5х3 см. Надпис на гърба на иконата: Гаврилъ Атанасовъ зографъ отъ Берово, 2 септември 1941. Изработена иконата 1893 в Берово. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 46.

335. Богородица Царица. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Станислав Доспевски? Неизвестен произход. Инв. № 3164, п. 567, оп. 23. Размери 34,5х26х2 см. Непубликувана.

336. Св. Йоан Богослов. Втора половина на XIX в. Самоковска школа, Доспейски род. От Самоков. Инв. № 1604, п. 798, оп. 23. Размери 52х38х2 см. Непубликувана.

337. Св. Стилиян. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков. Инв. № 1631, п. 557, оп. 23. Размери 21х15,5х1,5 см. Непубликувана.

338. Св. Харалампий. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков. Инв. № 3873, п. 171, оп. 23. Размери 29,4х21х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Е. Дайски.

339. Св. Стилиян Чадозаступник. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Захари поп Радойков? Неизвестен произход. Инв. № 3018, п. 29, оп. 23. Размери 23х32х1 см. Непубликувана.

340. Ап. Андрей. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Захари поп Радойков? От Самоков. Инв. № 1605, п. 114, оп. 23. Размери 38,5х53х2,5 см. Непубликувана.

341. Рождество Христово. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоковско. Инв. № 3070, п. 585, оп. 23. Размери 23х31,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Леви от Самоков.

342. Богородица Достойно ест със св. Георги и св. Димитър. Първа половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 2899, п. 131, оп. 23. Размери 38х28х1-2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Б. Дачев, София.

343. Три светители. XIX в. Самоковска школа. Йоан Иконописец? От Самоков. Инв. № 3432, п. 170, оп. 23. Размери 21х29х2,5 см. Непубликувана.

344. Св. Никола. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3911, п. 33, оп. 33. Размери 72,5х52х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Лилова-Николова.

345. Св. Димитър. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3912, п. 30, оп. 33. Размери 52х72х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Лилова-Николова.

346. Св. Йоан Предтеча. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3913, п. 29, оп. 33. Размери 72,5х52,5х3 см. Непубликувана. Заб. Подарена от Л. Николова.

347. Сретение. XIX в. Самоковска школа. От Самоковско. Инв. № 3072, п. 583, оп. 23. Размери 32,6х23,6х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Леви.

348. Възкресението на Лазар. XIX в. Самоковска школа. От Самоковско. Инв. № 3069, п. 233, оп. 23. Размери 32,7х23х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Леви.

349. Богородица с Младенеца. XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. П. 495, оп. 23. Размери 18,5х13х1 см. Непубликувана.

350. Св. Никола. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков. Инв. № 2295, п. 47, оп. 23. Размери 28х35х2 см. Непубликувана.

351. Богородица Елеуса с неизвестен светец, св. Йоан Рилски и св. Стилиян. XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 4871, п. 3, нов акт I. Размери 30х40х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Г. Панайотов през 1970 г.

352. Убрус. XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 194, п. 34, оп. 4. Размери 24х33х2,5 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от ХА, където е подарена от З. Стефанов от София през 1911 г.

353. Ап. Яков. XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3268, п. 396, оп. 23. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

354. Успение Богородично. XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1476, п. 201, оп. 23. Размери 62х39х1,5 см. Непубликувана.

355. Богородица Кикоска. XIX в. Самоковска школа. От Самоковско. Инв. № 2296, п. 130, оп. 23. Размери 36х26х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от З. Стефанов.

356. Богородица Одигитрия. Втора половина на XIX в. Тревненска школа. От Дряновския манастир. Инв. № 3057, п. 450, оп. 23. Размери 22,5х33х2 см. Непубликувана.

357. Св. княз Лазар Сръбски. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Размери 51,5х90х3,5 см. Непубликувана.

358. Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Размери 114х73х3 см. Непубликувана.

359. Благовещение. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3157, п. 316, оп. 23. Размери 80х57 см. Непубликувана. Заб. Иконата е пренесена на нова основа. Купена от Н. Рамков от София.

360. Богородица Одигитрия. Край на XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 163 кс, п. 1, оп. 4. Размери 17,5х23,5х1,5 см. Непубликувана.

361. Богородица Царица със светци. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3008, п. 437, оп. 23. Размери 25х34,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

362. Св. 40 мъченици. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3250, п. 160, оп. 23. Размери 35х27,5х1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов, Горна Оряховица.

363. Новозаветна Св. Троица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 204 кс, п. 47, оп. 4. Размери 20х27х2 см. Непубликувана.

364. Богородица Царица. Средна част на триптих. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3037, п. 461, оп. 23. Размери 19,5х30,5х1 см. Непубликувана.

365. Томина неделя. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 6, оп. 126. Размери 35х23,5х2 см. Непубликувана.

366. Св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3954, п. 482, оп. 23. Размери 41х30х2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов, Горна Оряховица.

367. Ап. Яков. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 141 кс, п. 31, оп. 4. Размери 46х32,5х2,5 см. Непубликувана.

368. Отсичане главата на св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 5, оп. 126. Размери 25х34,5х2 см. Непубликувана.

369. Св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3981, п. 33, оп. 23. Размери 39х58х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

370. Св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3983, п. 26, оп. 33. Размери 35,5х42,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

371. Богородица Страдаща. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3452,

п. 263, оп. 23. Размери 46х37х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

372. Св. Теодор Тирон на кон. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3189, п. 397, оп. 23. Размери 45х32х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

373. Ап. Андрей. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1154, п. 119, оп. 23. Размери 45х30х3,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

374. Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3982, п. 25, оп. 33. Размери 42,5х35х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

375. Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. От Лясковец. Инв. № 3980, п. 2, оп. 33. Размери 40х58х2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

376. Дейсис. XIX в. Тревненска школа. От Тетевен. Инв. № 3979. Размери 61х82х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

377. Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 2915, п. 82, оп. 23. Размери 75х52х2 см. Непубликувана. Заб. Получена от А. Саханян.

378. Новозаветна Св. Троица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 185 кс, п. 12, оп. 4. Размери 27,1х20х1 см. Непубликувана.

379. Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. Зограф от Захариевия род. Неизвестен произход. Инв. № 4004, п. 14, оп. 33. Размери 26,3х19,5х1 см. Непубликувана. Заб. Купена от В. Василев от София.

380. Архангел Михаил. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 235, пор. 33, оп. 1. Размери 63х46х1 см. На гърба надпис: Подаракъ отъ З. Стефановъ София 1911. Непубликувана. Заб. Постъпила от ХА.

381. Въведение Богородично. XIX в. Тревненска школа. От гр. Никопол. Инв. № 1000. Размери 20,5х28х1 см. Непубликувана.

382. Изцеление на слепия. XIX в. Тревненска школа. От гр. Никопол. Инв. № 1002, п. 617, оп. 23. Размери 28х20х1,5 см. Непубликувана.

383. Причестяване на св. Мария Египетска с житийни сцени на светицата. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3166, п. 448, оп. 23. Размери 26х34х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Г. Оряховица.

384. Св. Йоан Богослов. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1155, п. 386, оп. 23. Размери 45х30х4 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

385. Сваляне от кръста. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3898, п. 193, оп. 23. Размери 26,5х18х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

386. Двустранна икона. Ап. Тома / ап. Филип. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен

произход. П. 182, оп. 23. Размери 20,5х12,5х1 см. Непубликувана.

387. Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. № 215 кс, п. 50, оп. 1. Размери 60х94х2,5 см. Непубликувана.

388. Св. Харалампий. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3966, п. 7, оп. 33. Размери 116х73,5х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

389. Арх. Михаил. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 228 кс, п. 54, оп. 1. Размери 91х62х3 см. Непубликувана.

390. Възнесение Христово. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1162, п. 206, оп. 23. Размери 80х45,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от София.

391. Отсичане главата на св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3162, п. 570, оп. 23. Размери 36х24х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

392. Св. ап. Вартоломей. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1158, п. 388, оп. 23. Размери 28,5х45х3,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

393. Св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Зограф от Захариевата фамилия. От Ботевград. Инв. № 1168, п. 214, оп. 23. Размери 79х50х2 см. Непубликувана.

394. Св. Сава Освещени. XIX в. Тревненска школа. От Дряновския манастир. Инв. № 3055, п. 238, оп. 23. Размери 26,5х38х2 см. Непубликувана.

395. Св. Параскева и св. Неделя. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3900, п. 515, оп. 23. Размери 33,5х23,9х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от З. Саханян..

396. Новозаветна Св. Троица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 142 кс, п. 14, оп. 4. Непубликувана.

397. Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. От Дряновския манастир. Инв. № 3058, п. 582, оп. 23. Размери 21х31х2 см. Непубликувана.

398. Обрезание. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 297 кс, п. 94, оп. 4. Размери 21х32х2 см. Непубликувана.

399. Убрус. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3163, п. 424, оп. 23. Размери 33х25х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

400. Св. Теодор Тирон. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Размери 32х22,5х1 см. Непубликувана.

401. Св. Спиридон. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Размери 32х22,5х1 см. Непубликувана.

402. Покров Богородичен. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3170, п. 32, оп. 23. Размери 20х24,5х2 см. Непубликувана.

403. Богородица с Младенеца. Икона на стъкло. XIX в. Румънска. От София. Инв.

№ 992, п. 380, оп. 23. Размери 42,5х32х3 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 50.

404. Св. Георги. XIX в. Тревненска школа. От Дряновския манастир. Инв. № 3056, п. 800, оп. 23. Размери 25,5х33х3 см. Непубликувана.

405. Сретение. XIX в. Тревненска школа. От старата църква в гр. Никопол. Инв. № 1001, п. 620, оп. 23. Размери 27,2х20,5х1 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

406. Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. От старата църква в гр. Никопол. Инв. № 998, п. 606, оп. 23. Размери 26х17,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

407. Неделя на самарянката. XIX в. Тревненска школа. От старата църква в гр. Никопол. Инв. № 999, п. 188, оп. 23. Размери 28х23х1 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

408. Богородица Одигитрия със св. Георги, св. Пантелеймон и св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 441, оп. 23. Размери 23х33х2,5 см. Непубликувана.

409. Богородица Умиление със св. Варвара, св. Екатерина, св. Параскева и св. Ефимия. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 2578, п. 53, оп. 23. Размери 25,5х28х3 см с рамката, 20,5х17,5 см без рамката. Непубликувана. Заб. Иконата е поставена в дървена рамка с рисувани орнаменти.

410. Богородица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 188 кс, п. 40, оп. 4. Размери 26,5х37х1,5 см. Непубликувана.

411. Влизане в Ерусалим. XIX в. Тревненска школа. От църквата „Успение Богородично" в Габрово. Инв. № 146 кс, п. 53, оп. 4. Размери 26,5х38,5х2,5 см. Непубликувана.

412. Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 8, оп. 4. Размери 26х33х2 см. Непубликувана.

413. Св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3965, п. 8, оп. 33. Размери 71х114х3 см. Непубликувана.

414. Въведение Богородично. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 164 кс, п. 10, оп. 4. Размери 30х22,2х1 см. Непубликувана.

415. Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. Зограф от Захариевия род. Неизвестен произход. Инв. № 227 кс, п. 58, оп. 1. Размери 55,5х84х3,5 см. Ктиторски надпис: **Ктиторъ Димитаръ**. Непубликувана.

416. Възнесение на прор. Илия. XIX в. Тревненска школа. Зограф от Захариевия род. От Врачанско. Инв. № 1164, п. 4, оп. 23. Размери 48х8х2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

417. Св. Харалампий. XIX в. Тревненска школа. От Врачанско. Инв. № 1163, п. 212, оп. 23. Размери 39х80х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

418. Св. ап. Петър и Павел. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 170 кс, п. 18, оп. 4. Размери 23х32х1,5 см. Непубликувана.

419. Ап. Филип. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1156, п. 125, оп. 23. Размери 28,5x45x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от С. Георгиев, Враца.

420. Богородица Милостива. XIX в. Зограф Захарий Цанюв от Трявна? Неизвестен произход. Инв. № 230, п. 56, оп. 1. Размери 93,5x71x2 см. Непубликувана.

421. Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. Инв. № 3979, п. 9, оп. 33. Размери 63x100x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

422. Св. Модест. Втора половина на XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Никола" във Враца. Инв. № 1003, п. 616, оп. 23. Размери 20,5x27x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

423. Новозаветна Св. Троица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 41, оп. 4. Размери 20,5x26,5x2 см. Непубликувана.

424. Ап. Яков. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1157, п. 383, оп. 23. Размери 30x45x2,5 см. Непубликувана.

425. Рождество на св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. От църквата „Успение Богородично" във Велико Търново. П. 197, оп. 23. Размери 44x31,5x1,5 см. Непубликувана.

426. Св. Параскева. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1159, п. 381, оп. 23. Размери 45x29,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от С. Георгиев от Враца.

427. Рождество Христово. XIX в. Тревненска школа. От Врачанско. Инв. № 1160, п. 382, оп. 23. Размери 30,5x19x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от С. Георгиев от Враца.

428. Богородица Страдаща. XIX в. Зограф Витан Досюв от Трявна. Неизвестен произход. П. 83, оп. 23. Размери 26x39x2,5 см. Надпис на гърба: икона отъ попъ Витанъ Досювъ Коювъ. Непубликувана.

429. Св. 40 мъченици. XIX в. Бански художествен център. Неизвестен произход. Инв. № 3241, п. 301, оп. 23. Размери 82,5x61x4 см. Непубликувана.

430. Св. Теодор Тирон на кон. Втора половина на XIX в. Дебърска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1793, п. 118, оп. 23. Размери 48x35x2,5 см. Непубликувана.

431. Благовещение. XIX в. Йордан х. Михов от Елена? От църквата „Успение Богородично" в Габрово. Инв. № 150 кс, п. 63, оп. 4. Размери 34x47x3 см. Надпис на гърба на иконата: **ПОМѢНИ ГДИ КТИТОРИ И ПРИЛОЖНИЦИ НѦ ИКОНОѴ. ООѴСП. БЦИ Г. ГѦБРОВО** 1904 г. Непубликувана.

432. Събор на апостолите. XIX в. Зограф Недко от Жеравна? От Търновско. Инв. № 3255, п. 227, оп. 23. Размери 23,5x18,5x2 см. Непубликувана.

433. Св. Георги. XIX в. Зограф Недко от Жеравна? От Търновско. Инв. № 3957, п. 320, оп. 23. Размери 74,5x116x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

434. Богородица с Младенеца. Втора половина на XIX в. Зограф Георги Иванов Бобошевски. Неизвестен произход. Инв. № 2819, п. 54, оп. 23. Размери 25,5x20x1

см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис, според който иконата е подарена от Ив. Кепов и сведения за името на зографа.

435. Св. Мина. XIX в. Зограф Георги Иванов Бобошевски? Неизвестен произход (Банско?). Инв. № 2826, п. 87, оп. 23. Размери 18x22x2 см. Непубликувана. Заб. Подарена от Ив. Кепов, според когото иконата е от зографа Георги Иванов Бобошевски.

436. Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. Втора половина – край на XIX в. Зограф Георги Полизоиду. Неизвестен произход (Южно Черноморие – Странджа?). П. 8, оп. 149. Размери 33,5x45,5x3 см. В долната част е имало надпис, от който е оцелял краят с част от подписа на зографа: ΠΛZ. Непубликувана. Заб. Получена от МВР.

437. Възкресение Христово. XIX в. Неизвестен произход (Южно Черноморие?). П. 3, оп. 149. Размери 25,8x38,5x2 см. Непубикувана. Заб. Постъпила от МВР.

438. Кръщение. XIX в. Ерусалимска. Неизвестен произход. Инв. № 434 кс, п. 239, оп. 4. Размери 21x28,5x2 см. Непубликувана.

439. Неопалимая купина. Втора половина на XIX в. Надпис на гърба на иконата: Паломническая икона Синайскаго монастыря великомученицы Екатерины. Отъ Н. П. Кондакова. Инв. № 2073, п. 110, оп. 23. Размери 16x21x2 см. Непубликувана. Заб. Иконата е подарена от Н. П. Кондаков.

440. Възнесение Христово и храмът Възнесение в Ерусалим. Стъпка Христова – поклоннически сувенир от Божи гроб. Втора половина на XIX в. От Самоковско. Инв. № 1506, п. 101, оп. 23. Размери 26x6,5-10x3 см. Непубликувана.

441. Благовещение с църквата Евангелистрия на о. Тинос. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3362, п. 239, оп. 23. Размери 25,5x34x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Великов, Горна Джумая (Благоевград).

442. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / двама неизвестни светци / св. Георги; централна част – Богородица Одигитрия с ангели; дясно крило – св. Йоан Предтеча / двама неизвестни светци / св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 13, оп. 35. Размери 22x31,5x1 см. Непубликуван.

443. Ляво крило от триптих. Св. Петка / св. Георги. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 4862, п. 5, нов акт I. Размери 27,5x10x0,5 см. Непубликувано. Заб. Купено от Ив. Радев от София през 1969 г.

444. Ляво крило от триптих. Св. ап. Петър / св. Параскева и св. Неделя. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 522, оп. 23. Размери 27,7x11,3x0,3 см. Непубликувано.

445. Ляво крило от триптих. Арх. Михаил / св. Параскева. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Размери 26,3x10x0,5 см. Непубликувано.

446. Средна част от триптих. Богородица Царица с Младенеца Цар. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 9, оп. 149. Размери 20,5x31x1 см. Непубликуван.

447. Средна част от триптих. Богородица Неувяхваща роза. XIX в. Неизвестен произход. П. 458, оп. 23. Размери 28x18,5x1 см. Непубликувана.

448. Средна част от триптих. Богородица Царица. XIX в. Тревненска школа.

Неизвестен произход. П. 529, оп. 23. Размери 27х18,5х1 см. Непубликувана.

449. Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Неизвестен произход. П. 479, нов акт I. Размери 18,5х29,5х1 см. Непубликувана.

450. Триптих. Ляво крило – св. Йоан Предтеча; централно крило – св. Никола. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 1, оп. 149. Размери 17,5х29,5х1 см. Непубликуван.

451. Средна част от триптих. Богородица Царица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3035, п. 575, оп. 23. Размери 21х31х1 см. Непубликувана.

452. Триптих. Ляво крило – архидякон Стефан; централна част – Богородица Елеуса; дясно крило – ап. Филип, св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 1167, п. 445(454), оп. 23. Размери 29х20,5х1 см. Непубликуван.

453. Триптих. Ляво крило – ап. Филип; централна част – арх. Михаил; дясно крило – ап. Тома. XIX в. Неизвестен произход. Пор. 17, оп. 35. Размери 17,5х28х1 см. Непубликуван.

454. Триптих. Ляво крило – св. Марина / св. Георги; централна част – Богородица Царица с Младенеца Цар; дясно крило – св. Неделя / св. Димитър. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 17646, п. 12, оп. 35. Размери 20х31х1,5 см. Непубликуван. Заб. Закупен от частно лице.

455. Средна част от триптих. Богородица Неувяхваща роза. XIX в. Неизвестен произход. П. 613, оп. 23, п. 603. Размери 19,5х29х1 см. Непубликувана.

456. Средна част от триптих. Богородица Царица с Младенеца Цар. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 479. Размери 17х27,5х1 см. Непубликувана. Заб. Закупена от Калина Малина.

457. Средна част от триптих. Богородица Оранта. XIX в. Неизвестен произход. Пор. 456, оп. 23. Размери 21х31х1 см. Непубликувана.

458. Средна част от триптих. Богородица Царица с Младенеца Цар. XIX в. Неизвестен произход. П. 456, оп. 23. Размери 21х31х1 см. Непубликувана.

459. Диптих. Дясно крило – св. Спиридон; ляво крило – св. Георги. XIX в. От Самоковско. Инв. № 2300, п. 656, оп. 23; п. 645, оп. 23. Размери 8х10,5х0,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от З. Стефанов от София.

460. Дясно крило от диптих. Св. Харалампий и св. Пантелеймон. XIX в. Неизвестен произход (Южно Черноморие?). Инв. 3316, п. 641, оп. 23. Размери 6,8х9х1 см. Заб. Непубликувано. Купено от К. Димитров от София.

461. Диптих. Ляво крило – св. Георги на кон; дясно крило – Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 841. Размери 5,5х6,3х1,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от С. Георгиев от Враца.

462. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / св. Петър и Павел / св. Георги; дясно крило – Св. Йоан Предтеча / св. Петка и св. Неделя / св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 542, оп. 23. Размери 26,5х10,5х0,5 см. Непубликуван.

463. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / св. Петка и св. Марина / св. Георги. Дясно

крило – Св. Йоан Предтеча / св. Петър и св. Павел / св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 527, оп. 23. Размери 25,8x10,5x0,5 см. Непубликуван. Заб. Централното крило не е запазено.

464. Дясно крило от триптих. Св. Стилиян / Три светители / Св. Теодор Тирон и Теодор Стратилат на коне. XIX в. Неизвестен произход. П. 545, оп. 23. Размери 25,3x9,3x0,5 см. Непубликувано.

465. Дясно крило от триптих. Неизвестен архиерей / св. Неделя. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 536, оп. 23. Размери 24x9,5x0,5 см. Непубликувано.

466. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / св. Петка; централната част липсва; дясно крило – неизвестен светец / св. Неделя. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 541, оп. 23. Размери 25,4x10x0,5 см. Непубликуван.

467. Ляво крило от триптих. Арх. Михаил / неизвестна светица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 547, оп. 23. Размери 23,5x9,2x0,5 см. Непубликувано.

468. Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 205 кс, п. 11, оп. 4. Размери 29,5x19x1 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: Подарена от З. Стефанов 1911 г. Постъпила от ХА.

469. Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 178 кс, п. 44, оп. 4. Размери 31x19x1 см. Непубликувана.

470. Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 459, оп. 23. Размери 30x17x1 см. Непубликувана.

471. Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 14, оп. 23. Размери 28,5x18x1 см. Непубликувана.

472. Триптих. Ляво крило – неизвестен светец; централна част – Богородица Царица; дясно крило – ев. Марко. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 3033, п. 574, оп. 23. Размери 18,5x29x1,5 см. Непубликуван.

473. Централна част от триптих. Богородица Платитера. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 18, оп. 23. Размери 19,5x33x1,5 см. Непубликувана.

474. Средна част от триптих. Богородица Знамение. Начало на XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 682, оп. Оп. 23. Размери 31,6x19x1 см. Непубликувана.

475. Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 113, оп. 23. Размери 31x32x2 см. Непубликувана.

476. Триптих. Ляво крило – св. Никола; централна част – Богородица с Младенеца; дясно крило – прор. Илия. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 911, п. 618, оп. 23. Размери 28x18,4x2 см. Непубликуван. Заб. Купен от З. Стефанов от София.

477. Централна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 14, оп. 35. Размери 30x17,6x1 см. Непубликувана.

478. Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Константин и Елена" в гр. Одрин. Инв. № 2213, п. 129, оп. 23. Размери 31,6x22x1 см. Непубликувана.

479. Триптих. Ляво крило – св. Петка, св. Георги; централна част – св. Трифон; дясно крило – св. Неделя, св. Димитър. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1615, п. 600(610), оп. 23. Размери 20х31х1 см. Непубликуван.

480. Триптих. Ляво крило – св. Петка, св. Георги; централна част – Богородица с Младенеца; дясно крило – св. Неделя, св. Димитър. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1500, п. 623, оп. 23. Размери 18х27,5х1 см. Непубликуван.

481. Средна част от триптих. Богородица Троеручица. XIX в. От Самоковско. Инв. № 2297, п. 52, оп. 23. Размери 18,5х29х0,5 см. Непубликуван. Заб. На гърба надпис: **никола кацаръ.**

482. Дясно крило от триптих. Св. Василий Велики / св. Димитър. XIX в. Неизвестен произход. П. 526, оп. 23. Размери 30х12х0,5 см. Непубликувано.

483. Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / св. Василий Велики, св. Нестор / св. Георги; централната част липсва; дясно крило – св. Йоан Предтеча / св. Петка и св. Неделя / св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 664, оп. 23. Размери 26х10,5х0,5 см. Непубликуван.

484. Средна част от триптих. Богородица Царица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 182 кс, п. 36, оп. 4. Размери 21х32,5х1 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: Подаръкъ отъ Захари Стефановъ на Худ. Инд. У-ще София 12/V. 1911 г. Постъпил от Художествена академия.

485. Средна част от триптих. Богородица Царица. XIX в. Тревненска школа. От Търновско. П. 24, оп. 23. Размери 21х32х1 см. Непубликувана.

486. Средна част от триптих. Богородица Царица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 16941, п. 11, оп. 35. Размери 19,5х31х1 см. Непубликувана.

487. Средна част от триптих. Богородица Царица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Инв. № 4862, п. 4, нов акт I. Размери 32х20х1 см. Непубликувана.

488. Триптих. Ляво крило – ев. Лука / св. Георги; централната част липсва; дясно крило – неизвестен светец / св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. П. 519, 529, оп. 23. Размери на всяко от крилата 28х11х0,3 см. Непубликуван.

489. Диптих. Ляво крило – Богородица с Младенеца; дясно крило – св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. От църквата „Успение Богородично” в Пазарджик. Инв. № 1225, п. 647, оп. 23. Размери 5х5,5х0,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ст. Георгиев от Враца.

490. Христос „Ето човека”. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 187 кс, п. 13, оп. 4. Размери 23х30х1 см. Непубликувана.

491. Богородица от Кикос с резбована рамка. XIX в. Неизвестен произход. П. 471, оп. 23. Размери: на иконата 16,4х11,8х1 см; с рамката 37х22 см. Непубликувана. Заб. На гърба на резбования фронтон релефни букви: МК.

492. Първи вселенски събор. Край на XIX в. Неизвестен произход. П. 9, оп. 35. Размери 30х23х2 см. Непубликувана. Заб. Иконата е поставена под стъкло.

493. Св. Мина на кон. XIX в. Неизвестен произход. П. 19, оп. 35. Размери 32,5х24,3х2 см. Непубликувана. Заб. Иконата е поставена в дървена кутия със стъкло.

494. Богородица Умиление. XIX в. Неизвестен произход. П. 470, оп. 23. Размери 28x21,7x2 см. Непубликувана. Заб. На гърба има нечетлив гръцки надпис.

495. Св. Христофор. Цокълно пано от иконостас. XIX в. Неизвестен произход. П. 327, оп. 23. Размери 91x35x2 см. Непубликувано.

496. Константин и Елена. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 216 кс, п. 39, оп. 1. Размери 85x58x2,5 см. Ктиторски надпис: **СТОѦНЪ БѦИКОВИЧЪ**. Непубликувана.

497. Св. Харалампий и св. Спиридон. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3112, п. 307, оп. 23. Размери 76,5x48x4 см. Непубликувана. Заб. Подарена от О. Шехтер.

498. Христос Вседържител. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3910, п. 289, оп. 23. Размери 85,5x57x2 см. Непубликувана.

499. Св. ап. Петър. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4879. Размери 30x20,8x2 см. Непубликувана.

500. Стилиян Чадозаступник. XIX-XX в. От Самоковско. Инв. № 2299, п. 104, оп. 23. Размери 16x13x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от З. Стефанов.

501. Св. Мина. XIX в. Неизвестен произход. № 226 кс, п. 51, оп. 1. Размери 61x93x2 см. Дарители Атанас, Нако, Ирина, Рали. Непубликувана.

502. Новозаветна Св. Троица и седем архангела. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3879, п. 716, оп. 23. Размери 21x26,5x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от А. Митева.

503. Св. Атанасий Александрийски. XIX в. Неизвестен произход. № 218 кс, п. 53, оп. 1. Размери 94x53,5x4 см. Непубликувана.

504. Новозаветна Св. Троица. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 183 кс, п. 39, оп. 4. Размери 24,5x34,5x2 см. Непубликувана.

505. Благовещение. XIX в. От Самоков. Инв. № 3066, п. 82, оп. 23. Размери 16,5x22x2 см. Непубликувана.

506. Св. ап. Петър, Йоан Богослов и Павел. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3302, п. 27, оп. 23. Размери 21x28,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от частно лице в София.

507. Св. Стилиян. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3010, п. 17, оп. 23. Размери 19x27x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

508. Патр. Аврамий на трон. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3099, п. 402, оп. 23. Размери 27x37x2 см. Непубликувана.

509. Рождество на св. Йоан Предтеча. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 197 кс, п. 52, оп. 4. Размери 36x34x2,5 см. Непубликувана.

510. Дейсис с четиримата евангелисти. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3014, п. 391, оп. 23. Размери 47,5x37,5x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Н. Каролев, София.

511. Св. Атанасий и св. Кирил. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 145 кс, п. 24, оп. 4. Размери 29,5x38x2,5 см. Непубликувана.

512. Богородица Страдаща с мъртвия Христос. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 966, п. 73, оп. 23. Размери 38,8x30x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Я. Леви.

513. Богородица Страдаща. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 981, п. 124, оп. 23. Размери 34x41x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

514. Богородица с Младенеца. XIX в. Неизвестен произход. Инв. 481, п. 25, нов акт I. Размери 43x31x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Г. Божков от София през 1967 г.

515. Св. Евтимий и св. Антоний. Край на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3251, п. 385, оп. 23. Размери 36x41x3 см. Непубликувана.

516. Св. Йоан Предтеча. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 2885, п. 132, оп. 23. Размери 32,5x44x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров от София.

517. Възнесение на св. Богородица. XIX-XX в. Неизвестен произход. Инв. № 160 кс, п. 56, оп. 4. Размери 39x32,5x2 см. Непубликувана.

518. Св. Димитър на кон със св. Модест, св. Никола, св. Василий Велики, Кръщение, св. Стилиян. XIX в. Неизвестен произход. П. 4, оп. 3. Размери 34x44,5x2 см. Непубликувана.

519. Кръщение Христово. XIX в. От с. Долна баня, Самоковско. Инв. № 1627, п. 438, оп. 23. Размери 28x36x2 см. Непубликувана.

520. Богородица Страдаща. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3300, п. 236, оп. 23. Размери 27x42x2 см. Непубликувана.

521. Св. Димитър. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1219, п. 2, оп. 23. Размери 28x38x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от С. Георгиев от Враца.

522. Богородица Кикоска със сцени и светци. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3153, п. 405, оп. 23. Размери 30x37x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Димитров, София.

523. Св. Дионисий патр. Константинополски на трон. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 152 кс, п. 68, оп. 4. Размери 39x28x2 см. Непубликувана.

524. Христос Вседържител. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 142 кс, п. 14, оп. 4. Размери 25,5x30x1 см. Непубликувана. Заб. Иконата е покрита с метален обков със славянски надписи.

525. Първи вселенски събор. XIX в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. Инв. № 1217, п. 93, оп. 23. Размери 28x21x1,5 см. Лит.: Водач, 218.

526. Св. Елефтерия. XIX в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. Инв. № 1215, п. 506, оп. 23. Размери 16,5x23x1,5 см. Непубликувана.

527. Св. Антоний. XIX-XX в. Неизвестен произход. Инв. № 3020, п. 579, оп. 23. Размери 23x30x2 см. Непубликувана.

528. Св. Атанасий. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3020, п. 177, оп. 23. Размери 20,5x26,5x1 см. Непубликувана.

529. Богородица Гликофилуса. Край на XIX в. Неизвестен произход. П. 621, оп. 23. Размери 22,5x29x2 см. Непубликувана. Заб. Покрита с метален обков.

530. Св. Екатерина. Край на XIX в. От църквата „Успение Богородично" в София.

Инв. № 926, п. 40, оп. 23. Размери 28х21,5х3 см. Непубликувана.

531. Неизвестен мъченик и неизвестен йеромонах. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3320, п. 157, оп. 23. Размери 27х34,5х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от частно лице в София.

532. Кръщение. XIX в. От църквата „Св. Йоан Кръстител" в Несебър. Инв. № 3583, п. 259, оп. 23. Размери 34х43,5х4 см. Непубликувана.

533. Въведение Богородично. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3042, п. 28, оп. 23. Размери 20,5х29х3 см. Непубликувана. Заб. Надживописана.

534. Седемте мъченици Макавеи, майка им Соломония и учителят им Елеазар. XIX в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. Инв. № 1218, п. 106, оп. 23. Размери 21,5х27х2,5 см. Непубликувана.

535. Обрезание Христово. XIX в. От Леринско. Инв. № 2291, п. 128, оп. 23. Размери 33,5х36х2,5 см. Непубликувана.

536. Богородица Одигитрия със св. Димитър и св. Георги. XIX в. Дупнишки зограф. Неизвестен произход. Инв. № 1779, п. 500, оп. 23. Размери 17х24х2,5 см. Непубликувана.

537. Христос Вседържител. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3019, п. 502, оп. 23. Размери 19х24,5х2 см. Непубликувана.

538. Сваляне от кръста. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 438 кс, п. 241, оп. 4. Размери 53,5х30,5х2 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от Етнографския музей.

539. Св. Сава Освещени. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 174 кс, п. 49, оп. 4. Размери 26х22х2 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: **Си икона Генчо Радославъ.**

540. Богородица Страдаща. XIX в. Неизвестен произход. П. 447, оп. 23. Размери 32х29х1 см. Непубликувана.

541. Богородица с Младенеца на трон, архангели и светци. В резбована рамка. Втора половина на XIX в. От Клисурския манастир. Инв. № 1178, п. 211, оп. 23. Размери 43х56х4,7 см. В горната част надпис: АРЪХИМАНДРИТЪ АНЪТИМЪ (архимандрит Антим Дамянов, основател на Клисурския манастир). Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

542. Св. Йоан Предтеча. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4524, п. 11, нов акт. Размери 7-7,5х9,5х1,5 см. Непубликувана.

543. Два фрагмента от рисуван апостолски иконостасен фриз (ляв и десен край на фриза). Ап. Филип, ап. Вартоломей, св. Йоан Богослов / двама неизвестни апостоли, ап. Тома. XIX в. Неизвестен произход. П. 59, оп. 77. Размери: лявата част 34х82х4,5 см; дясната част 34х68х4,5 см. Непубликувани.

544. Новозаветна Св. Троица и седем архангела. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3879, п. 716, оп. 23. Размери 21х26,5х2,5 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № I. 44. Заб. Купена от А. Митева.

545. Св. Георги. XIX-XX в. От Самоковско. Инв. № 1617, п. 581, оп. 23. Размери 26,5х31х1 см. Непубликувана.

546. Св. Георги. XIX-XX в. От Самоковско. Инв. № 3067, п. 451, оп. 23. Размери 30x23,5x1 см. Непубликувана. Заб. Купена от Леви, София.

547. Събор на апостолите. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 161 кс, п. 60, оп. 4. Размери 31,5x39x2 см. Непубликувана.

548. Св. Константин и чадата му Михаил и Теодора, св. Петър и св. Феврония. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 3671. Размери 9,4x12,5x0,7 см. Непубликувана. Заб. На гърба залепено листче с името Асен Велковски/Ясен. Купена от М. Ясенова. .

549. Богородица Ширшая Небес / Знамение. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 861, п. 492, оп. 23. Размери 16x21x0,5 см. Непубликувана. Заб. Недовършена. Купена от З. Стефанов от София.

550. Богородица Живоносен източник. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1778, п. 598, оп. 23. Размери 28,5x38x2 см. Непубликувана.

551. Св. Василий Велики. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 961, п. 127, оп. 23. Размери 45,3x34,5x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зразанов.

552. Христос Вседържител. Втора половина на XIX в. От кв. Бояна. Инв. № 2818, п. 1, оп. 23. Размери 21x25,5x2 см. Заб. Иконата е надживописана.

553. Св. Модест и св. Харалампий. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3030, п. 563, оп. 23. Размери 39,5x26,5x1 см. Непубликувана.

554. Неделя на всички светци. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. П. 6, оп. 23. Размери 29,5x40x3 см. Непубликувана.

555. Неизвестен светец (Атанасий Александрийски?). Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. П. 148, оп. 23. Размери 46x35,5x1,8 см. Непубликувана.

556. Св. Агапия, св. Наталия, св. Адриан, св. Ирина и св. Хиония. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 2392, п. 793, оп. 23. Размери 16,3x12,2x1,7 см. Непубликувана. Заб. Купена от Н. Супрюнюн от София.

557. Богородица Казанска. С метален обков. XIX в. Руска. Неизвестен произход. № 181, п. 37, оп. 4. Размери 31,5x27,3x3 см. Непубликувана.

558. Сборна икона. XIX в. Руска. От гр. Битоля. Инв. № 2141, п. 194, оп. 23. Размери 37x30x2 см. Непубликувана. Заб. На гърба надпис: Спиро Божиновъ Алван... сечко 13.

559. Богородица Казанска. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 1165, п. 413, оп. 23. Размери 37x30x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от С. Георгиев от Враца.

560. Неизвестни светци. XIX в. Руска. Неизвестен произход. П. 162, оп. 23. Размери 31,4x27x3 см. Непубликувана.

561. Богородица с Младенеца. С метален обков. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 436 кс, п. 242, оп. 4. Размери 27x23x2 см. Непубликувана.

562. Три светители. XIX в. Руска. От Търновско. Инв. № 3179, п. 576, оп. 23. Размери 26,5x31x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Миланов от Горна Оряховица.

563. Сборна икона. XIX-XX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 2068, п. 63, оп. 23. Размери 25,5x30x2,5 см. Непубликувана.

564. Богородица с Младенеца, св. Никола, св. Георги, арх. Михаил. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 262 кс, п. 43, оп. 4. Размери 21х26,5х2 см. Непубликувана.

565. Св. Спиридон. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 158, п. 70, оп. 4. Размери 33х41х1,5 см. Непубликувана.

566. Св. мъч. Параскева. XIX в. Руска. От Планичкия манастир „Св. Никола". Инв. № 1925, п. 588, оп. 23. Размери 30х38,5х2 см. Непубликувана.

567. Богородица Всех скорбящих радость. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 4008, п. 1, оп. 33. Размери 37х45х3 см. Непубликувана. Заб. Купена от В. Кацаров, София.

568. Богородица Владимирска. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 959, п. 38, оп. 23. Размери 23х30х2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

569. Сборна икона с празници. XIX в. Руска. От Източна Македония. Инв. № 1982, п. 433, оп. 23. Размери 39,5х29х2 см. Непубликувана. Заб. На гърба на иконата надпис от 1919 г.

570. Сборна икона с празници. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 1776, п. 115, оп. 23. Размери 42,5х51,5х3 см. Непубликувана.

571. Христос Вседържител. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 283 кс, п. 84, оп. 4. Размери 30,5х36х2 см. Непубликувана.

572. Разпятие Христово. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 198 кс, п. 51, оп. 4. Размери 30х38,5х2 см. Непубликувана.

573. Сборна икона с празници. XIX в. Руска. От Софийско. П. 37, оп. 124. Размери 30,5х36,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

574. Сборна икона с празници и светци. XIX в. Руска. От Софийско. Инв. № 1429, п. 489, оп. 23. Размери 36х30,5х1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

575. Христос Вседържител. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 2294, п. 59, оп. 23. Размери 30,5х37,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от З. Стефанов.

576. Сборна икона. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 1778, п. 116, оп. 23. Размери 47х37,5х2 см. Непубликувана.

577. Христос Вседържител. XIX в. Руска. От с. Гулянци, Оряховско. П. 392, оп. 23. Размери 41, 33,5х2 см. Непубликувана.

578. Сборна икона. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 263 кс, п. 95, оп. 4. Размери 32х38х1,5 см. Непубликувана.

579. Христос Вседържител. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 154 кс, п. 33, оп. 4. Размери 30х37,5х1 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от ХА, където е подарена от Зах. Стефанов през 1911 г.

580. Сборна икона. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 184, п. 510, оп. 23. Размери 17х23х1 см. Непубликувана.

581. Покров Богородичен. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 149 кс, п. 69, оп. 4. Размери 31х38х1,5 см. Непубликувана.

582. Св. Никола. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 156 кс, п. 67, оп. 4. Размери 31,5x39x2,5 см. Непубликувана.

583. Сборна икона. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 1918, п. 601, оп. 23. Размери 36,5x29x1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ц. Христова, София.

584. Св. Никола? XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. 199, п. 45, оп. 4. Размери 27,8x32x3,5 см. Непубликувана.

585. Сборна икона с празници. XIX в. Руска. Неизвествн произход. Инв. № 960, п. 30, оп. 23. Размери 24,5x31x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

586. Владимирска Богородица. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 4860, п. 2, нов акт I. Размери 30x38x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ив. Радев, София.

587. Христос Вседържител. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 989, п. 631, оп. 23. Размери 28x22x1,5 см. Непубликувана.

588. Богородица с Младенеца, св. Антоний Печерски и св. Теодосий Печерски (Свенска / Печерска Богородица). XIX в. Руска. Неизвестен произход. П. 273, оп. 23. Размери 13,5x18x1см. Непубликувана. Заб. Иконата е поставена в дърворезбена рамка.

589. Богородица Знамение с пророци и светци. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 3670, п. 22, оп. 74 I. Размери 29x32,5x4 см. Непубликувана. Заб. Купена от М. Ясенова.

590. Казанска св. Богородица. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 3756, п. 513, оп. 23. Размери 28x35,5x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от частно лице.

591. Богородица с Младенеца. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 954, п. 74, оп. 23. Размери 31x39x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от частно лице.

592. Сборна икона със светци. XIX в. Руска. От Самоков. Инв. № 1632, п. 605, оп. 23. Размери 20,5x26x1 см. Непубликувана.

593. Богородица с Младенеца (фрагмент). XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 3045, п. 578, оп. 23. Размери 28x17x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от Н. Петков от София.

594. Средна част от триптих. Горе – Старозаветна Св. Троица и Успение Богородично; долу – арх. Гавриил, Възкресение Христово, неизвестен светец. XIX в. Руска. От Драмско. Инв. № 3272, п. 792, оп. 23. Размери 17,3x10,8x0,7 см. Непубликувана.

595. Богородица Сладкое целование, арх. Михаил, Неверието на ап. Тома, св. Никола. XIX в. Румънска. Неизвестен произход. Инв. № 1794, п. 126, оп. 23. Размери 36,5x49,5x1,5 см. Непубликувана.

XX ВЕК

596. Св. Никола. 1907 г. Румънска. Неизвестен произход. Размери 68,5x95x2 см. Непубликувана. Заб. Дарителски надпис: Dăruita Ipantului locaş de/ către M…a Păunescu./ Luc…ată d…Al…anopol.

597. Богородица Одигитрия с архангели. 1909 г. Самоковска школа. Неизвестен произход. Инв. № 499, п. 508, оп. 23. Размери 29,5x42x2 см. Непубликувана.

598. Проповед към българския народ; Кръщение на княз Борис; Св. Кирил и Методий. 1919 г. Зограф Иван Кънчев от Трявна. Неизвестен произход. П. 147, оп. 23. Размери 59,5x34x2 см. Подпис: ИЗРАБОТЕНА ОТЪ ИВ. КЪНЧЕВЪ ОТЪ ГР. ТРЕВНА ПРЕЗЪ 1919 Г. Непубликувана.

599. Покров Богородичен. Начало на XX в. Самоковска школа. Зограф Михаил Белстойнев? От Самоковско. Инв. № 3068, п. 612, оп. 23. Размери 27,2x17,7x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Леви.

600. Прор. Соломон. Кръгла иконка. Начало на XX в. Неизвестен произход. П. 11, оп. 149. Диам. 15, деб. 3,5 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от МВР.

601. Рождество Богородично. XX в. Неизвестен произход. Инв. № 2920, п. 70, оп. 23. Размери 18,5x23,5x3 см. Непубликувана. Заб. Купена от А. Саханян, София.

602. Арх. Гавриил от Благовещение. XX в. Неизвестен произход. П. 10, оп. 149. Размери 20x24x3 см. Непубликувана. Заб. Постъпила от МВР.

603. Възкресение Христово. XX в. Неизвестен произход. Инв. № 3061, п. 90, оп. 23. Размери 21x16x2,5 см. Непубликувана.

604. Христос Вседържител. XX в. Художник Стефан Баджов. Неизвестен произход. П. 330, оп. 23. Размери 50,5x123,5x3 см. Непубликувана.

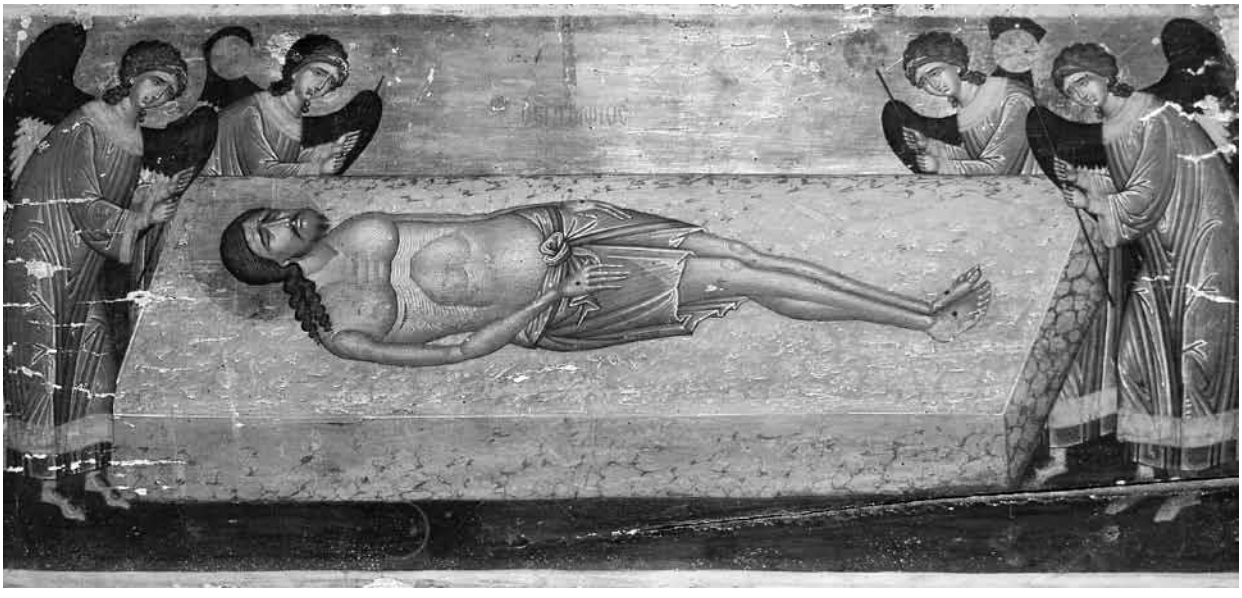

II.4. *Епитафиос (Мъртвият Христос). XIV-XV в. Неизвестен произход.*
Epitaphios (The Dead Christ), 14th – 15th c.; unknown origin.

II.8. *Триптих – поменик. XVI в. От църквата „Св. Параскева" в Несебър.*
Triptych – beadroll, 17th c.; „St. Paraskeva" church in Nessebar.

II.11. *Епитафиос (Мъртвият Христос). 1597 г. (1593?) Неизвестен произход.*
Epitaphios (The Dead Christ), 1597 (1593?); unknown origin.

II.13. *Христос Спасител. Начало на XVII в. От църквата „Св. Йоан Предтеча" в Несебър.*
Christ Saviour, beginning of the 17th c., „St. John the Precursor" church in Nessebar.

II.13.а. *Детайл.*
Detail of the previous.

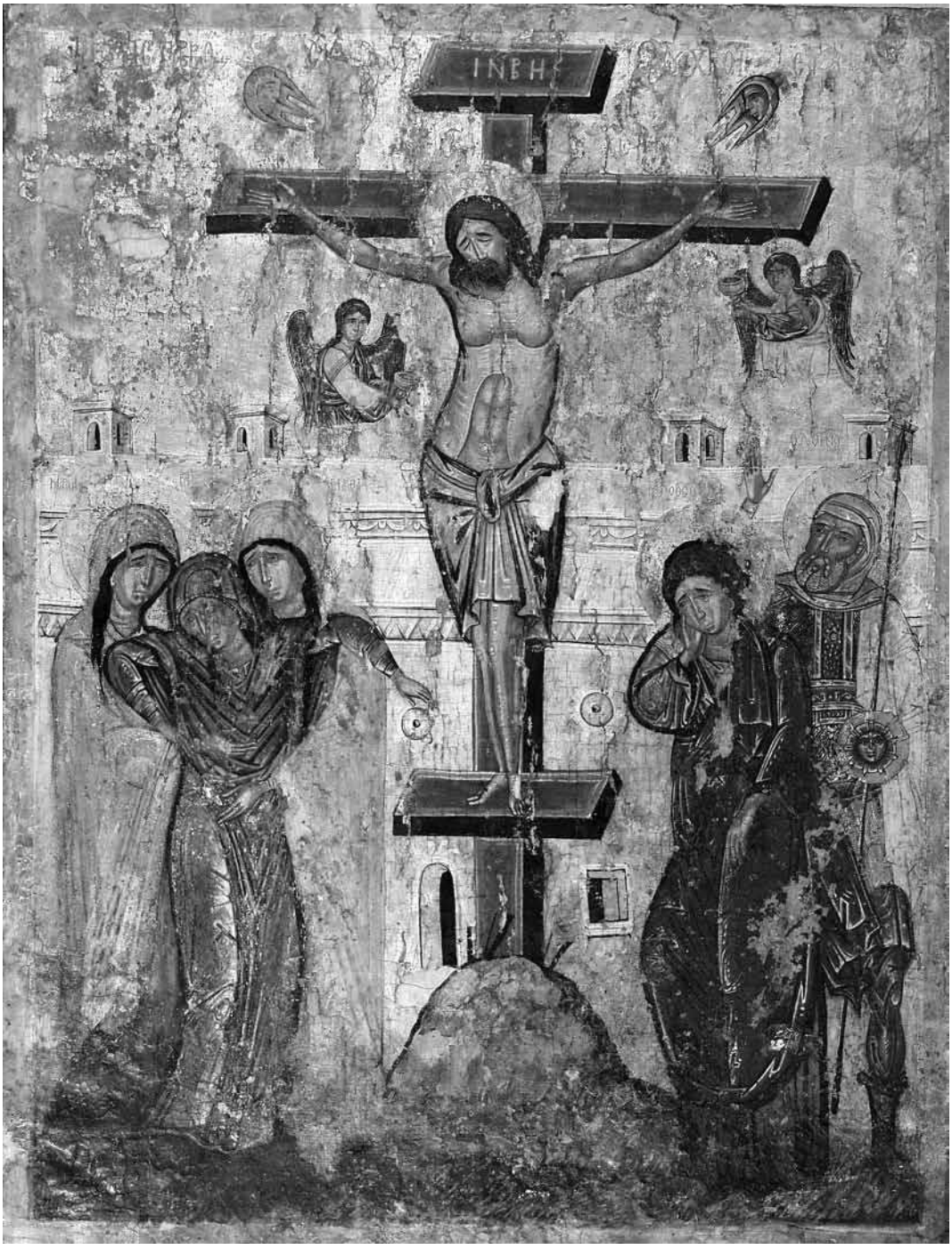

II.14. *Разпятие Христово. Начало на XVII в. От църквата „Св. Йоан Предтеча" в Несебър.*
The Crucifixion of Christ, beginning of the 17th c.; „St. John the Precursor" church in Nessebar.

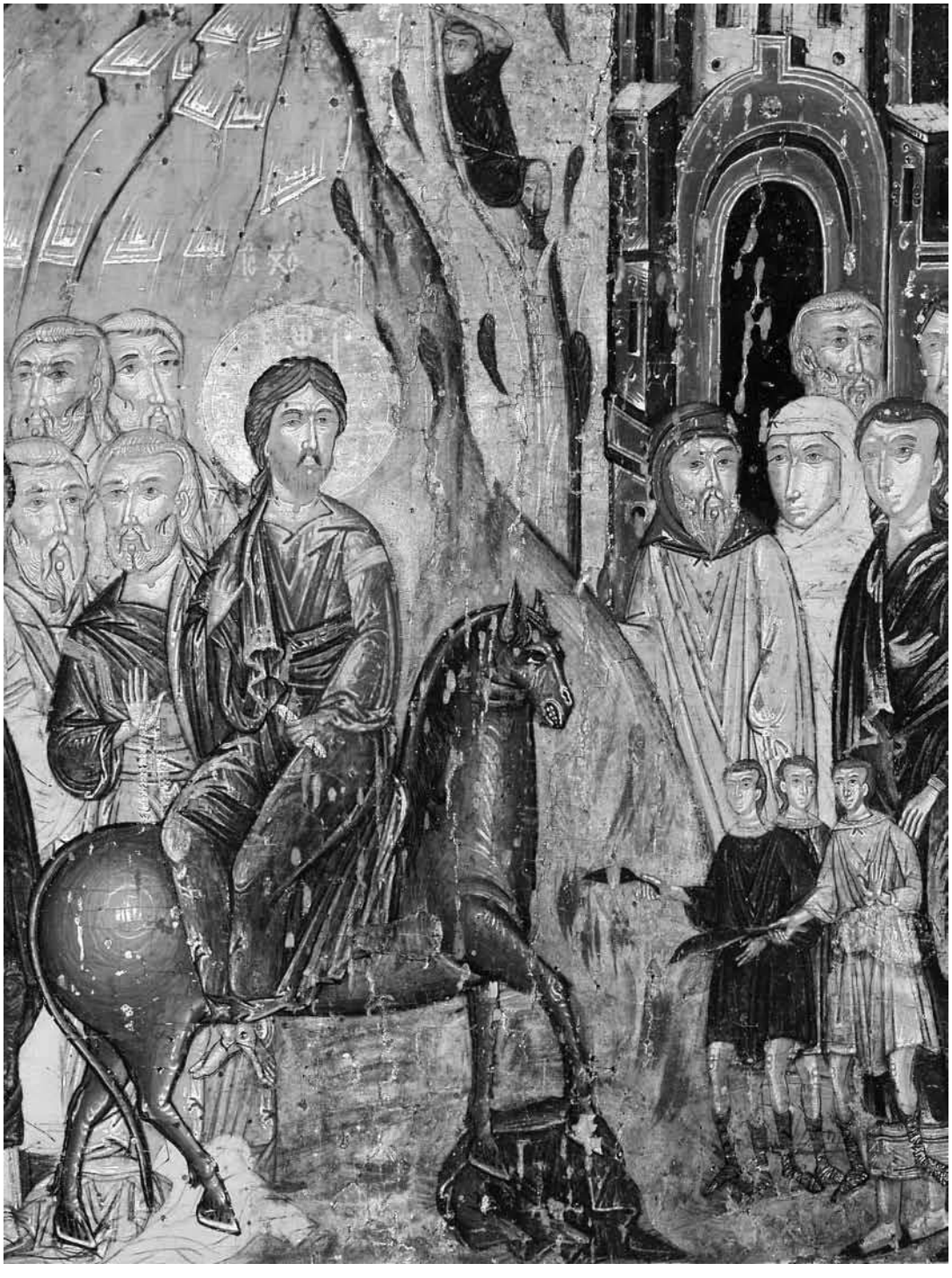

II.15. *Влизане в Ерусалим. Начало на XVII в. От църквата „Св. Йоан Предтеча" в Несебър.*
Entering into Jerusalem, beginning of the 17th c.; „St. John the Precursor" church in Nessebar.

II.16. *Триптих-поменик. 1608-9 г. От Полошкия манастир „Св. Георги”.*
Triptych – beadroll, 1608-9; Poloshki monastery „St. George”.

II.17. Триптих-поменик. 1663-4 г. От манастира „Св. Никола”, с. Слепче, Прилепско.
Triptych – beadroll, 1663-4; „St. Nicholas” monastery, village of Slepche, Prilep region.

II.18. *Благовещение. XVII в. Неизвестен произход.*
The Annunciation, 17th c.; unknown origin.

II.19. *Св. Димитър. XVII в. Неизвестен произход.*
St. Demetrios, 17th c.; unknown origin.

II.21. *Св. ап. Лука, неизвестен св. монах, св. Варвара. XVII в. От църквата „Св. Харалампий" в Мелник.*
St. Apostle Luke, unknown Saint monk, St. Barbara, 17th c.; „St. Charalampos" church in Melnik.

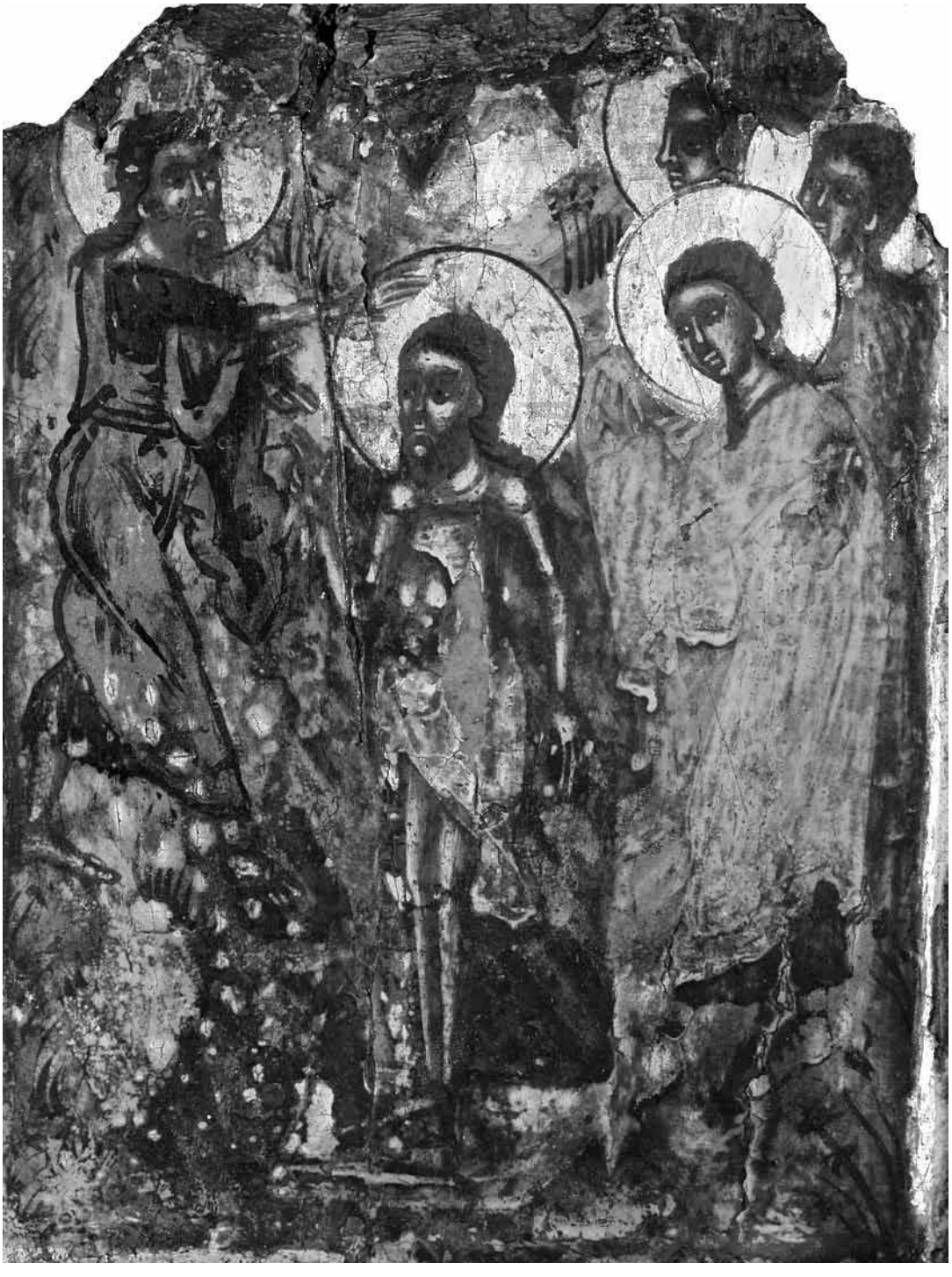

II.22. Двустранна икона. Кръщение/ Прор. Йеремия. Средата на XVII в. От с. Габровица, Пазарджишко.
Bilateral icon: The Baptism/ Prophet Jeremiah, middle of the 17th c.; village of Gabrovitsa, Pazardjik region.

II.22a. *Двустранна икона. Кръщение/ Прор. Йеремия. Средата на XVII в. От с. Габровица, Пазарджишко.*
Bilateral icon: The Baptism/ Prophet Jeremiah, middle of the 17th c.; village of Gabrovitsa, Pazardjik region.

II.24. *Двустранна икона. Неделя на всички светци. Втора половина на XVII в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик.*
Bilateral icon: Sunday of All Saints, second half of the 17th c.; „The Dormition of the Virgin Mary" church in Pazardjik.

II.24а. *Другата страна на иконата. Св. Нестор и св. Трифон. Втора половина на XVII в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик.*
The opposite side of the icon: St. Nestor and St. Tryphon, second half of the 17th c.; „The Dormition of the Virgin Mary" church in Pazardjik.

II.25. *Триптих. Лявото крило липсва; централно крило: Успение Богородично и два неизвестни светеца; дясно крило отвън: неидентифициран светец, Меркурий, Василий Велики, Никола, неизвестен светец, Спиридон, неизвестен светец, св. Сава Освещени. Вътрешна страна на дясното крило – Кръщение Христово. XVII в. Неизвестен произход.*

Triptych: (Left wing is missing) Central wing – Dormition of the Virgin Mary and two unknown Saints; Right wing outer side – unidentified Saint, St. Mercurius, St. Basil the Great, St. Nicholas, unknown Saint, St. Spyridon, unknown Saint, St. Sabbas the Sanctified; Inner side of the right wing – The Baptism of Christ, 17th c.; unknown origin.

II.25а. *Триптихът в разтворено положение.*
An opened triptych.

II.26. *Христос Вседържител. XVII в. Неизвестен произход.*
Christ Pantocrator, 17th c.; unknown origin.

II.27. *Богородица Умиление. XVII-XVIII в. Неизвестен произход.*
The Virgin of Tenderness, 17th – 18th c.; unknown origin.

II.29. *Триптих. Ляво крило св. Георги; централно крило – Дейсис с ангели (дясното крило не е запазено). XVII-XVIII в. От Трапезунт.*
Triptych: Left wing – St. George; Central wing – The Deesis with Angels (right wing not preserved), 17th – 18th c.; Trebizond.

II.30. *Св. Неделя. XVII-XVIII в. Неизвестен произход.*
St. Kyriake, 17th – 18th c.; unknown origin.

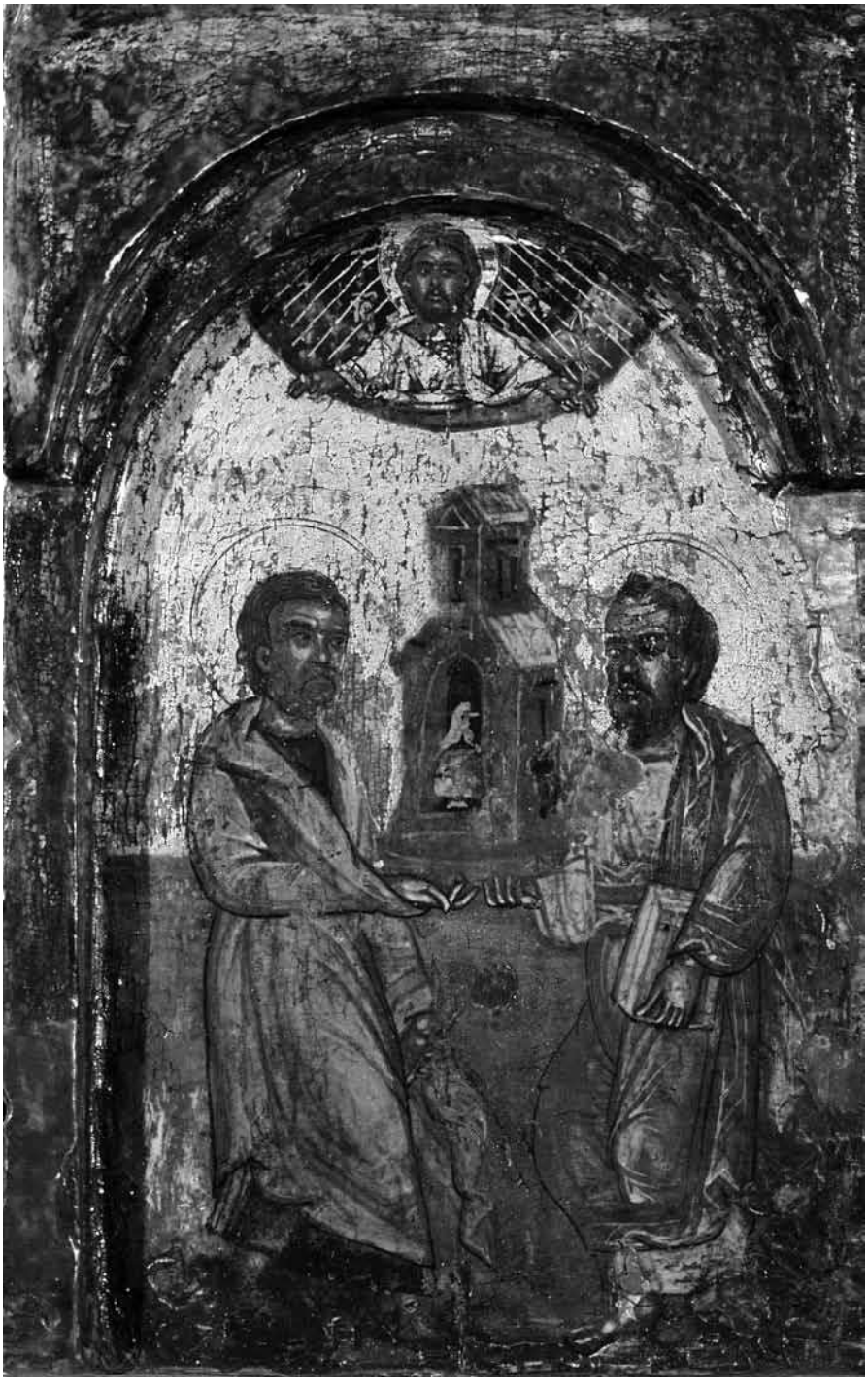

II.32. *Средна част от триптих. Ап. Петър и Павел. XVII-XVIII в. Неизвестен произход.*
Central part of a triptych. Sts. Apostles Peter and Paul, 17th – 18th c.; unknown origin.

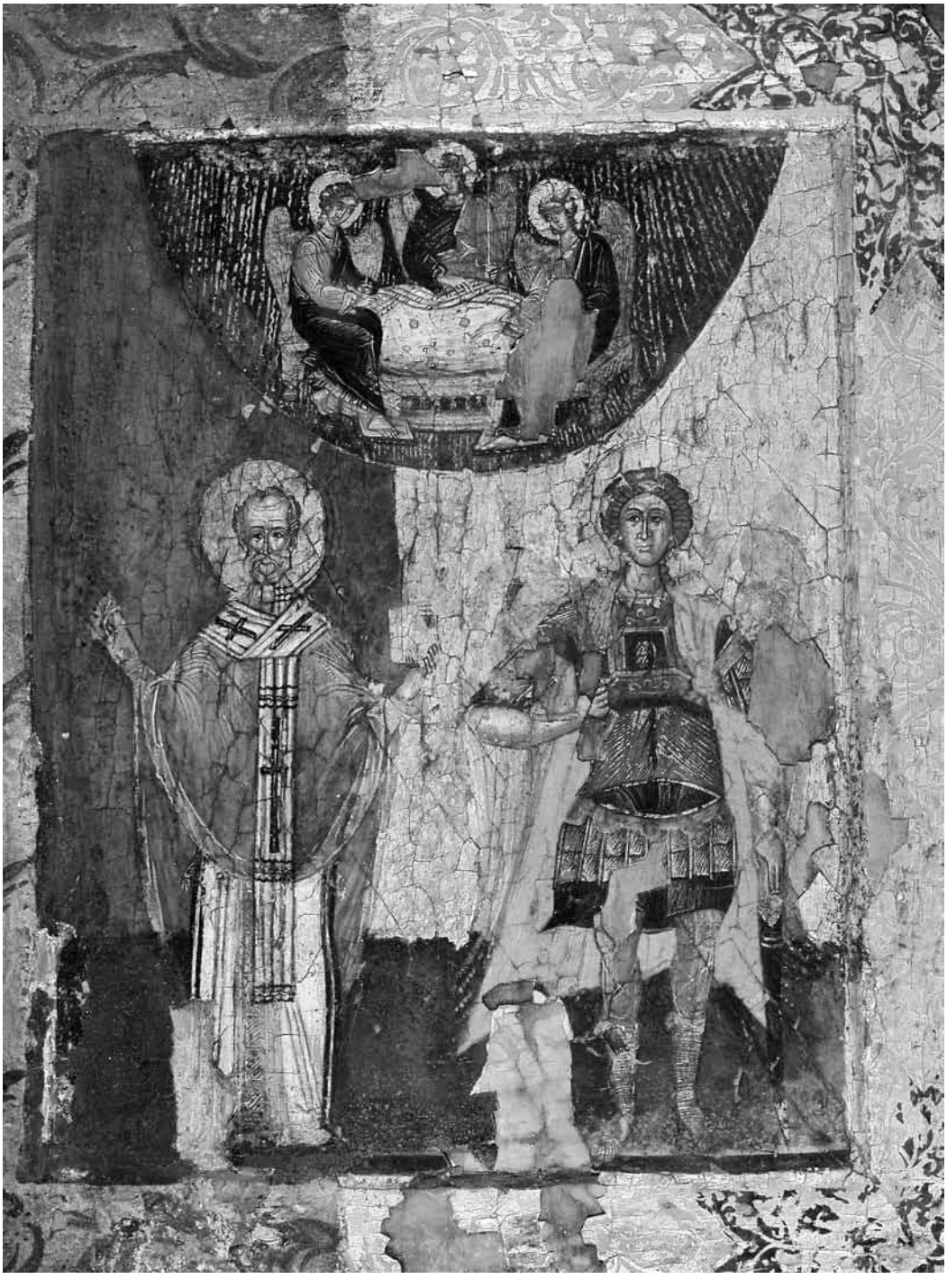

II.33. *Старозаветна Св. Троица, св. Никола и арх. Михаил. XVII-XVIII в. От Арбанаси. The Old Testament Trinity, St. Nicholas and Archangel Michael, 17th – 18th c.; village of Arbanassi.*

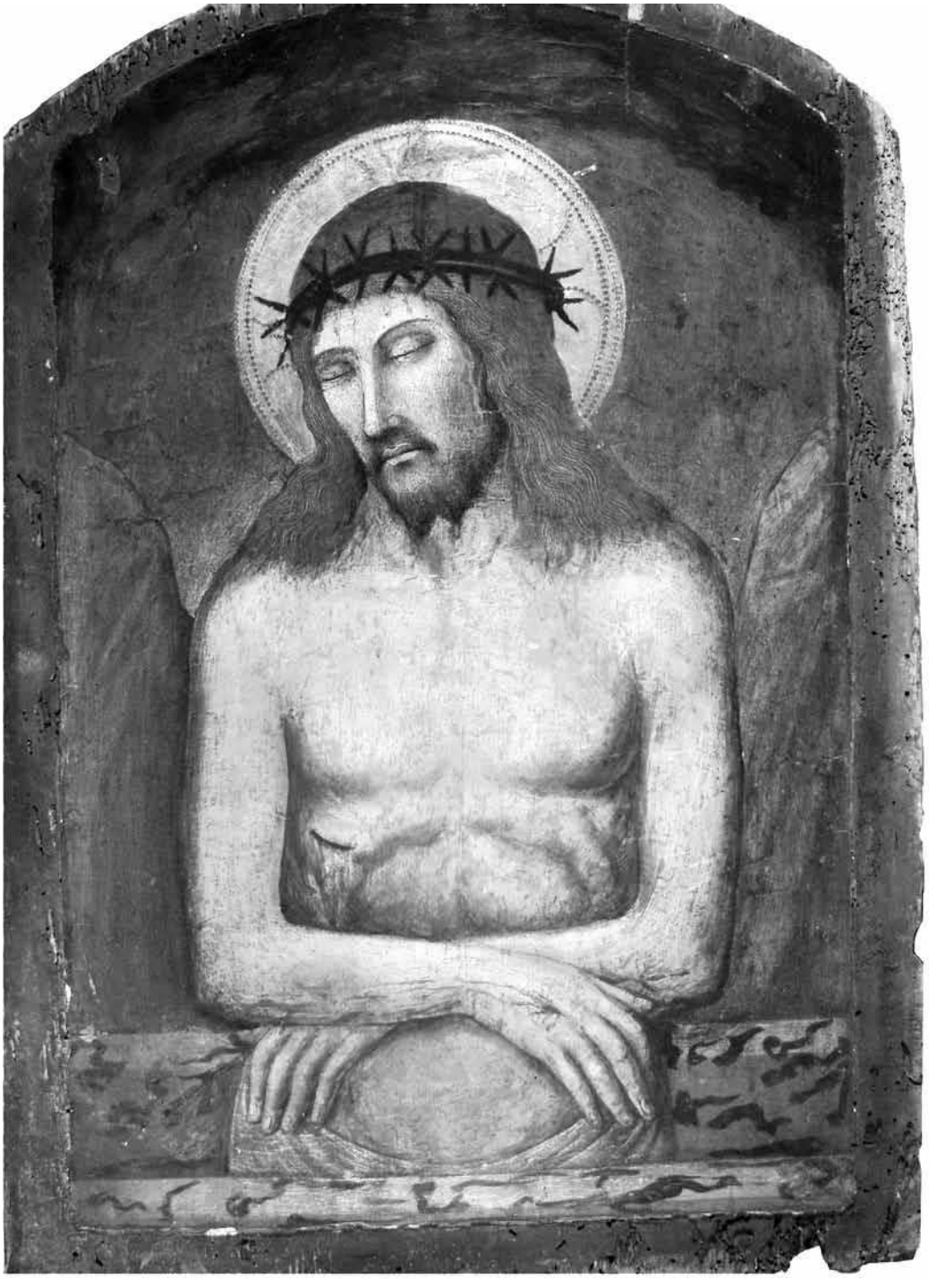

II.34. *Христос в гроба. XVII-XVIII в.? Неизвестен произход.*
Christ in the Grave, 17th – 18th c.? Unknown origin.

II.35. *Триптих. Върху страничните крила – архангели; централно крило – Богородица с Младенеца. XVII-XVIII в. Неизвестен произход.*
Triptych. Side-view wings – Archangels; central wing – The Virgin Mary with the Child, 17th – 18th c.; unknown origin.

II.38. *Св. Йоан Предтеча. 1703 г. Зограф Димитър. От Тракия.*
St. John the Precursor, 1703, icon-painter Dimitrios; Thrace.

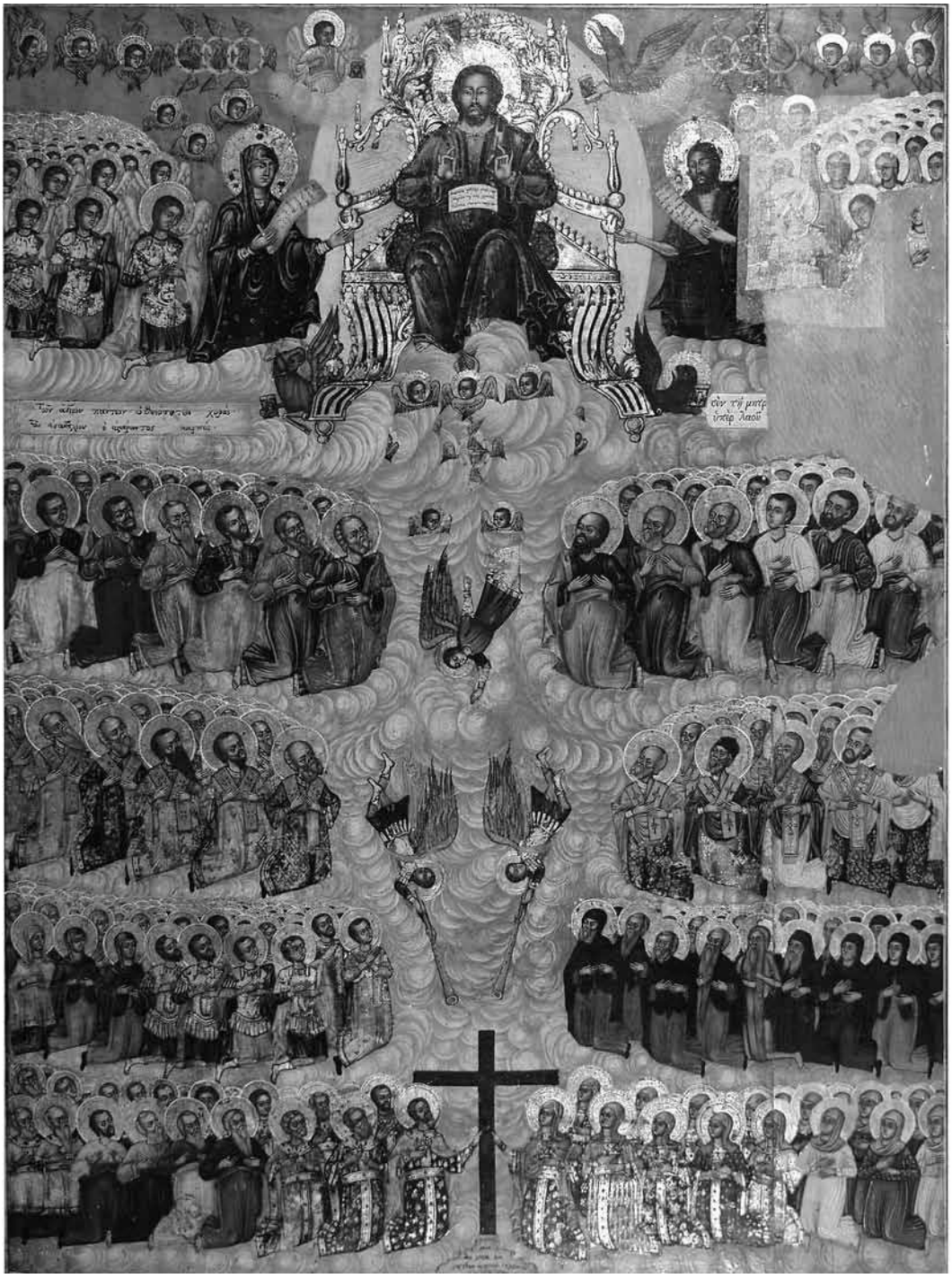

II.44. *Вси светци (Страшен съд). 1771 г. Зограф Константинос Византиу (или от Константинопол). От Самоковско.*
All Saints (Doomsday), 1771, icon-painter Konstantinos Byzantiou (or from Constantinople); Samokov region.

II.45. *Св. Ап. Петър и Павел. 1775 г. Зограф Апостол Лонгианос Водениотис. Неизвестен произход.*
Sts. Apostles Peter and Paul, 1775, icon-painter Apostolos Longianos Vodeniotis; unknown origin.

II.46. *Св. Стилиян Пафлагонски. 1781 г. Неизвестен произход.*
St. Stylianos of Paphlagonia, 1781; unknown origin.

II.50. *Богородица с Младенеца. 1795 г. Захарий монах от Света гора? От София.*
The Virgin with Child, 1795, Zacharias monk from Mount Athos? From Sofia.

II.50a. *Детайл.*
Detail of the previous.

II.51. *Триптих. Ляво крило – арх. Михаил / св. имп. Константин; централно крило – Дейсис; дясно крило – св. Димитър / св. Никола. 1797 г. Неизвестен произход.*
Triptych. Left wing: Archangel Michael/ St. Constantine the Great; central wing: the Deesis; right wing: St. Demetrios/ St. Nicholas, 1797; unknown origin.

II.52. *Богородица Неувяхваща роза. Първа четвърт на XVIII в. Зограф Христо. От Арбанаси.*
The Virgin Unfading Rose, first quarter of the 18th c., icon-painter Christo; Arbanassi.

II.56. *Дейсис. Първа половина на XVIII в. От гр. Банско.*
The Deesis, first half of the 18th c.; Bansko.

II.57. *Възкресението на Лазар. Първа половина на XVIII в. От Мала Азия.*
The Resurrection of Lazarus, first half of the 18th c.; Asia Minor.

II.58. *Преображение. Първа половина на XVIII в. Неизвестен произход.*
The Transfiguration of Christ, first half of the 18th c., unknown origin.

II.59. *Богородица Неувяхваща роза. Първа половина на XVIII в. От източна Тракия.*
The Virgin Unfading Rose, first half of the 18th c.; Eastern Thrace.

II.60. *Богородица Неувяхваща роза. Първа половина на XVIII в. Неизвестен произход.*
The Virgin Unfading Rose, first half of the 18th c.; unknown origin.

II.66. *Христос Вседържител. XVIII в. Неизвестен произход.*
Christ Pantocrator, 18th c.; unknown origin.

II.67. *Христос Вседържител в слава. Фрагмент от по-голямо произведение? Гръцки зограф. XVIII в.? Неизвестен произход.*
Christ in Glory, 18th c.? Fragment from a bigger work? Greek icon-painter; unknown origin.

II.72. *Благовещение. XVIII в. От с. Раздел, Елховско.*
The Annunciation, 18th c.; village of Razdel, Elhovo region.

II.73. *Разпятие. XVIII в. От с. Раздел, Елховско.*
The Crucifix, 18th c.; village of Razdel, Elhovo region.

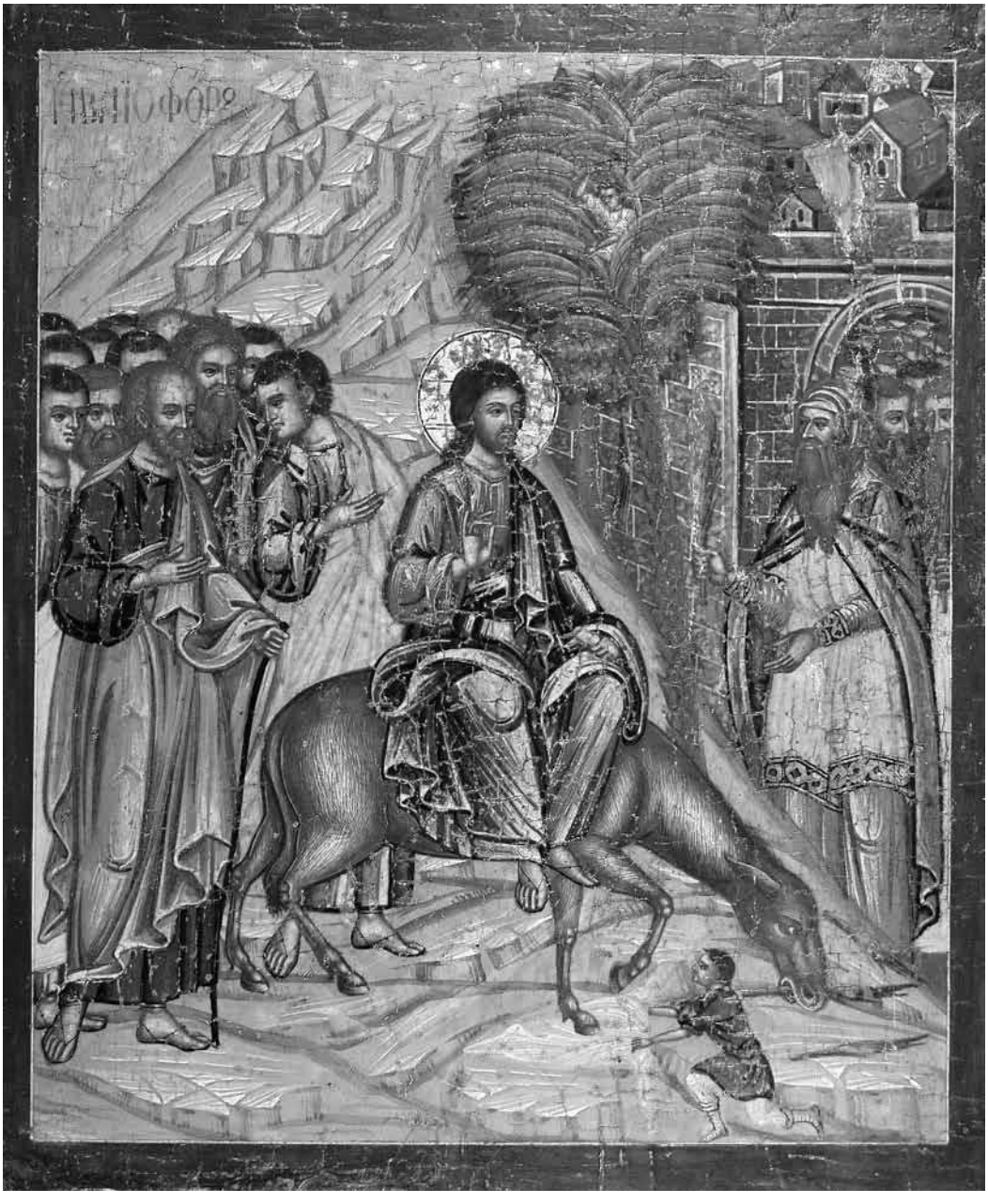

II.74. *Влизане в Ерусалим. XVIII в. От с. Раздел, Елховско.*
The Entry into Jerusalem, 18th c.; village of Razdel, Elhovo region.

II.75. *Рождество Христово. XVIII в От с. Раздел, Елховско.*
The Nativity of Christ, 18th c.; village of Razdel, Elhovo region.

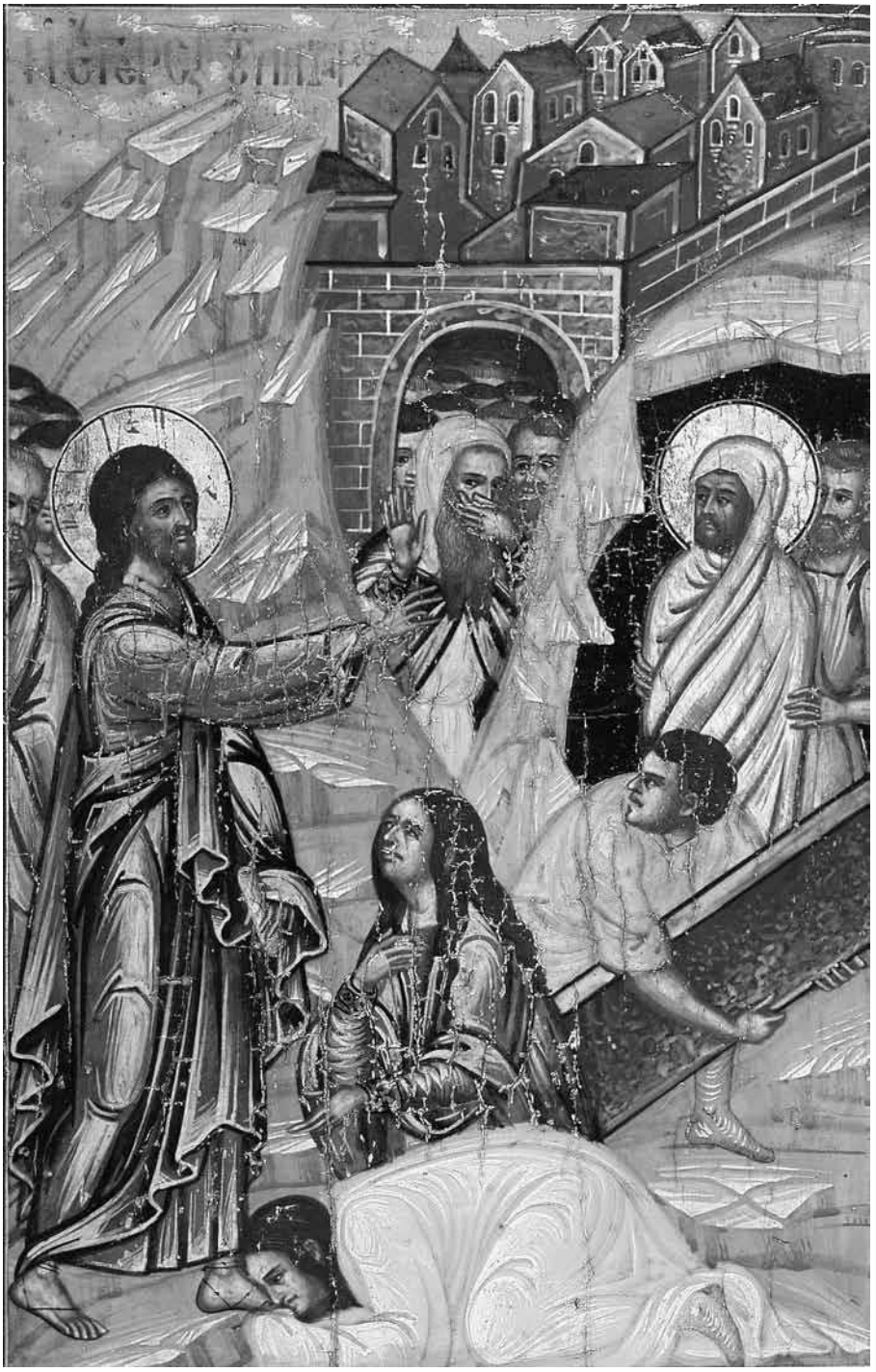

II.76. *Възкресението на Лазар. XVIII в. От с. Раздел, Елховско.*
The Rising of Lazarus, 18th c.; village of Razdel, Elhovo region.

II.77. *Архидякон Стефан. XVIII в. Неизвестен произход.*
St. Stephan the Deacon, 18th c.; unknown origin.

II.78. *Богородица Неувяхваща роза с пророци. XVIII в. Неизвестен произход.*
The Virgin Unfading Rose with Prophets, 18th c.; unknown origin.

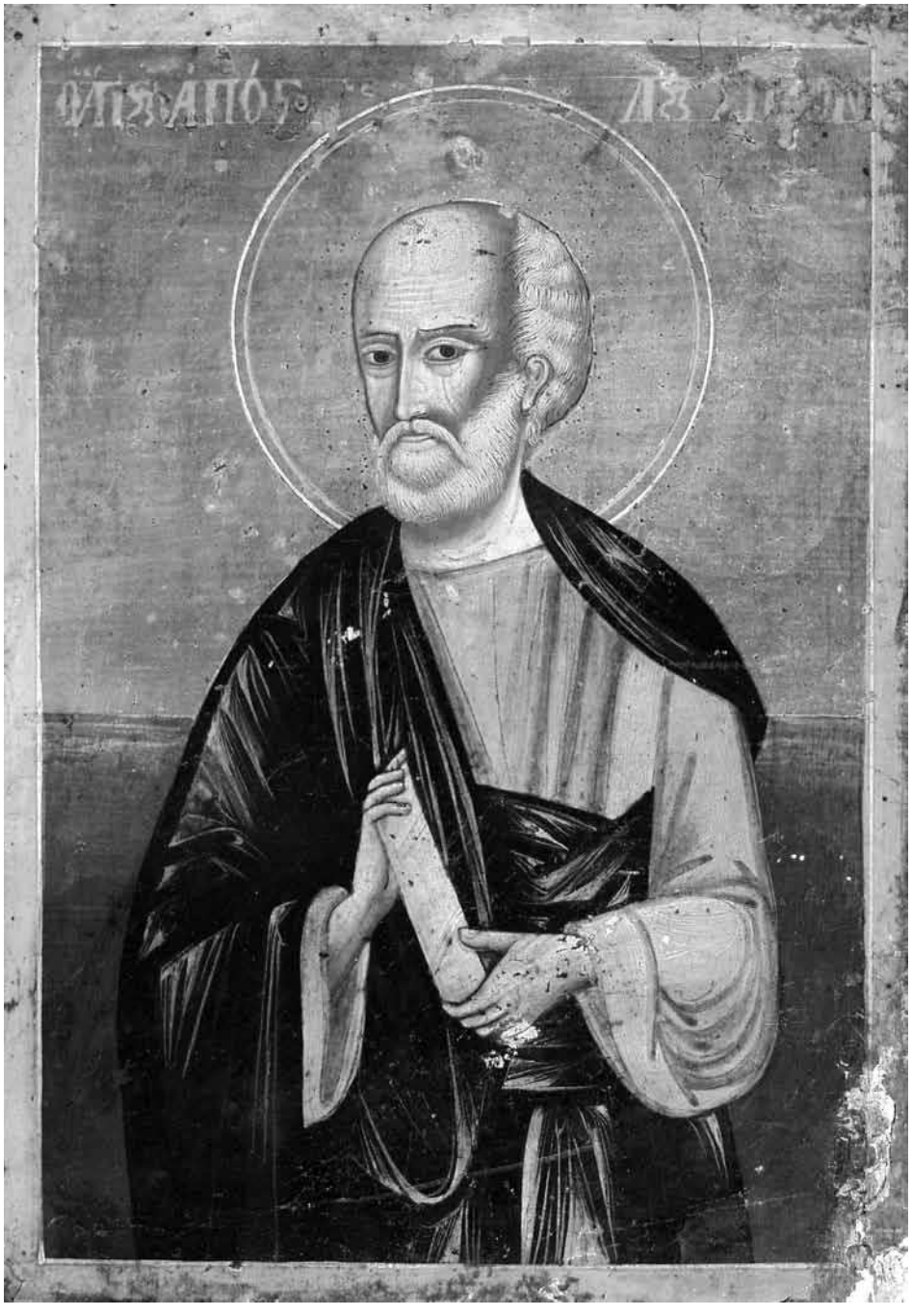

II.81. *Св. Ап. Симон Зилот. XVIII в. Неизвестен произход.*
St. Apostle Simon the Zealot, 18th c., unknown origin.

II.82. *Св. Параскева. XVIII в. Неизвестен произход.*
St. Paraskeve, 18th c.; unknown origin.

II.83. *Св. Йоан Предтеча. XVIII в. Неизвестен произход.*
St. John Precursor, 18th c.; unknown origin.

II.85. *Ляво крило от диптих. Богородица с Младенеца. XVIII в. Светогорски зограф. Неизвестен произход.*
Left wing from a diptych: The Virgin with Child, 18th c., icon-painter from Mount Athos; unknown origin.

II.87. *Св. Георги. XVIII в. Светогорски зограф. Неизвестен произход.*
St. George, 18th c.; icon-painter from Mount Athos; unknown origin.

II.89. *Дясно крило от триптих. Св. Никола/ св. Неделя. XVIII в. Неизвестен произход.*
Right wing from a triptych. St. Nicholas/ St. Kyriake, 18th c.; unknown origin.

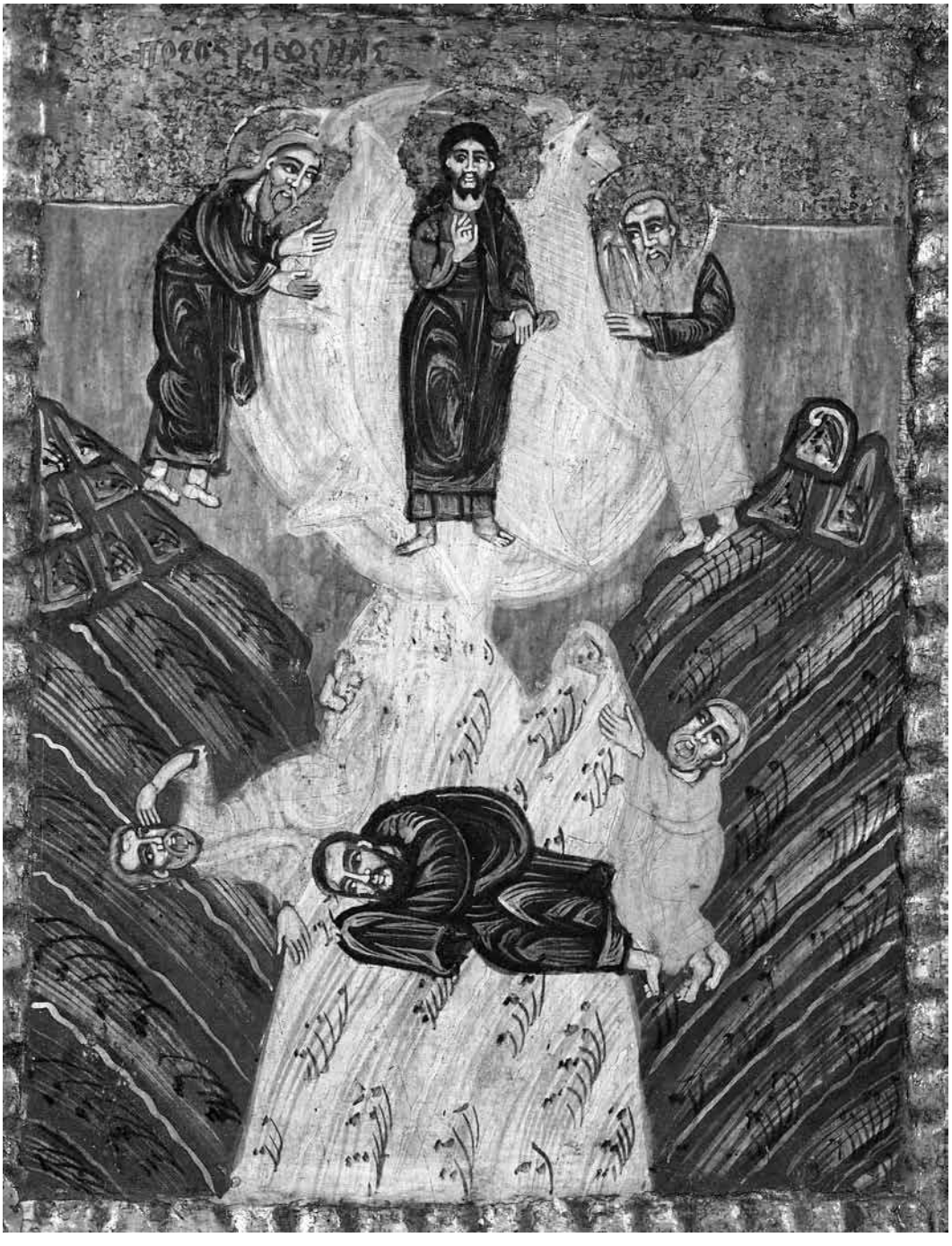

II.97. *Преображение. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола.*
The Transfiguration of Christ, second half of the 18th c.; monastery Sedemte prestola.

II.98. *Рождество Христово. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола.*
The Nativity of Christ, second half of the 18th c.; monastery Sedemte prestola.

II.99. *Възнесение Христово. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола.*
The Ascension, second half of the 18th c.; monastery Sedemte prestola.

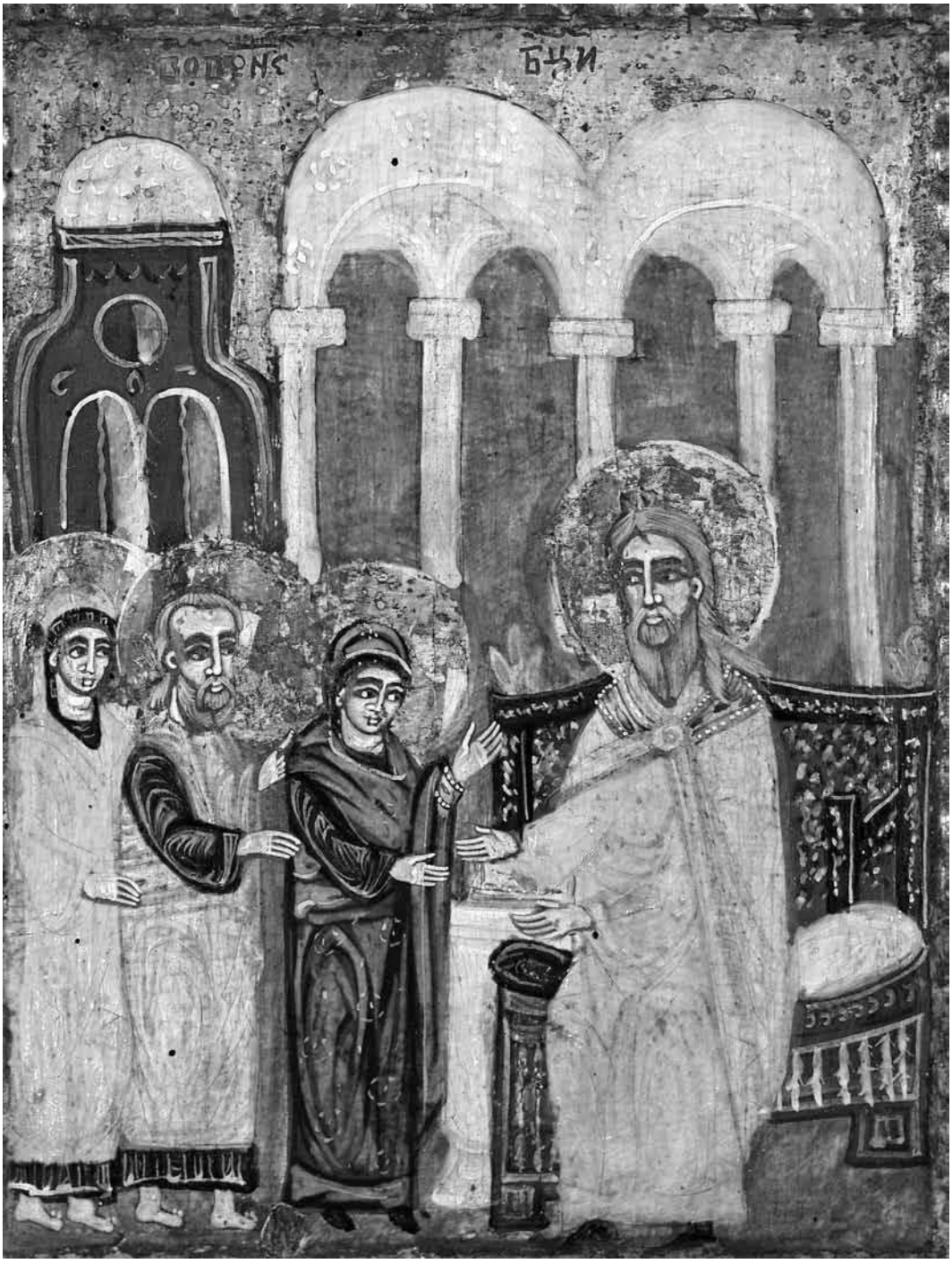

II.100. *Въведение Богородично. Втора половина на XVIII в. От манастира Седемте престола.*
The Presentation of the Virgin in the Temple, second half of the 18th c.; monastery Sedemte prestola.

II.102. *Успение Богородично. 80-те години на XVIII в.*
От Старо село, Врачанско.
The Assumption, ca. 80-ies of the 18th c.; Staro selo, Vratsa region.

II.103. *Рождество на св. Йоан Предтеча. Втора половина на XVIII в. От църквата „Св. Никола" в с. Царевец, Врачанско.*
The Nativity of St. John the Precursor, second half of the 18th c.; „St. Nicholas" church in the village Tsarevets, Vratsa region.

II.104. *Двустранна икона. Св. Петка/ св. Димитър. Втора половина на XVIII в. От Северозападна България?*
Bilateral icon: St. Paraskeve/ St. Demetrios, second half of the 18th c.; North-west Bulgaria?

II.105. *Слизане в ада. Фрагмент. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход (Врачанско?).*
The Descent into Hell (Fragment), second half of the 18th c.; unknown origin (Vratsa region?).

II.106. *Христос Вседържител. Втора половина на XVIII в. Зограф от Охридско? От с. Арбанаси.*
Christ Pantocrator, second half of the 18th c., icon-painter from Ohrid region? From village of Arbanassi.

II.108. *Св. Харалампий. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход.*
St. Charalampos, second half of the 18th c.; unknown origin.

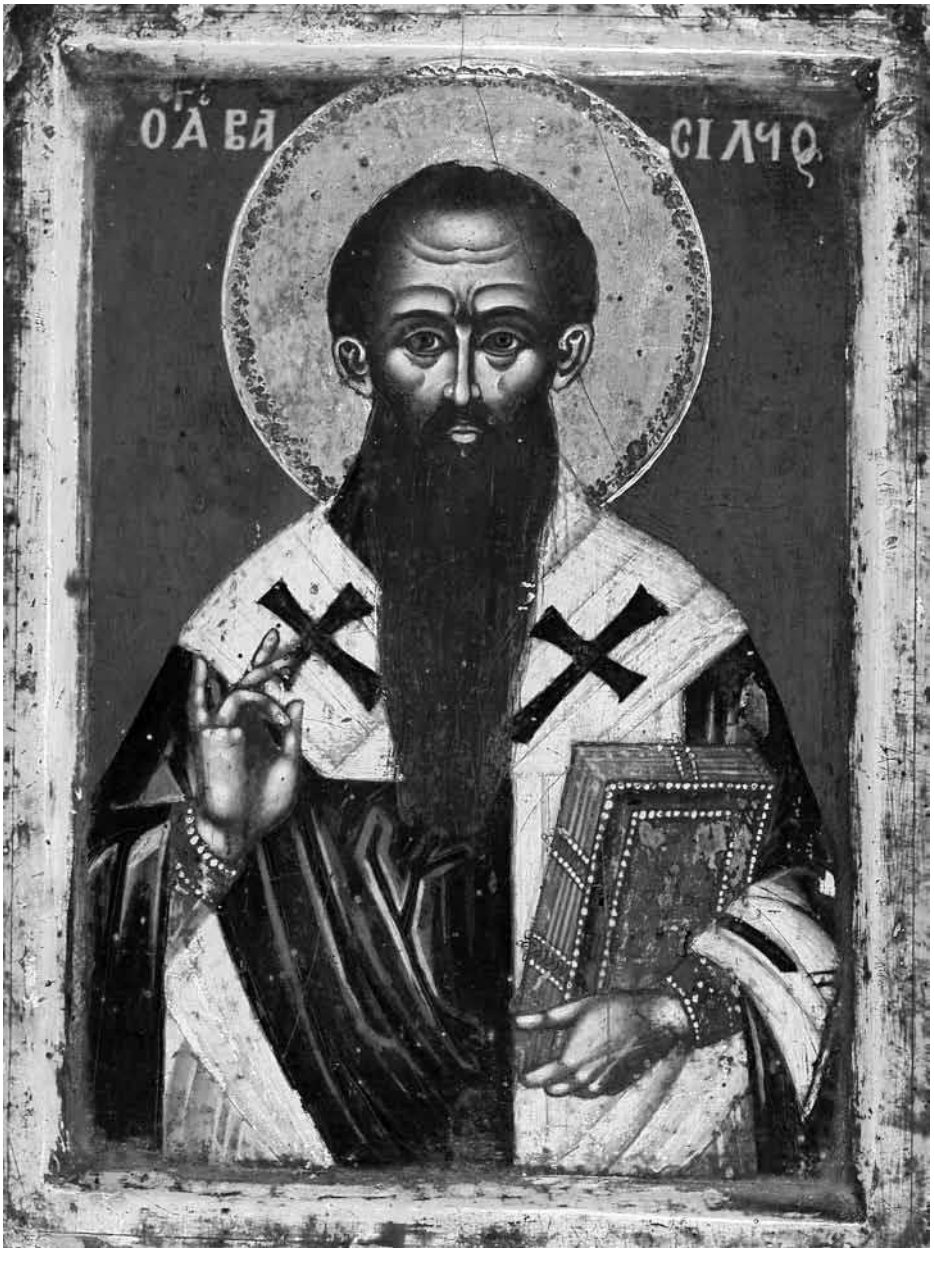

II.110. *Св. Василий Велики. Втора половина на XVIII в. Светогорски зограф. От Самоков.*
St. Basil the Great, second half of the 18th c., icon-painter from Mount Athos; Samokov.

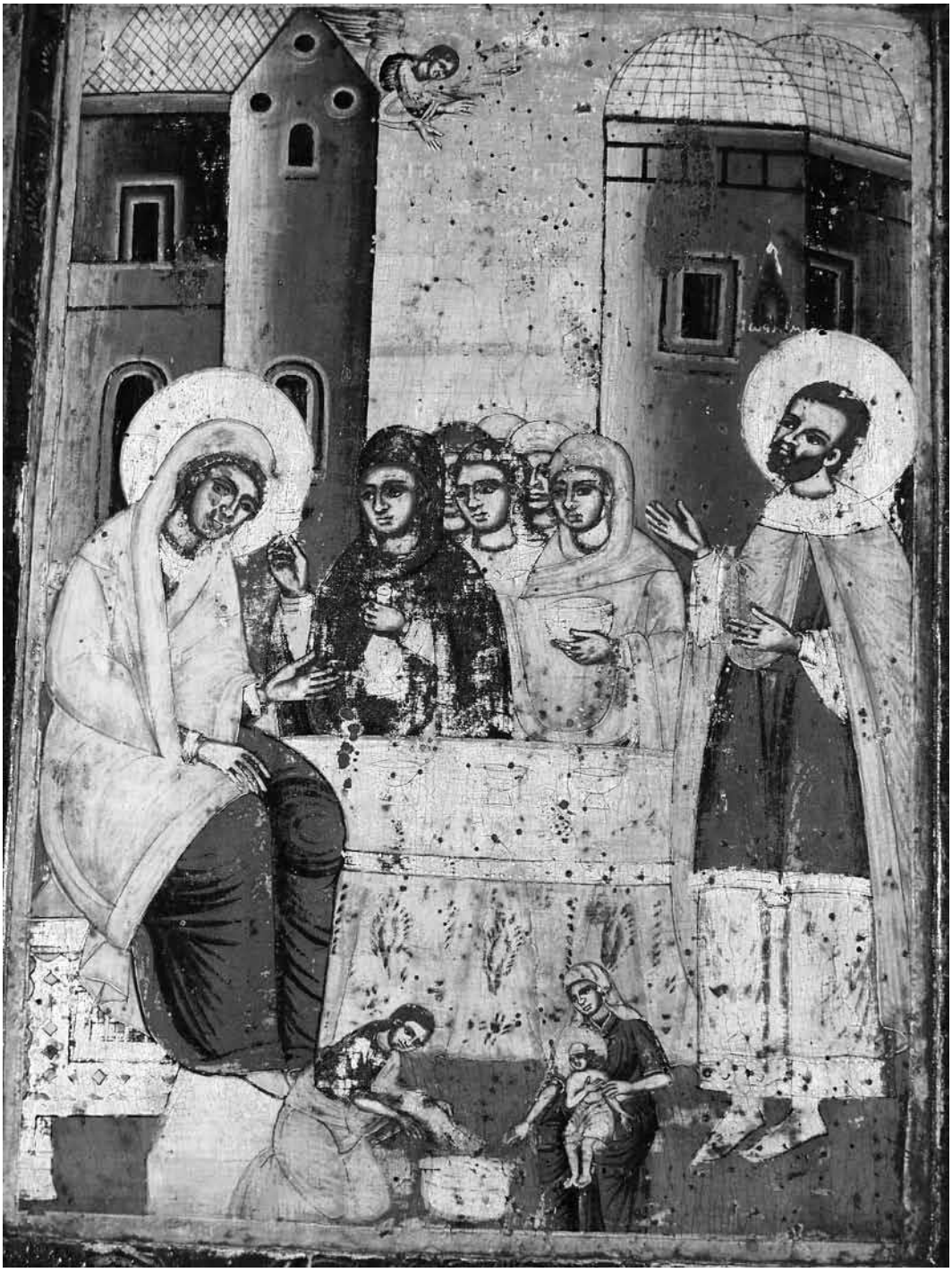

II.112. *Рождество Богородично. Втора половина на XVIII в. Тревненска школа. От църквата „Успение Богородично" във Велико Търново.*
The Nativity of the Virgin Mary, second half of the 18th c., Tryavna art school; „The Assumption" church in Veliko Turnovo.

II.113. *Богородица с Младенеца. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произод.*
The Virgin with Child, second half of the 18th c.; unknown origin.

II.114. *Арх. Михаил. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход.*
Archangel Michael, second half of the 18th c.; unknown origin.

II.115. *Ляво крило от триптих. Св. Никола, св. Спиридон/ св. Георги. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Left wing from a triptych: St. Nicholas, St. Spyridon/ St. George, second half of the 18th c.; unknown origin.*

II.116. *Дясно крило от триптих. Св. Харалампий, св. Атанасий/ св. Димитър. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Right wing of a triptych: St. Charalampos, St. Athanasios/ St. Demetrios, second half of the 18th c.; unknown origin.*

II.117. *Св. Модест. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход.*
St. Modestus, second half of 18th c.; unknown origin.

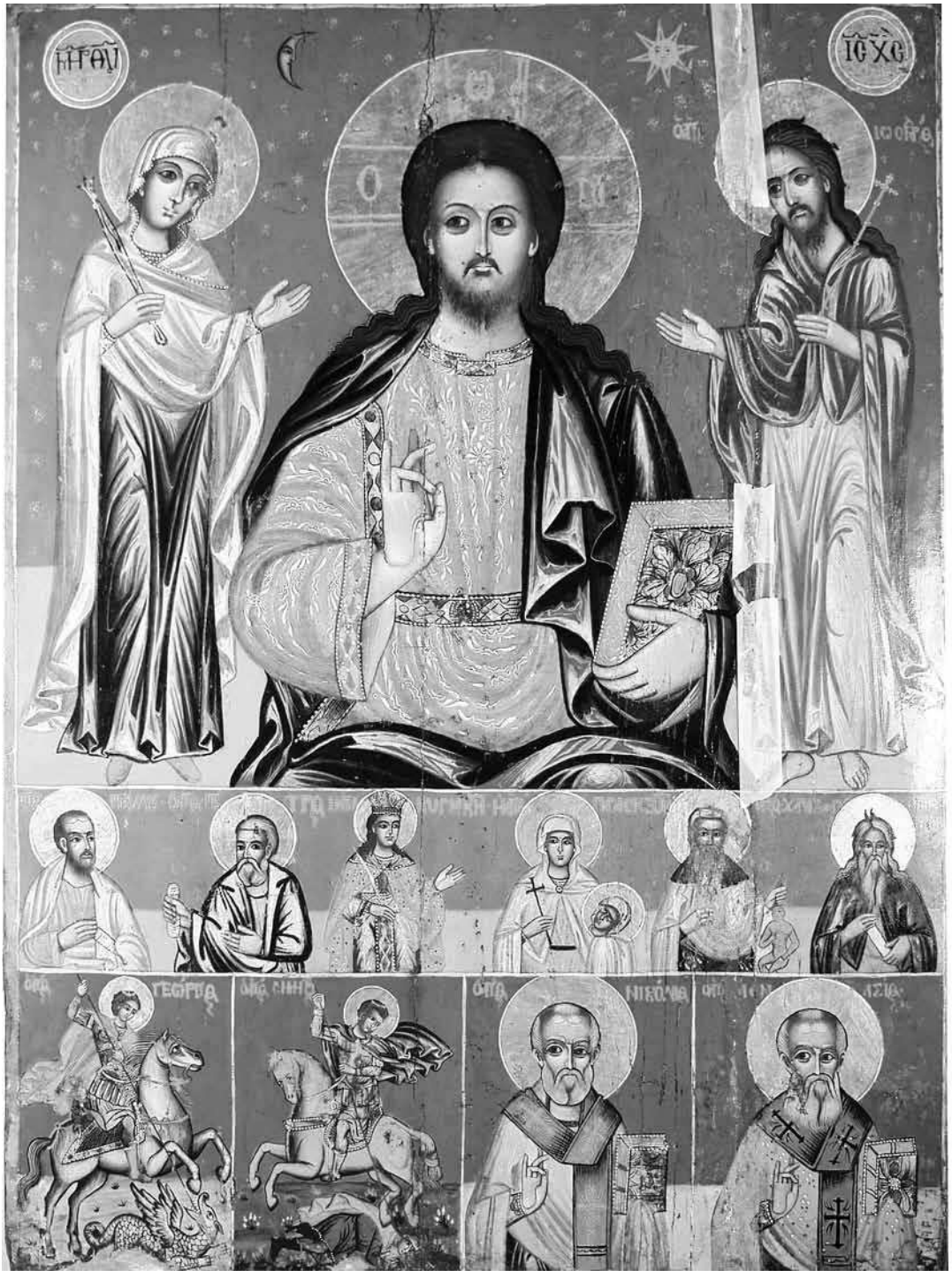

II.119. *Дейсис със св. ап. Петър, ап. Павел, св. Неделя, св. Параскева, св. Харалампий, прор. Илия/ Георги, св. Димитър, св. Никола, св. Атанасий. Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход.*
The Deesis with St. Peter, St. Paul, St. Kyriake, St. Paraskeve, St. Charalampos, Prophet Elijah/ St. George, St. Demetrios, St. Nicholas, St. Athanasios, second half of the 18th c.; unknown origin.

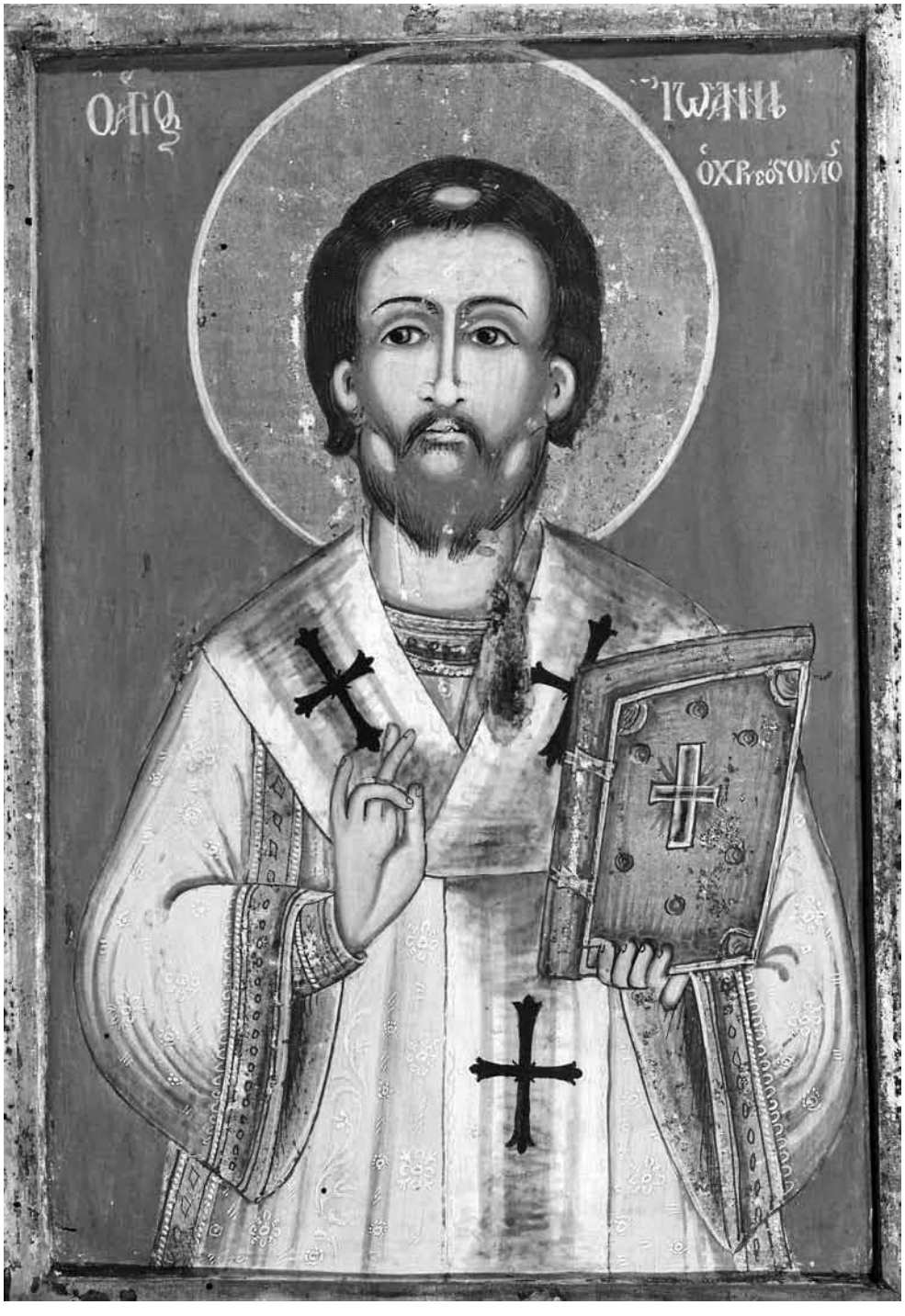

II.122. *Двустранна икона. Св. Йоан Златоуст. Последна четвърт на XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
Bilateral icon: St. John Chrysostom, last quarter of the 18th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.122а. *Св. Теодор Тирон. Другата страна на иконата.*
St. Theodor Tiron: the other side of the same icon.

II.123. *Двустранна икона. Трето намиране главата на св. Йоан Предтеча (от другата страна Св. Прокопий). Последна четвърт на XVIII в. Тревненска школа. От Търновско.*
Bilateral icon: The Third Finding of the Head of St. John the Precursor (on the opposite side St. Prokopios), last quarter of the 18th c., Tryavna art school; Turnovo region.

II.124. *Двустранна икона. Сретение (от дрегата страна св. Теодор Тирон и св. Теодор Стратилат). Последна четвърт на XVIII в. Тревненска школа. От Търновско.*
Bilateral icon. The Presentation of the Virgin in the Temple (on the opposite side St. Theodor Tiron and St. Theodor Stratilate). Last quarter of XVIII c. Tryavna school. From Turnovo region.

II.125. *Богородица Живоносен източник със св. Георги, св. Константин и Елена и св. Никола. С резбована рамка. 80-те години на XVIII в. От Созопол. The Virgin Zoodochos Pege with St. George, Sts. Constantine and Helena and St. Nicholas with wood-carved frame, 80-ies of the 18th c.; Sozopol.*

II.126. *Двама неизвестни светци (св. Теодор Тирон и св. Теодор Стратилат?). Втора половина на XVIII в. Неизвестен произход. Two unknown Saints (St. Theodor Tiron and St. Theodor Stratilate?), second half of the 18th c.; unknown origin.*

II.127. *Богородица с Младенеца. Край на XVIII в. От София.*
The Virgin with Child, end of the 18th c.; Sofia.

II.128. *Богородица Портаитиса с прор. Моисей и св. Антоний. Край на XVIII в. От църквата „Св. Петър и Павел" в с. Сталийска махала, Ломско.*
The Virgin Portaitissa with the prophet Moses and St. Antony, end of the 18th c.; „Sts. Peter and Paul" church in the village Staliyska mahala, Lom region.

II.132. *Св. Крал Милутин. Край на XVIII в. Софийски зограф. От София.*
St. King Miloutin, end of the 18th c., Sofia' icon-painter; Sofia.

II.133. *Архидякон Стефан. Край на XVIII в. От София.*
St. Stephan, end of the 18th c.; Sofia.

II.134. *Богородица Портаитиса. Край на XVIII в. Светогорска. От с. Арбанаси.*
The Virgin Portaitissa, end of the 18th c., icon-painter from Mount Athos; village of Arbanassi.

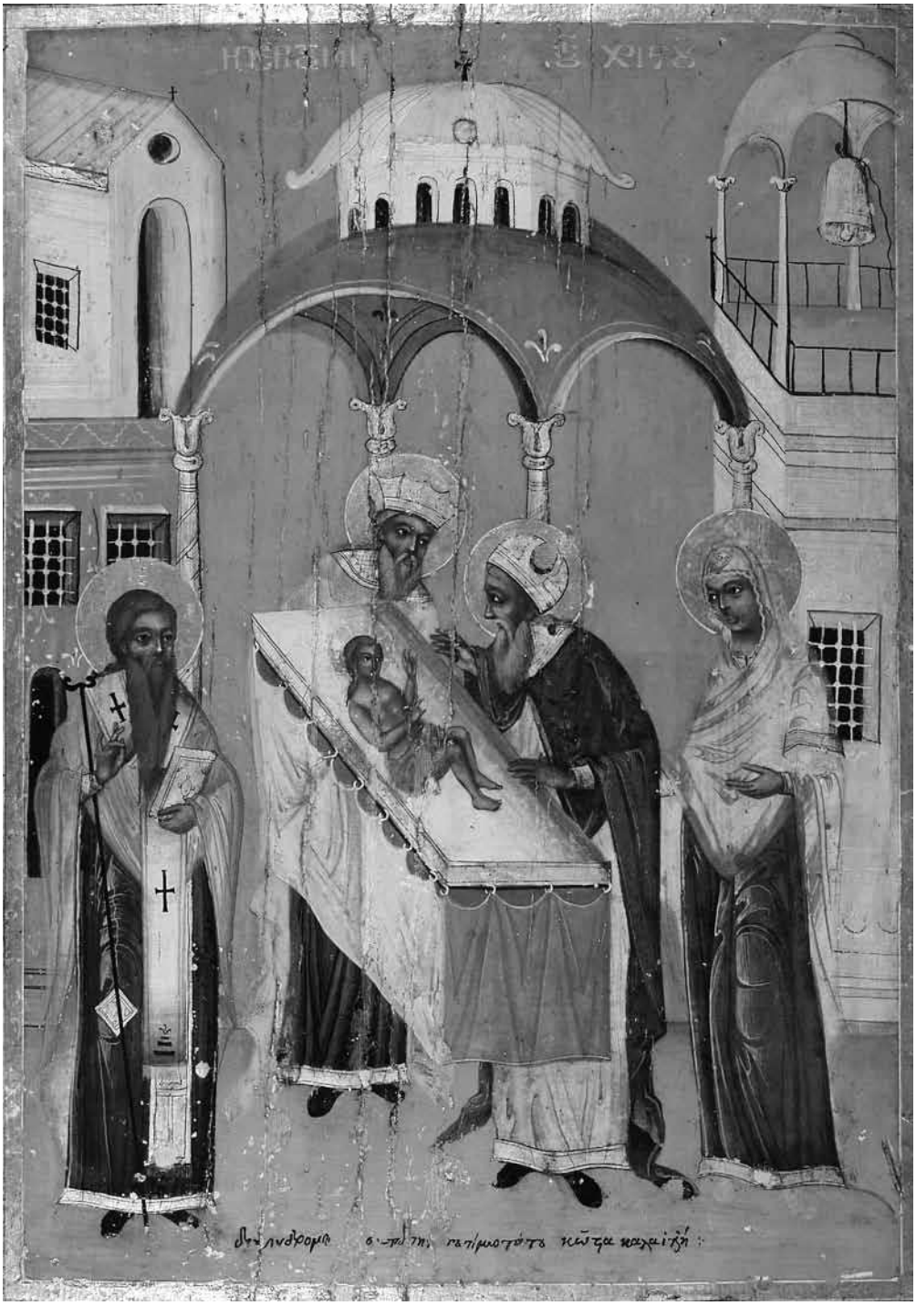

II.135. *Обрезание. Край на XVIII в. Неизвестен произход.*
The Circumcision of Christ, end of the 18th c.; unknown origin.

II.137. *Св. Стилиян. Край на XVIII в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Stylianos, end of the 18th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.138. *Триптих. Ляво крило: арх. Михаил, св. Петка; централно крило: Богородица Царица; дясно крило: св. Никола, св. Неделя. Край на XVIII в. От Самоков.*
Triptych. Left wing: Archangel Michael, St. Paraskeve; central wing: the Virgin Queen; right wing: St. Nicholas, St. Kyriake, end of the 18th c.; Samokov.

II.139. *Богородица с Младенеца. Край на XVIII в. От Арбанаси.*
The Virgin with Child, end of the 18th c.; Arbanassi.

II.140. *Двустранна икона. Неверието на ап. Тома (от другата страна Възкресение Христово). Край на XVIII в. От Арбанаси. Bilateral icon: The Disbelief of Apostle Thomas (on the opposite side Resurrection of Christ), end of the 18th c.; village of Arbanassi.*

II.143. *Рождество Богородично. Около 1797 г. Зограф Христо Димитров от Самоков. От Самоков.*
Nativity of the Virgin, ca. 1797, icon-painter Christo Dimitrov from Samokov; Samokov.

II.144. *Ап. Юда, Брат Господен. Фрагмент от иконостасен фриз. Край на XVIII в. Христо Димитров от Самоков. От Лозенград.*
Fragment from iconostasis frieze: Apostle Judas, end of the 18th c., icon-painter Christo Dimitrov from Samokov; Lozengrad.

II.147. *Св. Георги. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
St. George, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.148. *Св. Екатерина. XVIII-XIX в. Светогорски зограф? Неизвестен произход.*
St. Catherine, 18th – 19th c. Mount Athos icon-painter? Unknown origin.

II.149. *Богородица с Младенеца. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin with Child, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.150. *Св. Харалампий, св. Козма, св. Дамян. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Детайлл*
St. Charalampos, St. Cosmas, St. Damianos, 18th – 19th c.; unknown origin. Detail.

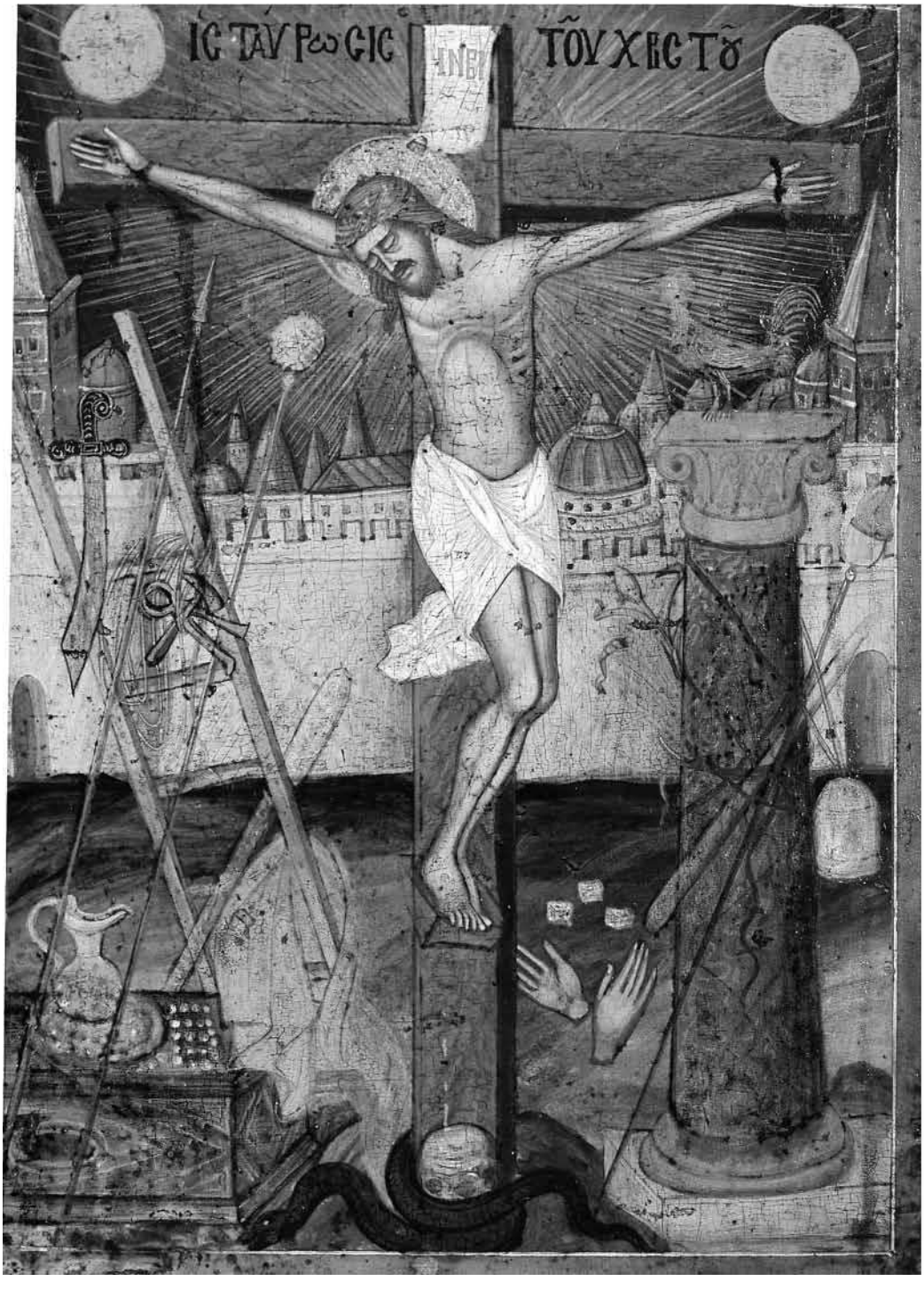

II.151. *Разпятие. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
The Crucifix, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.152. *Богородица с Младенеца. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Враца.*
The Virgin with Child, 18th – 19th c., Tryavna art school; Vratsa.

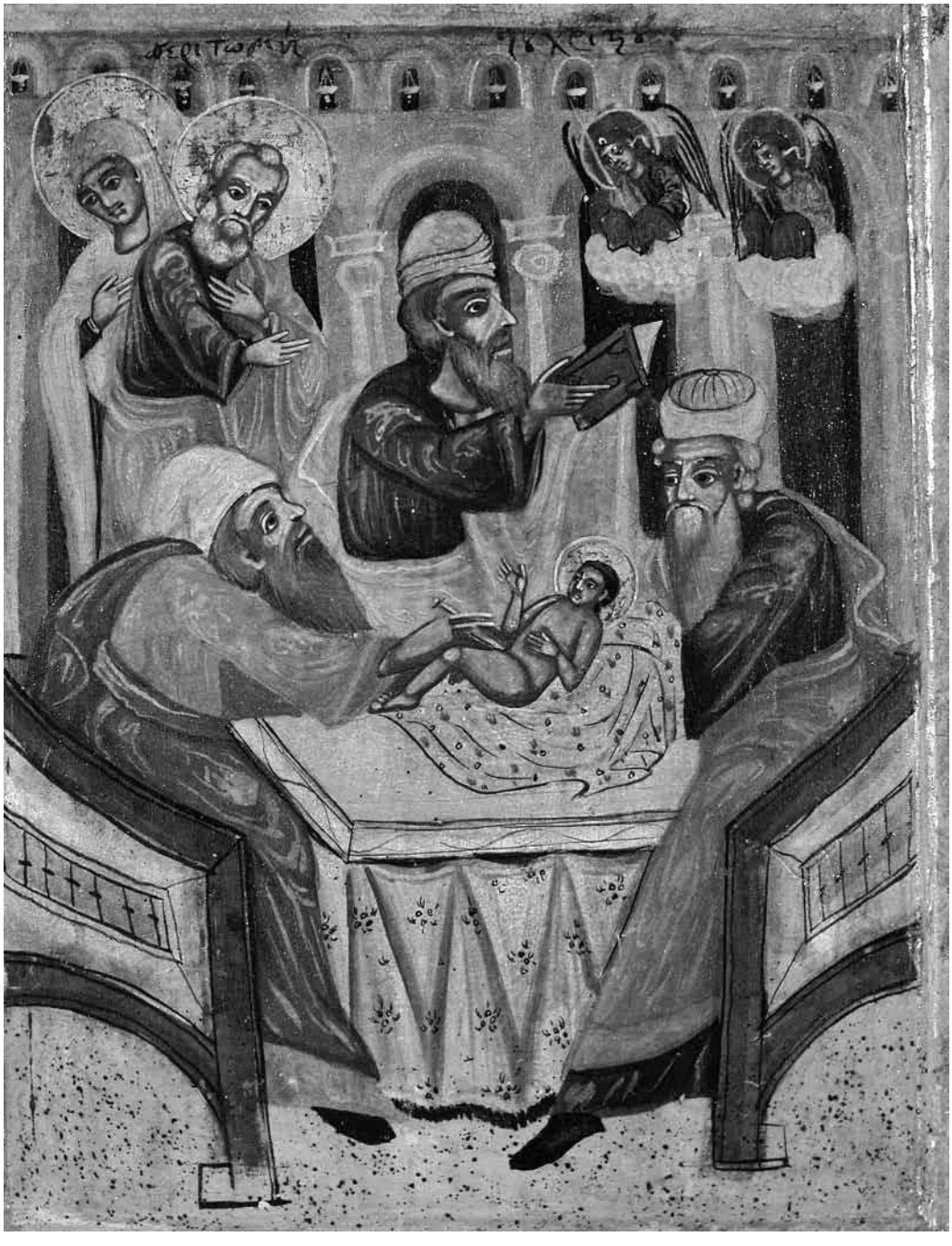

II.153. *Двустранна икона. Обрезание (от другата страна Рождество Христово). XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход*
Bilateral icon: The Circumcision (on the opposite side The Nativity of Christ), 18th – 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.154. *Кръщение. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Архангели" в с. Русиновци, Габровско.*
The Baptism, 18th – 19th c., Tryavna art school; "Holy Archangels" church in the village Rousinovtsi, Gabrovo region.

II.156. *Богородица Неувяхваща роза – средна част на триптих. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin Unfading Rose (Central part of a triptych), 18th – 19th c.; unknown origin.

II.161. *Св. Харалампий. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
St. Charalampos, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.163. *Св. Йоан Богослов. XVIII-XIX в. От София*
St. John the Theologian, 18th – 19th c.; Sofia.

II.169. *Св. Екатерина. XVIII-XIX в. От Търновско.*
St. Catherine, 18th – 19th c.; Turnovo region.

II.173. *Св. Харалампий. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Charalampos, 18th – 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.174. *Св. Атанасий и св. Спиридон. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Athanasios and St. Spyridon, 18th – 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.176. *Богородица с Младенеца. Последна четвърт на XVIII в. Зограф Йоан от Воден (с. Горни Воден, Асеновградско). Неизвестен произход (Пловдивско?)*
The Virgin with Child, last quarter of the 18th c., icon-painter Yoan from Voden (village Gorni Voden, Asenovgrad region); unknown origin (Plovdiv region?).

II.178. *Св. Екатерина. XVIII-XIX в. Зограф Йоан от Воден(?). Неизвестен произход (Пловдивско?).*
St. Catherine, 18th – 19th c., icon-painter Yoan from Voden (?); unknown origin (Plovdiv region?).

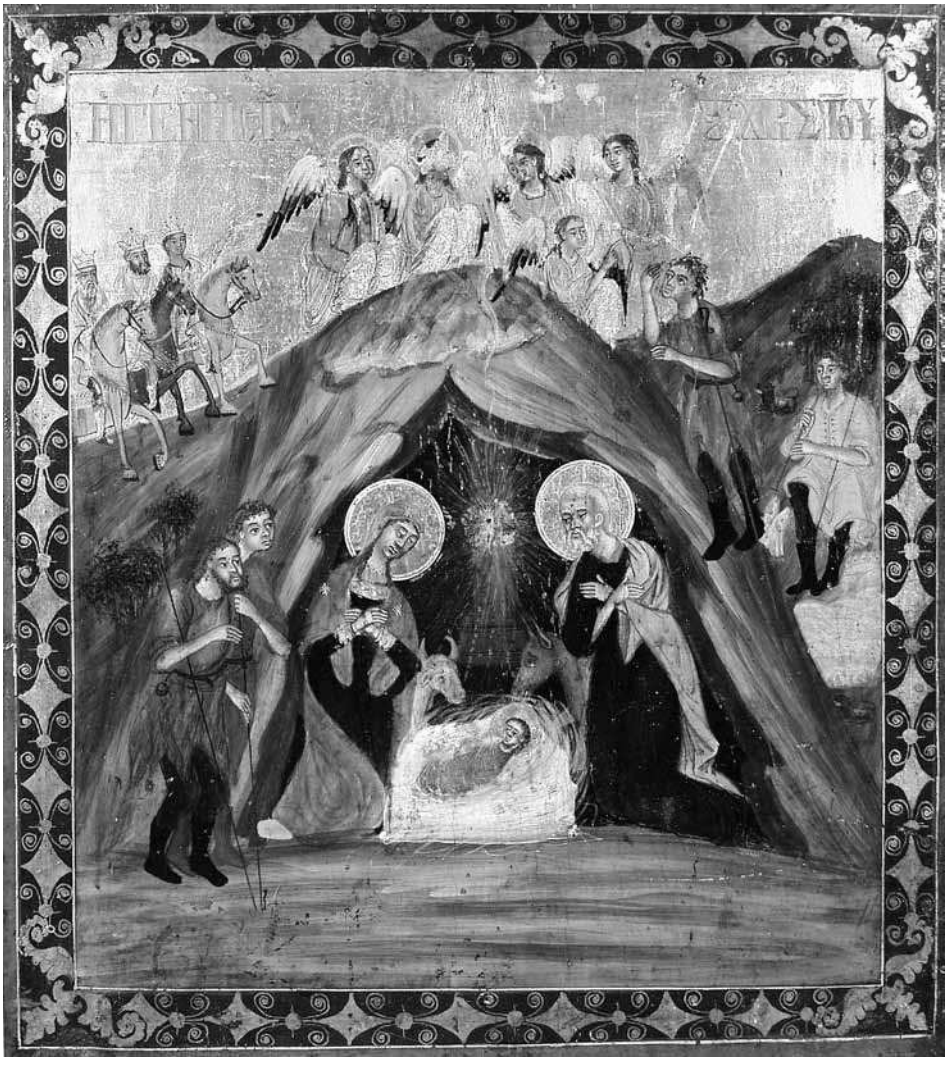

II.182. *Рождество Христово. XVIII-XIX в. Неизвестен произход*
The Nativity of Christ, 18th – 19th c.; unknown origin.

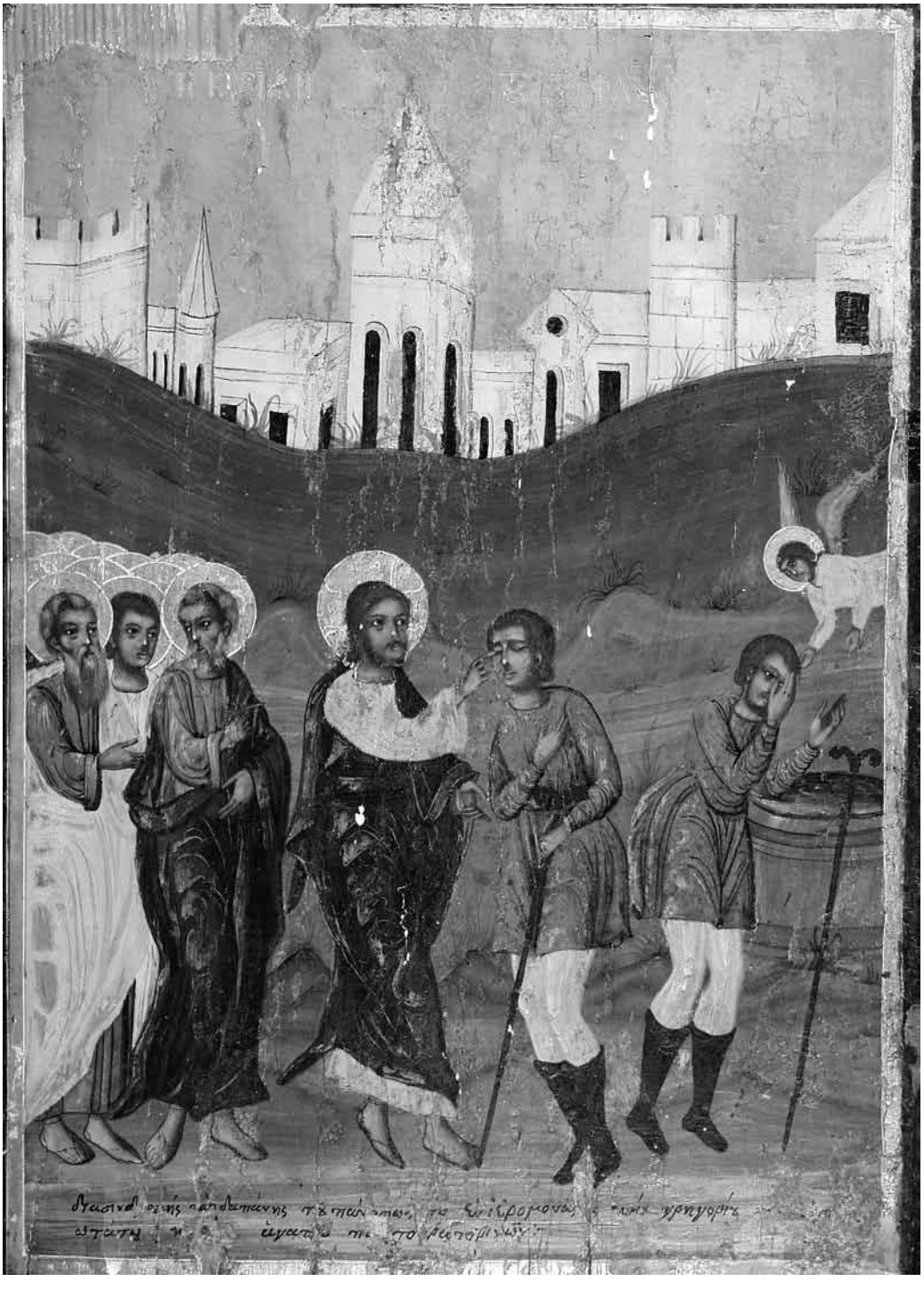

II.183. *Изцеление на слепия. XVIII-XIX в. Светогорски зограф. Неизвестен произход.*
The Healing of the Blind, 18th – 19th c., icon-painter from Mount Athos; unknown origin.

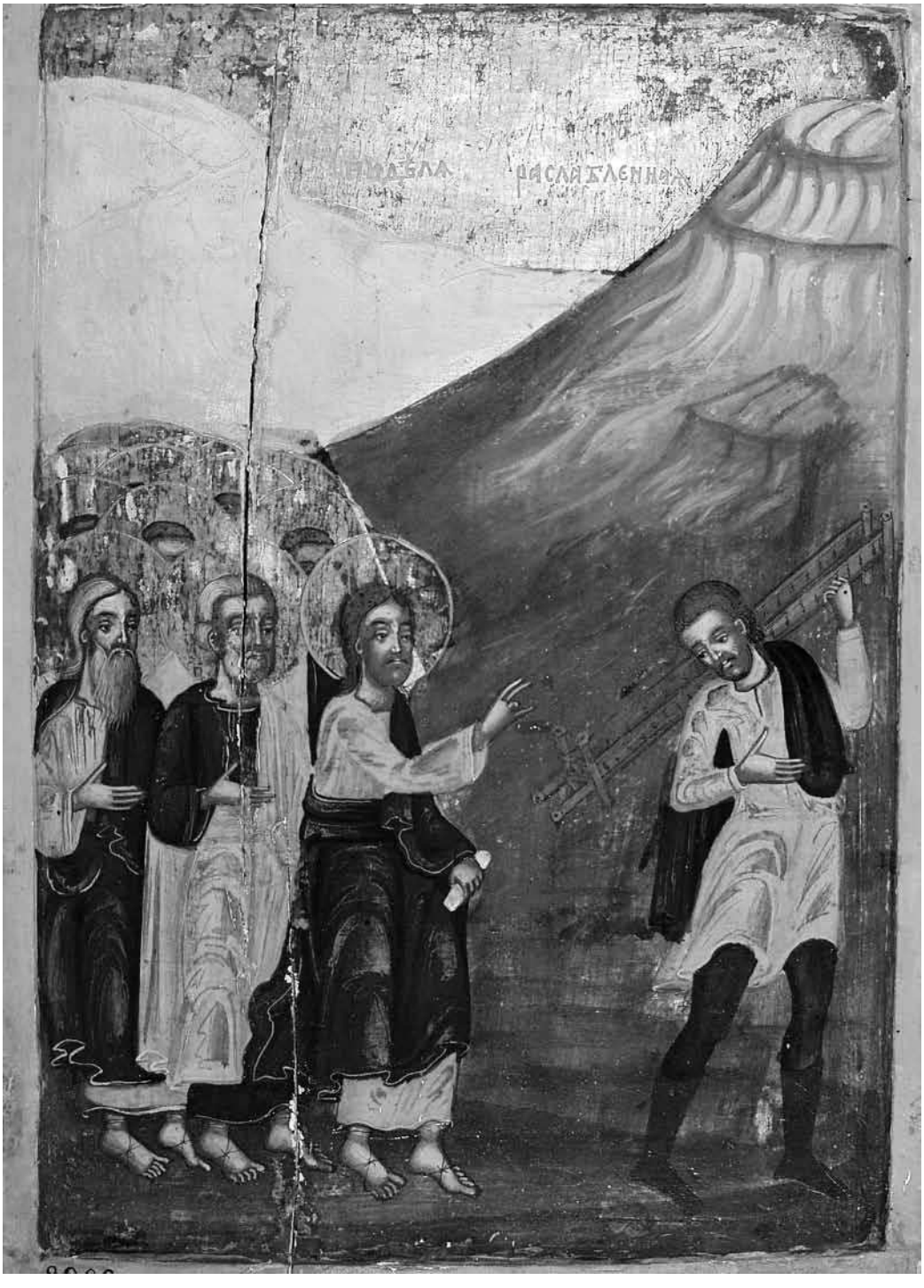

II.184. *Неделя на разслабления. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Атанасий" в гр. Горна Оряховица.*
Sunday of the Paralytic, 18th – 19th c. Tryavna art school; "St. Athanasios" church in the town of Gorna Oryahovitsa.

II.189. *Св. Теодор Тирон и св. Теодор Стратилат. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
St. Theodor Tiron and St. Theodor Stratilate, 18th – 19th c.; uknown origin.

II.191. *Богородица Елеуса с неизвестен св., св. Никола и св. Харалампий. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin Eleousa with unknown Saint, St. Nicholas and St. Charalampos, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.196. *Св. Антоний и св. Евтимий. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
St. Antony and St. Euthymius, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.201. *Св. Атанасий. XVIII-XIX в. От Самоков.*
St. Athanasios, 18th – 19th c.; Samokov.

II.205. *Двустранна икона. Благовещение/Причестяване на св. Мария Египетска. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
Bilateral icon: The Annunciation/ The Holy Communion of St. Mary of Egypt, 18th – 19th c., Tryavna art school; Turnovo region.

II.206. *Св. Симеон Стълпник. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
St. Simeon Stylite, 18th – 19th c., Tryavna art school; Turnovo region.

II.207. *Св. ап. Петър и Павел. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
Sts. Apostles Peter and Paul, 18th – 19th c., Tryavna art school; Turnovo region.

II.213. *Възнесение Христово. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
The Ascension of Christ, 18th – 19th c., Tryavna art school; Turnovo region.

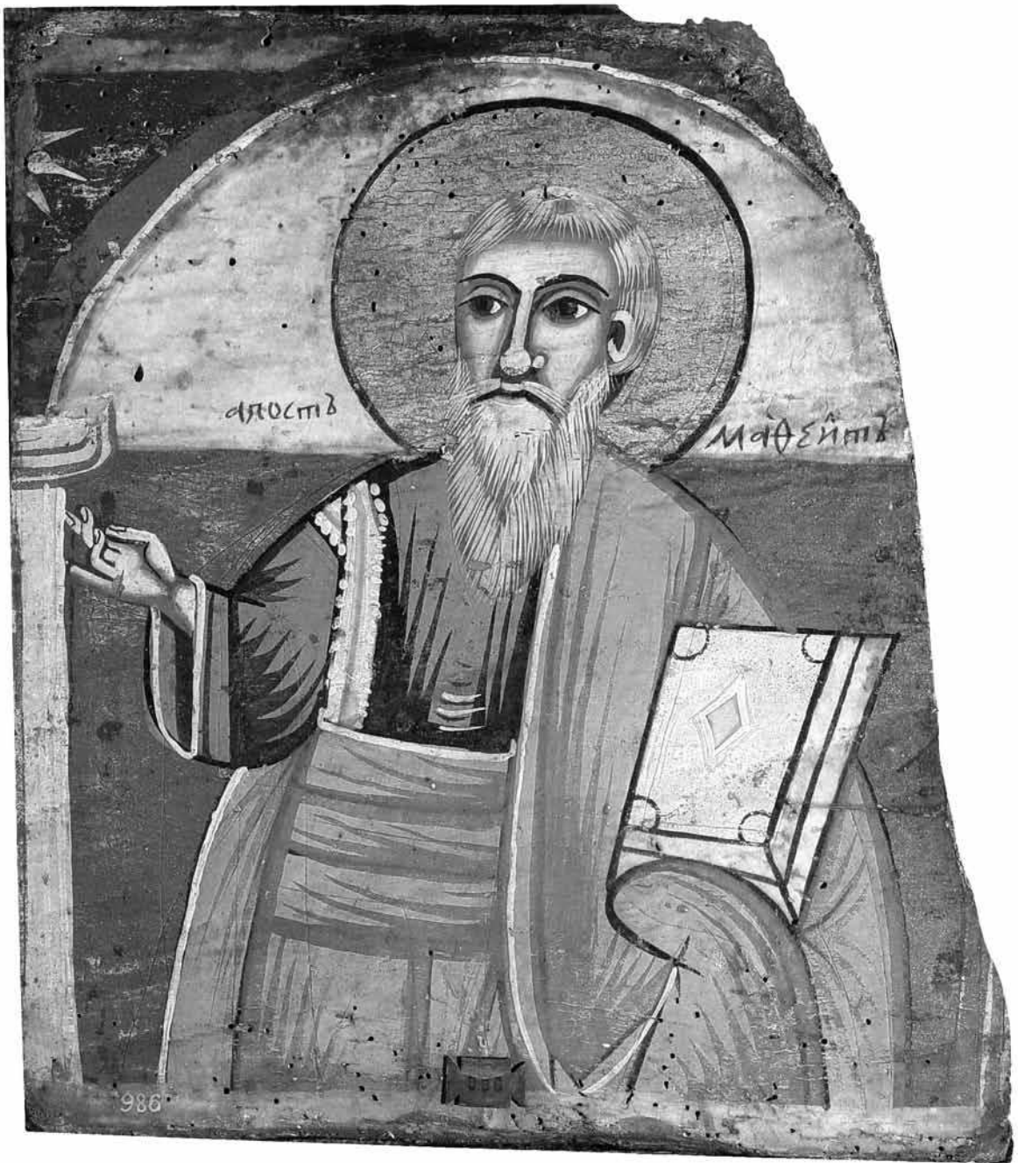

II.215. *Фрагмент от иконостасен фриз – ап. Матей. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От София.*
Fragment from iconostasis frieze: Apostle Mathew, 18th – 19th c. Tryavna art school; Sofia.

II.216. *Богородица с Младенеца на трон. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
The Enthroned Virgin with Child, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.218. *Христос Вседържител. XVIII-XIX в. От старата софийска църква „Св. Богородица”.*
Christ Pantocrator, 18th – 19th c.; old church “St. Virgin Mary” in Sofia.

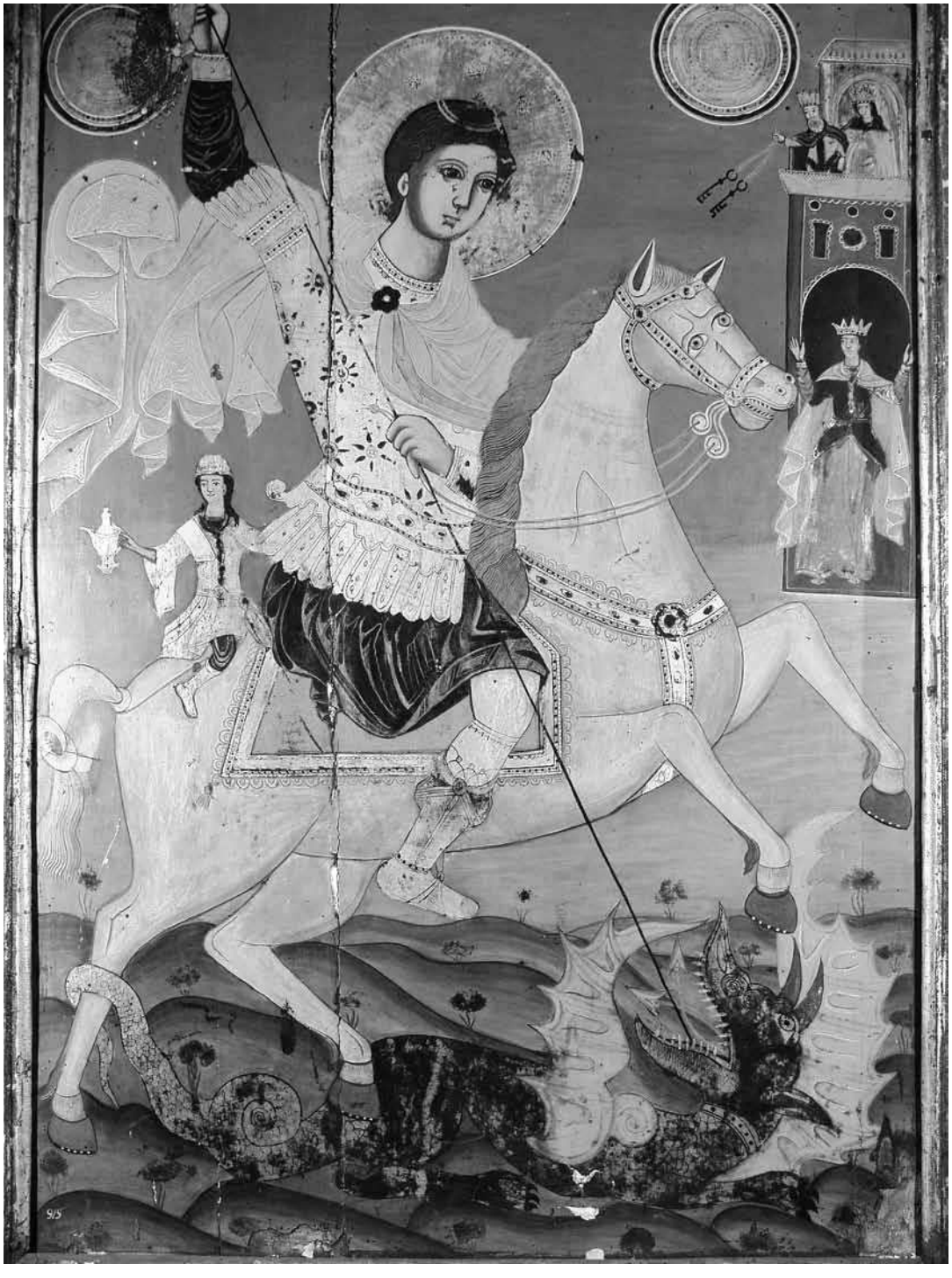

II.219. *Св. Георги. XVIII-XIX в. От старата софийска църква „Св. Богородица”.*
St. George, 18th – 19th c.; old church “St. Virgin Mary” in Sofia.

II.221. *Типтих. Ляво крило – арх. Михаил/ св. Петка; централна част Богородица с Младенеца; дясното крило липсва. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход. Детайл*
Triptych: Left wing – Archangel Michael/ St. Paraskeve; central part The Virgin with Child (right wing is missing), 18th – 19th c., Tryavna art school; unknown origin. Detail.

II.223. *Св. ап. Петър и Павел. XVIII-XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
Sts. Apostles Peter and Paul, 18th – 19th c., Tryavna art school; Turnovo region.

II.228. *Богородица с Младенеца. Средна част от триптих. XVIII-XIX в. Тревненска школа.*
The Virgin with Child (Central part of a triptych), 18th – 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.230. *Двустранна икона. Св. Симеон Стълпник (от другата страна Св. Димитър). XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход.*
Bilateral icon: St. Simeon Stylite (from the other side St. Demetrios), 18th – 19th c., Tryavna art school, icon-painter from the Vitanov's family; unknown origin.

II.230а. *Двустранна икона. Св. Димитър (от другата страна Св. Симеон Стълпник). XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход.*
Bilateral icon: St. Demetrios (from the opposite side St. Simeon Stylite), 18th – 19th c., Tryavna art school, icon-painter from the Vitanov's family; unknown origin.

II.231. *Св. Теодор Стратилат на кон. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
St. Theodor Stratilate on horse, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.232. *Архидякон Стефан. XVIII-XIX в. Светогорски зограф? Неизвестен произход.*
St. Stephan the Deacon, 18th – 19th c., icon-painter from Mount Athos? Unknown origin.

II.234. *Арх. Михаил. XVIII в. От Сеславския манастир.*
Archangel Michael, 18th c.; Seslavtsi' monastery.

II.235. *Двустранна икона. Три светители (от другата страна св. Константин и Елена). XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. От Търновско.*
Bilateral icon: Three Holy Doctors of the Church (on the opposite side Sts. Constantine and Helena), 18th – 19th c., Tryavna art school, icon-painter from the Vitanov's family; Turnovo.

II.236. *Неверието на ап. Тома. XVIII-XIX в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход.*
Doubting Thomas, 18th – 19th c., Tryavna art school, icon-painter from the Vitanov's family; unknown origin.

II.241. *Св. Атанасий Александрийски. 1803 г. Зограф Константин от Брашов. Неизвестен произход.*
St. Athanasios of Alexandria, 1803, icon-painter Constantine from Brashov; unknown origin.

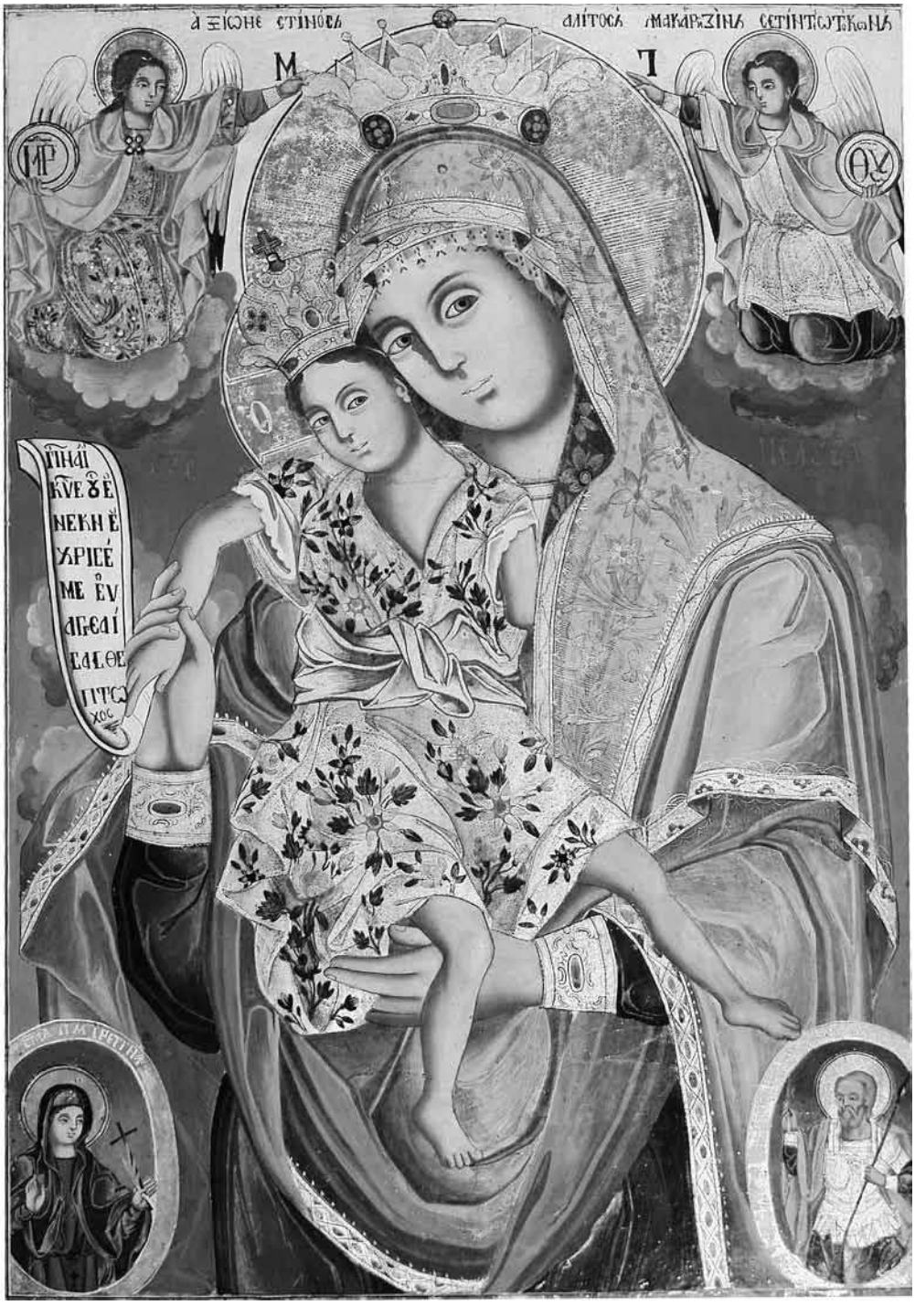

II.243. *Богородица Достойно ест със св. Христина и св. Мина. Начало на XIX в. Светогорски зограф? Неизвестен произход.*
The Virgin Axion Estin with St. Christina and St. Menas, beginning of the 19th c., Mount Athos icon-painter? Unknown origin.

II.245. *Прор. Еремия и прор. Елисей. Начало на XIX в. От Дряновския манастир.*
Prophet Jeremiah and prophet Elisha, beginning of the 19th c.; Dryanovo monastery.

II.251. *Дейсис със св. Василий Велики, св. Йоан Златоуст, св. Георги, св. Никола, св. Харалампий и св. Димитър. Начало на XIX в. Неизвестен произход (южно Черноморие?).*
The Deesis with St. Basil the Great, St. John Chrysostom, St. George, St. Nicholas, St. Charalampos and St. Demetrios, beginning of the 19th c.; unknown origin (Southern Bulgarian Black sea coast?).

II.252. *Богородица Достойно ест. Начало на XIX в. От София.*
The Virgin Axion Estin, beginning of the 19th c.; Sofia.

II.253. *Св. Йоан Рилски? Начало на XIX в. Неизвестен произход.*
St. John of Rila? beginning of the 19th c.; unknown origin.

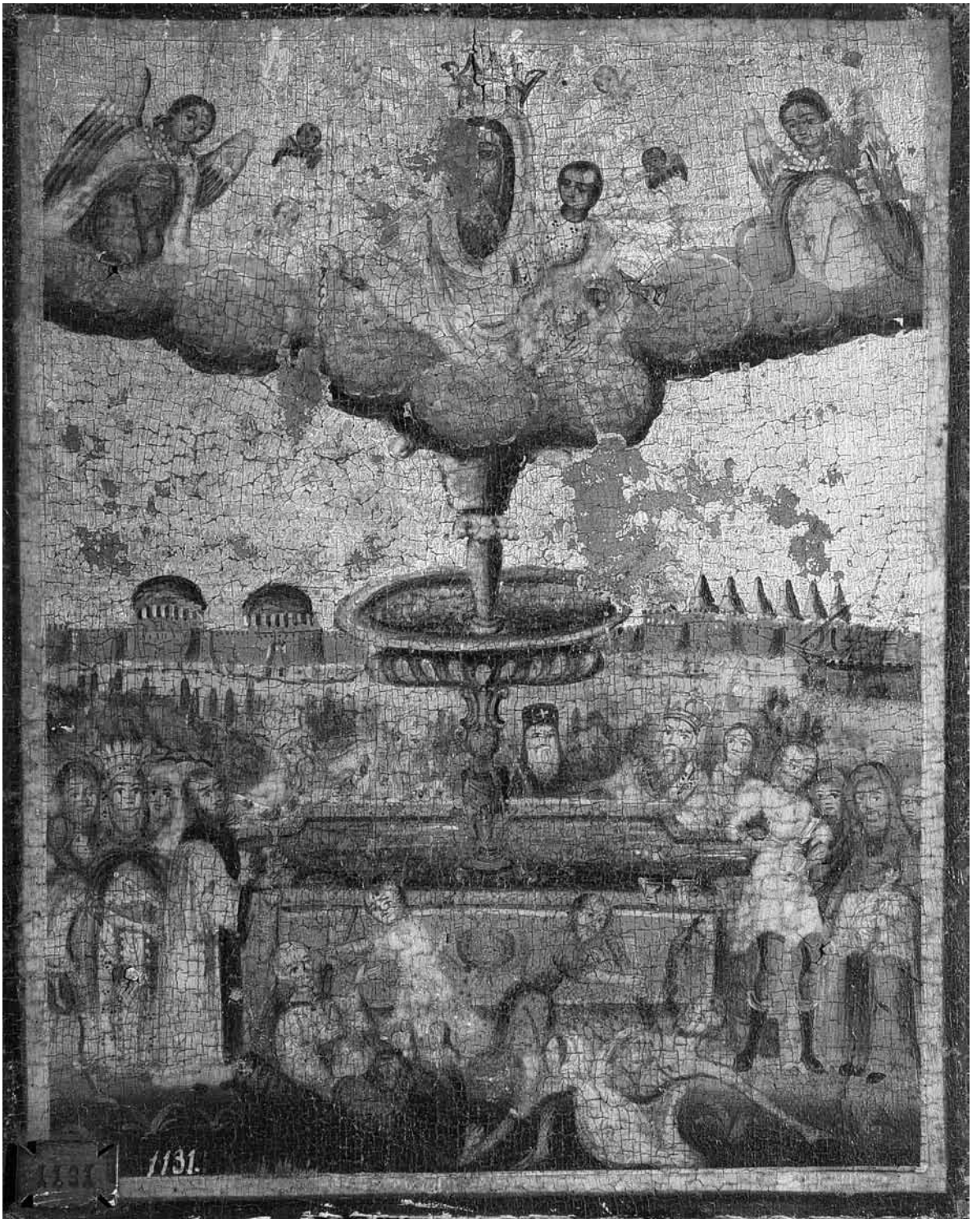

II.254. *Богородица живоносен източник. Начало на XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin Zoodochos Pege, beginning of the 19th c.; unknown origin.

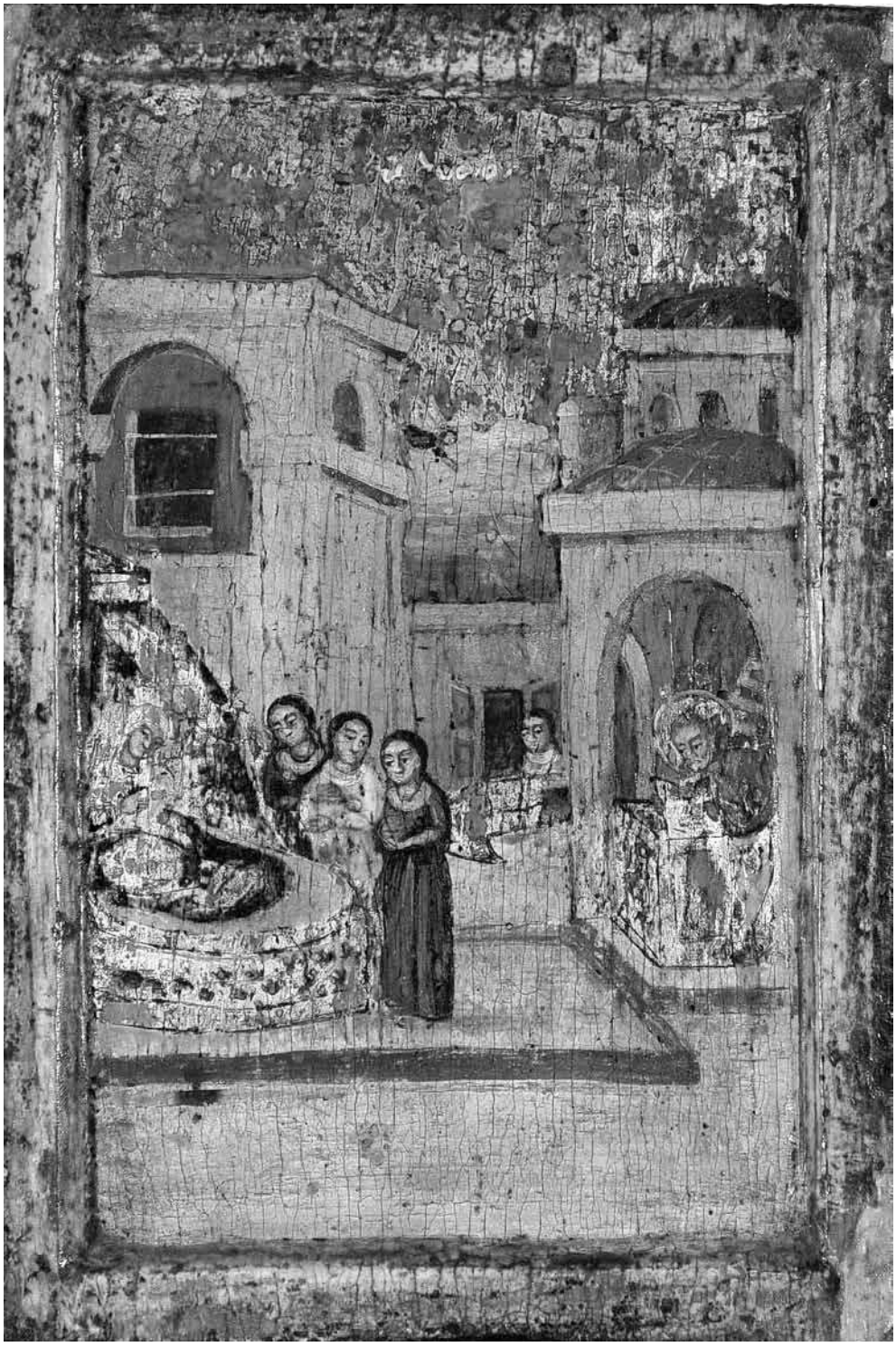

II.255. *Рождество на св. Йоан Предтеча. Начало на XIX в. Неизвестен произход (южното Черноморие?).*
The Nativity of St. John the Baptist, beginning of the 19th c.; unknown origin (Southern Black sea coast of Bulgaria?).

II.256. *Триптих. Ляво крило: св. Пантелеймон, св. Варвара/ св. Спиридон, св. Никола, св. Харалампий/ св. Прокопий, св. Димитър; централна част: Дейсис; дясното крило липсва. Начало на XIX в. Неизвестен произход.*
Triptych: Left wing – St. Panteleimon, St. Barbara/ St. Spyridon, St. Nicholas, St. Charalampos/ St. Prokopios, St. Demetrios; Central part – The Deesis (the right wing is missing), beginning of the 19th c.; unknown origin.

II.257. *Прор. Илия. Начало на XIX в. Неизвестен произход.*
Prophet Elijah, beginning of the 19th c.; unknown origin.

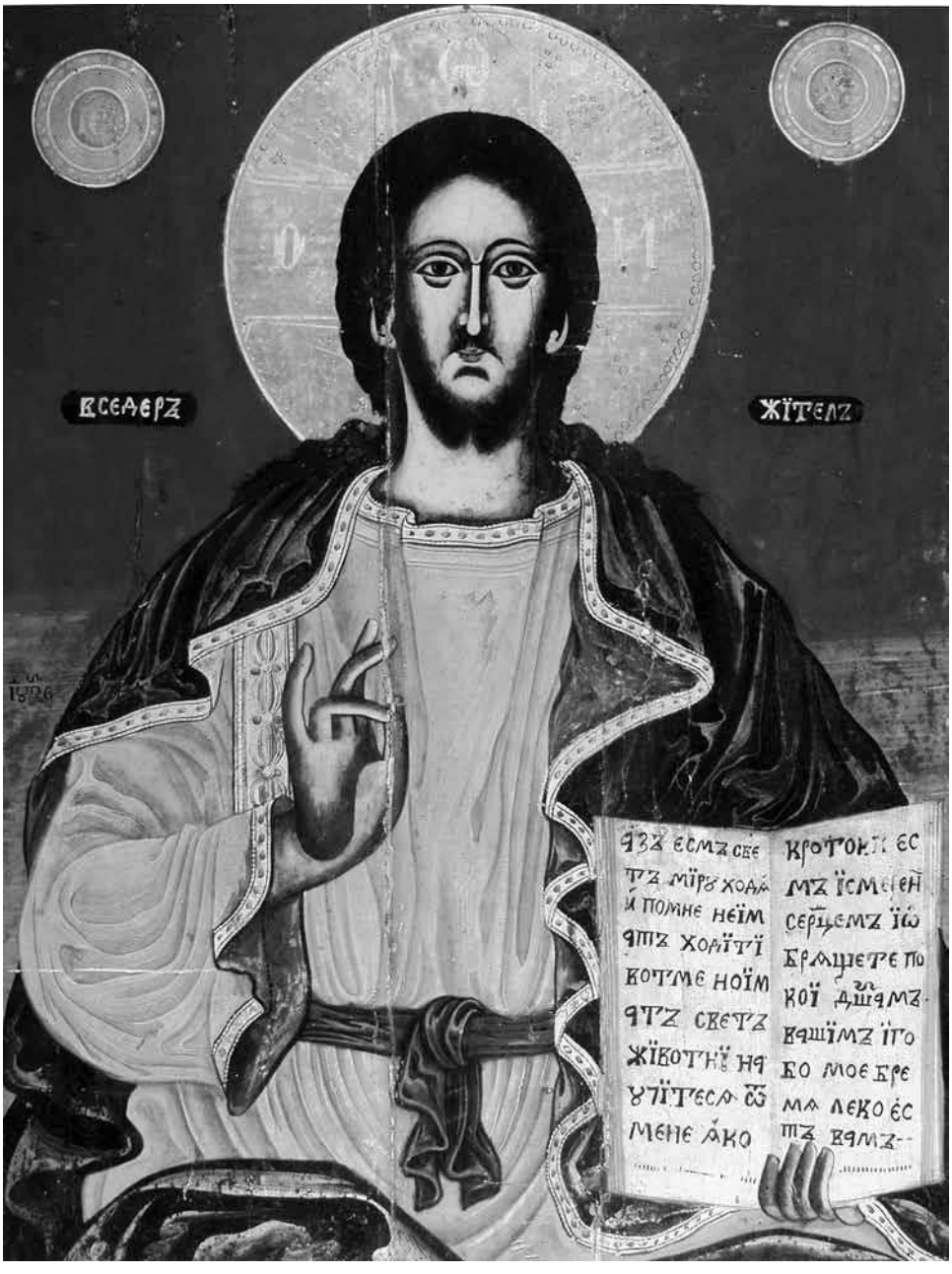

II.263. *Христос Вседържител. 1826 г. Зограф поп Раде? Неизвестен произход (северозападна България?).*
Christ Pantocrator, 1826, icon-painter priest Rade? Unknown origin (North-west Bulgaria?).

II.264. *Архидякон Стефан, Убиване на архид. Стефан с камъни. 1827 г. Зограф Георги. Неизвестен произход.*
Archdeacon Stephan, Stoning dead of Archdeacon Stephan, 1827, icon-painter George; unknown origin.

II.265. *Св. Никола на трон. Първа половина на XIX в. Зограф Георги? От Каликратия.*
St. Nicholas on throne, first half of the 19th c., icon-painter George? From Kalikrateia.

II.267. *Св. Димитър. Първа половина на XIX в. Неизвестен произход.*
St. Demetrios, first half of the 19th c.; unknown origin.

II.269. *Убрус. 1828 г. Зограф Александър поп Георгиев от Ямбол. Неизвестен произход.*
Holy Mandylion, 1828, icon-painter Alexander pop Georgiev from Yambol; unknown origin.

II.272. *Св. Анастасия Фармаколитрия с метален обков. 1829 г. Неизвестен произход (южно Черноморие?).*
St. Anastasia the Pharmakolytria with metal plate, 1829; unknown origin (Southern Black Sea coast of Bulgaria?).

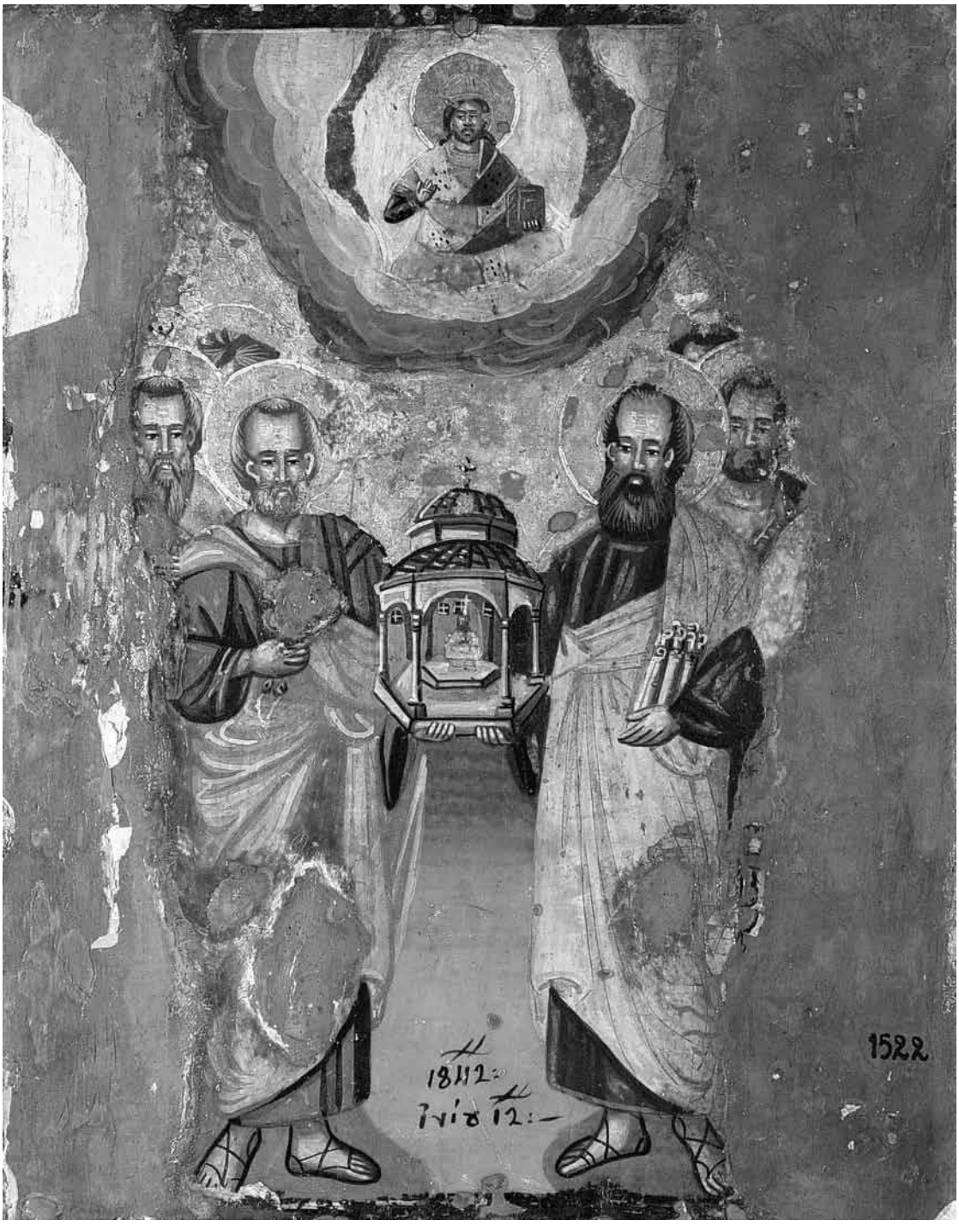

II.277. *Събор на апостолите. 12 юни 1842 г. От църквата в с. Акалан, Чаталджанско.*
Council of the Apostles, 12 June 1842. From the church in the village Akalan, Chataldja region.

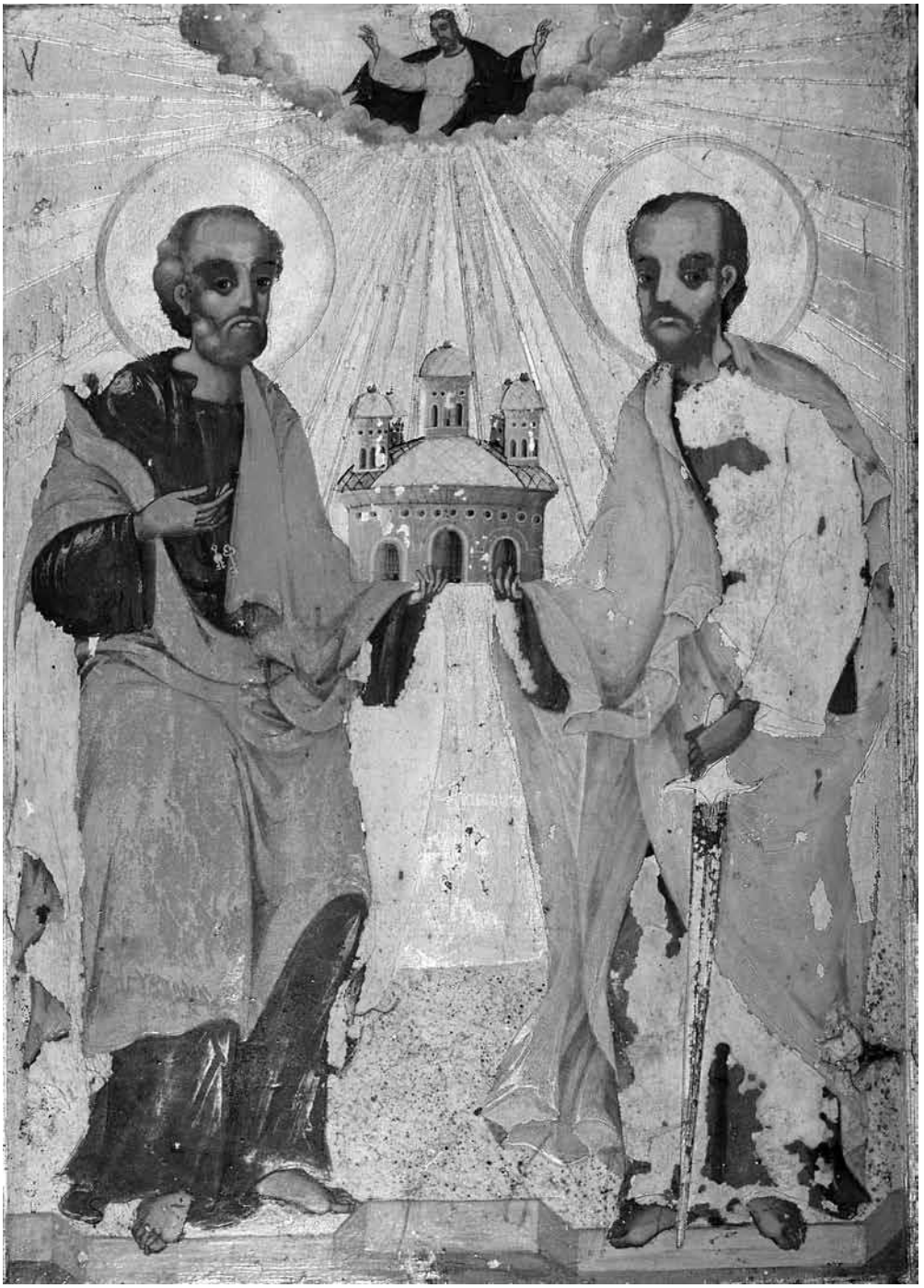

II.283. *Ап. Петър и Павел. Първа половина на XIX в. Зограф Симеон Цонюв или Йоаникий папа Витанов. Тревненска школа. От църквата „Св. ап. Петър и Павел" във Велико Търново.*
Sts. Apostles Peter and Paul, first half of the 19th c., icon-painter Simeon Tsonjouv or Joanikiy papa Vitanov, Tryavna art school; „Sts. Apostles Peter and Paul" church in Veliko Turnovo.

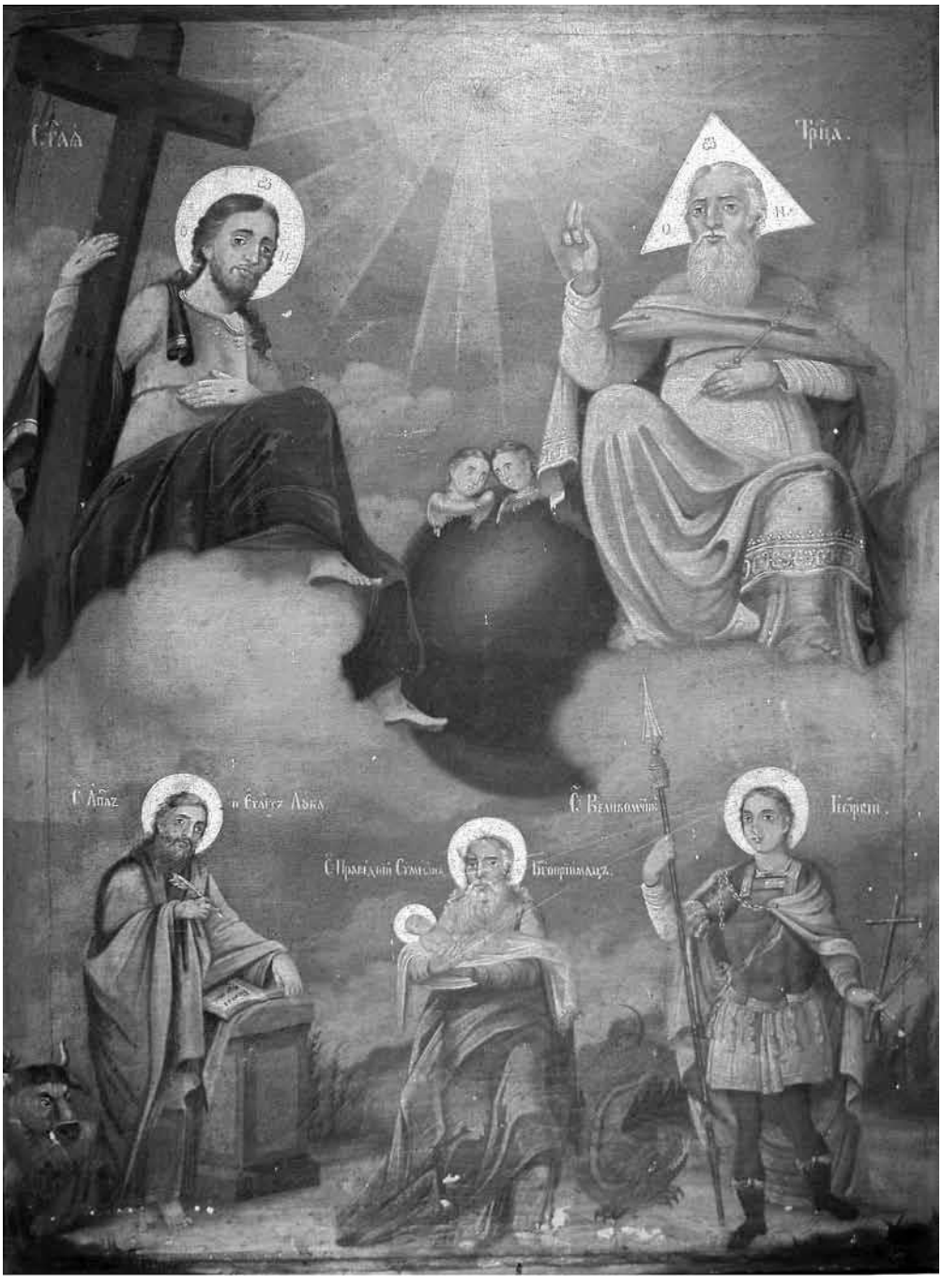

II.284. *Новозаветна Св. Троица със св. ап. Лука, св. Симеон Богоприемец и св. Георги. XIX в. 1848 г. Живописец Николай Димитрич (?) от Нови Сад. Неизвестен произход.*
New Testament Holy Trinity with St. Apostle Luke, St. Simeon God-receiver and St. George, 1848, icon-painter Nickolay Dimitrich (?) from Novi Sad; unknown origin.

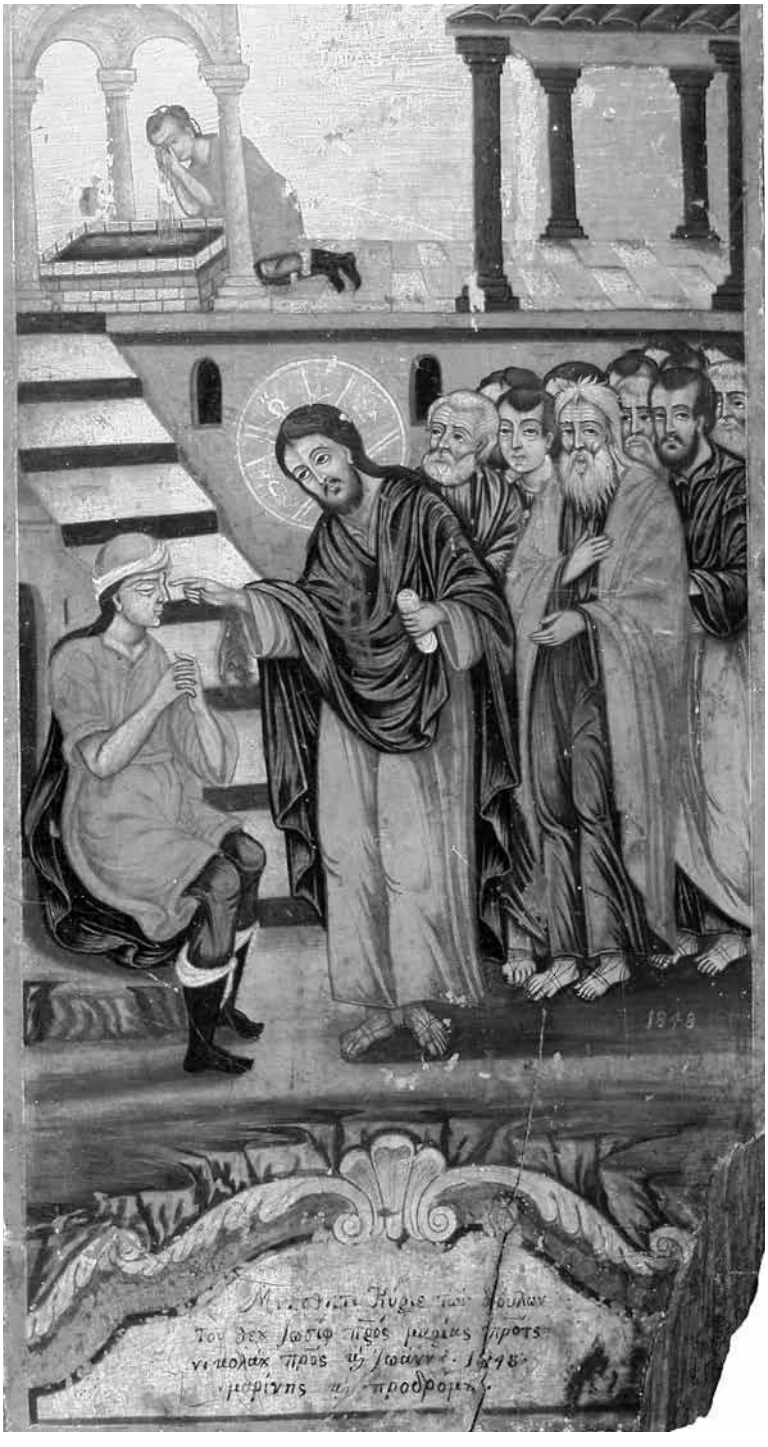

II.285. *Неделя на слепия. 1848 г. Неизвестен произход.*
Sunday of the Blind Man, 1848; unknown origin.

II.289. *Богородица Неопалимая купина. 1854 г. Димитър Молеров или Симеон Молеров от Банско? Принадлежала на монах Варнава от манастира Зограф.*
The Virgin of the Burning Bush, 1854, Dimitar Molerov or Simeon Molerov from Bansko? It belonged to the monk Barnabas from the monastery Zograph.

II.290. *Богородица с Младенеца. XIX в. (1854 г?). Руска икона. Неизвестен произход.*
The Virgin with Child, 19th c. (1854?), Russian icon; unknown origin.

II.291. *Христос Вседържител. XIX в. Руска икона. Неизвестен произход.*
Christ Pantocrator, 19th c., Russian icon; unknown origin.

II.293. *Св. Дух. 1855 г. Неизвестен произход.*
Holy Spirit, 1855; unknown origin.

II.295. *Събор на архангелите. Средата на XIX в. Зограф Димитър Христов от Самоков.*
The Council of the Archangels, middle of the 19th c., icon-painter Dimitar Christov from Samokov; unknown origin.

II.297. *Благовещение. Около средата на XIX в. Самоковска школа. Зограф Димитър Христов от Самоков? От с. Радуил, Самоковско.*
The Annunciation, ca. middle of the 19th c., Samokov art school, icon-painter Dimitar Christov from Samokov? From village of Radouil, Samokov region.

II.298. *Рождество Богородично. Около средата на XIX в. Самоковска школа. Зограф Димитър Христов от Самоков? От с. Радуил, Самоковско.*
Nativity of the Virgin Mary, ca. the middle of the 19th c., Samokov art school, icon-painter Dimitar Christov from Samokov? From the village of Raduil, Samokov region.

II.299. *Св. Никола. XIX в. Зограф Димитър Христов от Самоков? Неизвестен произход.*
St. Nicholas, 19th c., icon-painter Dimitar Christov from Samokov? Unknown origin.

II.301. *Св. Поликарп Смирненски на трон. Средата на XIX в. Зограф Давид Георгиев? От с. Мирково, Софийско.*
St. Polykarpos of Smirna enthroned, middle of the 19th c., icon-painter David Georgiev? From the village of Mirkovo, Sofia region.

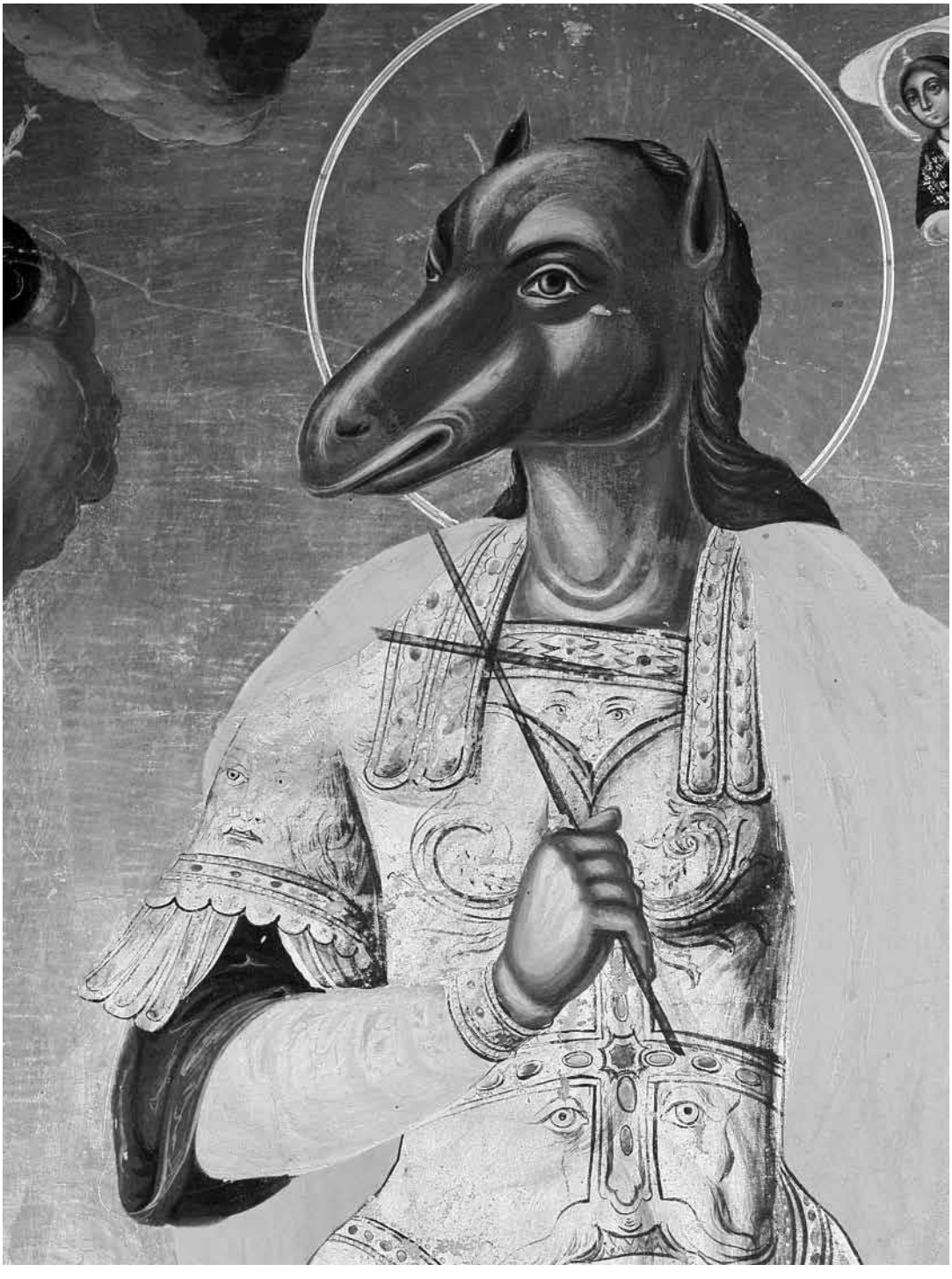

II.302. *Св. Христофор с житийни сцени. Средата на XIX в. Зограф Димитър от Созопол? От църквата в с. Емине. Детайл.*
St. Christophor with Scenes of his Life, middle of the 19th c., icon-painter Dimitar from Sozopol? From the church in the village of Emine. Detail.

II.303. *Възнесение на прор. Илия. Около средата на XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Ascension of prophet Elijah, middle of the 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.304. *Богородица Достойно ест. Средата на XIX в. Зограф Никола Янакиев от Дупница? От с. Крапец.*
The Virgin Axion Estin, middle of the 19th c., icon-painter Nichola Janakiev from Dupnitsa? From the village of Krapets.

II.306. *Средна част на триптих. Богородица Одигитрия. XIX в. Зограф Никола Янакиев от Дупница? Неизвестен произход.*
Central part of a triptych: The Virgin Hodegetria, 19th c., icon-painter Nichola Janakiev from Dupnitsa? Unknown origin.

II.308. *Архангел Михаил със св. Йоан Рилски и св. Неделя. 1854 г. Зограф Никола Образописов от Самоков. От Самоков.*
Archangel Michael with St. John of Rila and St. Kyriake, 1854, icon-painter Nichola Obrazopisov from Samokov; Samokov.

II.309. *Св. Константин и Елена. Втора половина на XIX в. Зограф Никола Образописов от Самоков. От Самоков.*
Sts. Constantine and Helena, second half of the 19th c., icon-painter Nichola Obrazopisov; from Samokov.

II.312. *Богородица Умиление. Втора половина на XIX в. Зограф Никола Образописов от Самоков. Неизвестен произход.*
The Virgin Eleousa, second half of the 19th c., icon-painter Nichola Obrazopisov from Samokov; unknown origin.

II.313. *Богородица с Младенеца със светци. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Зограф Никола Образописов. От кв. Бояна.*
The Virgin with Child with Saints, second half of the 19th c., Samokov art school (icon-painter Nichola Obrazopisov?); Bojana district.

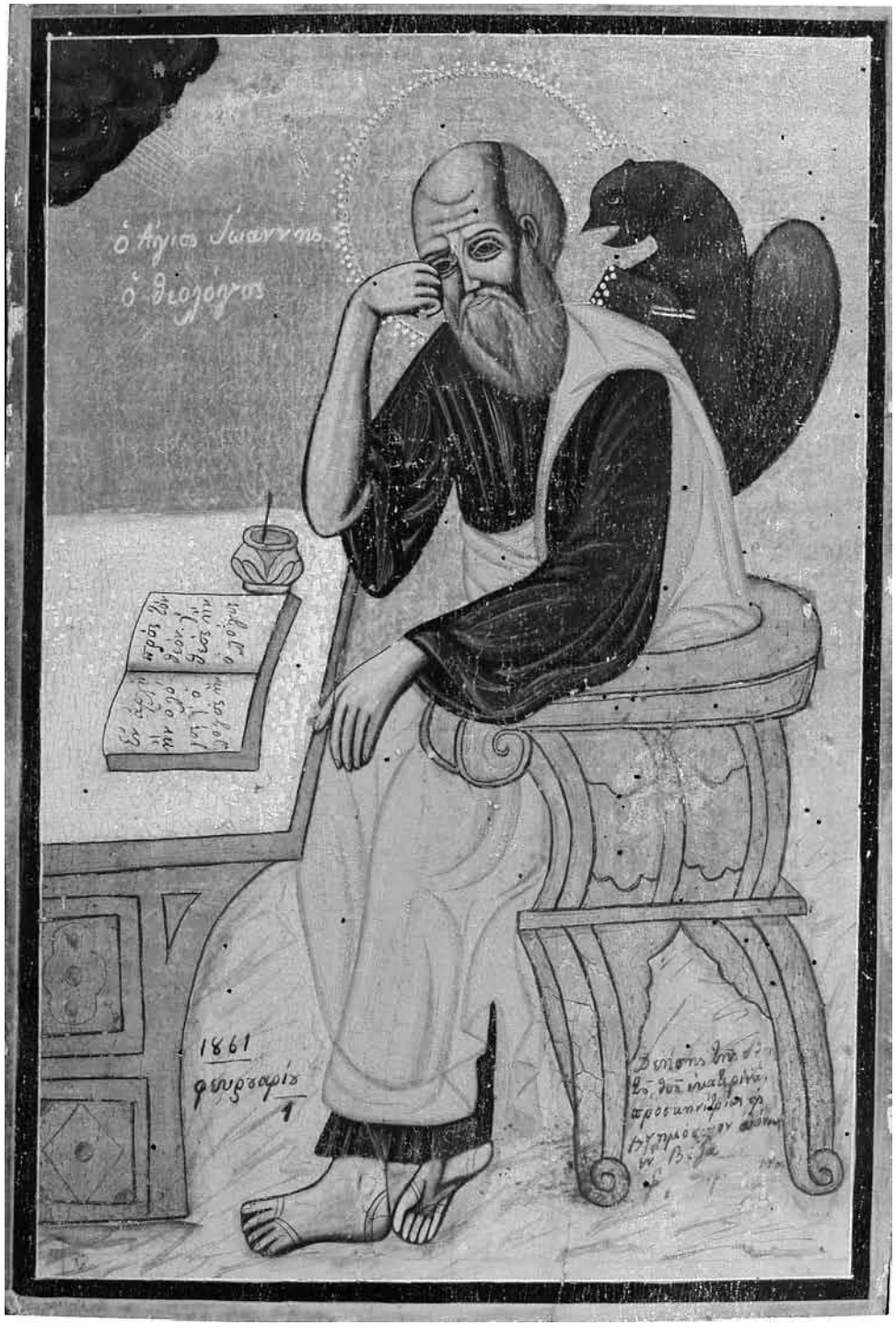

II.315. *Св. Йоан Богослов. 1861 г. Страджански майстор (Йоан Коста Зографопулос от Бродилово?). Неизвестен произход (Странджа?).*
St. John the Theologian, 1861, Strandja's artist (Ioannis Kosta Zographopulos from Brodilovo?); unknown origin (Strandja?).

II.316. *Св. Константин и Елена. Средата – втората половина на XIX в. Странджански майстор. Неизвестен произход.*
Sts. Constantine and Helena, middle-second half of the 19th c., Strandja's artist; unknown origin.

II.317. *Кръщение. 1863 г. Ерусалимска. Принадлежала на Партений Нишавски.*
The Baptism, 1863, Jerusalem, belonged to Parteniy Nishavski.

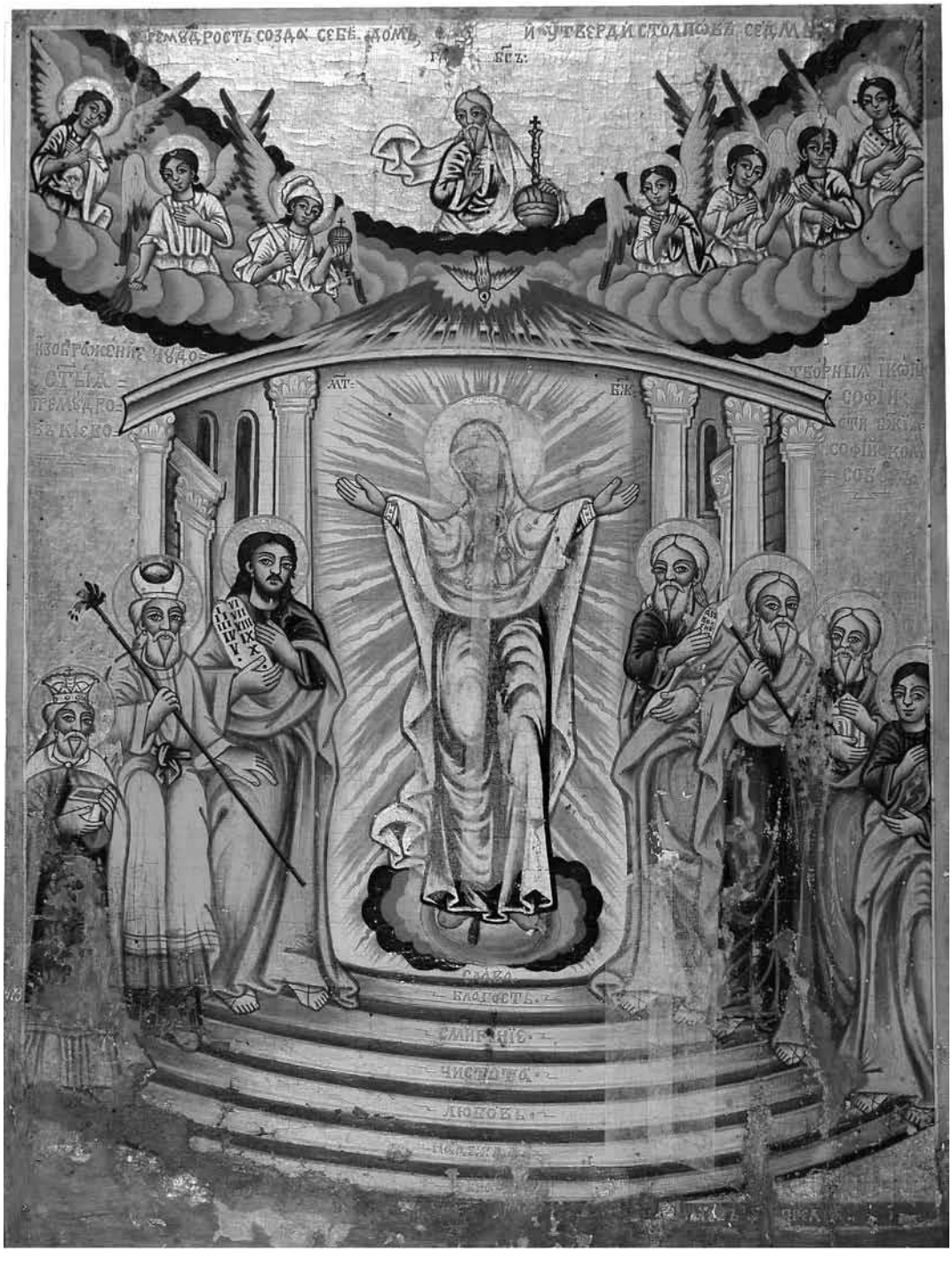

II.320. *София Премъдрост Божия в Киевската катедрала Св. София. 60-те години на XIX в. Тревненска школа. От църквата „Успение Богородично”. Sophia – God's Wisdom in the Kiev cathedral St. Sophia, 60-ies of the 19th c., Tryavna art school; "The Assumption" church in Veliko Turnovo.*

II.321. *Христос Вседържител. 1870 г. Зограф Захари Доспевски от Самоков. Неизвестен произход.*
Christ Pantocrator, 1870, icon-painter Zahariy Dospevski from Samokov; unknown origin.

II.323. *Св. Петка и св. Неделя. 1876 г. Самоковска школа. Неизвестен произход.*
St. Paraskeve and St. Kyriake, 1876, Samokov art school; unknown origin.

II.326. *Новозаветна Св. Троица. 1882 г. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик.*
New Testament Holy Trinity, 1882; "The Assumption" church in Pazardjik.

II.330. *Богородица Елеуса от Кикос. XIX в. Самоковска школа. От кв. Бояна.*
The Virgin Eleousa from Kykkos, 19th c., Samokov art school; Boyana district.

II.333. *Св. Козма, св. Дамян, св. Стилиян, св. Никола и арх. Михаил. 1891 г. Неизвестен произход.*
St. Cosmas, St. Damian, St. Stylianos, St. Nicholas and Archangel Michael, 1891; unknown origin.

II.334. *Св. Пантелеймон възкресява мъртвец. 1893 г. Зограф Гаврил Атанасов от Берово. Неизвестен произход.*
St. Panteleimon Resurrects a Dead Man, 1893, icon-painter Gabriel Atanasov from Berovo; unknown origin.

II.335. *Богородица Царица. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Станислав Доспевски? Неизвестен произход.*
The Virgin Queen, second half of the 19th c., icon-painter Stanislav Dospevski? Samokov art school; unknown origin.

II.335a. *Детайл.*
Detail of the previous icon.

II.337. *Св. Стилиян. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков.*
St. Stylianos, second half of the19th c., Samokov art school; Samokov.

II.338. *Св. Харалампий. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков.*
St. Charalampos, second half of the 19th c., Samokov art school; Samokov.

II.339. *Св. Стилиян чадозаступник. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Захари поп Радойков? Неизвестен произход.*
Stylianos Guardian of Children, second half of the 19th c., Samokov art school, icon-painter Zahariy pop Radoikov? Unknown origin.

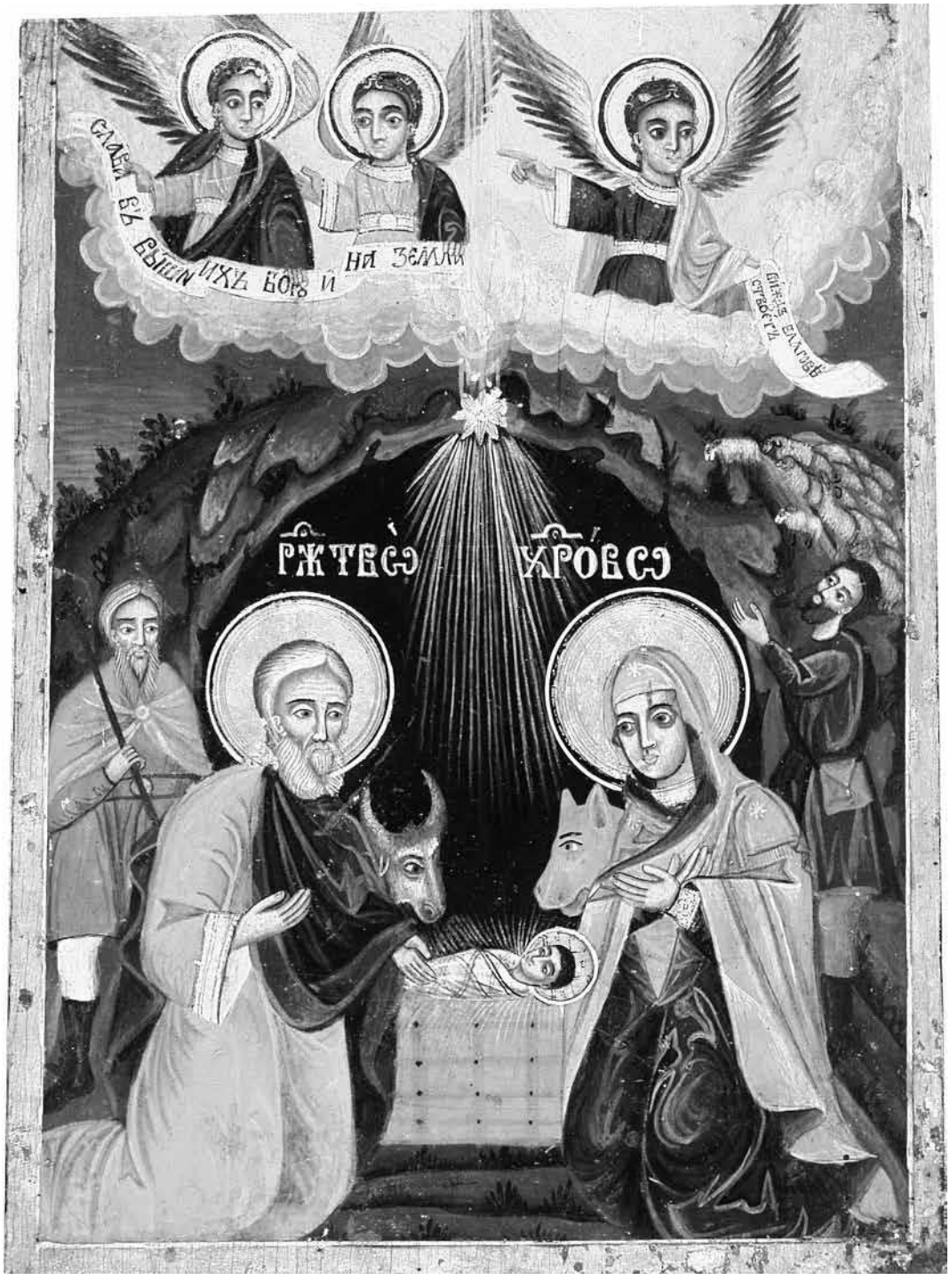

II.341. *Рождество Христово. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоковско.*
The Nativity of Christ, second half of the 19th c., Samokov art school; Samokov region.

II.342. *Богородица Достойно ест със св. Георги и св. Димитър. Първа половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход.*
The Virgin Axion estin with St. George and St. Demetrios, first half of the 19th c., Samokov art school; unknown origin.

II.343. *Три светители. XIX в. Самоковска школа. Йоан Иконописец? От Самоков.*
Three Holy Doctors of the Church, 19th c., Samokov art school, Yoan icon-painter? From Samokov.

II.344. *Св. Никола. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход.*
St. Nicholas, second half of the 19th c., Samokov art school; unknown origin.

II.345. *Св. Димитър. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход.*
St. Demetrios, second half of the 19th c., Samokov art school; unknown origin.

II.346. *Св. Йоан Предтеча. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход.*
St. John the Forerunner, second half of the 19th c., Samokov art school; unknown origin.

II.347. *Сретение. XIX в. Самоковска школа. От Самоковско.*
The Presentation of Jesus in the Temple, 19th c., Samokov art school; Samokov region.

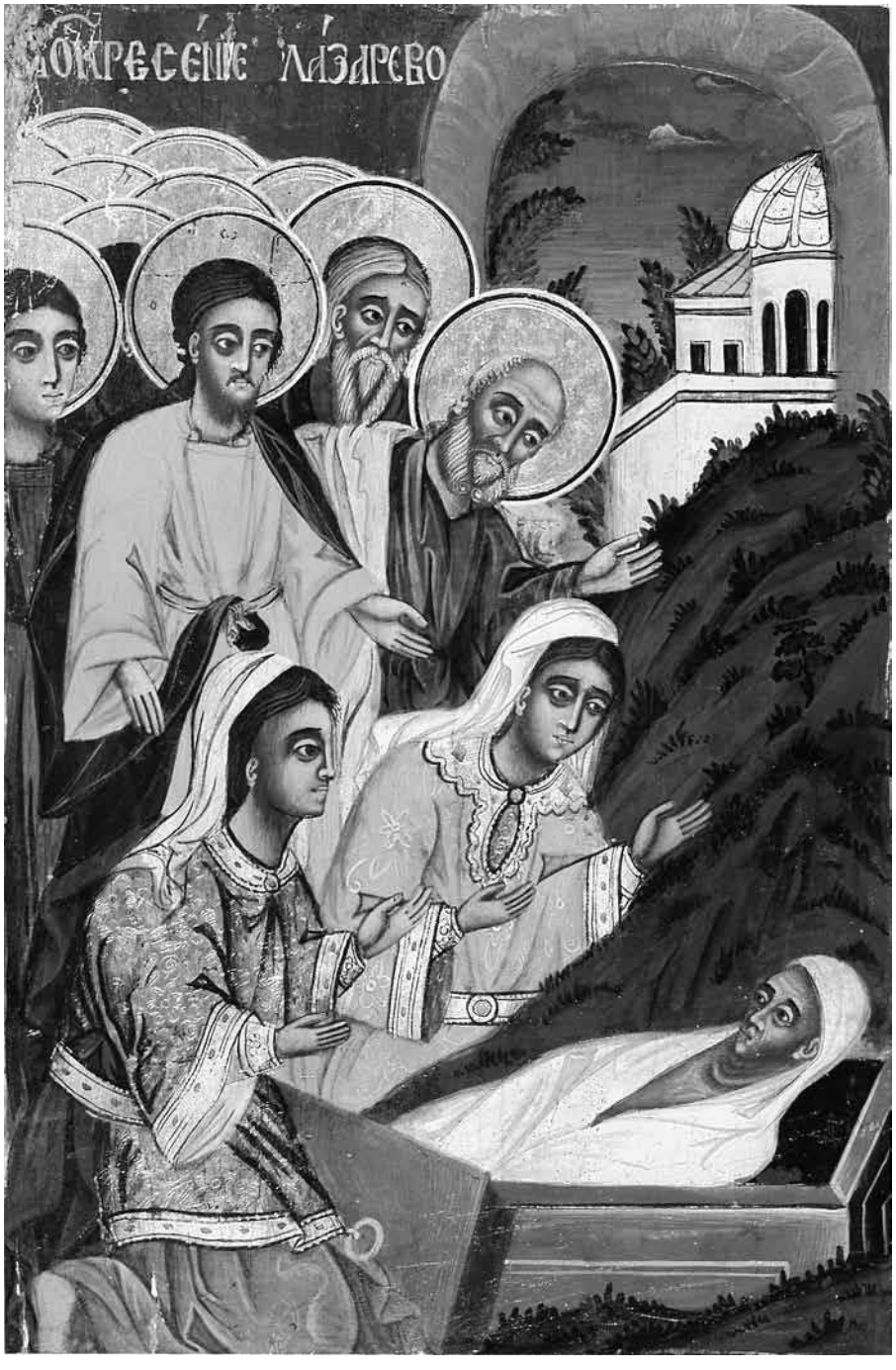

II.348. *Възкресението на Лазар. XIX в. Самоковска школа. От Самоковско.*
The Resurrection of Lazarus, 19th c., Samokov art school; Samokov region.

II.349. *Богородица с Младенеца. XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход.*
The Virgin with Child, 19th c., Samokov art school; unknown origin.

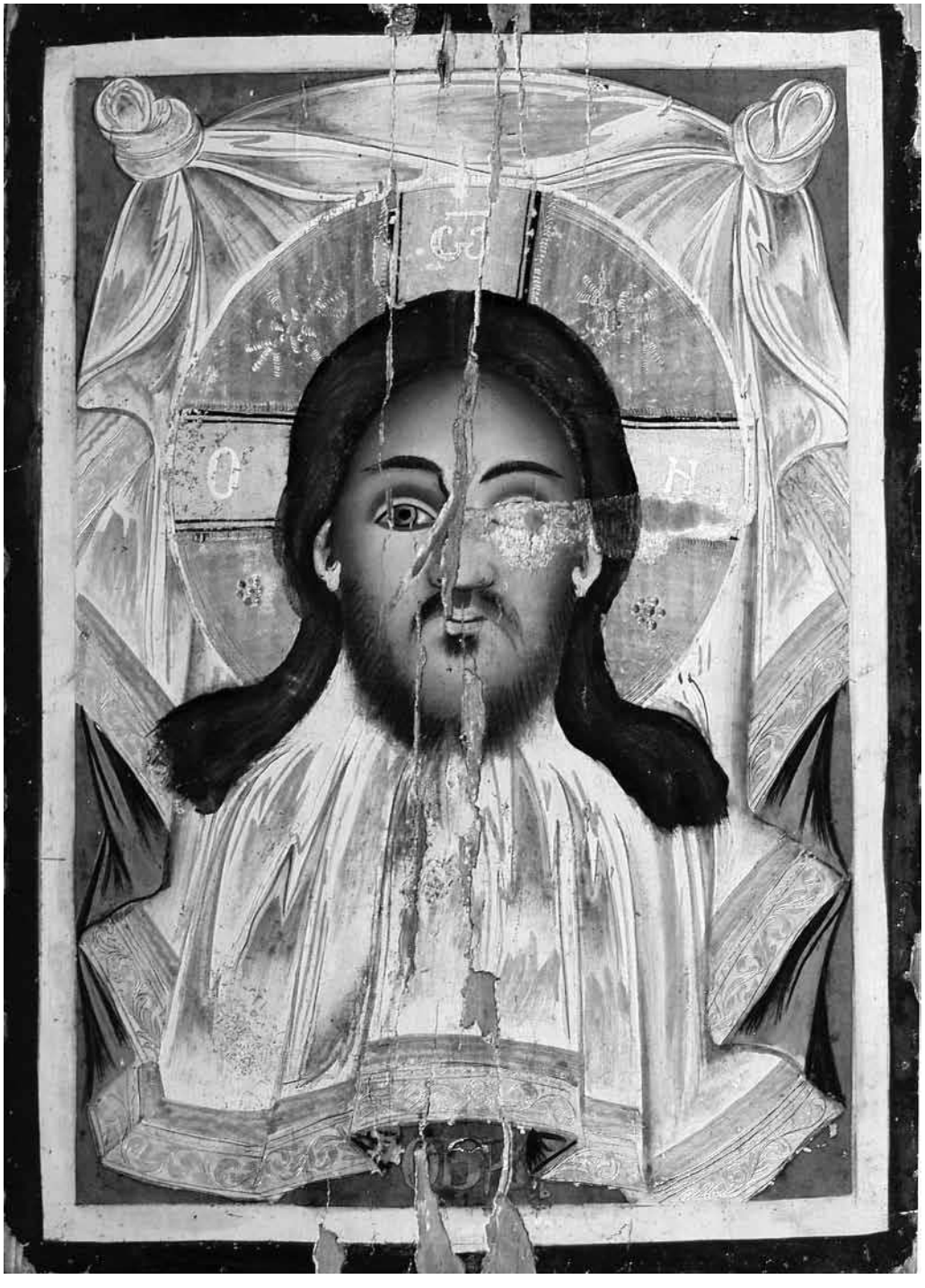

II.352. *Убрус. XIX в. Самоковска школа. Неизвестен произход.*
Holy Mandylion, 19th c., Samokov art school; unknown origin.

II.356. *Богородица Одигитрия. Втора половина на XIX в. Тревненска школа. От Дряновския манастир.*
The Virgin Hodegetria, second half of the 19th c., Tryavna art school; Dryanovo monastery.

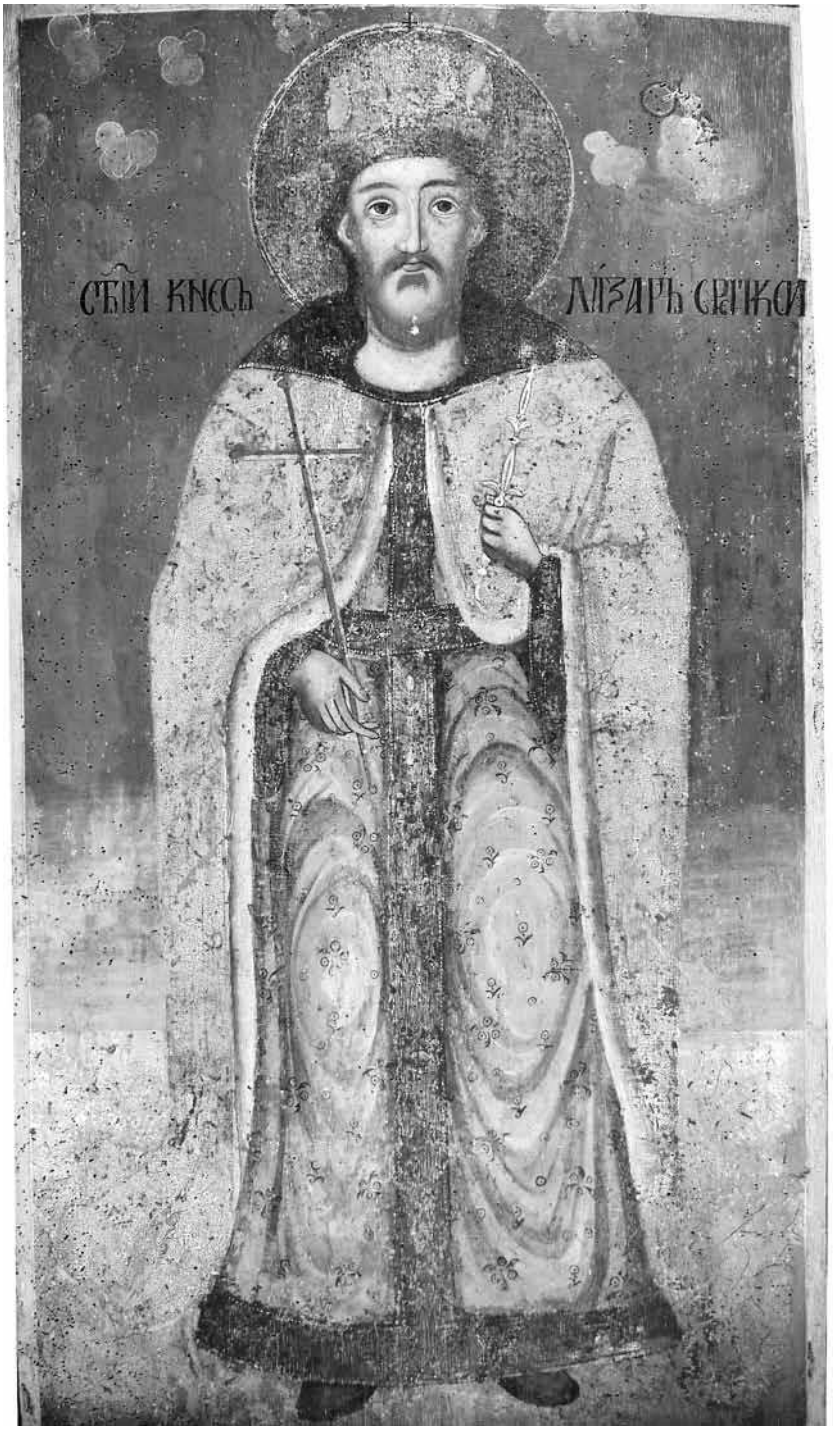

II.357. *Св. княз Лазар Сръбски. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Lazarus prince of Serbia, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

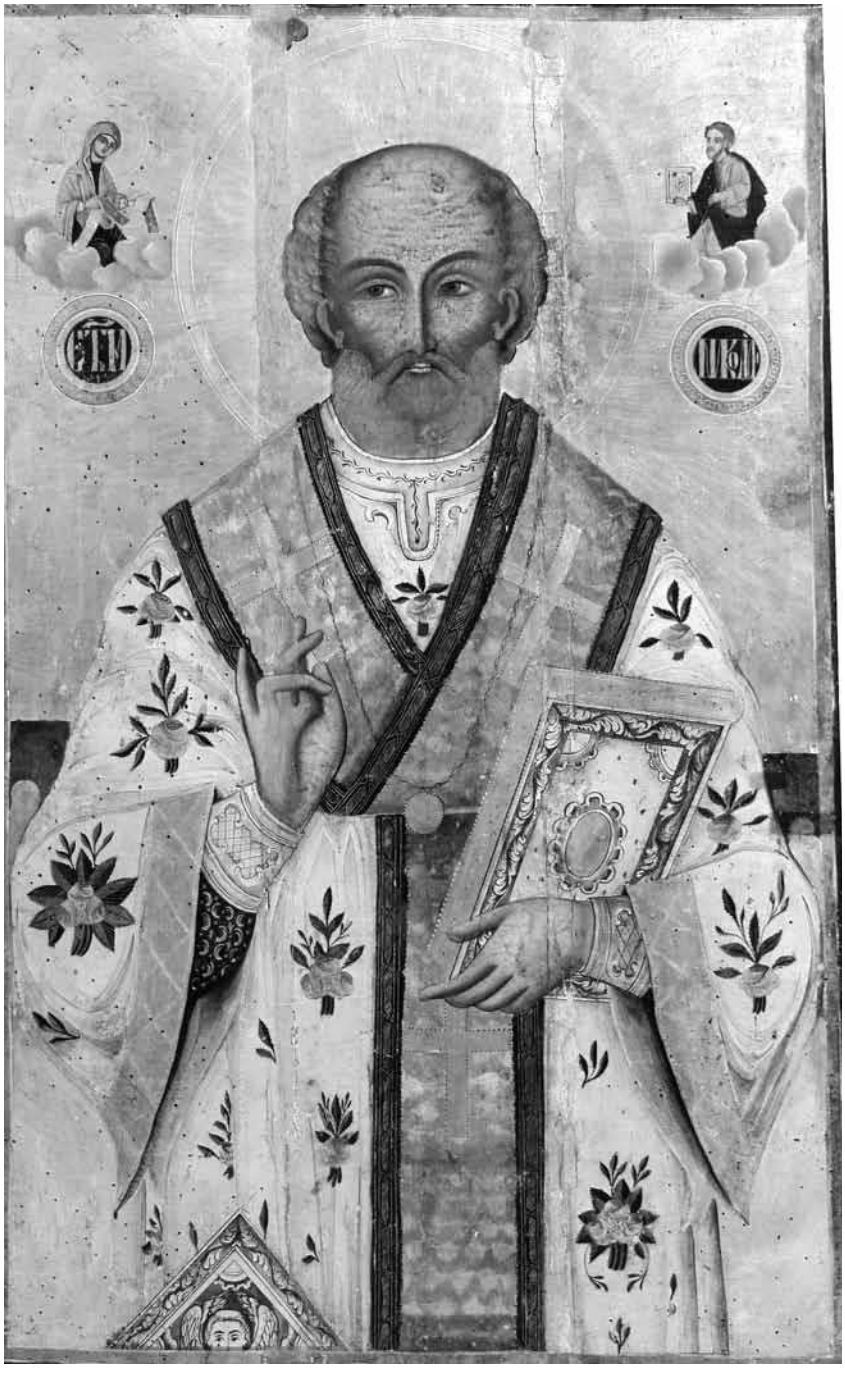

II.358. *Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Nicholas. XIX c. Tryavna school. Unknown origin.

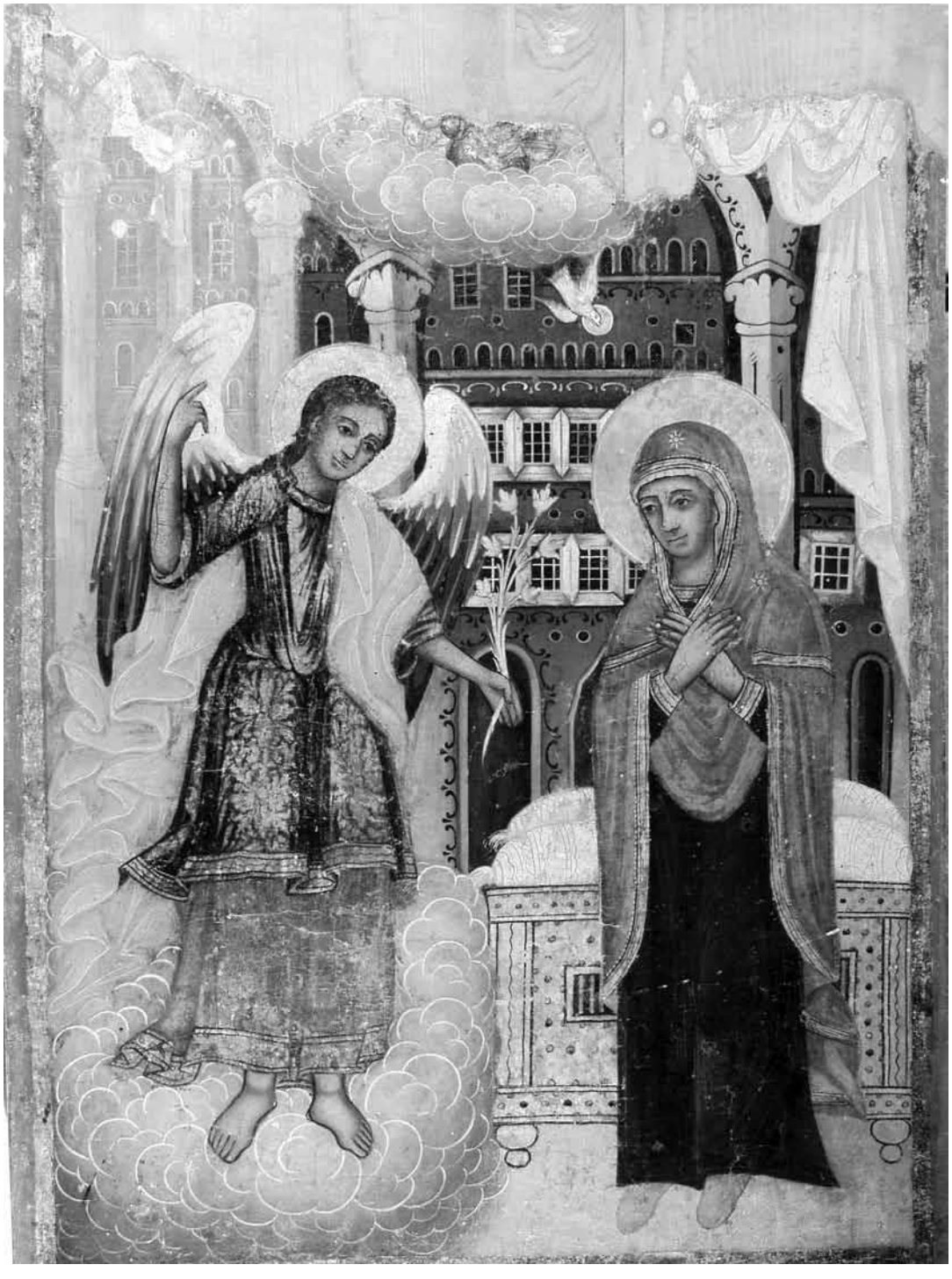

II.359. *Благовещение. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Annunciation, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.361. *Богородица Царица със светци. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Virgin Queen with Saints, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.365. *Томина неделя. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
Low Sunday (Pascha clausum), 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.366. *Св. Димитър XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
St. Demetrios, 19th c., Tryavna art school; Turnovo region.

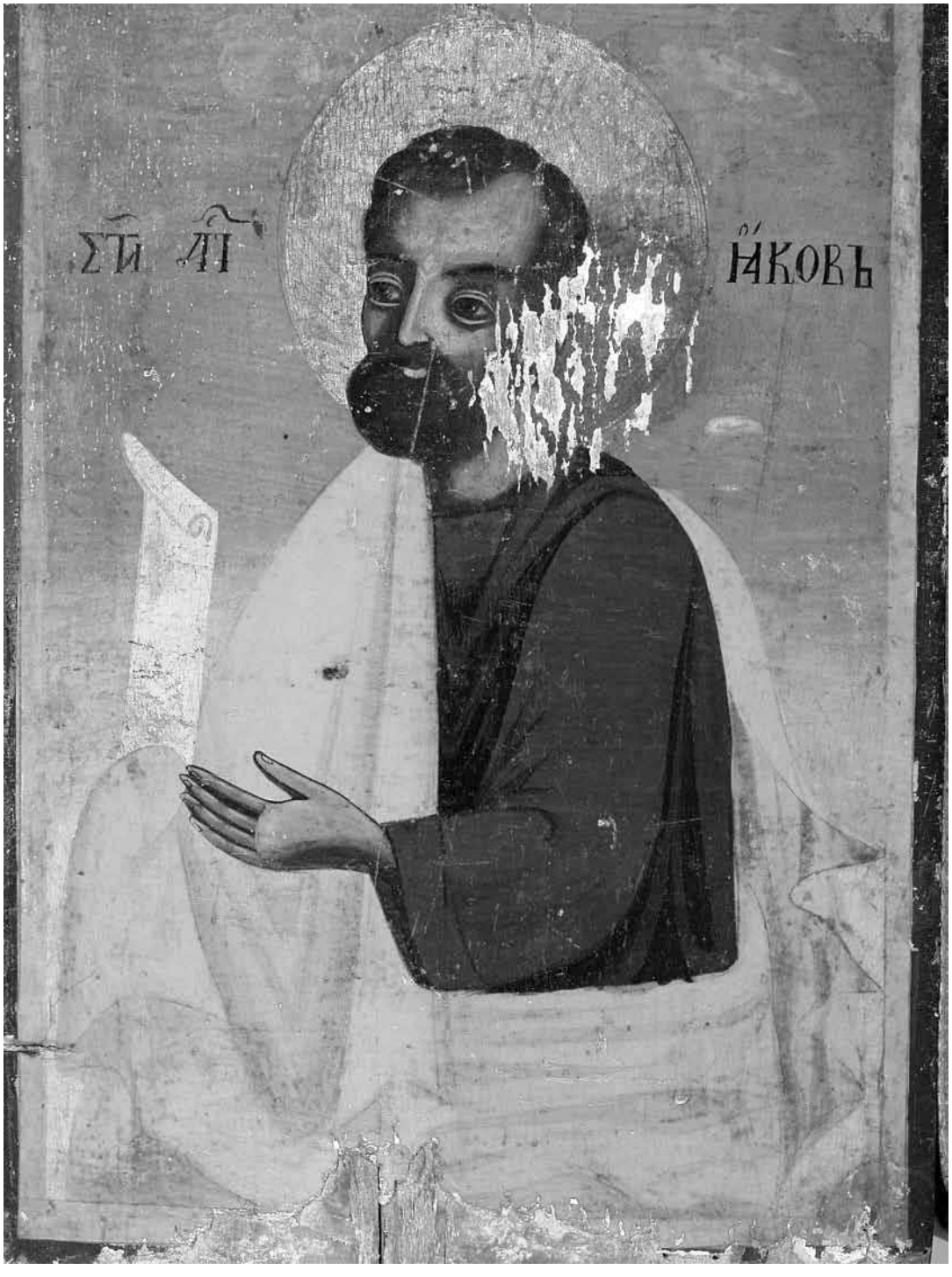

II.367. *Ап. Яков. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
Apostle Jacob, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.368. *Отсичане главата на св. Йоан Предтеча. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Beheading of St. John the Baptist, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

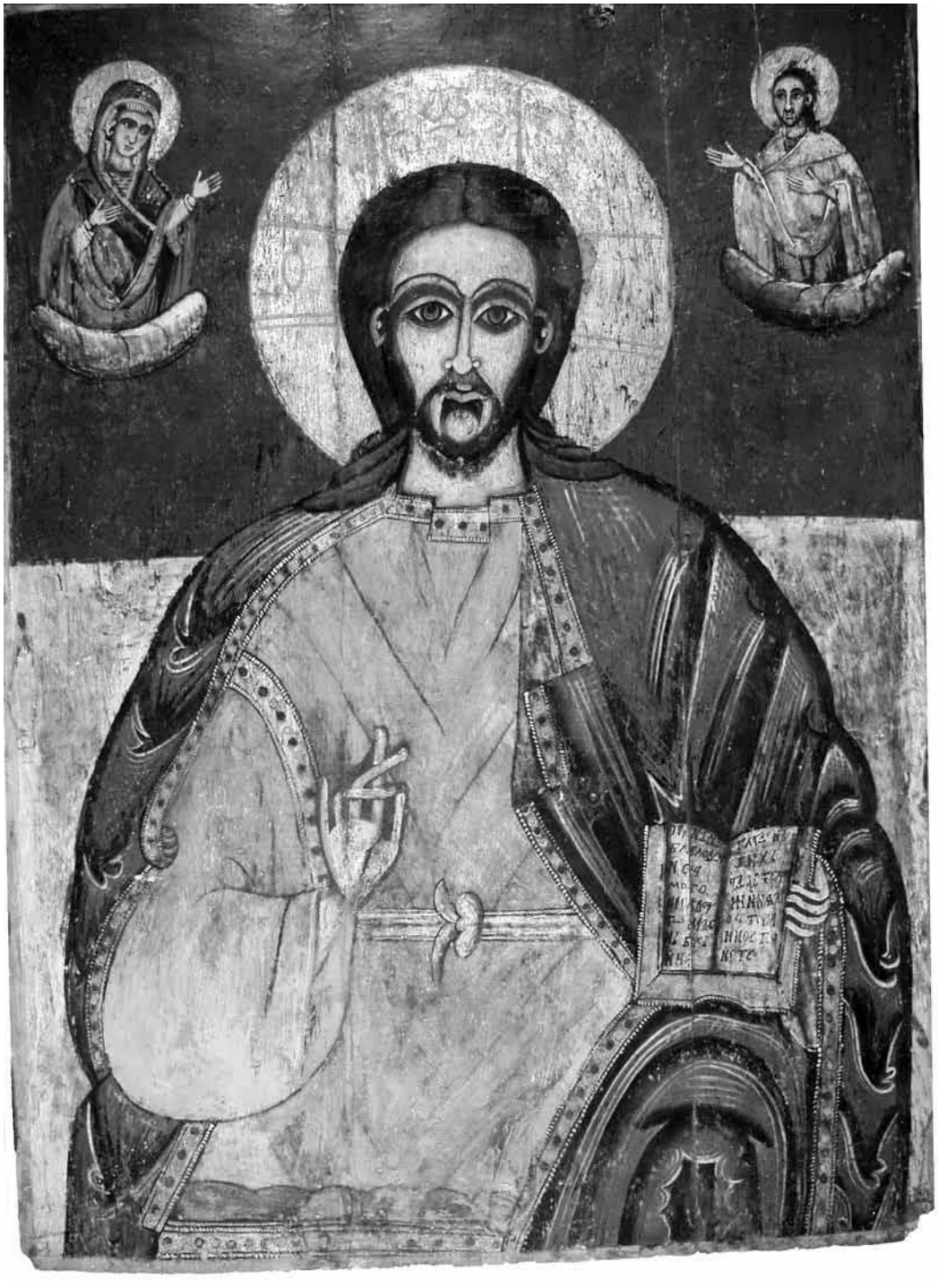

II.376. *Дейсис. XIX в. Тревненска школа. От Тетевен.*
Deesis. 19th c. Tryavna art scool; Teteven.

II.377. *Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
Christ Pantocrator. 19th c. Tryavna art school. Unknown origin.

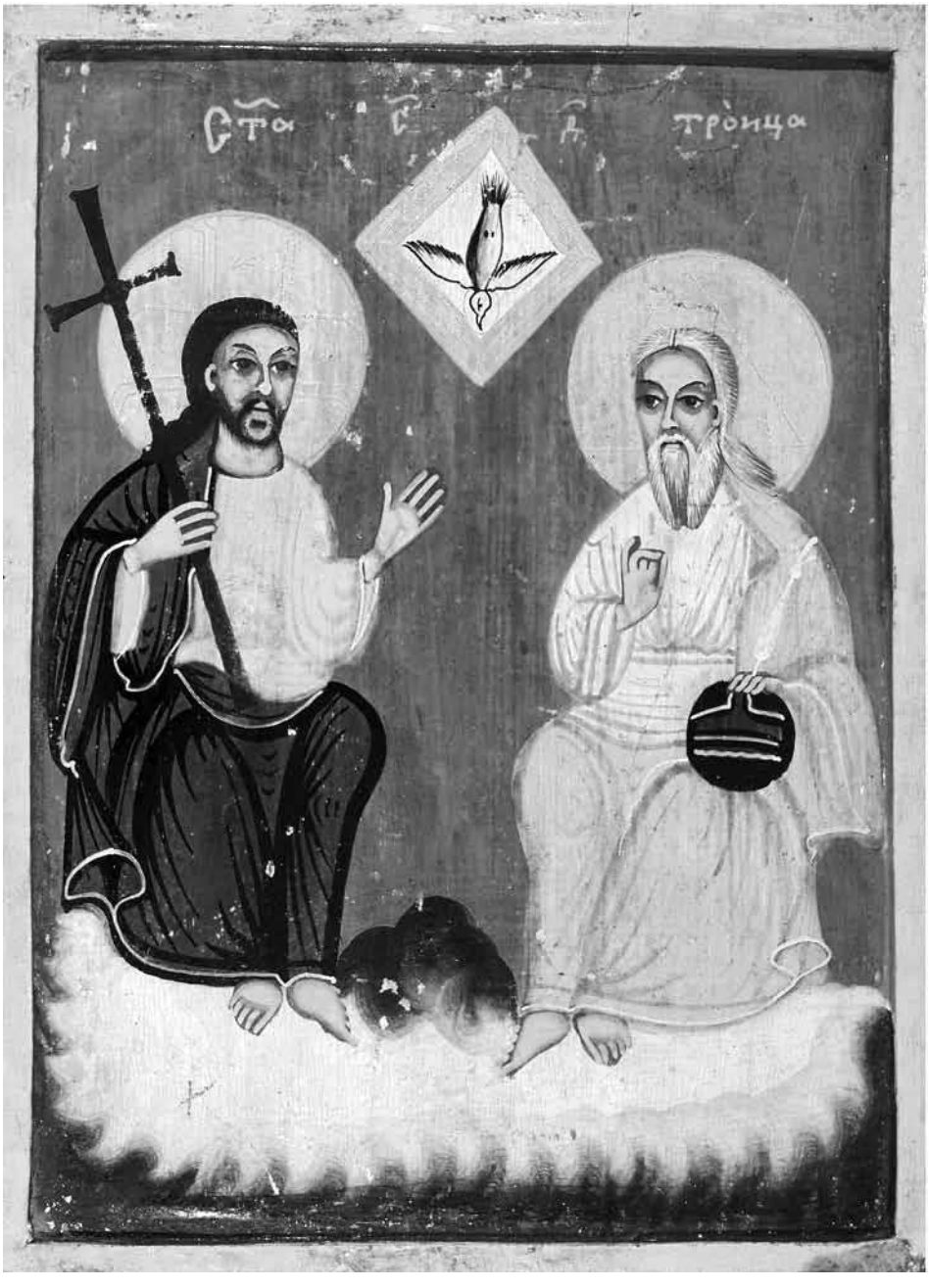

II.378. *Новозаветна Св. Троица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
New Testament Holy Trinity. 19th c. Tryavna art school. Unknown origin.

II.379. *Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. Зограф от Захариевия род. Неизвестен произход.*
Christ Pantokrator. XIX c. Tryavna school. Icon-painter from the Zachariev family. Unknown origin.

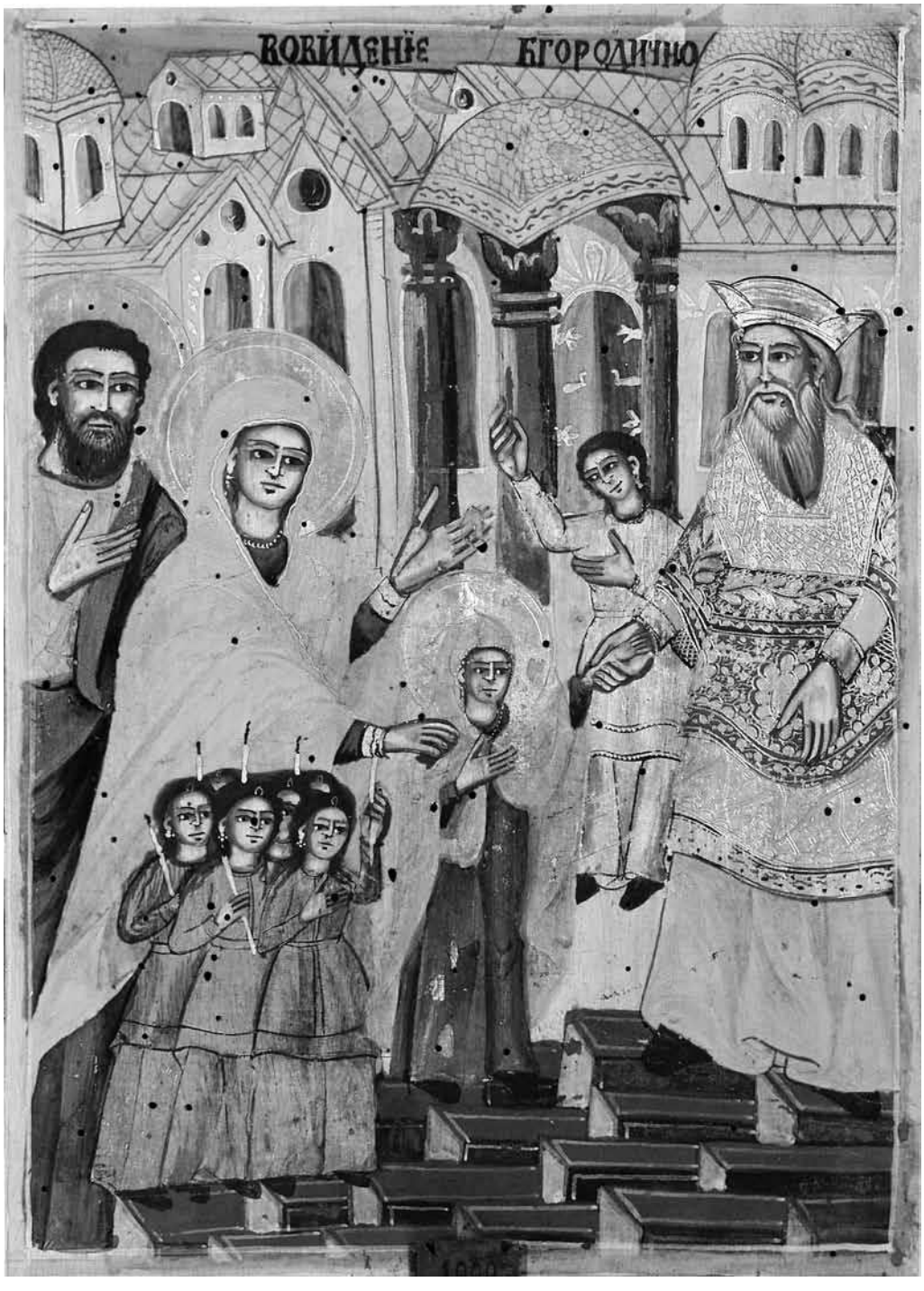

II.381. *Въведение Богородично. XIX в. Тревненска школа. От гр. Никопол.*
Presentation of the Virgin in the Temple, 19th c., Tryavna art school; town of Nikopol.

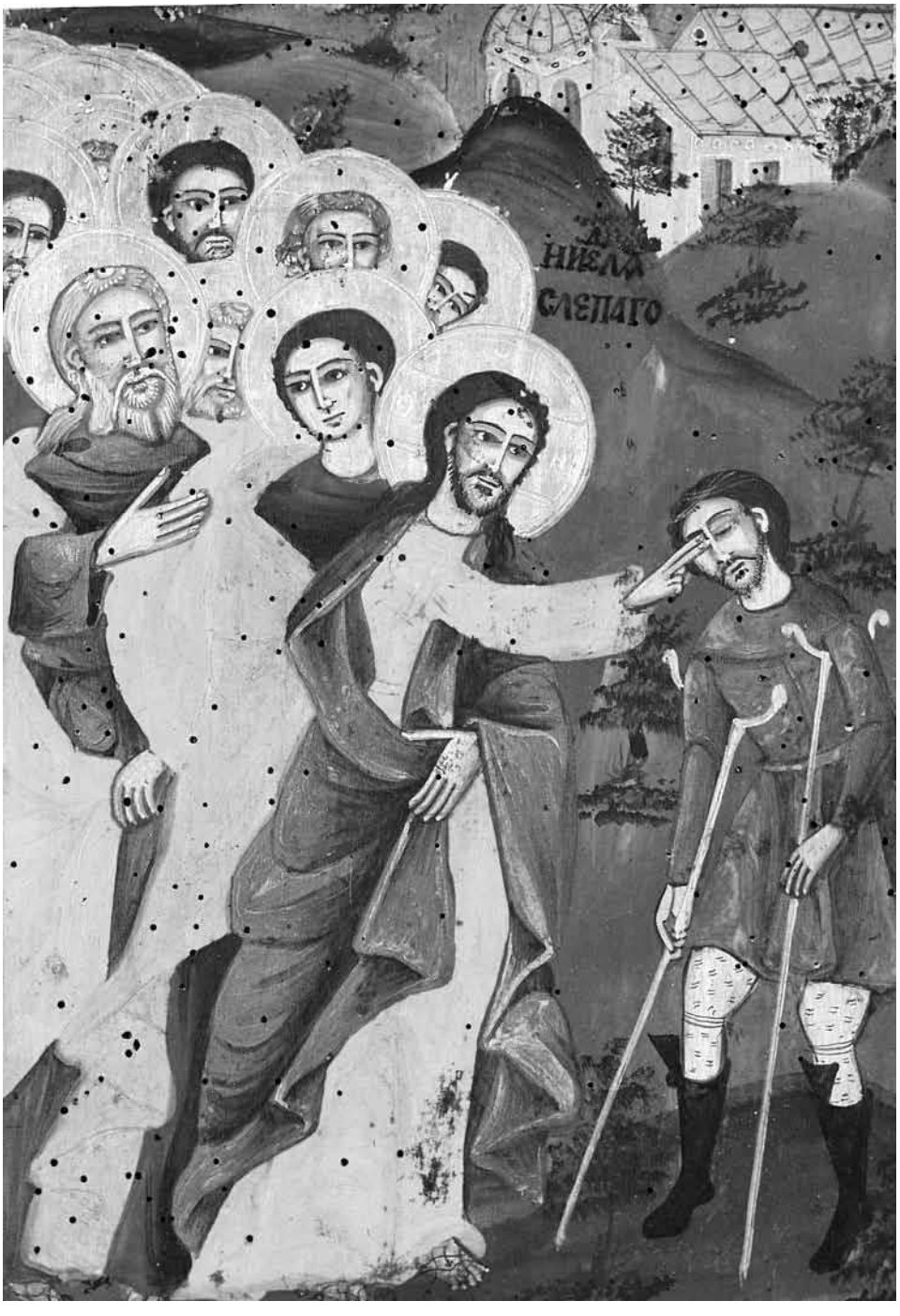

II.382. *Изцеление на слепия. XIX в. Тревненска школа. От гр. Никопол.*
The Healing of the Man Born Blind, 19th c., Tryavna art school; town of Nikopol.

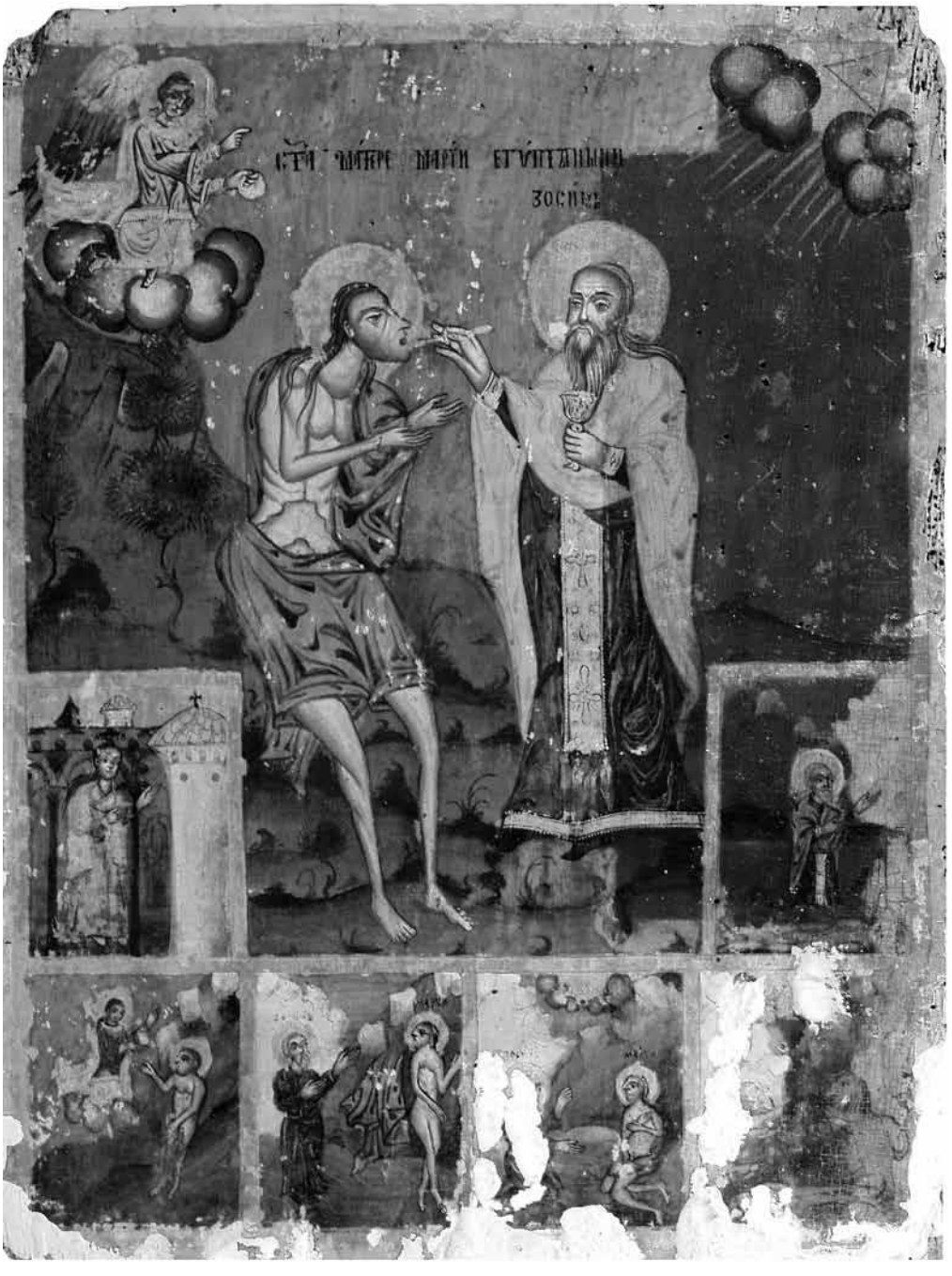

II.383. *Причестяване на св. Мария Египетска с житийни сцени на светицата. XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
Receiving the Holy Communion of St. Mary of Egypt with Scenes of the Life of the Saint, 19th c., Tryavna art school; Turnovo region.

II.385. *Сваляне от кръста. XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
The Deposition. 19th c. Tryavna art school. From Turnovo region.

II.387. *Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Nicholas, 19th c., Tryavna art school, unknown origin.

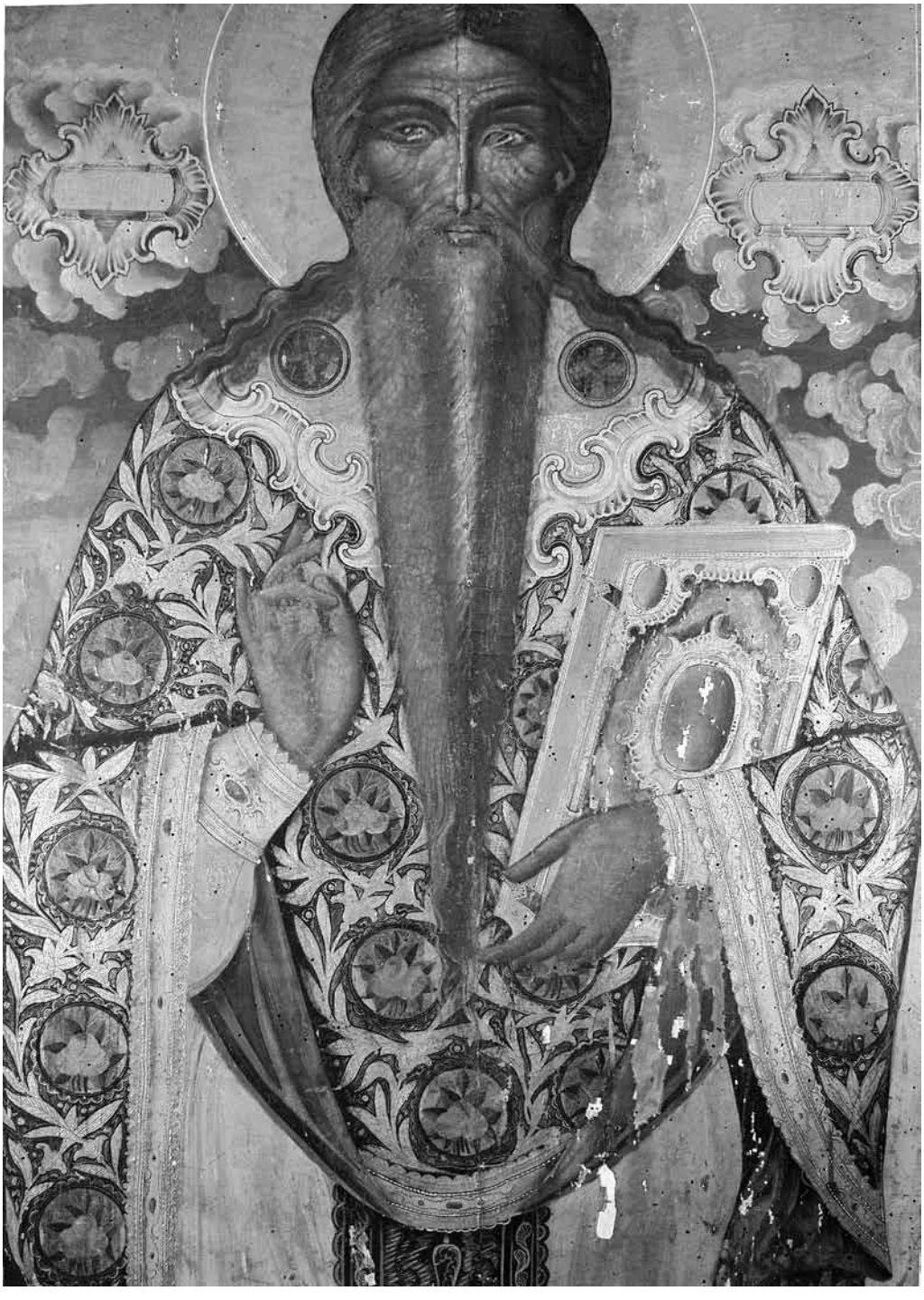

II.388. *Св. Харалампий. XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
St. Charalampos. 19th c. Tryavna art school. From Turnovo region.

II.389. *Арх. Михаил. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
Archangel Michael, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

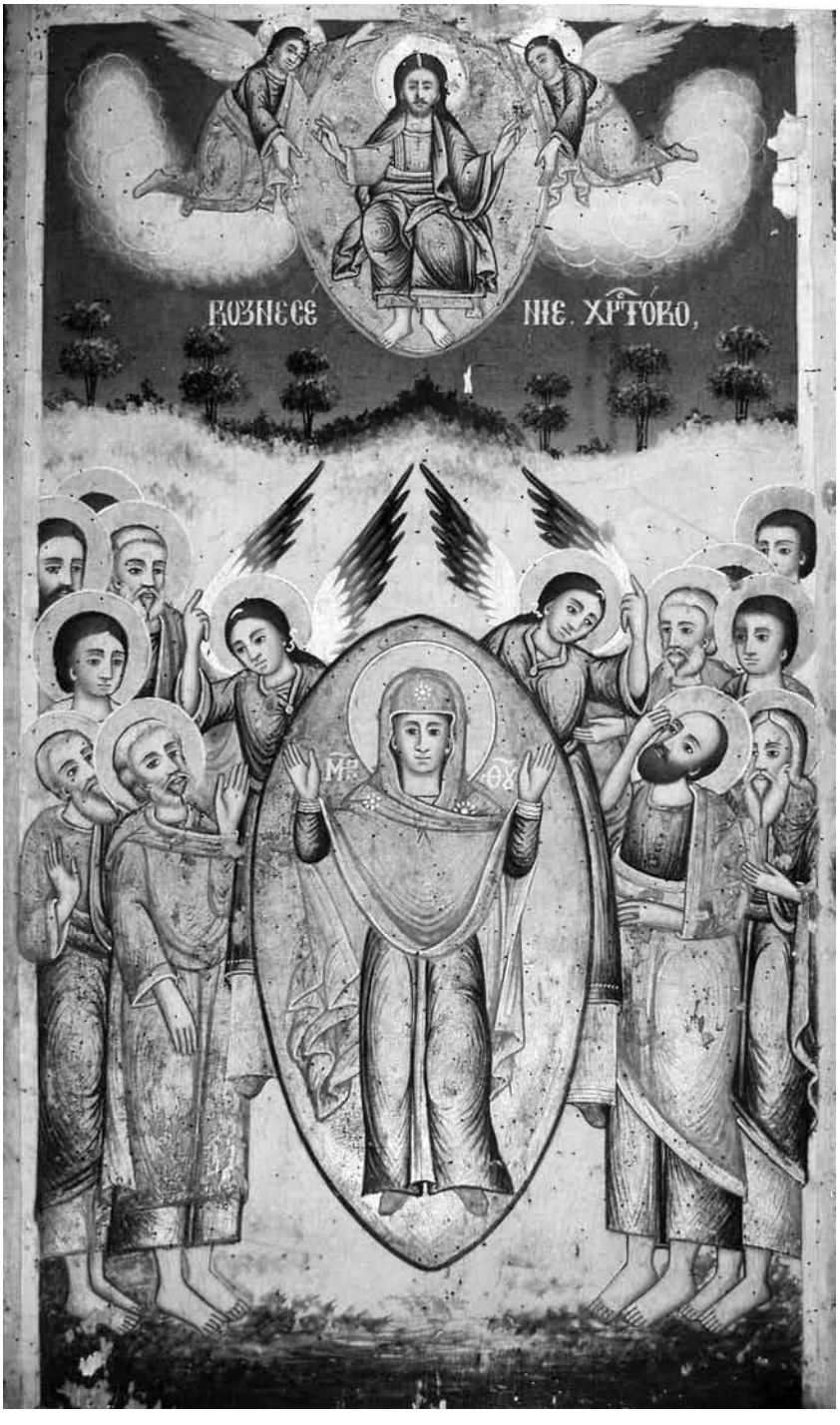

II.390. *Възнесение Христово. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Ascension, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.396. *Новозаветна Св. Троица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
New Testament Holy Trinity, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

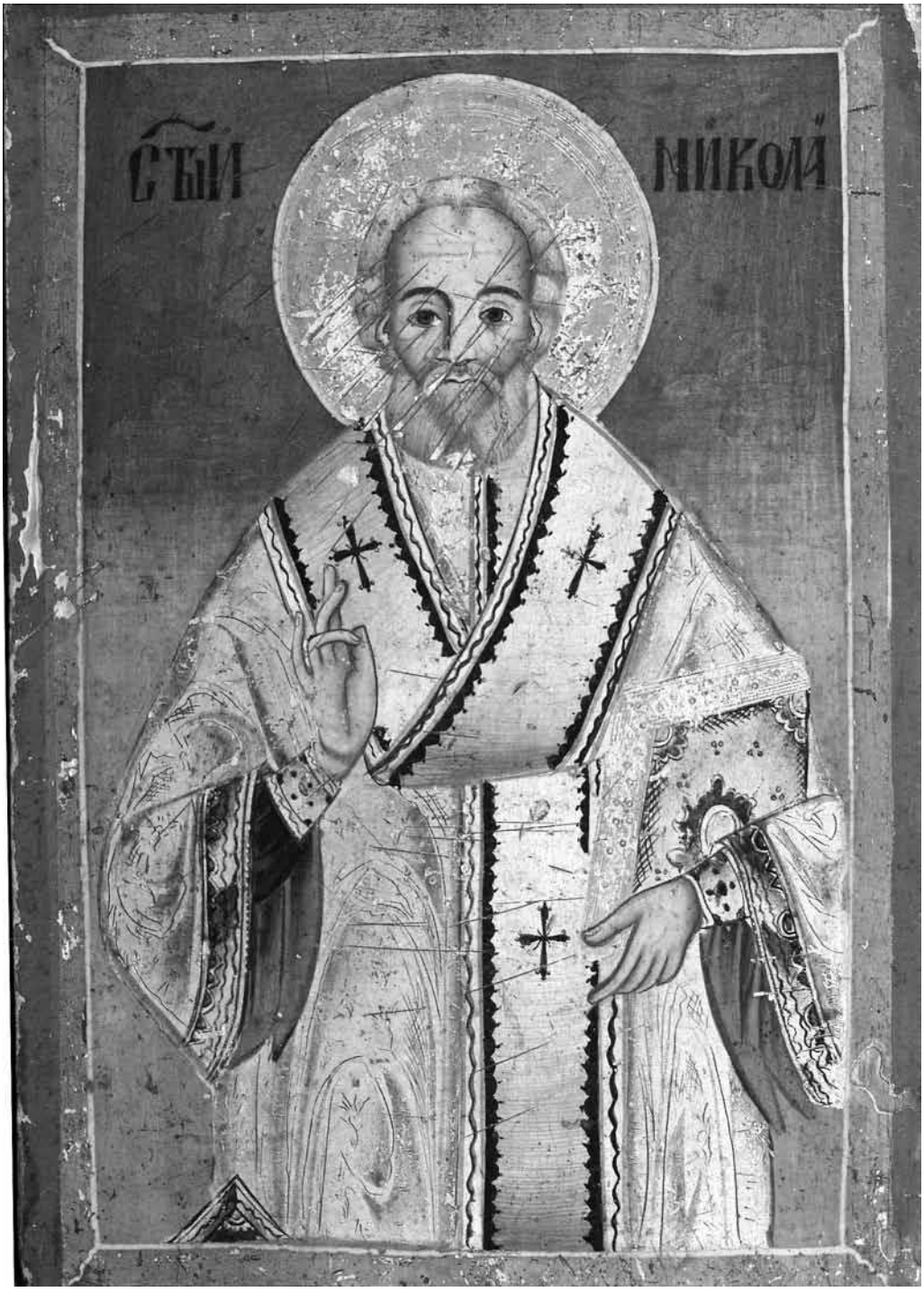

II.397. *Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. От Дряновския манастир.*
St. Nicholas, 19th c., Tryavna art school; Dryanovo monastery.

II.399. *Убрус. XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
Mandylion. XIX c. Tryavna school. From Turnovo region.

II.400. *Св. Теодор Тирон. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Theodor Tiron, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

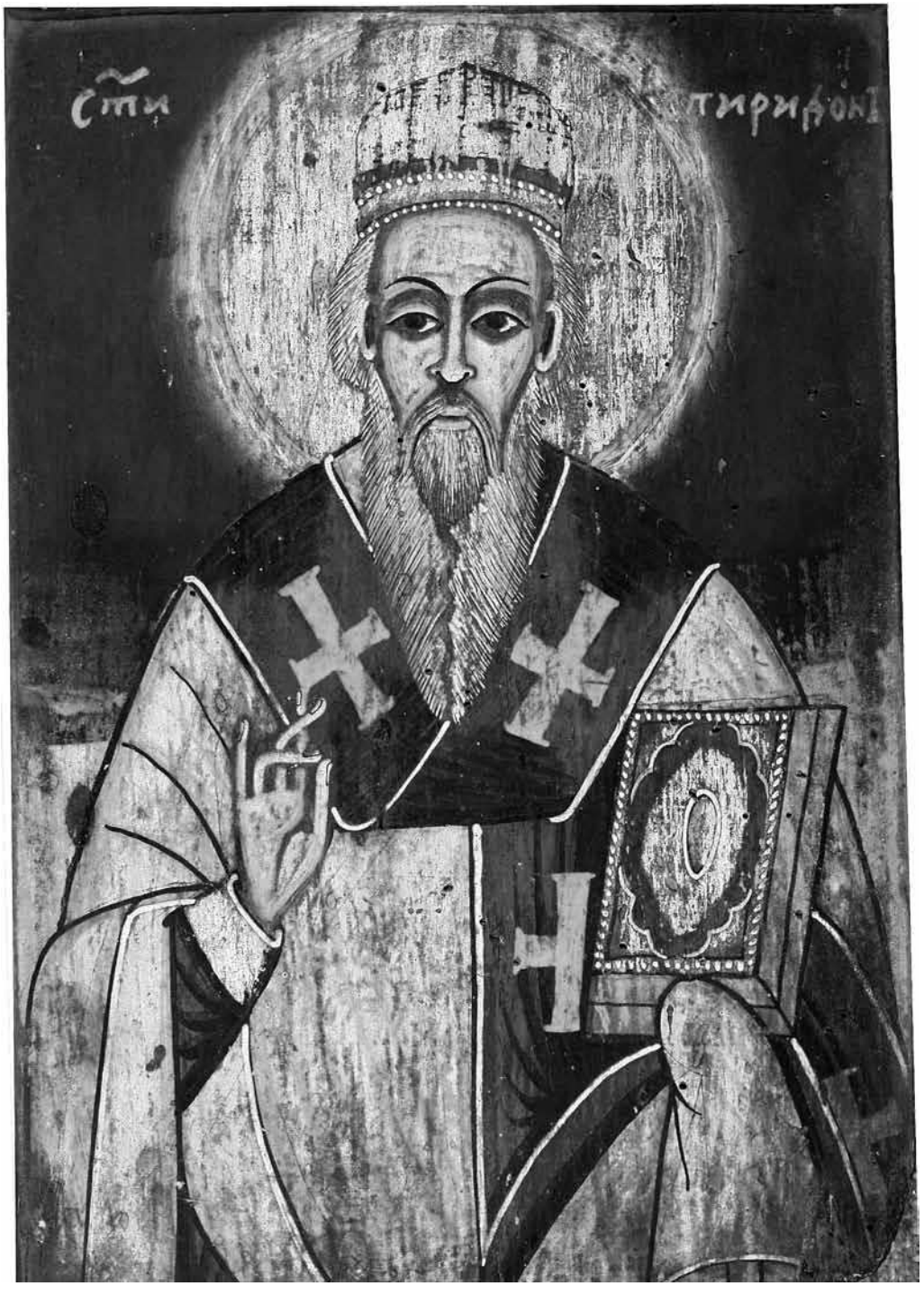

II.401. *Св. Спиридон. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
St. Spyridon, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

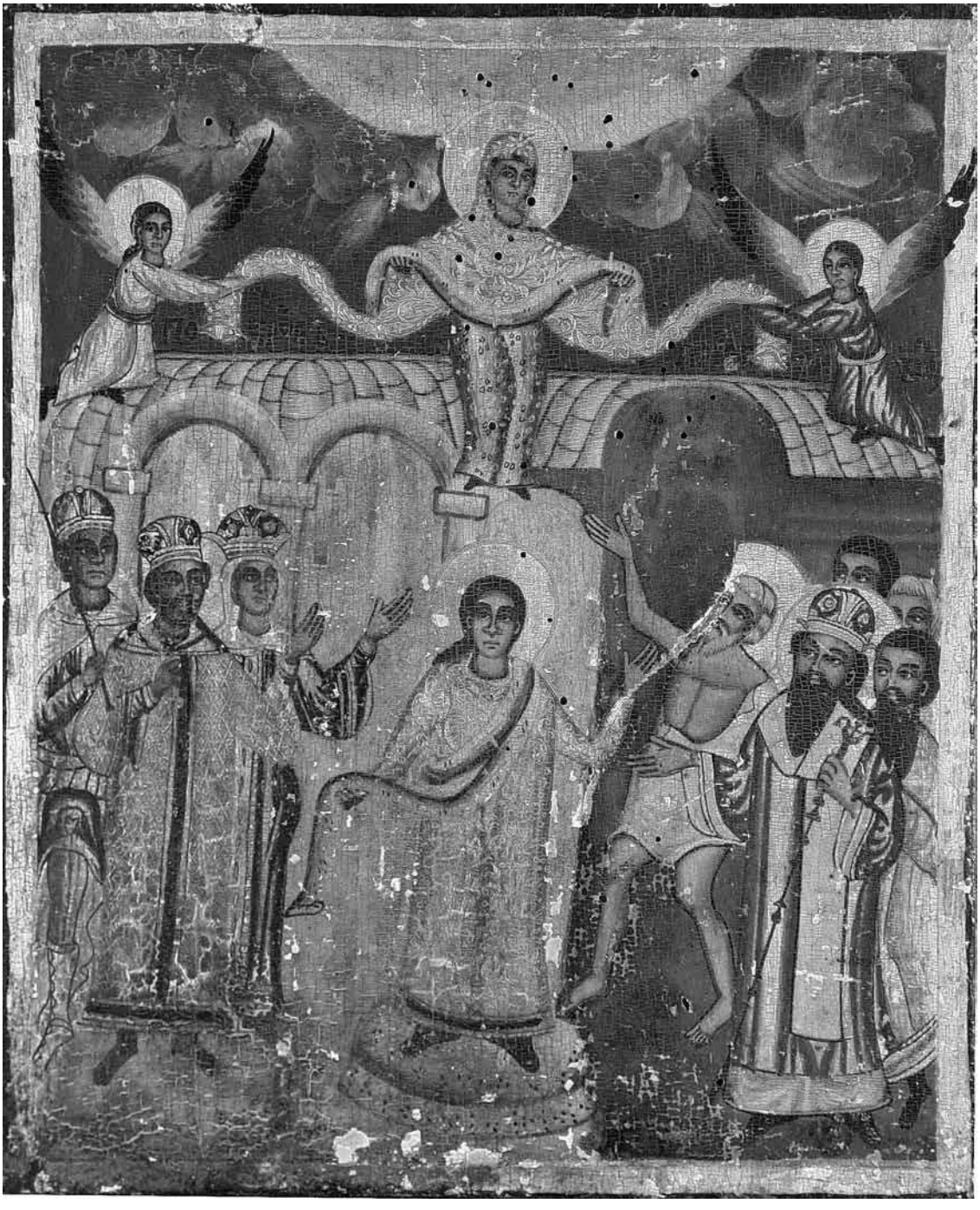

II.402. *Покров Богородичен. XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
The Shroud of the Virgin Mary. XIX c. Tryavna school. From Turnovo region.

II.403. *Богородица с Младенеца. Икона на стъкло. XIX в. Румънска. От София.*
The Virgin with Child. Icon on glass. Rumanian origin. XIX c. From Sofia.

II.405. *Сретение. XIX в. Тревненска школа. От старата църква в гр. Никопол.*
The Presentation of Jesus in the Temple, 19th c. Tryavna art school; old church in the town of Nikopol.

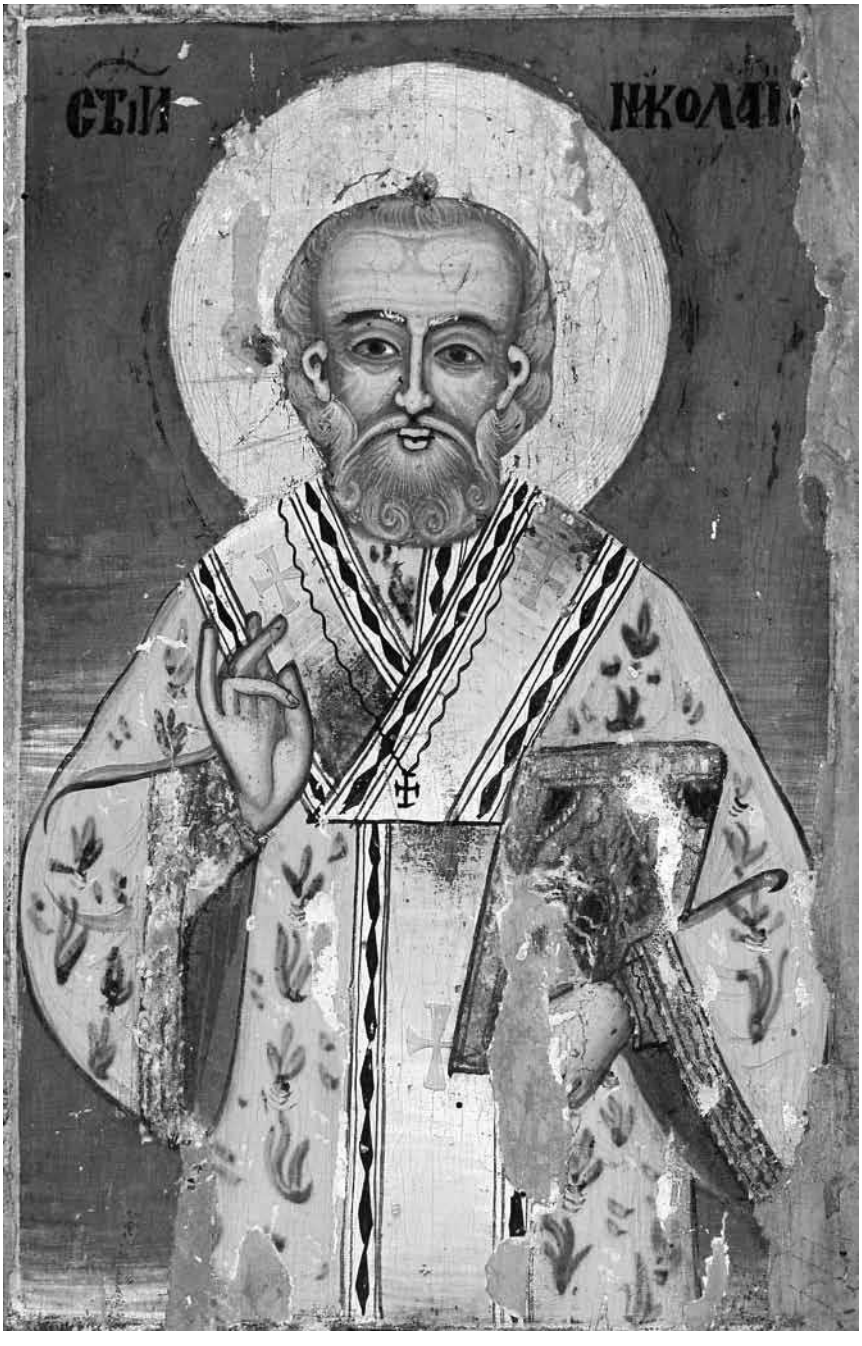

II.406. *Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. От старата църква в гр. Никопол.*
St. Nicholas, 19th c., Tryavna art school; old church in the town of Nikopol.

II.407. *Неделя на самарянката. XIX в. Тревненска школа. От старата църква в гр. Никопол.*
Sunday of the Samaritan Woman, 19th c., Tryavna art school; old church in the town of Nikopol.

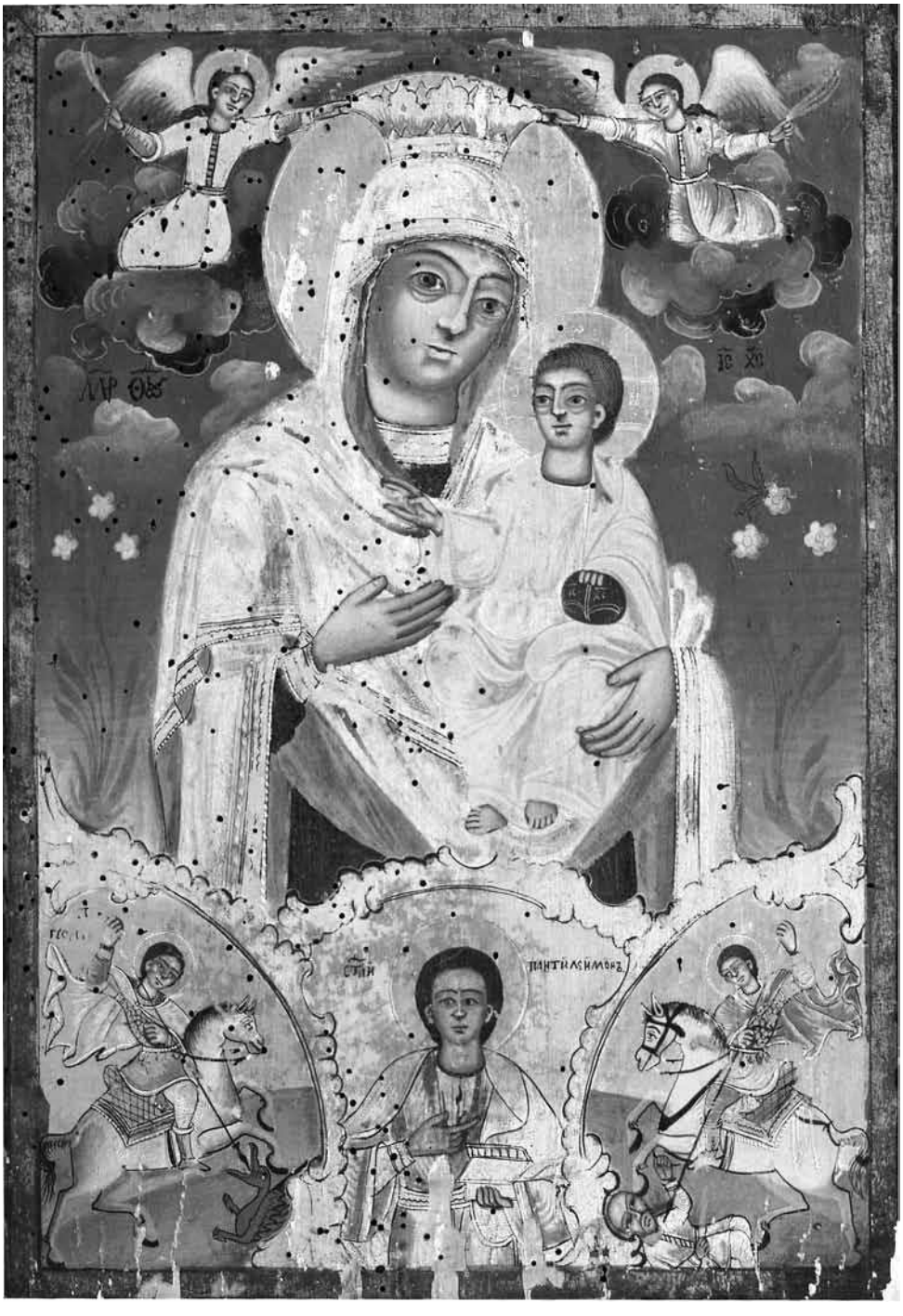

II.408. *Богородица Одигитрия със св. Георги, св. Пантелеймон и св. Димитър. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Virgin Hodegetria with St. George, St. Pantheleimon and St. Demetrios, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.409. *Богородица Умиление със св. Варвара, св. Екатерина, св. Параскева и св. Ефимия. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Virgin Eleousa with St. Barbara, St. Catherine, St. Paraskeve and St. Euphemia, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

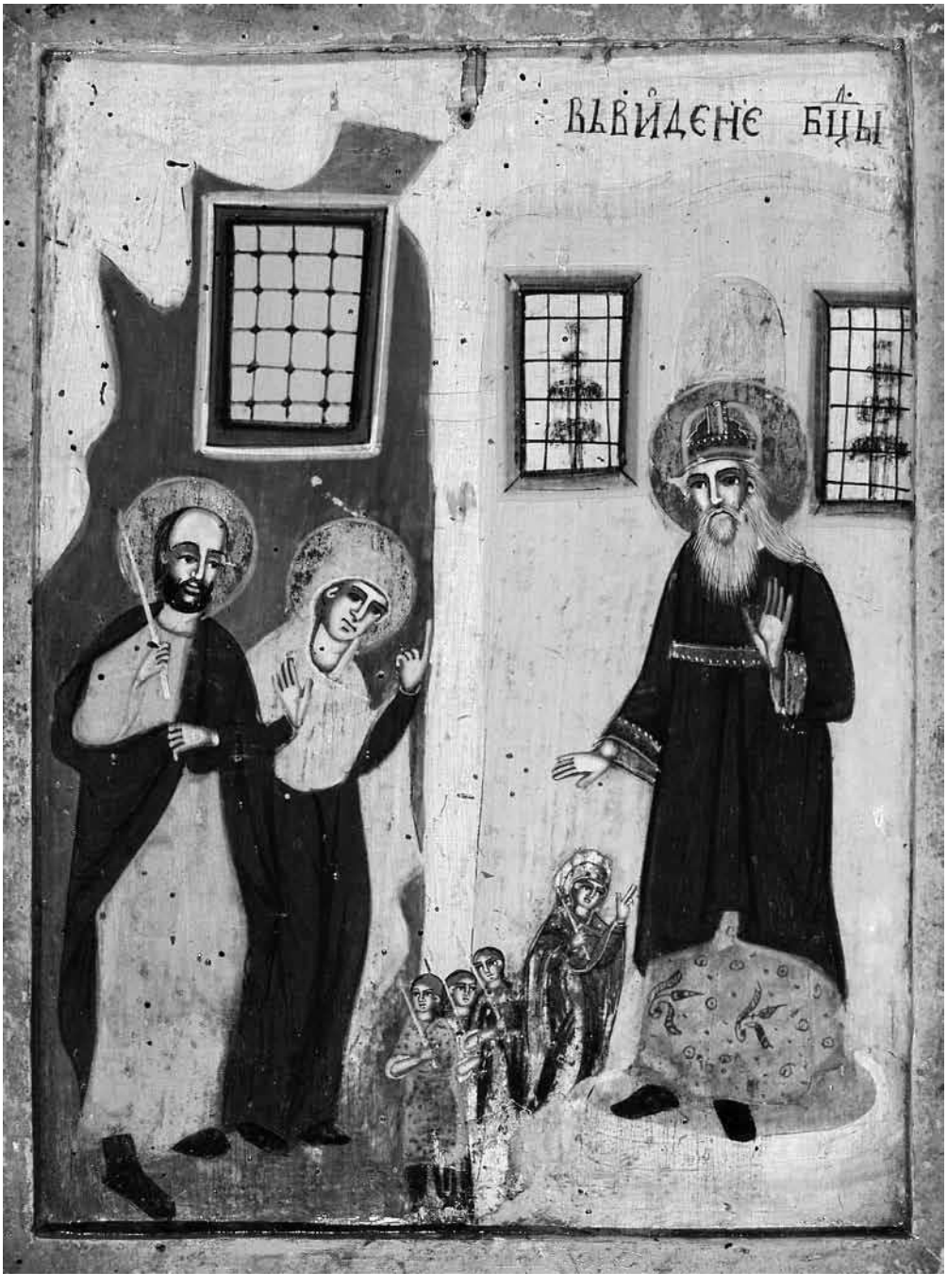

II.414. *Въведение Богородично. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Presentation of the Blessed Virgin, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.415. *Св. Никола. XIX в. Тревненска школа. Зограф от Захариевия род. Неизвестен произход.*
St. Nicholas. XIX c. Tryavna school. Icon-painter from the Zahariev family. Unknown origin.

II.416. *Възнесение на прор. Илия. XIX в. Тревненска школа. Зограф от Захариевия род. От Врачанско.*
Ascension of the prophet Elijah. XIX c. Tryavna school. Icon-painter from the Zahariev family. From the Vrachansko region.

II.417. *Св. Харалампий. XIX в. Тревненска школа. От Врачанско.*
St. Charalampos. XIX c. Tryavna school. From Vratsa region.

II.420. *Богородица Милостива. XIX в. Зограф Захарий Цанюв от Трявна? Неизвестен произход.*
The Virgin of Tenderness, 19th c., icon-painter Zahariy Tsanjouv from Tryavna? Unknown origin.

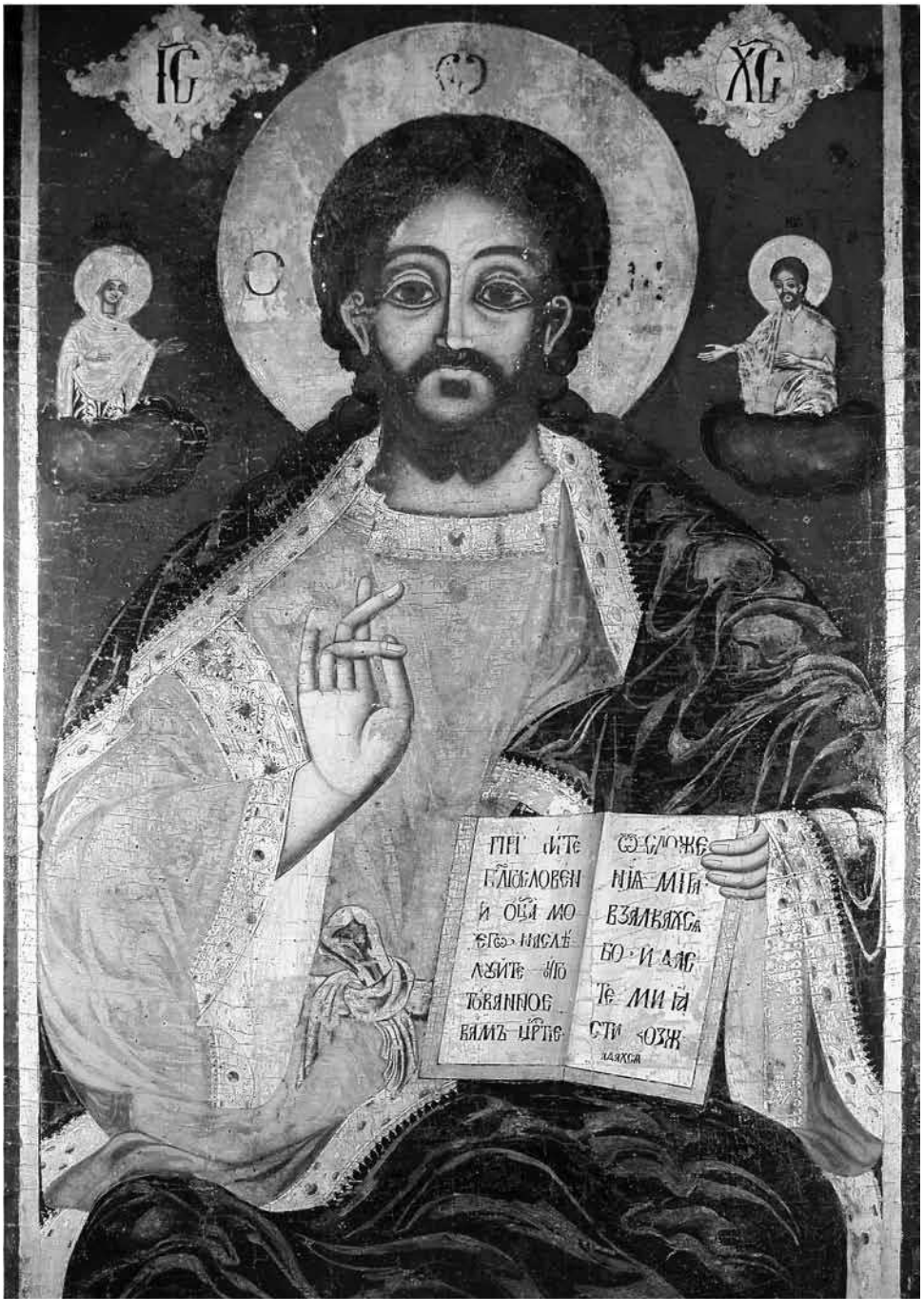

II.421. *Христос Вседържител. XIX в. Тревненска школа. От Търновско.*
Christ Pantocrator. XIX c. Tryavna school. From Turnovo region.

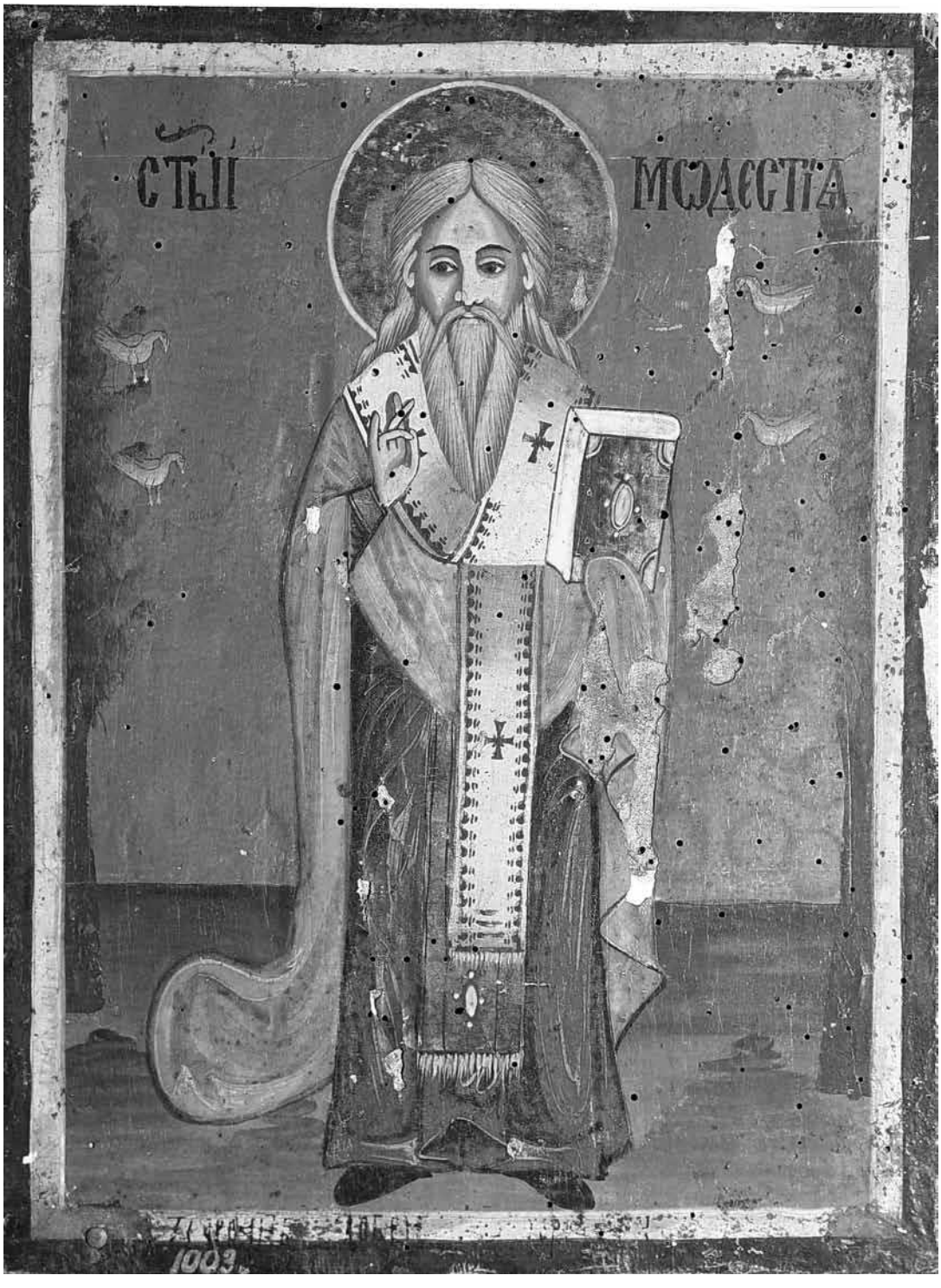

II.422. *Св. Модест. Втора половина на XIX в. Тревненска школа. От църквата „Св. Никола" във Враца.*
St. Modestus, second half of the 19th c., Tryavna art school; "St. Nicholas" church in Vratsa.

II.429. *Св. 40 мъченици. XIX в. Бански художествен център. Неизвестен произход.*
St. 40 martyrs. XIX c. Bansko Art center. Unknown origin.

II.423. *Новозаветна Св. Троица. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
New Testament Holy Trinity, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.433. *Св. Георги. XIX в. Зограф Недко от Жеравна? От Търновско.*
St. George, 19th c., icon-painter Nedko from Zheravna? From Turnovo region.

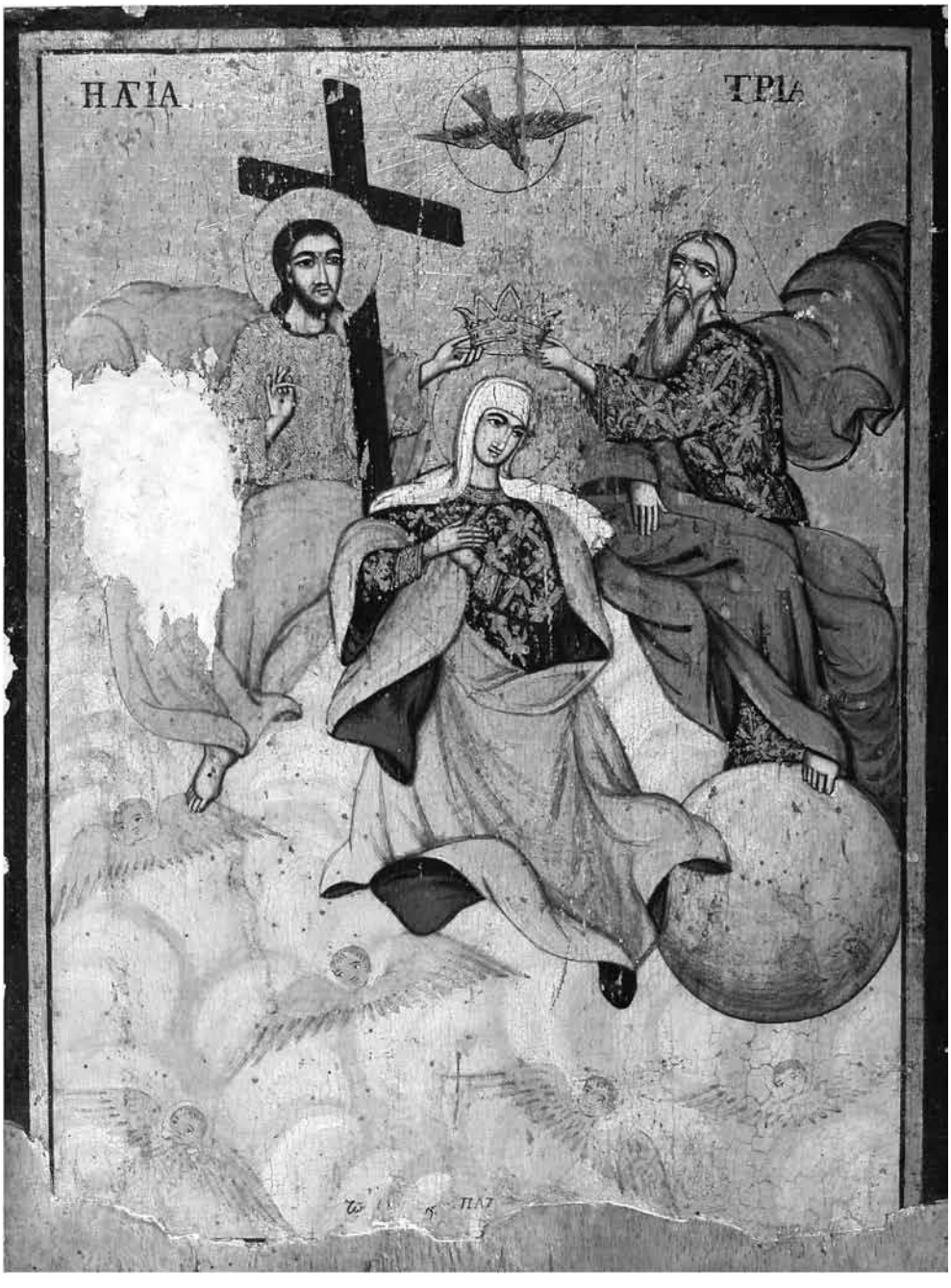

II.436. *Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. Втора половина – край на XIX в. Зограф Георги Полизоиду. Неизвестен произход (южно Черноморие – Странджа?).*
New Testament Holy Trinity with Crowning of the Virgin Mary. Second half – end of XIX c. Icon-painter Georgi Polizoidu. Unknown origin (southern Black Sea – Strandja?).

II.439. *Неопалимая купина. Втора половина на XIX в. Синайска. Подарена от Н. Кондаков.*
The Virgin in a Burning Bush, second half of the 19th c., from Sinai; gift from N. Kondakov.

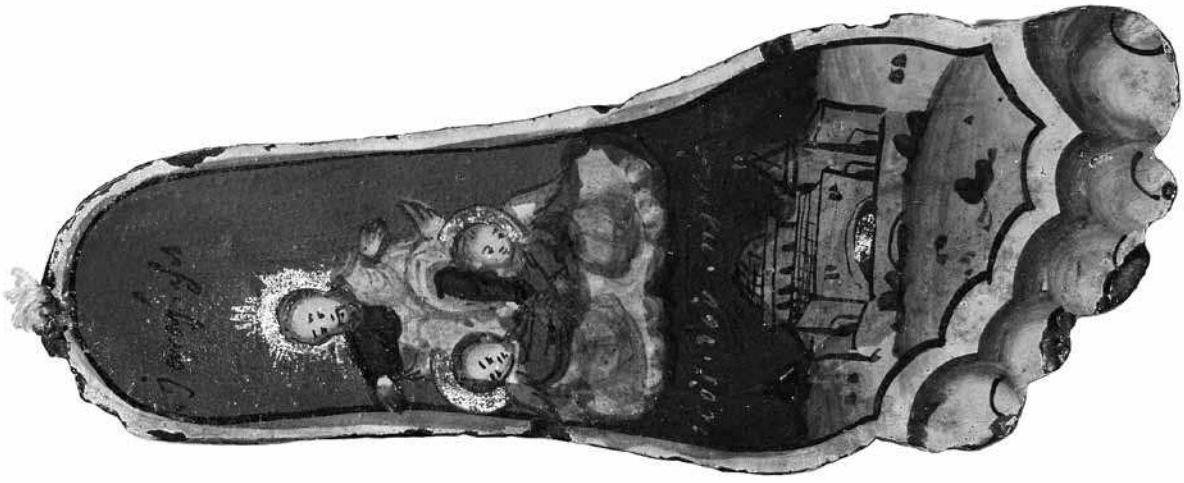

II.440. *Възнесение Христово и храма Възнесение в Ерусалим. Стъпка Христова – поклоннически сувенир от Божи гроб. Втора половина на XIX в. От Самоковско.*
The Ascension and the Temple of "The Ascension" in Jerusalem (Footstep of Christ – pilgrimage souvenir from Holy Sepulchre), second half of the 19th c.; Samokov region.

II.440a. Обратната страна.
The opposite side of the previous.

II.441. *Благовещение с църквата Евангелистрия на о. Тинос. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход.*
The Annunciation with the church "Evangelistria" on island Tinos. Second half of XIX c. Unknown origin.

II.449. *Средна част от триптих. Богородица с Младенеца. XIX в. Неизвестен произход.*
Middle part of a triptych: The Virgin with Child, 19th c.; unknown origin.

II.454. *Триптих. Ляво крило: св. Марина/ св. Георги; централна част: Богородица Царица с Младенеца Цар; дясно крило: св. Неделя/ св. Димитър XIX в. Неизвестен произход.*
Triptych: Left wing – St. Marina/ St. George; Central part – The Virgin Queen with Child King; Right wing – St. Kyriake/ St. Demetrios, 19th c.; unknown origin.

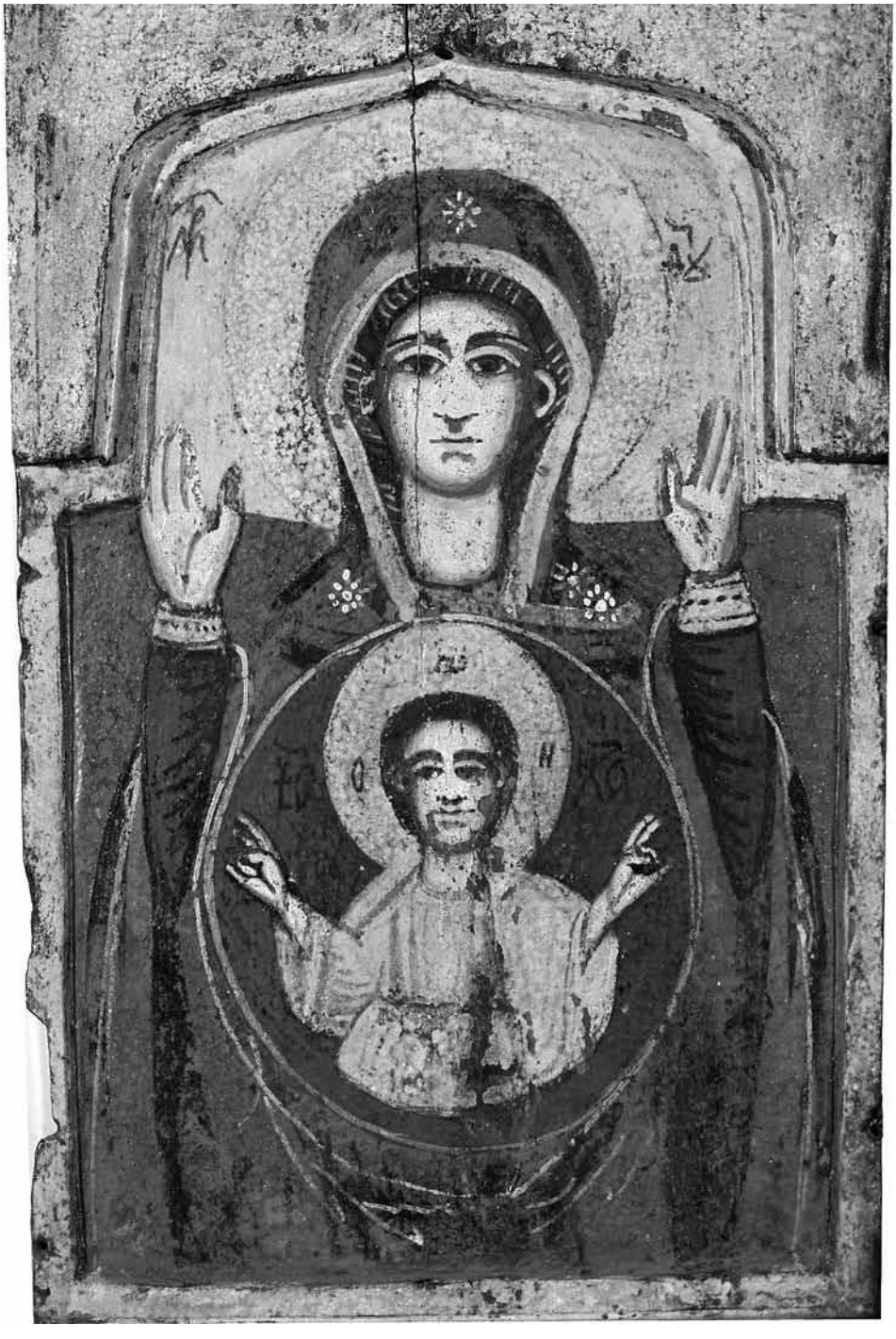

II.457. *Средна част от триптих. Богородица Оранта. XIX в. Неизвестен произход.*
Central part of a triptych: The Virgin Oranta, 19th c.; unknown origin.

II.474. *Средна част от триптих. Богородица Знамение. Начало на XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
Middle part of triptych. The Virgin Platytera. Beginning of XIX c. Tryavna school. Unknown origin.

II.476. *Триптих. Ляво крило: св. Никола; централна част: Богородица с Младенеца; дясно крило: прор. Илия. XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
Triptych: Left wing – St. Nicholas; Central part – the Virgin with Child; Right wing – prophet Elijah, 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.490. *Христос „Ето човека”. XIX в. Неизвестен произход.*
Christ “Ecce Homo”. XIX c. Unknown origin.

II.491. *Богородица от Кикос с резбована рамка. XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin of Kykkos with wood-carved frame, 19th c.; unknown origin.

II.495. *Св. Христофор. Цокълно пано от иконостас. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Christophoros (Plinth panel from an iconostasis), 19th c.; unknown origin.

II.496. *Константин и Елена. XIX в. Неизвестен произход.*
Sts. Constantine and Helena, 19th c.; unknown origin.

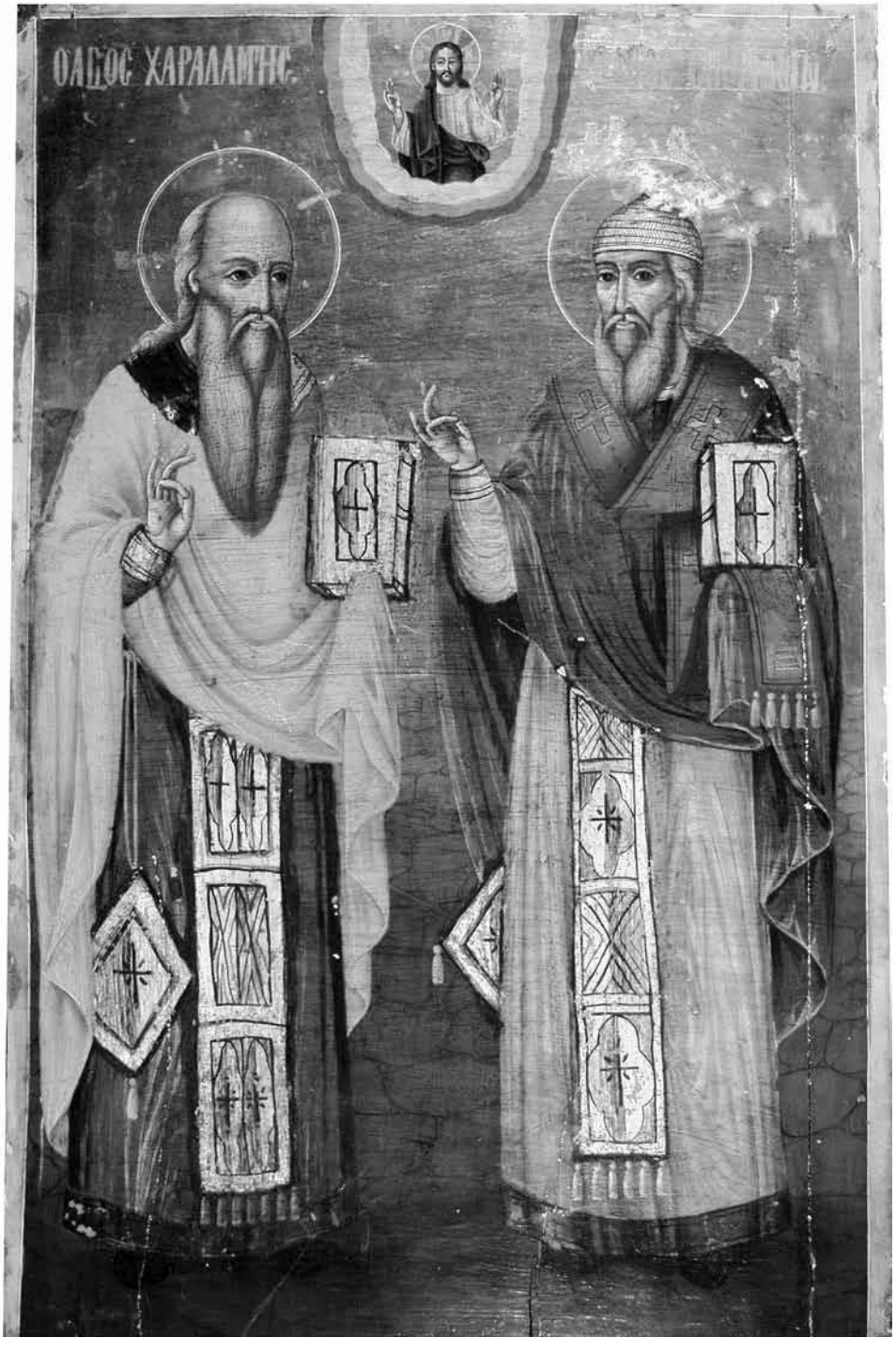

II.497. *Св. Харалампий и св. Спиридон. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Charalampos and St. Spyridon, 19th c.; unknown origin.

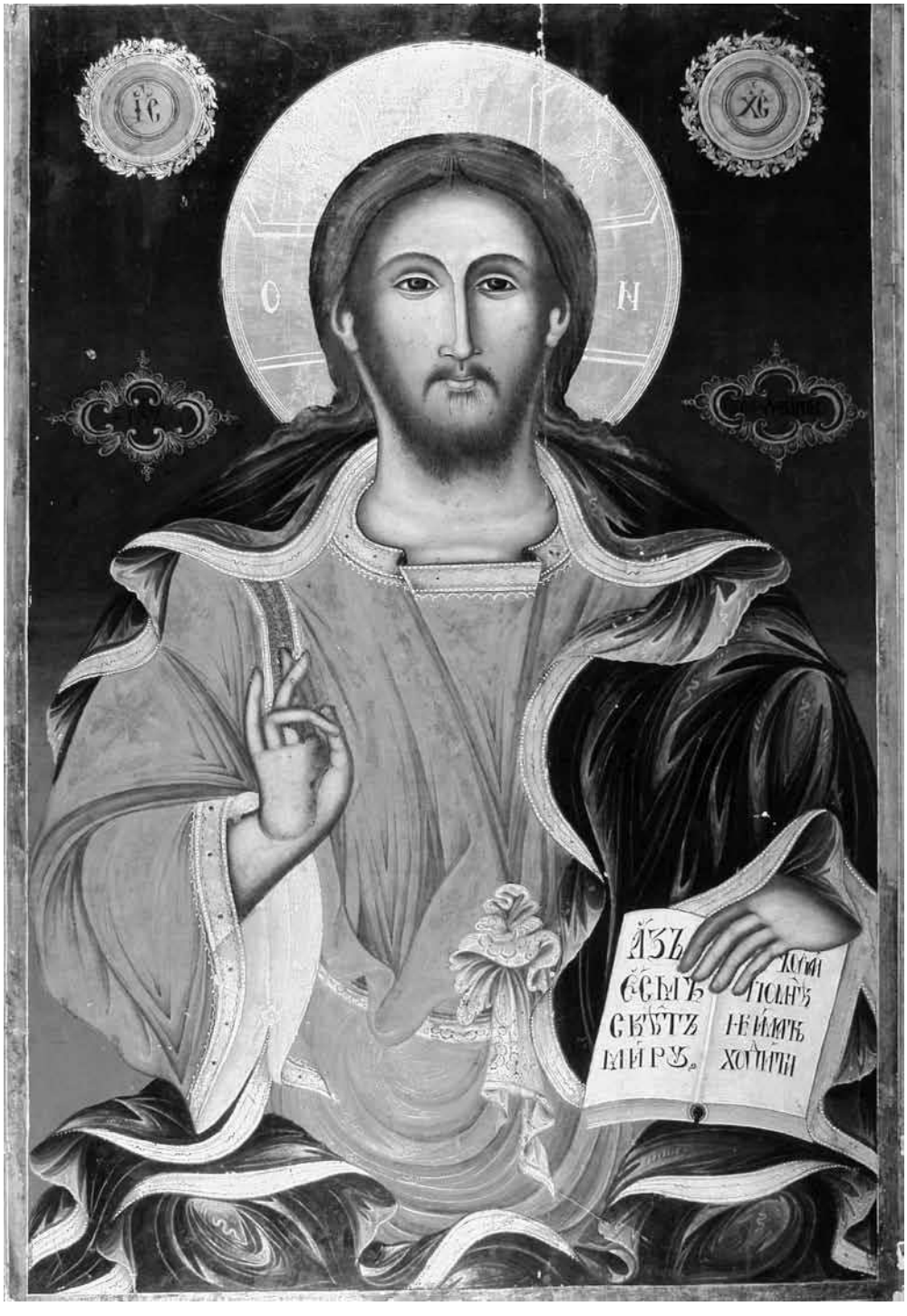

II.498. *Христос Вседържител. XIX в. Неизвестен произход.*
Christ Pantocrator, 19th c.; unknown origin.

II.501. *Св. Мина. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Menas, 19th c.; unknown origin.

II.502. *Новозаветна Св. Троица и седем архангела. XIX в. Неизвестен произход.*
New Testament Holy Trinity and Seven Archangels, 19th c.; unknown origin.

II.503. *Св. Атанасий Александрийски. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Athanasios of Alexandria, 19th c.; unknown origin.

II. 506. *Св. ап. Петър, Йоан Богослов и Павел. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Peter, St. John the Theologian and St. Paul, 19th c.; unknown origin.

II.508. *Патр. Аврамий на трон. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Patriarch Abramios on throne, 19th c.; unknown origin.

II.523. *Св. Дионисий патр. Константинополски на трон. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Dionysios, Constantinople patriarch on throne. XIX c. Unknown origin.

II.525. *Първи вселенски събор. XIX в. От църквата „ Успение Богородично” в Пазарджик.*
First Ecumenical Council, 19th c.; “The Assumption” church in Pazardjik.

II.526. *Св. Елефтерия. XIX в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик.*
St. Eleutheria, 19th c., "The Assumption" church in Pazardjik.

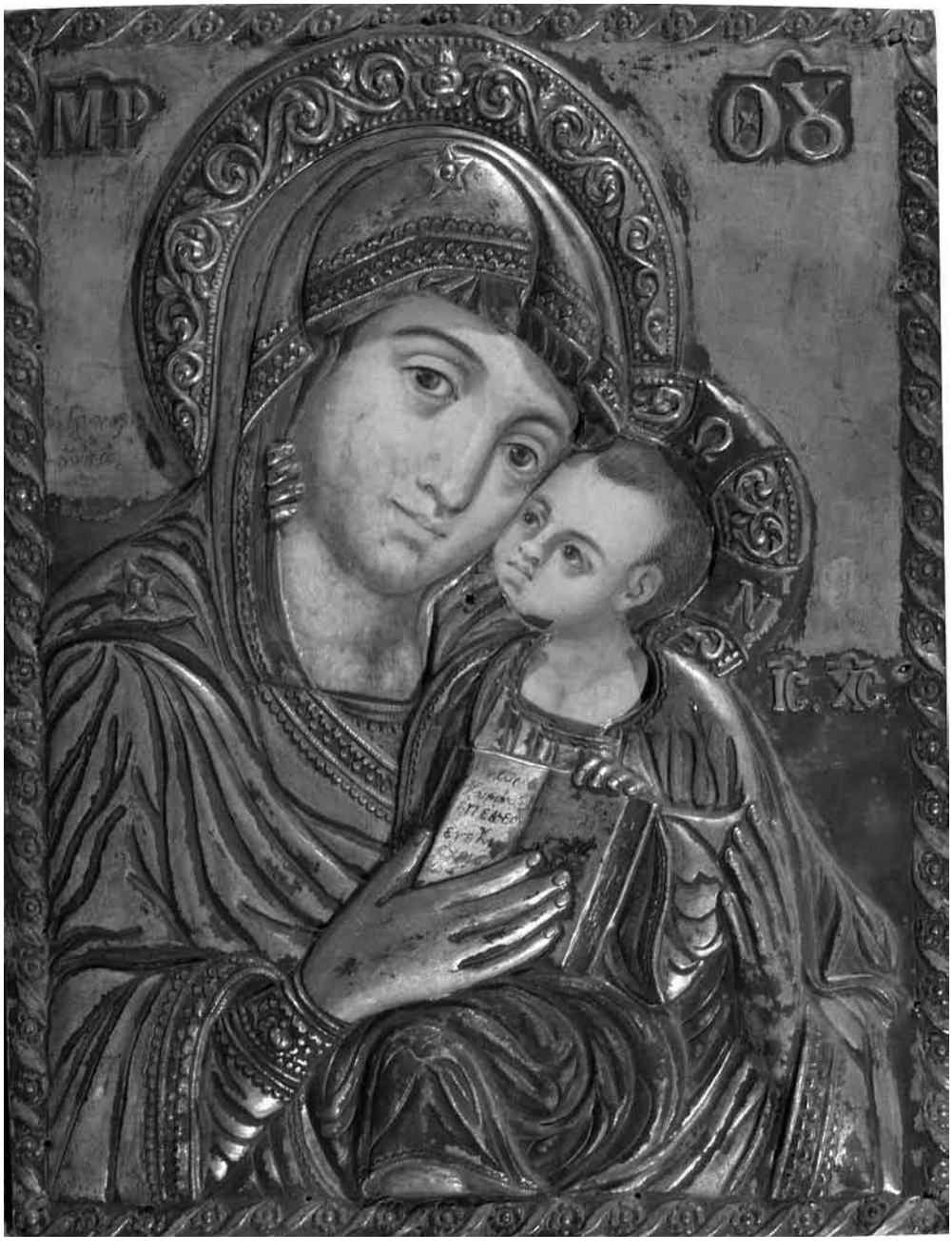

II.529. *Богородица Гликофилуса. Край на XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin Glykophilousa, end of the19th c.; unknown origin.

II.531. *Неизвестен мъченик и неизвестен йеромонах. XIX в. Неизвестен произход.*
Unknown Martyr and unknown Hieromonk, 19th c.; unknown origin.

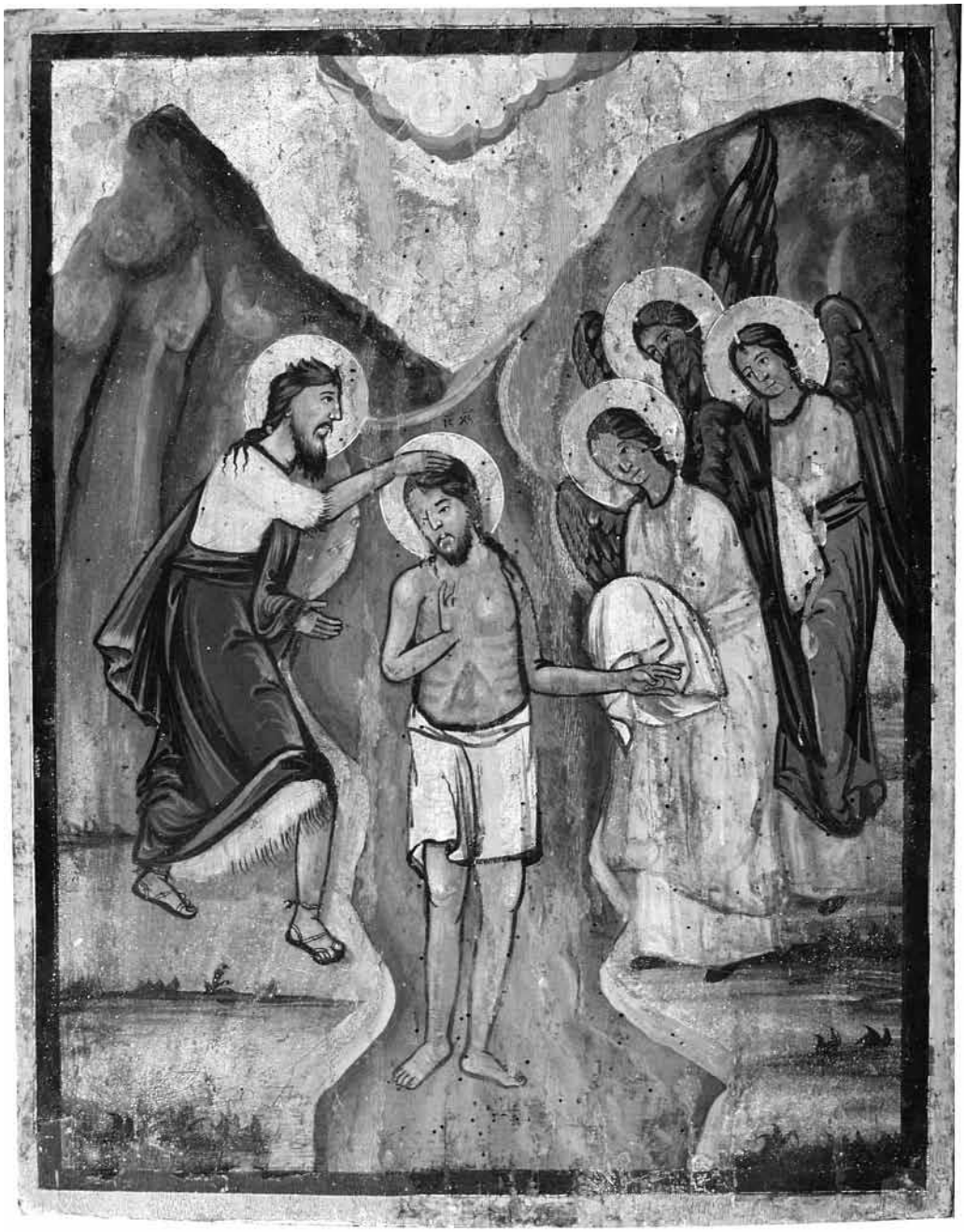

II.532. *Кръщение. XIX в. От църквата „Св. Йоан Кръстител" в Несебър.*
The Baptism of Christ, 19th c.; "St. John the Baptist" church in Nessebar.

II.534. *Седемте мъченици макавеи, майка им Соломония и учителят им Елеазар. XIX в. От църквата „Успение Богородично" в Пазарджик. The Seven Holy Maccabees, their mother Solomonia and their teacher Eleazer, 19th c.; "The Assumption" church in Pazardjik.*

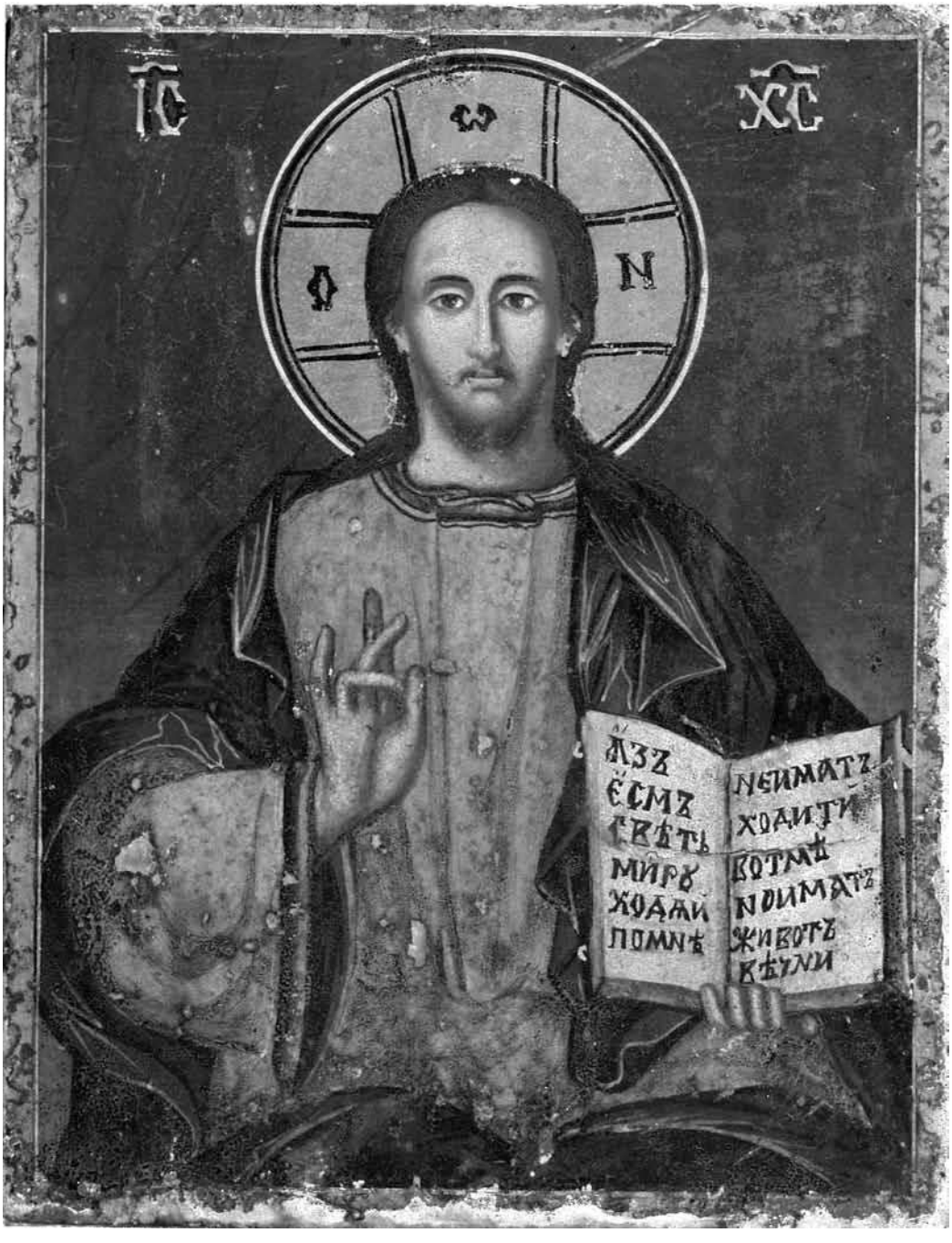

II.537. *Христос Вседържител. XIX в. Неизвестен произход.*
Christ Pantocrator, 19th c.; unknown origin.

II.541. *Богородица с Младенеца на трон, архангели и светци. Втора половина на XIX в. От Клисурския манастир.*
The Virgin with Child on throne, archangels and saints. Second half of XIX c. From the Klisura monastery.

II.548. *Св. Константин и чадата му Михаил и Теодора, св. Петър и св. Феврония. Руска. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Constantine and his sons Michael and Theodora, St. Peter and St. Phebronia, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

II.549. *Богородица Ширшая Небес/Знамение. Руска. XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin Platytera, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

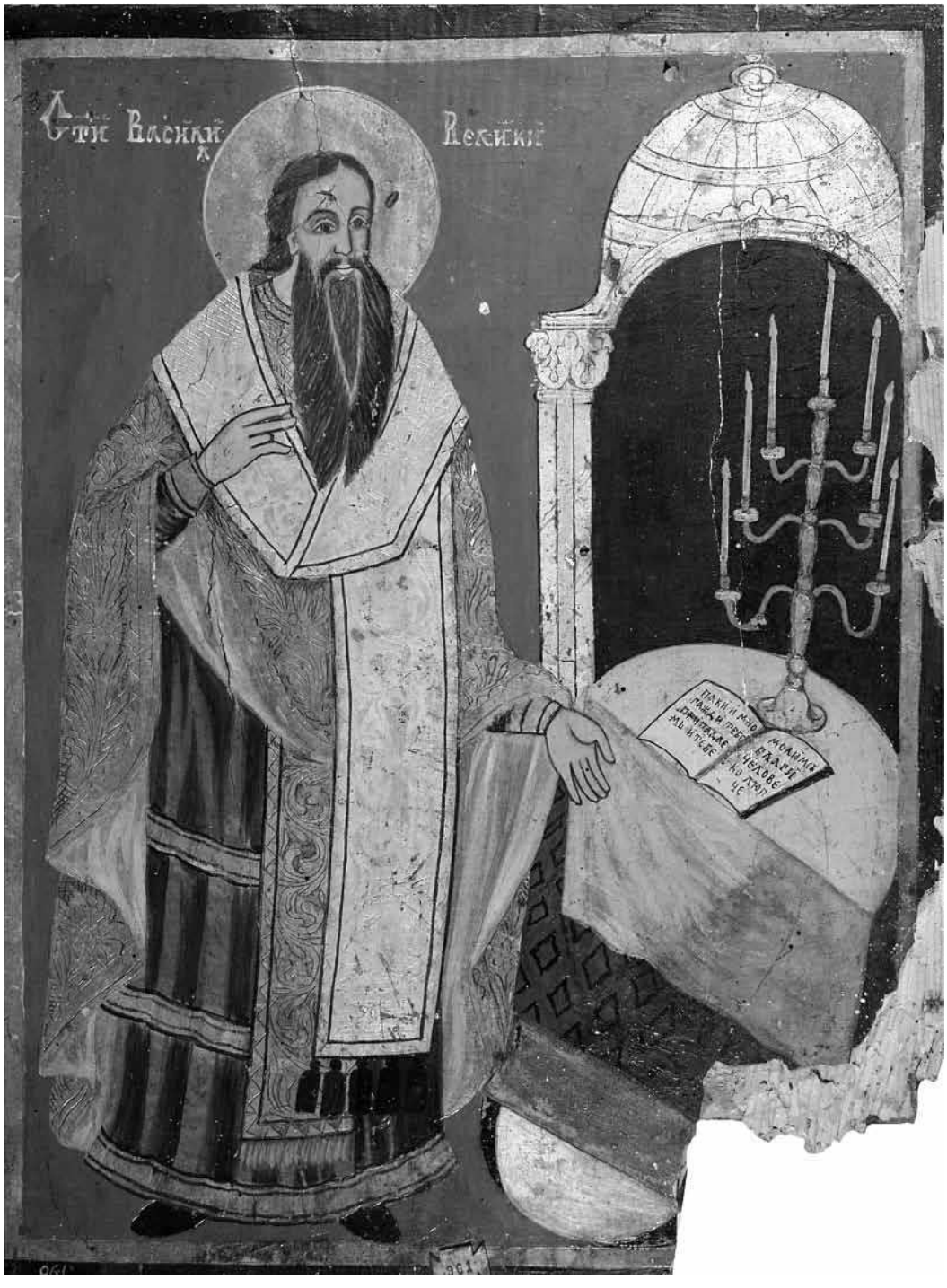

II.551. *Св. Василий Велики. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход.*
St. Basil the Great, second half of the 19th c.; unknown origin.

II.552. *Христос Вседържител. Втора половина на XIX в. От кв. Бояна.*
Christ Pantocrator, second half of the 19th c.; Boyana district.

II.557. *Богородица Казанска. С метален обков. XIX в. Руска. Неизвестен произход.*
The Virgin of Kazan with metal plate, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

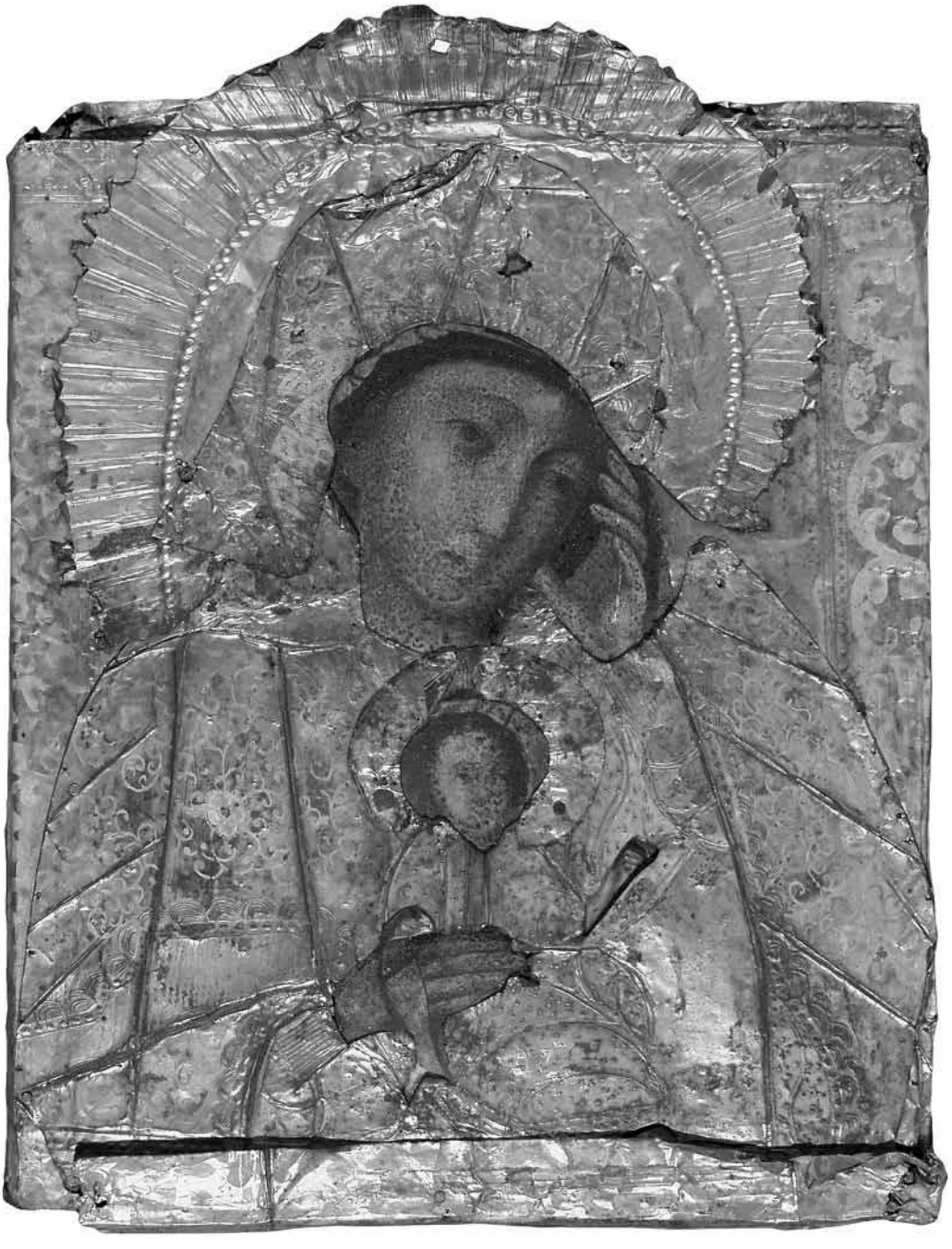

II.561. *Богородица с Младенеца. С метален обков. XIX в. Руска. Неизвестен произход.*
The Virgin with Child with metal plate, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

II.562. *Три светители. XIX в. Руска. От Търновско.*
Three Holy Hierarchs, Russian icon, 19th c.; Turnovo region.

II.568. *Богородица Владимирска. Руска. XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin of Vladimir, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

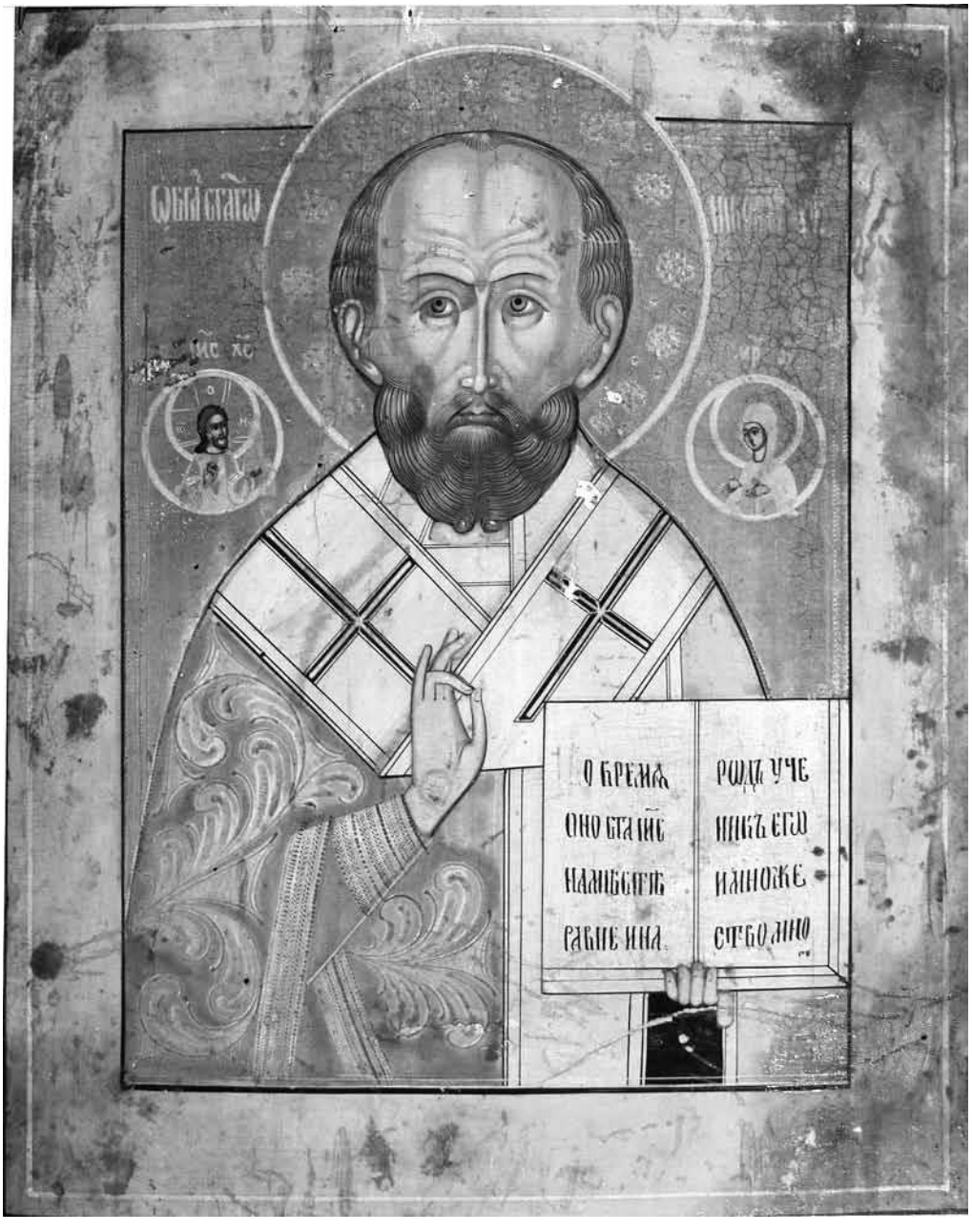

II.582. *Св. Никола. XIX в. Руска. Неизвестен произход.*
St. Nicholas, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

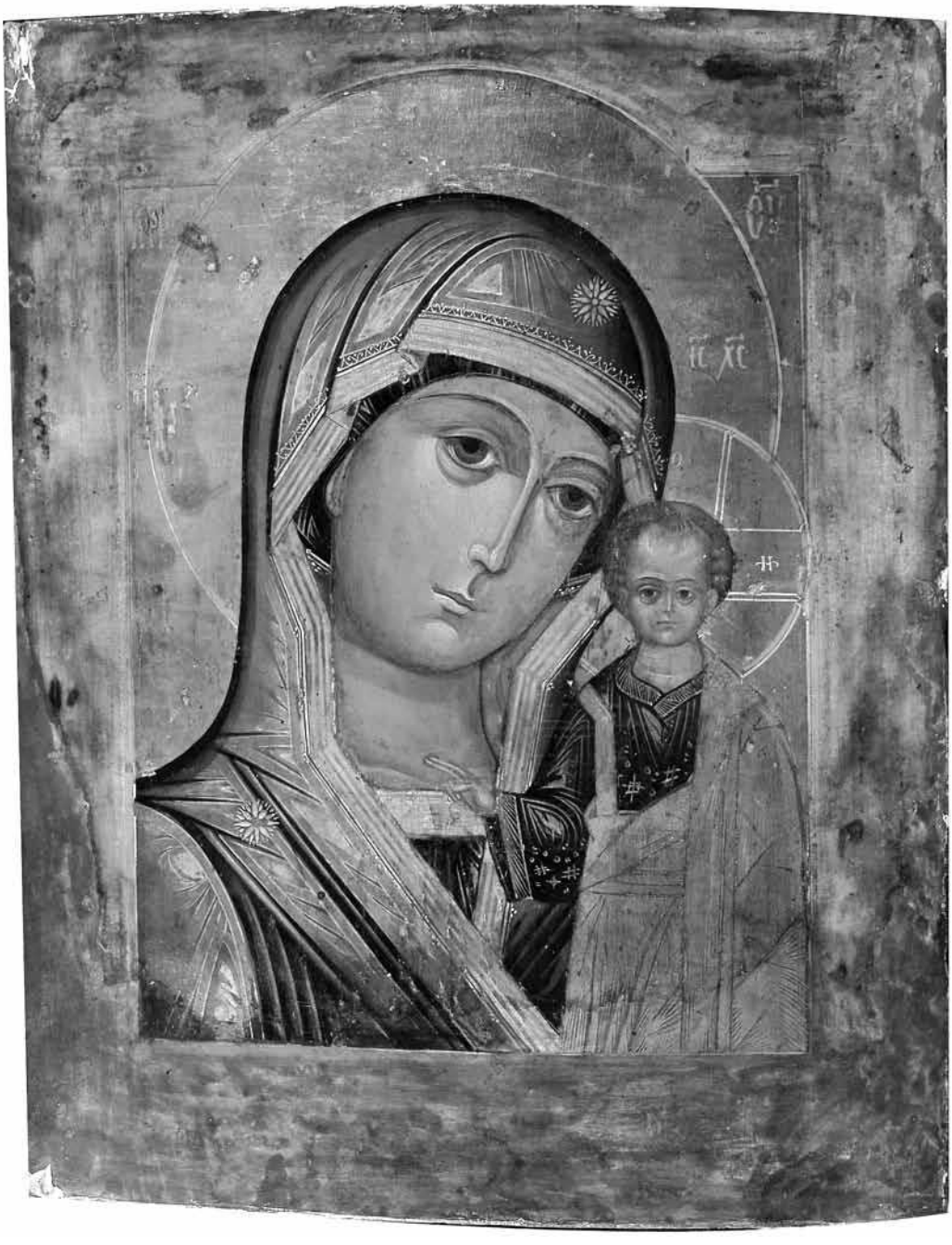

II.590. *Казанска св. Богородица. XIX в. Руска. Неизвестен произход.*
The Virgin of Kazan, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

II.596. *Св. Никола. 1907 г. Румънска. Неизвестен произход.*
St. Nicholas, Romanian icon, 1907; unknown origin.

II.598. *Проповед към българския народ; Кръщение на княз Борис; Св. Кирил и Методий. 1919 г. Зограф Иван Кънчев от Трявна. Неизвестен произход.*
Sermon to the Bulgarian people, Baptism of King Boris, Sts. Cyril and Methodius, 1919, icon-painter Ivan Kanchev from Tryavna; unknown origin.

II.599. *Покров Богородичен. Начало на XX в. Самоковска школа. Зограф Михаил Белстойнев? От Самоковско.*
The Holy Veil of the Virgin Mary, beginning of the 20th c., Samokov art school, icon-painter Michail Belstoinev? From Samokov region.

III. ЦЪРКОВНА ГРАФИКА

1. Отпечатък от медогравюра. Архидякон Стефан с манастира Констамонит на Света гора. 1765 г., Виена. Неизвестен произход. Инв. № 3220, п. 67, оп. 23. Размери 18x28 см. Лит.: Παπαστράτου, N., τ. II, εικ. 520 (посочени са само 4 известни отпечатъка в гръцки сбирки).

2. Отпечатък от медогравюра. Св. Йоан Рилски със сцени от житието му и Рилски манастир. 1792 г., Москва. Неизвестен произход. П. 380, оп. 102. Размери 63x48 см. Лит.: Томов, Е. 1962, прил. 3; Томов, Е. 1978, ил. 6 (отпечатък в НБКМ). Заб. Отпечатъкът е в аварийно състояние, долната част не е запазена.

3. Отпечатък от медогравюра. Богородица с Младенеца. Ок. 1819-1820 г. Гравьор монах Леонтий Рус. Неизвестен произход. П. 68, оп. 101. Размери 30x37,5 см. Лит.: Томов, Е. 1962, прил. 5; Томов, Е. 1978, ил. 16.

4. Отпечатък от медогравюра. Св. Йоан Рилски и св. Йоан Богослов, патрони на манастира Касинец край Враца. 1822 г. П. 70, оп. 101. Размери 25x37,5 см. Лит.: Томов, Е. 1962, обр. 5; Томов, Е. 1978, ил. 11.

5. Отпечатък от медогравюра. Св. Йоан Рилски с църквите на Рилския манастир. 1839 г. Неизвестен произход. П. 381, оп. 102. Размери 31x35 см. Лит.: Томов, Е. 1962, обр. 10. Заб. Срязана в долната част.

6. Отпечатък от медогравюра. Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. 1848 г. Гравьор Тома Сидер, дарител йеродякон Серафим от Рилския манастир. Неизвестен произход. П. 71, оп. 101. Размери 30x43,5 см. Непубликуван.

7. Отпечатък от медогравюра. Св. Йоан Рилски с житийни сцени. Ок. 1840 г. Неизвестен произход. П. 69, оп. 101. Размери 64x45 см. Лит.: Томов, Е. 1962, прил. 14; Томов, Е. 1978, ил. 32.

8. Медно клише за щампи. Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. 1779 г. Светогорско. Гравьор монах Партений от Еласон. Неизвестен произход. Дарителски надпис: Η ΠΑΡΟΥΣΑ ΕΙΚΩΝ ΕΧΑΛΚΟΧΑΡΑΚΘΗ ΔΙ ΕΞΟΔΩΝ ΕΝ. ΤΟΥ ΠΑΝΟΣΙΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΒΑΡΛΑΑΜ ΤΟΥ ΕΚ ΤΗΣ ΣΚΗΤΕΩΣ. ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ. ΠΟ/ΝΩΔΕΤΟΥ ΤΙΠΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ. ΜΟΝΑΧΟΥ ΕΞ ΕΛΛΑΣΩΝΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ. ΕΝ ΕΤΕΙ ΣΩ/ ΑΨΟΘ φ... П. 954, оп. 811. Размери 17x23,5 см. Непубликувано.

9. Медно клише за щампи. Св. Йоан Рилски и св. Йоан Богослов – патрони на манастира Касинец край Враца. 1822 г. Неизвестен произход. Инв. № 1228, п. 894, оп. 1004. Размери 22x16 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 11.

10. Медно клише за щампи. Богородица с Младенеца и манастир (или църковен

комплекс). XIX в. От Драмско. Инв. № 3273, п. 588, оп. 811. Размери 14x9,5 см. Непубликувано. Заб. Купено от Ат. Петров от София.

11. Медно клише за щампи. Св. Константин и Елена. XIX в. Самоковска школа? Неизвестен произход. Инв. № 3282, п. 1070, оп. 811. Размери 46x35,5 см. Непубликувано. Заб. Купено от Х. Зарзанов.

12. Медно клише за щампи. Богородица Елеуса. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 2791, п. 146, оп. 811. Размери 24x18 см. Непубликувано. Заб. Купено от Мих. Михайлов от Чепино Баня.

13. Медно клише за щампи. Архангелски събор. XIX в. Самоковска школа? Неизвестен произход. Инв. № 3283, п. 955, оп. 811. Размери 46x36,4 см. Непубликувано. Заб. Купено от Х. Зарзанов.

14. Медно клише за щампи. Св. Кирик и Юлита и Горноводенският манастир. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 2792, п. 145, оп. 811. Размери 18,5x28 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 110.

15. Дървен калъп за щампи. Св. Георги. Гравьор Сотир Карастоянов от Самоков. Втора половина на XIX в. От Самоков? П. 427, оп. 23. Размери 36,5x27,4x2 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 68. Заб. На гърба на дъската има врязани два концентрични кръга.

16. Дървен калъп за щампи. Успение Богородично. Гравьор Сотир Карастоянов от Самоков. Втора половина на XIX в. От Самоков? П. 463, оп. 23. Размери 38,5x27,8x2 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 67.

17. Дървен калъп за щампи. Богородица Сладкоцелователна. Втора половина на XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков? П. 418, оп. 23. Размери 36,5x26,8x2 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 48, 52.

18. Дървен калъп за щампи. Св. Димитър. Втора половина на XIX в. Гравьор Сотир Карастоянов от Самоков. От Самоков? П. 426, оп. 23. Размери 36,8x27,3x2 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 86 (атрибуирана неточно на Георги Клинков). Заб. На гърба на плочата гравирани слънце и в концентричен кръг около него препускащи коне (непубликувано).

19. Дървен калъп за щампи. Св. Неделя с Араповския манастир / Събор на апостолите. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков? П. 562, оп. 23. Размери 38x28x1,8 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 106, 108.

20. Дървен калъп за щампи. Св. Кирил и Методий. Втора половина на XIX в. Гравьор Владимир Карастоянов от Самоков. От Самоков? П. 154, оп. 23. Размери 38x28x2 см. Лит.: Образите, раздел Щампи, кат. 5.

21. Дървен калъп за щампи, гравиран двустранно. Възкресение Христово / Св. Константин и Елена. Втора половина на XIX в. Гравьор Никола Клинков от

Самоков. От Самоков? Инв. № 964, п. 13, оп. 23. Размери 42,5х28,8х3 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 87 (Възкресение Христово).

22. Дървен калъп за щампи. Св. Константин и Елена. Втора половина на XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков? П. 464, оп. 23. Размери 37,8х28,8х2 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 47.

23. Дървен калъп за щампи, гравиран от двете страни. Св. Йоан Предтеча и св. Никола / Богородица Умиление. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Гравьор Георги Клинков? От Самоков? П. 150, оп. 23. Размери 41х29х3,5 см. Лит.: Томов, Е. ил. 93, 89.

24. Дървен калъп за щампи. Св. ап. Петър и Павел. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков? П. 462, оп. 23. Размери 37х30х2 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 107.

25. Дървен калъп за щампи. Св. безсребърници Козма и Дамян. Втора половина на XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков? П.487, оп. 23. Размери 28х20х2 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 54.

26. Дървен калъп за щампи. Възнесение Христово (посвещение на Алинския манастир). XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков? П. 444, оп. 23. Размери 26х36х2,5 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 50.

27. Дървен калъп за щампи. Св. Георги. XIX в. От Самоков? Инв. № 957, п. 202, оп. 23. Размери 51х37х3 см. Непубликуван. Заб. Купен от Зарзанов.

28. Дървен калъп за щампи. Събор на апостолите. XIX в. Самоковска школа. От Самоков? Инв. № 956, п. 223, оп. 23. Размери 40,5х54,5х3 см. Лит.: Томов, Е. 1978, ил. 94.

29. Дървен калъп за отпечатване на растителни орнаменти. От Пловдив. Инв. № 1212. Размери 10,5х6,5х4,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ст. Георгиев от Враца.

III.1. *Отпечатък от медогравюра. Архидякон Стефан с манастира Констамонит на Света гора. 1765 г., Виена. Неизвестен произход.*
Imprint of copperplate: St. Stephan the Deacon with the monastery Konstamonitou of Mount Athos, printed in Vienna, 1765; unknown origin.

III.6. *Отпечатък от медогравюра. Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. 1848 г. Гравьор Тома Сидер. Неизвестен произход.*
Imprint of copperplate: New Testament Holy Trinity with Crowning of the Virgin, 1848, Engraver Toma Sider; unknown origin.

III.8. *Медно клише за щампи. Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. 1779 г. Светогорско. Гравьор монах Партений от Еласон. Неизвестен произход.*
Copper cliché for prints: New Testament Holy Trinity with the Crowning of the Virgin, 1779, Mount Athos, Engraver monk Parthenios from Elasona; unknown origin.

III.8. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.9. *Медно клише за щампи. Св. Йоан Рилски и св. Йоан Богослов – патрони на манастира Касинец край Враца. 1822 г. Неизвестен произход.*
Copper cliché for prints: St. John of Rila and St. John the Theologian – patrons of the monastery Kasinetz near Vratsa, 1822; unknown origin.

III.14. *Медно клише за щампи. Св. Кирик и Юлита и Горноводенския манастир. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход.*
Copper cliché for prints: Sts. Cyricus and Julita and Gornovoden monastery, second half of the 19th c.; unknown origin.

III.10. *Медно клише за щампи. Богородица с Младенеца и манастир (или църковен комплекс). XIX в. От Драмско.*
Copper cliché for prints: The Virgin with Child and a monastery (or church complex), 19th c.; Drama region.

III.10. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.11. *Медно клише за щампи. Св. Константин и Елена. XIX в. Самоковска школа? Неизвестен произход.*
Copper cliché for prints: Sts. Constantine and Helena, 19th c., Samokov art school? Unknown origin.

III.11. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.12. *Медно клише за щампи. Богородица Елеуса. XIX в. Неизвестен произход.*
Copper cliché for prints: The Virgin Eleousa, 19th c.; unknown origin.

III.12. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.13. Медно клише за щампи. Архангелски събор. XIX в. Самоковска школа? Неизвестен произход.
Copper cliché for prints: Council of Archangels, 19th c., Samokov art school? Unknown origin.

III.13. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III. 15. *Дървен калъп за щампи. Св. Георги. Гравьор Сотир Карастоянов от Самоков. Втора половина на XIX в. От Самоков?*
Wooden mould for prints: St. George, second half of the 19th c., engraver Sotir Karastoyanov from Samokov; from Samokov?

III.15. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.16. *Дървен калъп за щампи. Успение Богородично. Гравьор Сотир Карастоянов от Самоков. Втора половина на XIX в. От Самоков?*
Wooden mould for prints. Assumption. Engraver Sotir Karastoyanov from Samokov. Second half of XIX c. From Samokov?

III.17. Дървен калъп за щампи. Богородица Сладкоцелователна. Втора половина на XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков? Wooden mould for prints: The Virgin Sweetly Embracing, second half of the 19th c., engraver Anastas Karastoyanov from Samokov; from Samokov?

III.18. *Дървен калъп за щампи. Св. Димитър. Втора половина на XIX в. Гравьор Сотир Карастоянов от Самоков. От Самоков?*
Wooden mould for prints: St. Demetrios, second half of the 19th c., engraver Sotir Karastoyanov from Samokov; from Samokov?

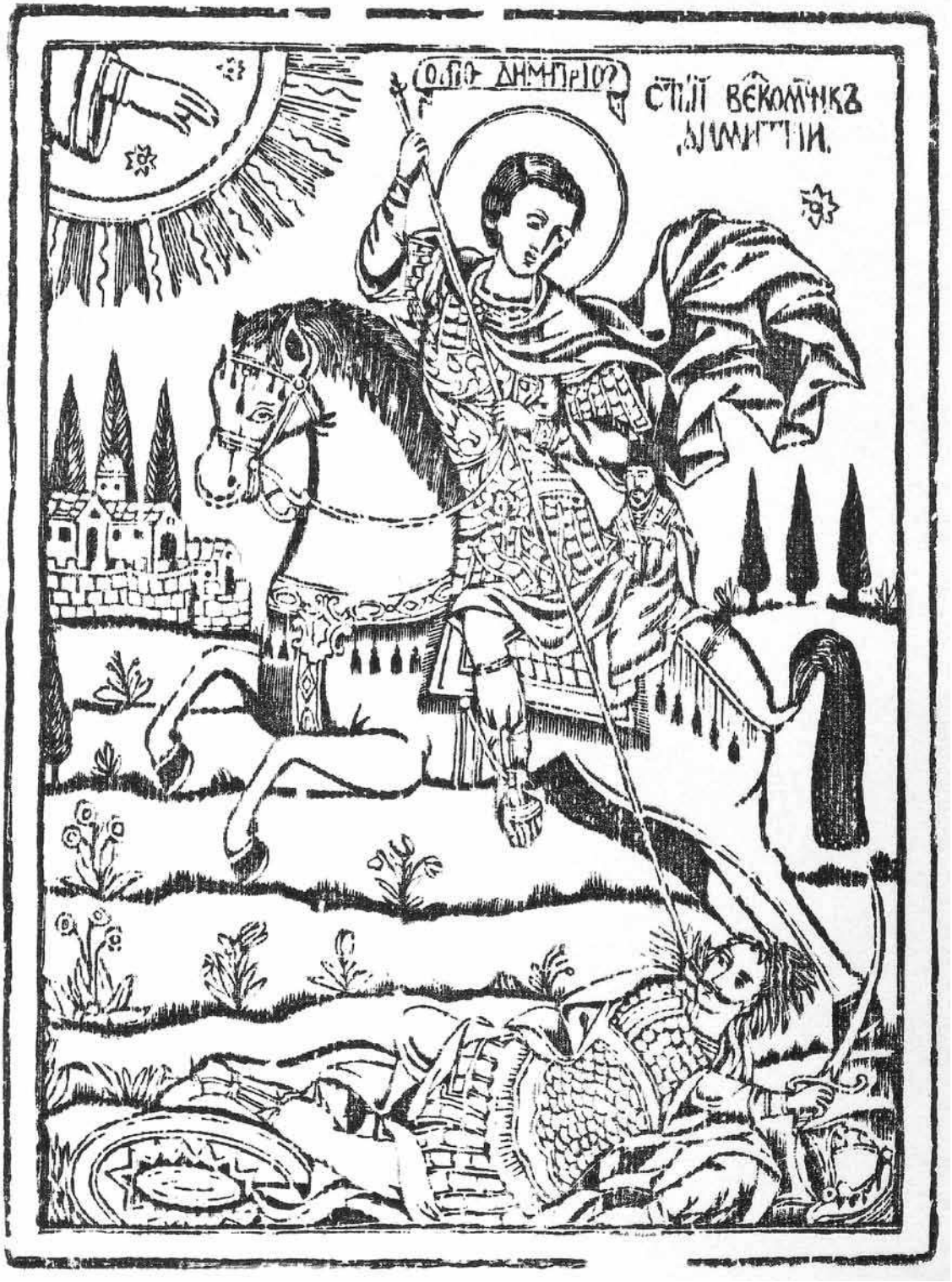

III.18. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

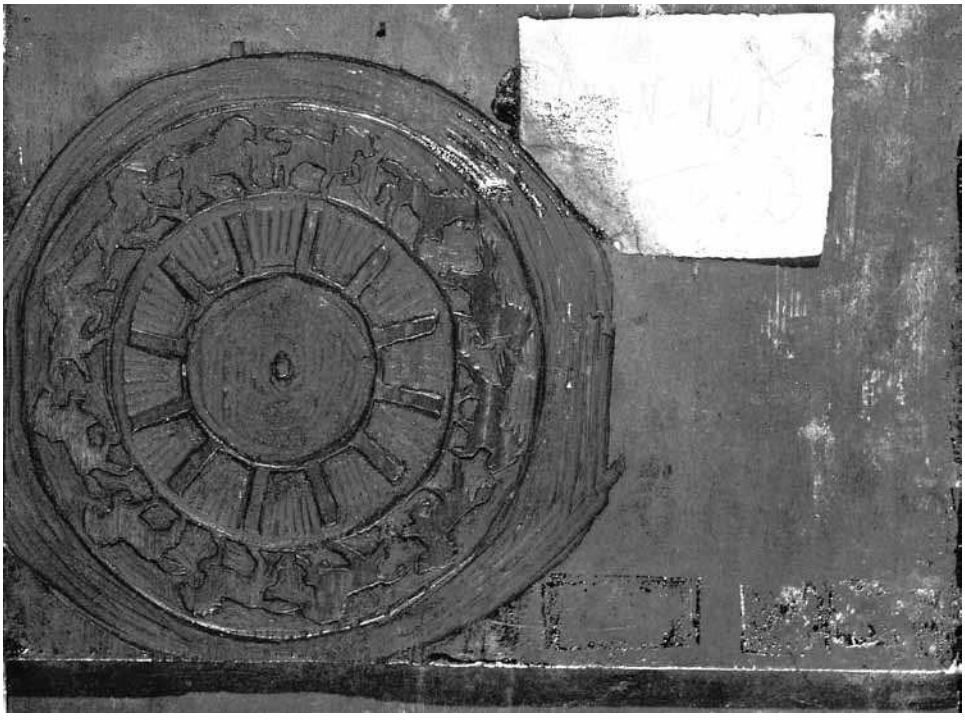

III.18а. *Гръб на калъпа.*
Opposite side of the previous mould.

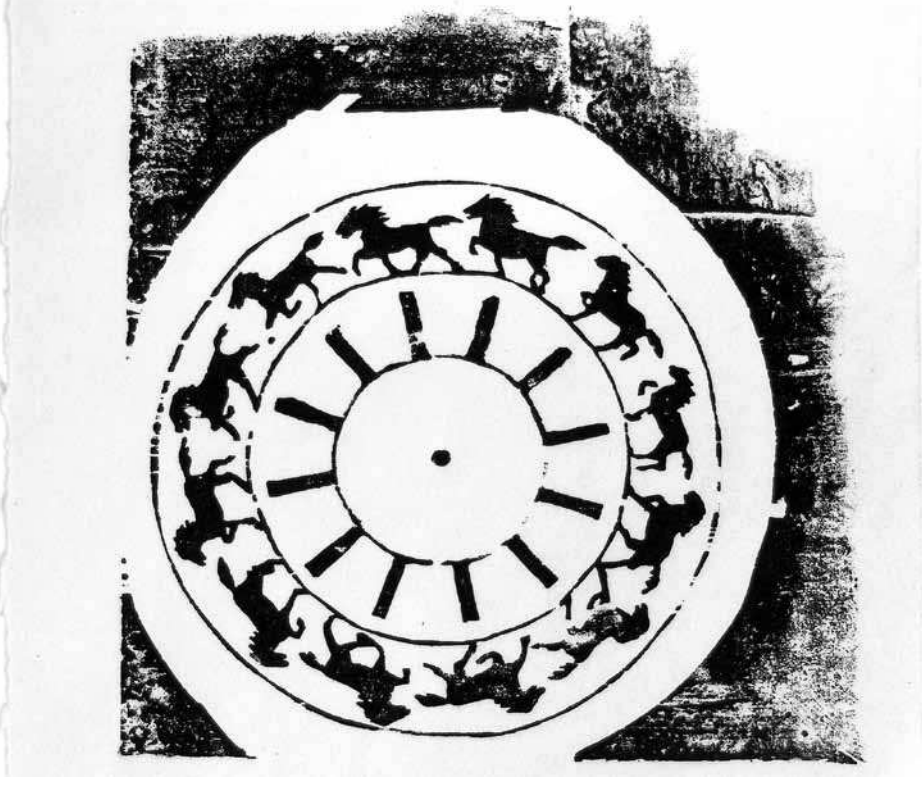

III.18а. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.19. *Дървен калъп за щампи. Св. Неделя с Араповския манастир. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков?*
Wooden mould for prints: St. Kyriake with the Arapovski Monastery, second half of the 19th c., Samokov art school; from Samokov?

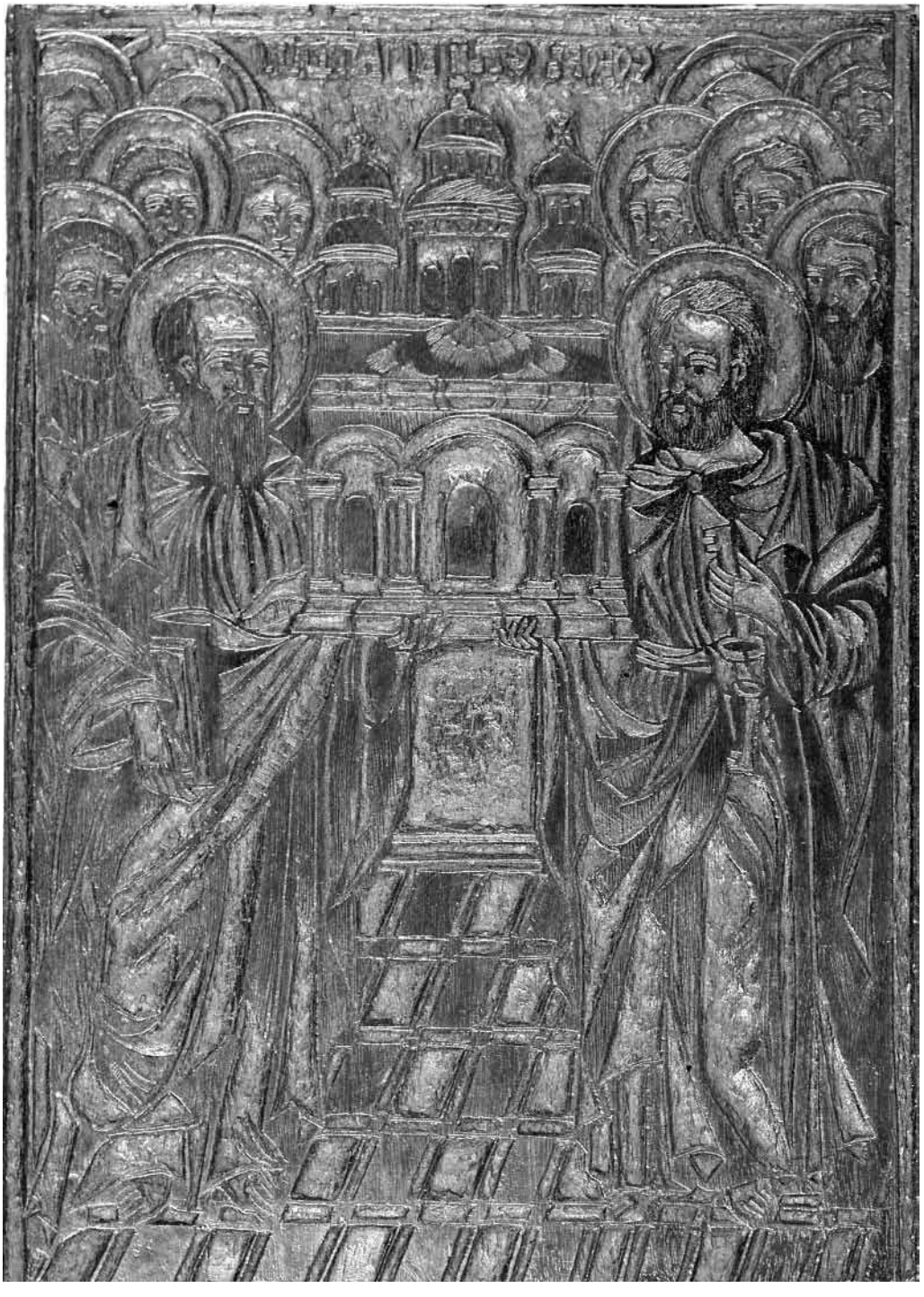

III.19а. *Събор на апостолите. Другата страна на калъпа.*
Council of the Apostles. Opposite side of the previous mould.

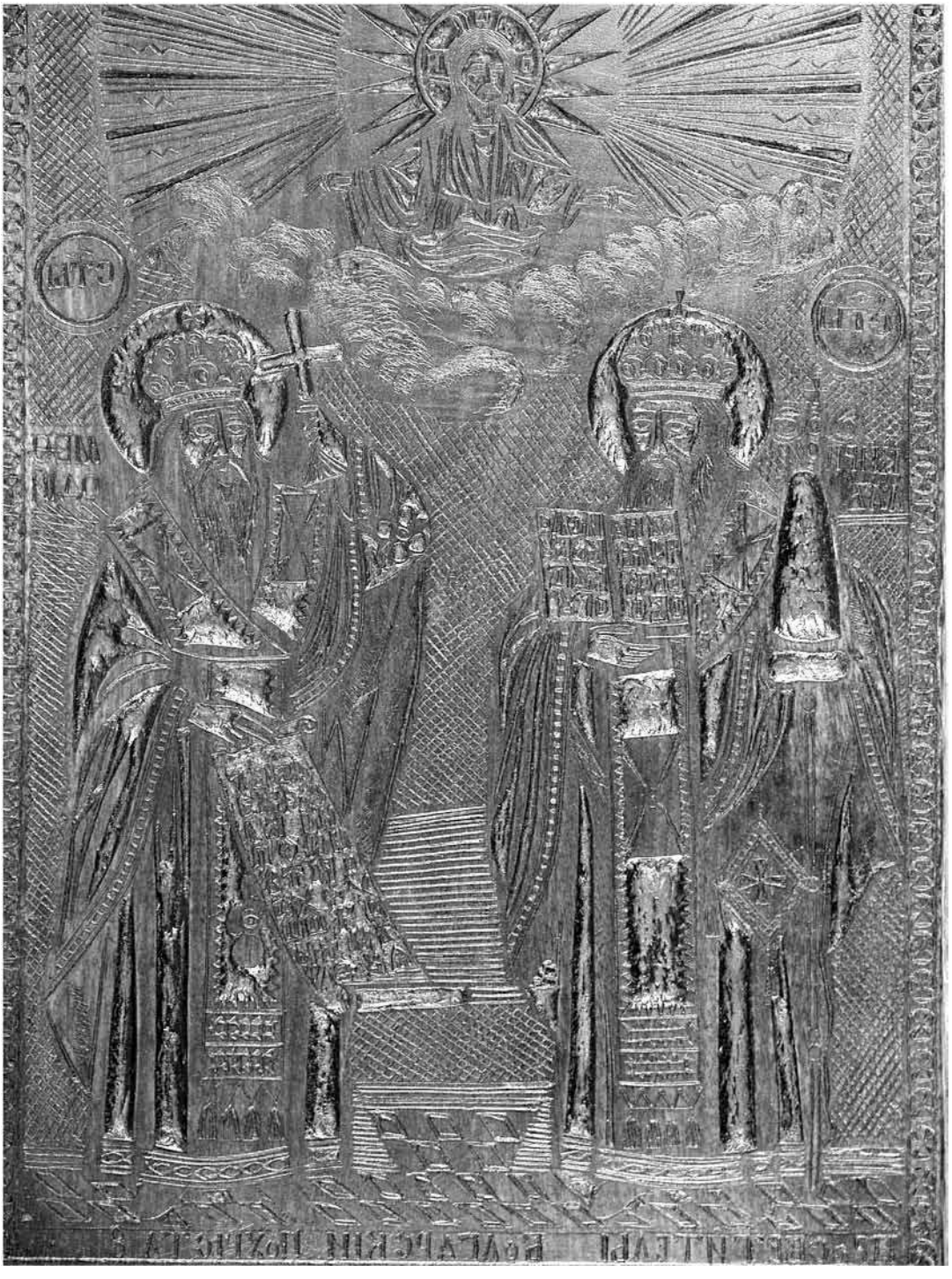

III.20. *Дървен калъп за щампи. Св. Кирил и Методий. Втора половина на XIX в. Гравьор Владимир Карастоянов от Самоков. От Самоков?*
Wooden mould for prints: Sts. Cyril and Methodius, second half of the 19th c., engraver Vladimir Karastoyanov from Samokov; from Samokov?

III.21. *Дървен калъп за щампи, гравиран двустранно. Възкресение Христово. Втора половина на XIX в. Гравьор Никола Клинков от Самоков. От Самоков?*
Wooden mould for prints, engraved double-sided: The Resurrection, second half of the 19th c., engraver Nicholas Klinkov from Samokov; from Samokov?

III.21. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.21б. *Св. Константин и Елена. Другата страна на калъпа.*
Sts. Constantine and Helena. The reverse side of the previous mould.

III.21в. *Съвременен отпечатък.*
Contemporary print.

III.22. *Дървен камъп за щампи. Св. Константин и Елена. Втора половина на XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков?*
Wooden mould for prints: Sts. Constantine and Helena, second half of the 19th c., engraver Anastas Karastoyanov from Samokov; from Samokov?

III.23. *Дървен калъп за щампи, гравиран от двете страни. Св. Йоан Предтеча и св. Никола. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. Гравьор Георги Клинков? От Самоков? Wooden mould for prints, engraved from both sides: St. John the Precursor and St. Nicholas, second half of the 19th c., Samokov art school, engraver Georgi Klinkov? From Samokov?*

III.23а. *Богородица Умиление. Другата страна на калъпа.*
23a. The Virgin Eleousa. The other side of the previous mould.

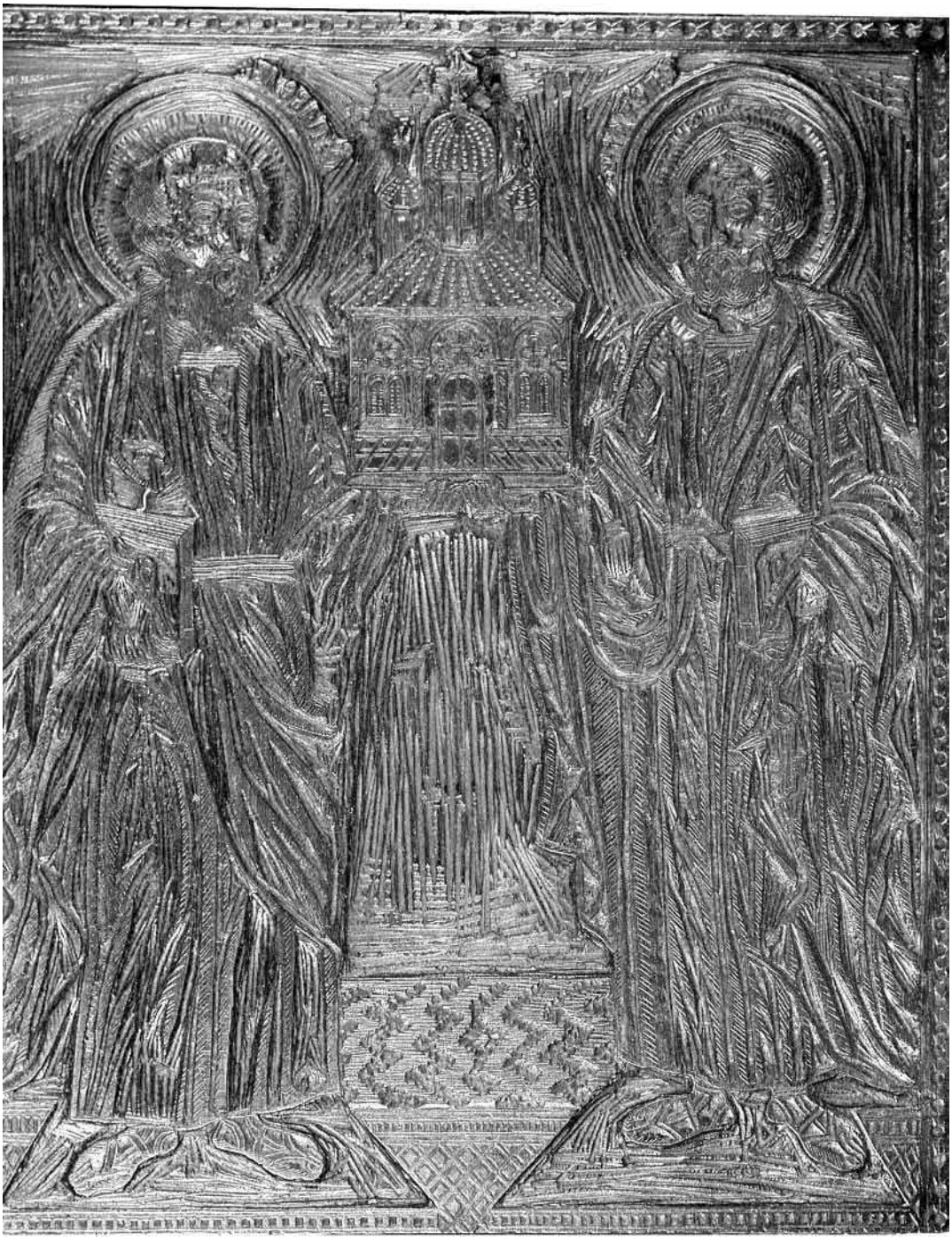

III.24. *Дървен калъп за щампи. Св. ап. Петър и Павел. Втора половина на XIX в. Самоковска школа. От Самоков?*
Wooden mould for prints: Sts. Apostles Peter and Paul, second half of the 19th c., Samokov art school; from Samokov?

III.25. *Дървен калъп за щампи. Св. безсребърници Козма и Дамян. Втора половина на XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков?*
Wooden mould for prints: Sts. Cosmas and Damian, second half of the 19th c., engraver Anastas Karastoyanov from Samokov; from Samokov?

III.26. *Възнесение Христово (посвещение на Алинския манастир). Дървен калъп за щампи. XIX в. Гравьор Анастас Карастоянов от Самоков. От Самоков?*
Wooden mould for prints: The Ascension (dedication to the Alinski monastery), 19th c., engraver Anastas Karastoyanov from Samokov; from Samokov?

III.27. *Дървен калъп за щампи. Св. Георги. XIX в. От Самоков?*
Wooden mould for prints: St. George, 19th c.; from Samokov?

IV. ИКОНОСТАС, ЦЪРКОВЕН МЕБЕЛИАР

1. Апостолски фриз от иконостас. XVI-XVII в. От църквата „Св. Параскева” в Несебър. Инв. № 1483, п. 355, оп. 23. Размери 261,5х30-36х2,5 см. Лит.: Водач, 14, обр. 107; Прашков, Л. 1985, № 27.

2. Два фрагмента от рамка на иконата Христос Вседържител с рисувани растителни орнаменти. Край на XVI в. От Новата митрополия в Несебър. П. 34, оп. 33; п. 375, оп. 23. Размери 41,5х8,5-0,5х0,8 см; 90х9,5-0,5х0,8 см. Непубликувани.

3. Фрагмент от иконостасен фриз с рисувани растителни орнаменти. XVI-XVII в. Неизвестен произход. П. 34, оп. 33. Размери 41,5х8,5-0,5х0,8 см. Непубликуван.

4. Рипида от иконостасна венчилка. Богородица. Начало на XVII в. Неизвестен произход. Инв. № 2980, п. 408, оп. 23. Размери 51х30х3,5 см, куличките високи 16 см. Непубликувана. Заб. Купена през 1938 г. от Х. Зарзанов.

5. Резбовано иконостасно кръжило. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926, п. 698, оп. 23. Размери 78,5х40-42х3 см. Лит.: Миятев, К. 1936, 64, обр. 16.

6. Резбовано иконостасно кръжило. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926, п. 354, оп. 23. Размери 72,5х32х3 см. Лит.: Миятев, К. 1936, обр. 16.

7. Странична част от иконостасна венчилка. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926, п. 697, оп. 23. Размери 84х15,5х3 см. Лит.: Миятев, К. 1936, обр. 16.

8. Странична част от иконостасна венчилка. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926, п. 702, оп. 23. Размери 14х78х3 см. Лит.: Миятев, К. 1936, обр. 16.

9. Дърворезбен фрагмент – левият край на иконостасна венчилка. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 25х11-3-0х2,5 см. Лит.: Миятев, К. 1936, обр. 16.

10. Дърворезбен фрагмент – десният край на иконостасна венчилка. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 24,5х10-5х3 см. Лит.: Миятев, К. 1936, обр. 16.

11. Рипида от иконостасна венчилка. Св. Йоан Богослов. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926, п. 357, оп. 23. Размери 54х27х1-2 см. Лит.: Миятев, К. 1936, обр. 16.

12. Рипида от иконостасна венчилка. Св. Богородица. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926, п. 222, оп. 23. Размери 57х26х1-2 см. Лит.: Миятев, К. 1936, 64, обр. 16.

13. Разпятие от иконостасна венчилка. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 148х172,5х3 см. Лит.: Миятев, К. 1936, 64, обр. 16.

14. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 19х11,5х2 см. Непубликуван.

15. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 23,5х10х1,8 см. Непубликуван.

16. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 18х12х2 см. Непубликуван. Заб. Счупен в горната част.

17. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 23,5х11х1,5 см. Непубликуван.

18. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 22,5х12х2 см. Непубликуван.

19. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 20х11х2 см. Непубликуван.

20. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 23х15,5х1,8 см. Непубликуван.

21. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 25х15х2 см. Непубликуван.

22. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 25х11х1,4 см. Непубликуван.

23. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 25х15х2 см. Непубликуван.

24. Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 22х9х2 см. Непубликуван. Заб. Счупен в дясно.

25. Дърворезбена рамка или разделителен фриз. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 38х5-6х1,5 см. Непубликувана.

26. Дървено орнаментирано яйце. 1620 г. От Погановския манастир. Инв. № 1926. Размери 10х5 см. Непубликувано.

27. Фрагмент от царски двери. Богородица от Благовещение. 30-те години на XVII в. Неизвестен произход (от Арбанаси или Велико Търново). Размери 46х14,5х2 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е реставриран в НХА.

28. Фрагмент от царски двери. Прор. Давид. 30-те години на XVII в. Неизвестен произход (от Арбанаси или Велико Търново). Размери 8х23х3 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е реставриран в НХА.

29. Фрагмент от царски двери. Арх. Гавриил от Благовещение. 30-те години на XVII в. Неизвестен произход (от Арбанаси или Велико Търново). Размери 32,5х14х2 см. Непубликуван. Заб. Фрагментът е реставриран в НХА.

30. Резбовано иконостасно кръжило с Христос Велик архиерей. Около средата на XVII в. От с. Рельово, Самоковско. Инв. № 1624, п. 706, оп. 23. Размери 41х76х4 см. Ктиторски надпис: **помени ги славе и стоица: ѿца матеѩ: цвета: ѡвуе: доика: стоинь... мон.** Лит.: Гергова, И. 2008, № III. 13.

31. Иконостасно разпятие. Около средата на XVII в. От с. Рельово, Самоковско. Инв. № 1623. Размери 107х96х3 см. Непубликувано.

32. Фрагмент от иконостасен апостолски фриз. Последна четвърт на XVII в. Зограф Йоан от Чивинодола. Неизвестен произход (Великотърновско). Размери 41х147х3,5 см.

Лит.: Гергова, И. 1997, 39, ил. и схема на с. 38. Заб. Фрагментът е реставриран в ХА.

33. Фрагмент от иконостасен апостолски фриз. Край на XVII в. Зограф Йоан от Чивинодола. От Велико Търново или района. Размери 58x16x2 см. Лит.: Гергова, И. 1997, 39, ил. на с. 38. Заб. Фрагментът е реставриран в ХА.

34. Централна част от иконостасен апостолски фриз. Последна четвърт на XVIII в. От с. Литаково, Ботевградско. Инв. № 1173, п. 324, оп. 23. Размери 86,5x29x3 см. Лит.: Filov, B. 1919, fig. 57, pl. XXIV; Водач, обр. 109; Протич, А. 1930, 450, обр. 88. Заб. Купено от Х. Георгиев.

35. Лява част от иконостасен апостолски фриз. Последна четвърт на XVIII в. От с. Литаково, Ботевградско. Инв. № 1174, п. 348, оп. 23. Размери 151x28,5x3 см. Лит.: Filov, B. 1919, fig. 56, pl. XXIV; Водач, обр. 109. Заб. Купено от Х. Георгиев.

36. Рипида от иконостасна венчилка. Св. Йоан Богослов. 80-те години на XVIII в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 934, п. 175, оп. 23. Размери 36x28x2,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Ст. Георгиев от Враца.

37. Рипида от иконостасна венчилка. Св. Богородица. 80-те години на XVIII в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 935, п. 430, оп. 23. Размери 21,5x35x2 см. Непубликувана.

38. Иконостасно разпятие. Последна четвърт на XVIII в. Неизвестен произход. П. 3, оп. 3. Размери 66x71x2,5 см. Непубликувано.

39. Резбовано иконостасно кръжило. Край на XVIII – начало на XIX в. Неизвестен произход. П. 700, оп. 23. Размери 101x50x4,5 см. Непубликувано.

40. Царски двери. Първа половина на XIX в. Тревненска школа. Зограф Йоаникий папа Витанов от Трявна? От църквата „Св. Петър и Павел" във Велико Търново. Инв. № 1481, п. 370, оп. 23. Размери 43x140x4,5-8 см. Лит.: Filov, B. 1919, pl. V.

41. Иконостасно разпятие. 1834 г. Зограф Коста Вальов от Самоков? Неизвестен произход. Размери 143x195x46 см. Непубликувано. Заб. Резбата почти напълно изпочупена.

42. Резбована ламя от иконостасна венчилка. XIX в. Неизвестен произход. Размери 110x26,5x3 см. Непубликувана.

43. Иконостасно разпятие. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 234, п. 5, оп. 1. Размери 107,5x140,5x2,5 см. Заб. Нечетлив дарителски надпис:... **дѡръ платец.** Непубликувано.

44. Иконостасно разпятие. XIX в. Неизвестен произход. П. 731, оп. 23. Размери 24x63x1 см. Непубликувано.

45. Завършек на царски двери. Христос Вседържител. XIX в. Неизвестен произход. П. 729, оп. 23. Размери 29x20x2 см. Непубликуван.

46. Иконостасни царски двери. XIX в. Тревненска школа. От Лясковец. Инв. № 3976, п. 5, оп. 33. Размери на крилата 44,5x142x2 см; 32,6x144x3,5 см. Непубликувани. Заб. Купени от М. Миланов от Горна Оряховица.

47. Иконостасни царски двери. Първа половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв.

№ 3194. Размери: ляво крило 124x32x3 см; дясно крило 41x124x3 см. Непубликувани.

48. Иконостасни царски двери. XIX в. Тревненска школа. От гр. Бяла. Инв. № 2509, п. 343, оп. 23. Размери 67x120x4 см. Лит.: Гергова, И. 1991, 14, ил. на с. 11. Заб. Купени от Г. Попов от гр. Бяла през 1930 г.

49. Иконостастни царски двери. Първа половина на XIX в. Неизвестен произход (Северозападна България?). П. 372, оп. 23. Размери 61x120x3 см. Непубликувани. Заб. На гърба надпис: собственост Саханян.

50. Резбована рамка от иконостасно цокълно пано (?). Състои се от четири части. Около средата на XIX в. От Самоков. Инв. № 3078, п. 702, оп. 23. Размери на всяка част 75x11x2 см. Непубликувана. Заб. Купена от Леви.

51. Резбовано иконостасно(?) разпятие. Около средата на XIX в. От Врачанско. Инв. № 1287, п. 892, оп. 1004. Размери 21x83x2 см. Непубликувано. Заб. Купено от Ставри Георгиев от Враца.

52. Рисувани иконостасни царски двери. Ляво крило – неизвестен пророк / арх. Гавриил от Благовещение / св. Никола и св. Спиридон; дясно крило – унищожена живопис. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 224 кс, п. 11, оп. 1. Размери 67x118x3 см. Непубликувани. Заб. Постъпили от ХА.

53. Дърворезбен фронтон от иконостас, проскинитарий или домашен иконостас. XIX в. Неизвестен произход. П. 728, оп. 23. Размери 43x24x1,5 см. Непубликуван.

54. Рипида от иконостасна венчилка. Св. Богородица. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 88, оп. 4 (267). Размери 61x29x2 см. Непубликувана.

55. Рипида от иконостасна венчилка. Св. Йоан Богослов. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 90, оп. 4 (268). Размери 53x29x2 см. Непубликувана.

56. Рипида от иконостасна венчилка. Св. Богородица. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 96 (277), оп. 4. Размери 30x19-18x2 см. Непубликувана.

57. Резбован растителен орнамент от иконостасна венчилка. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 98 (273), оп. 4. Размери 27x16,5x1,8 см. Непубликуван.

58. Резбован растителен орнамент от иконостасна венчилка. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 91 (271), оп. 4. Размери 27x18x1,5 см. Непубликуван.

59. Резбован растителен орнамент от иконостасна венчилка. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 97 (272), оп. 4. Размери 27x17x1,8 см. Непубликуван.

60. Резбован растителен орнамент от иконостасна венчилка. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 3 (269), оп. А. Размери 38x18x2 см. Непубликуван.

61. Резбован растителен орнамент от иконостасна венчилка. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 2 (274), оп. А. Размери 29x18x2 см. Непубликуван.

62. Резбован растителен орнамент от иконостасна венчилка. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 99 (270), оп. 4. Размери 37x19x2 см. Непубликуван.

63. Елемент от иконостасно разпятие. Слънце. Втора половина на XIX в. От с. Крапец. П. 1 (275), оп. А. Диаметър 18 см, дебелина 2 см. Непубликуван.

64. Резбована рамка от домашен иконостас. Ап. Петър и Павел, Новозаветна Св. Троица, двама светци, Грехопадение, Адам и Ева извън рая. Втора половина на XIX в. От църквата „Св. Богородица" на ул. „Витошка" в София. Инв. № 918, п. 720, оп. 23. Размери 61x60x10 см. Непубликувана.

65. Двустранно резбовано пано от домашен иконостас? XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Размери 77x31x2 см. Непубликувано.

66. Дърворезбен хорос с 11 планшета, двустранно резбовани. Втора половина на XVIII в. От църквата „Св. Никола" в с. Царевец (Влашко село), Врачанско. Инв. № 929, п. 716, оп. 23. Размер на планшет 23,5-25x43,5x2,5 см. Върху планшетите двустранно изписани изображения на пророци и апостоли, нечетливи поради лошото състояние на живописта. Непубликуван.

67. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Тома / прор. Даниил. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Лит.: Гергова, И. 1988, ил. на с. 26.

68. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Вартоломей / прор. Моисей. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Лит.: Гергова, И. 1988, ил. на с. 26.

69. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Андрей? / прор. Наум. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Непубликуван.

70. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Филип / прор. Илия. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Непубликуван.

71. Дърворезбен планшет от хорос. Ап. Филип / прор. Авакум. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Лит.: Гергова, И. 1988, ил. на с. 24.

72. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Яков / прор. Йона. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Лит.: Гергова, И. 1988, ил. на с. 24.

73. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Марко / прор. Елисей. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Лит.: Гергова, И. 1988, ил. на с. 25.

74. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Андрей / прор. Самуил. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Лит.: Гергова, И. 1988, ил. на с. 25.

75. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ев. Матей / прор. Захарий. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Лит.: Гергова, И. 1988, ил. на с. 24.

76. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ев. Лука / прор. Давид. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Непубликуван.

77. Дърворезбен планшет от хорос. Прор. Аарон / не е запазено. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Непубликуван.

78. Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Петър / прор. Соломон. XIX в. От Старо село, Врачанско. Инв. № 930, п. 42, оп. 124. Размери 35x20x2 см. Непубликуван.

79. Хоругвен кръст. Възкресение Христово / Разпятие Христово. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3266, п. 221, оп. 23. Размери 29x43x2 см. Непубликуван.

80. Рипида. Св. Йоан Богослов / херувим. Втора половина на XIX в. Неизвестен произход. П. 4, оп. 4 (195). Диаметър 27 см, дебелина 2,8 см. Дръжката липсва. Непубликувана.

81. Осемстенни масички, инкрустирани със седеф, кост и разноцветна дървесина (4 броя еднакви). XIX в. Неизвестен произход. Размери: височина 44 см; диаметър на плота 37 см. Непубликувани.

82. Осемстенна масичка, инкрустирана със седеф и разноцветна дървесина. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Размери: диаметър на плота 48 см, височина 59,5 см. Непубликувана. Заб. Две летви от рамката на плота и голяма част от инкрустациите от него липсват.

83. Дърворезбена масичка за свещи. 30-те години на XIX в. От Враца? Инв. № 223. Размери 41,5x41,5 см, височина 42 см. Непубликувана. Заб. Купена от Т. Димитров от Враца през 1910 г.

84. Осемстенен аналой, инкрустиран с кост, седеф и разноцветна дървесина. 1806 г. Неизвестен произход. Размери: височина 110 см; ширина на стена 20 см; диаметър на плота 50 см. Дарителски надпис: ΑΦΙΕΡΟΜΑ ΤΟΥ ΧΑΝΖΗ ΠΑΠΑ ΑΝΝΑΝΙΑ. 1806. Непубликуван.

85. Дърворезбен проскинитарий. XVIII в. Неизвестен произход. Размери: височина 225 см, ширина 43 см, дължина 48 см. Непубликуван.

IV. 1. *Лява част на апостолски фриз. XVI-XVII в. От църквата „Св. Параскева" в Несебър.*
Left part of the Apostles' frieze, 16th – 17th c.; "St. Paraskeva" church in Nessebar.

IV. 1а. *Централна част на фриза.*
Central part of the above frieze.

IV. 4. *Богородица. Рипида от иконостасна венчилка. Начало на XVII в. Неизвестен произход.*
The Virgin from a cross surmounting the iconostasis, beginning of the 17th c.; unknown origin.

IV. 5. *Резбовано иконостасно кръжило. 1620 г. От Погановския манастир.*
Wood-carved iconostasis arch, 1620; Poganovo monastery.

IV. 6. *Резбовано иконостасно кръжило. 1620 г. От Погановския манастир.*
Wood-carved iconostasis arch, 1620; Poganovo monastery.

IV. 12. *Рипида от иконостасна венчилка. Св. Богородица. 1620 г. От Погановски манастир.*
The Virgin from a cross surmounting the iconostasis, 1620; Poganovo monastery.

IV. 11. *Рипида от иконостасна венчилка. Св. Йоан Богослов. 1620 г. От Погановския манастир.*
St. Joan the Theologian from a cross surmounting the iconostasis, 1620; Poganovo monastery.

IV. 21. *Дърворезбен елемент от иконостасно разпятие. 1620 г. От Погановския манастир.*
Wood-carved element from iconostasis: The Crucifix, 1620; Poganovo monastery.

IV. 26. *Дървено орнаментирано яйце. 1620 г. От Погановския манастир.*
Wooden egg with ornaments, 1620; Poganovo monastery.

IV. 29. *Фрагмент от царски двери. Арх. Гавриил от Благовещение. 30-те години на XVII в. Неизвестен произход (от Арбанаси или Велико Търново).*
Fragment from sanctuary doors: Archangel Gabriel from the Annunciation, 30-ies of the 17th c.; unknown origin (from Arbanassi or Veliko Turnovo).

IV. 27. *Фрагмент от царски двери. Богородица от Благовещение. 30-те години на XVII в. Неизвестен произход (от Арбанаси или Велико Търново).*
Fragment from sanctuary doors: The Virgin from Annunciation, 30-ies of the 17th c.; unknown origin (from Arbanassi or Veliko Turnovo).

IV. 30. *Резбовано иконостасно кръжило с Христос Велик архиерей. Около средата на XVII в. От с. Рельово, Самоковско.*
Wood-carved iconostasis arch with Christ The Great High Priest, ca. middle of the 17th c.; village of Relyovo, Samokov region.

IV. 32. *Фрагмент от иконостасен апостолски фриз. Последна четвърт на XVII в. Зограф Йоан от Чивинодола. Неизвестен произход (Великотърновско).*
Fragment from iconostasis Apostle's frieze, last quarter of the 17th c., icon-painter Yoan from Chivinodola; unknown origin (Veliko Turnovo region).

IV. 33. *Фрагмент от апостолски иконостасен фриз. Край на XVII в. Зограф Йоан от Чивинодола. От Велико Търново или района.*
Fragment from Apostle's iconostasis frieze, end of the 17th c., icon-painter Yoan from Chivinodola; from Veliko Turnovo or the region.

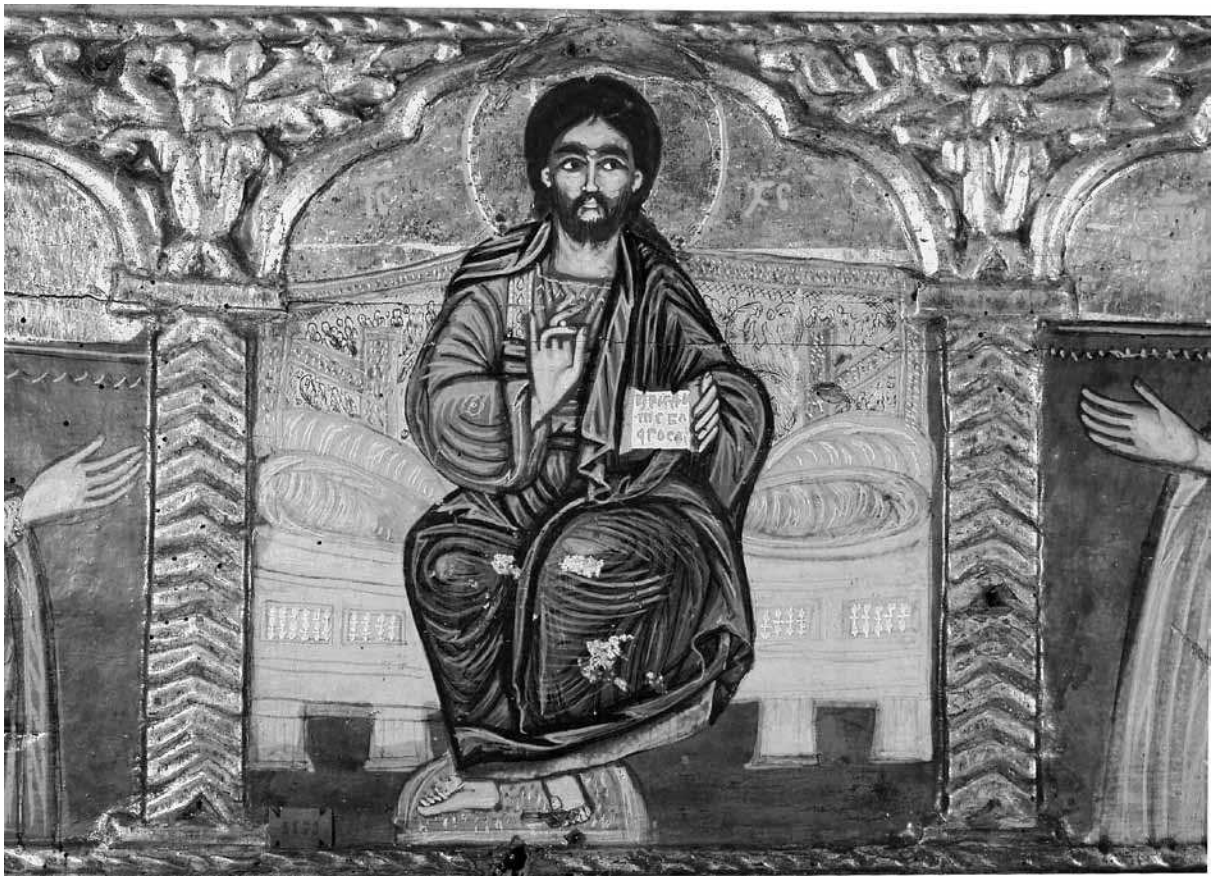

IV. 34. *Централна част от иконостасен апостолски фриз. Последна четвърт на XVIII в. От с. Литаково, Ботевградско.*
Central part from the iconostasis Apostle's frieze, last quarter of the 18th c.; village Litakovo, Botevgrad region.

IV. 37. *Св. Богородица. Рипида от иконостасна венчилка. 80-те години на XVIII в. От Старо село, Врачанско.*
The Virgin Mary from a cross surmounting the iconostasis, 80-ies of the 18th c.; Staro selo, Vratsa region.

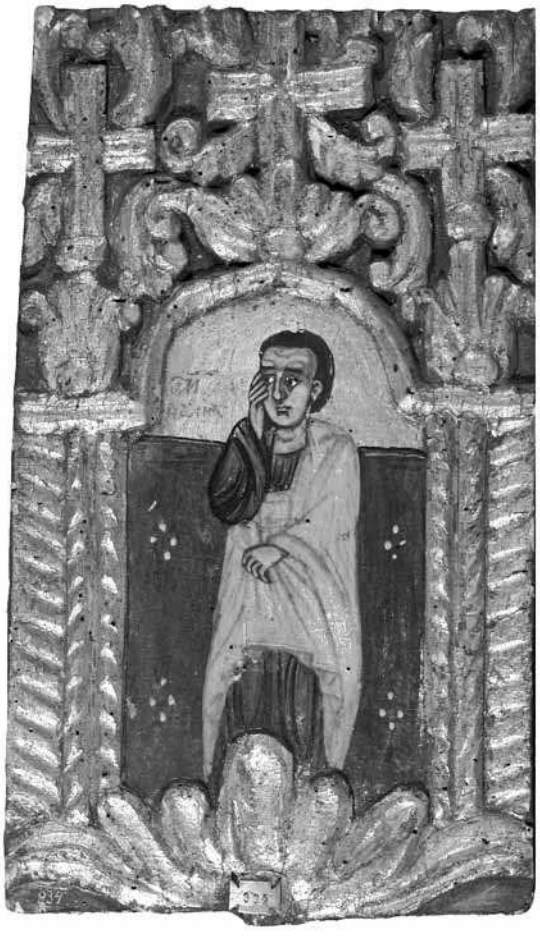

IV. 36. *Св. Йоан Богослов. Рипида от иконостасна венчилка. 80-те години на XVIII в. От Старо село, Врачанско.*
Ripida from the cross surmounting the iconostasis: St. John the Theologian, 80- ies of the 18th c.; Staro selo, Vratsa region.

IV. 46. *Иконостасни царски двери. XIX в. Тревненска школа. От Лясковец.*
Iconostasis sanctuary doors, 19th c., Tryavna art school; Lyaskovets.

IV. 47. *Иконостасни царски двери. Първа половина на XIX в. Неизвестен произход.*
Iconostasis sanctuary doors, first half of the 19th c.; unknown origin.

IV. 49. *Иконостастни царски двери. Първа половина на XIX в. Неизвестен произход (северозап. България?).*
Iconostasis sanctuary doors, first half of the 19th c.; unknown origin (Northwest Bulgaria?).

IV. 54. *Рипида от иконостасна венчилка. Св. Богородица. Втора половина на XIX в. От с. Крапец.*
The Virgin Mary from a cross surmounting the iconostasis, second half of the 19th c.; village of Krapets.

IV. 64. *Резбована рамка от домашен иконостас. Ап. Петър и Павел, Новозаветна Св. Троица, двама светеца, Грехопадение, Адам и Ева извън рая. Втора половина на XIX в. От църквата „Св. Богородица" на ул. „Витошка" в София.*
Wood-carved frame from family iconostasis: Sts. Apostles Peter and Paul, New Testament Holy Trinity, two Saints, the Ancestral Sin, Adam and Eve expelled from Eden, second half of the 19th c.; "The Virgin Mary" on "Vitosha" Street in Sofia.

IV. 65. *Двустранно резбовано пано от домашен иконостас? XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
Double-sided wood-carved panel from a family iconostasis? 18th – 19th c.; unknown origin.

IV. 66. *Планшет от дърворезбен хорос. Втора половина на XVIII в. От църквата „Св. Никола" в с. Царевец (Влашко село), Врачанско.*
Plate from wood-carved choros, second half of the 18th c.; "St. Nicholas" church in the village of Tsarevets, Vratsa region.

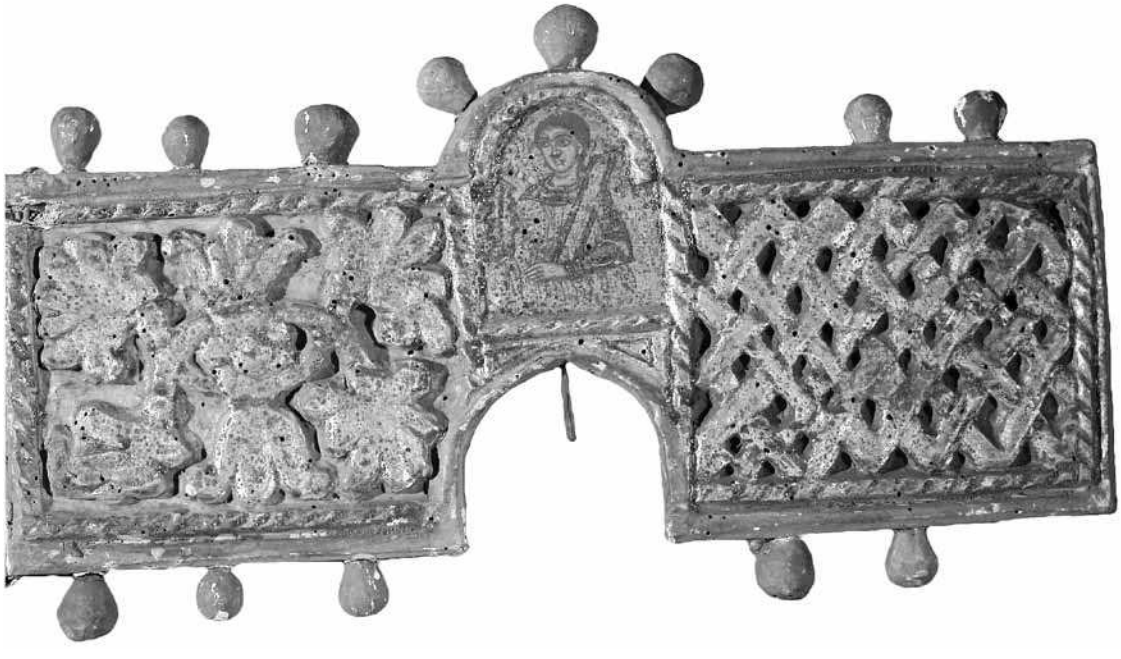

IV. 66 a. *Планшет от дърворезбен хорос. Втора половина на XVIII в. От църквата „Св. Никола" в с. Царевец (Влашко село), Врачанско.*
Plate from wood-carved choros, second half of the 18th c.; "St. Nicholas" church in the village Tsarevets, Vratsa region.

IV. 67. *Дърворезбен планшет от хорос. Св. ап. Тома/ прор. Даниил. XIX в. От Старо село, Врачанско.*
Woodcarved plate from a choros: St. Apostle Thomas/ prophet Daniel, 19th c.; Staro selo, Vratsa region.

IV. 71. *Дърворезбен планшет от хорос. Ап. Филип/ прор. Авакум. XIX в. От Старо село, Врачанско.*
Woodcarved plate from a choros: Apostle Philip/ prophet Habakkuk, 19th c.; Staro selo, Vratsa region.

IV. 81. *Осемстенна масичка, инкрустирана със седеф, кост и разноцветна дървесина. XIXв. Неизвестен произход.*
Small eight-sided table, incrusted with mother-of-pearl, bone and multicolored wood, 19th c.; unknown origin.

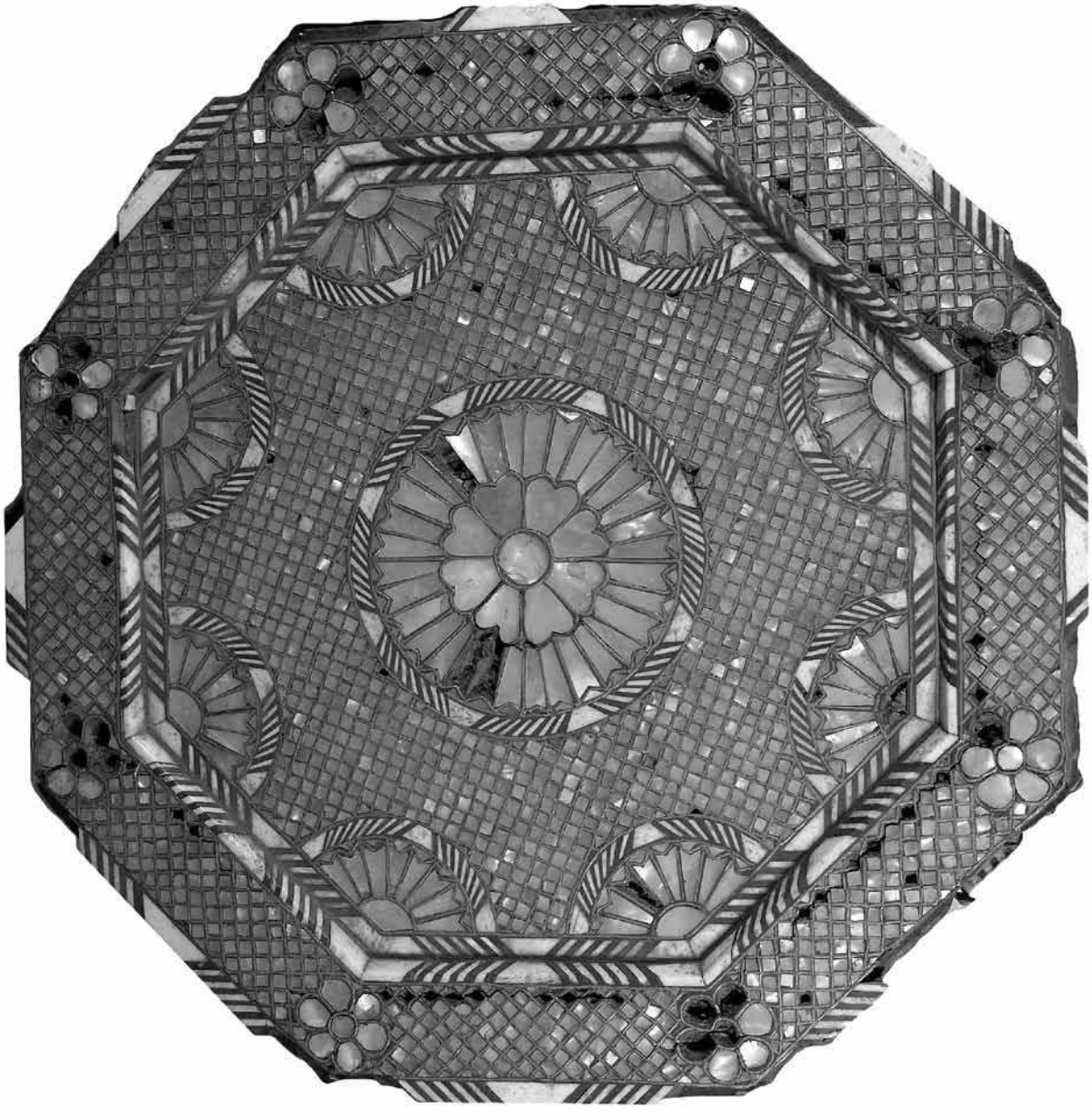

IV. 81a. *Фрагмент.*
Fragment of the previous table.

IV. 82. *Осемстенна масичка, инкрустирана със седеф и разноцветна дървесина. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
Eight-sided table, incrusted with mother-of-pearl and multicolored wood, 18th – 19th c.; unknown origin.

IV. 83. *Дърворезбена масичка за свещи. 30-те години на XIX в. От Враца?*
Small woodcarved table for candles, 30-ies of the 19th c.; from Vratsa?

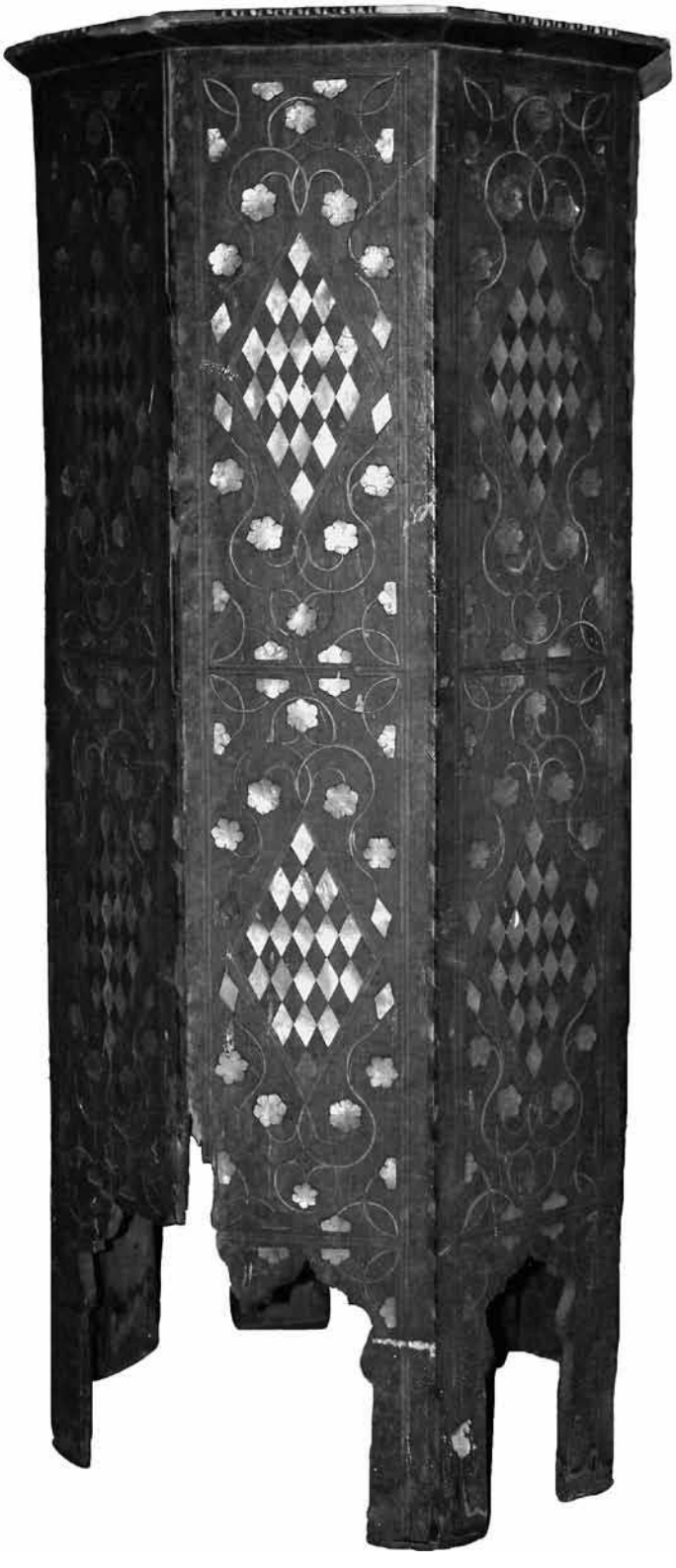

IV. 86. *Аналой. 1806 г. Неизвестен произход.*
Analoghion. 1806. Unknown origin.

IV. 86a *Детайл.*
Detail.

V. МИНИАТЮРНА ДЪРВОРЕЗБА, ПРЕДМЕТИ ОТ КОСТ, РОГ, СЕДЕФ, МЕТАЛ, КАМЪК, СМОЛА, ТЕКСТИЛ

1. Дърворезбен нагръден кръст. Разпятие Христово / Кръщение Христово. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3322, п. 357, оп. 811. Размери 5,5x10x1,2 см. Непубликуван. Заб. Купен от К. Димитров от София.

2. Дърворезбен нагръден кръст. Разпятие Христово и светци / Кръщение Христово и светци. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3323, п. 359, оп. 811. Размери 6x11x1 см. Непубликуван. Заб. Купен от К. Димитров от София.

3. Дърворезбен нагръден кръст. Разпятие Христово / Богородица с Младенеца. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3324, п. 360, оп. 811. Размери 4x6,5x0,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от К. Димитров от София.

4. Дърворезбен нагръден кръст. Разпятие Христово и светци / Кръщение Христово и светци. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3323, п. 359, оп. 811. Размери 10,6x6x1,2 см. Непубликуван.

5. Дърворезбен ръчен кръст. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4352, п. 93, оп. 102. Размери 21,5x7,2 см, дръжка 6,4x1,6 см. Непубликуван. Заб. Едното хоризонтално рамо отчупено.

6. Напрестолен дърворезбен кръст. Край на XVIII-начало на XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3138, оп. 1004, п. 753. Размери 31x24,5x3,5 см. Непубликуван. Заб. По дебелините на кръста са врязани криптограми: А М/П СТ; Т П/К Г. Липсват краищата на горното рамо и на едно от хоризонталните, както и стойката.

7. Напрестолен дърворезбен кръст. Разпятие Христово и светци / Кръщение и светци. XIX в. От Дивотинския манастир „Св. Троица". Инв. № 1354, п. 3, оп. 811. Размери 14x5,5x0,8 см. Непубликуван. Заб. Купен от З. Стефанов от София.

8. Напрестолен дърворезбен кръст. Разпятие Христово и светец / Кръщение и светец. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 751, п. 659, оп. 23. Размери 7x9,8x1 см. Непубликуван. Заб. Купен от Х. Зарзанов.

9. Дърворезбен енколпион. Св. Йоан Златоуст / Успение Богородично. Нач. XX в. От Търновско. Инв. № 3451, п. 889, оп. 811. Размери 7,5x5,8x0,8 см, с кутията 11,5x9,7x1,9 см. Непубликуван. Заб. Енколпионът е поставен в дървена кутия. Купен от М. Миланов от Горна Оряховица.

10. Дърворезбена панагия от две части. Богородица Знамение / Христос в гроба; Старозаветна св. Троица / Св. Дух. XVIII-XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 663, п. 654, оп. 23. Размери: диаметър 7,1 см, дебелина 0,5 см. Непубликувана.

11. Дърворезбена релефна икона. Слизане в ада, Оплакване, Успение Богородично, св. Никола, св. Василий Велики, св. Параскева, св. Георги, св. Димитър, св. Теодор, четиримата евангелисти. XIX в. От с. Гложене. Инв. № 994, п. 607, оп. 23. Размери 17,5x20,5x2 см. Непубликувана.

12. Дърворезбен триптих в кутия. Ляво крило – св. Димитър; централно крило – св. Никола, Богородица с Младенеца на трон, св. Харалампий, отгоре Бог Саваот; дясно крило – св. Георги. XVIII в. От Самоков. Инв. № 1265, п. 886, оп. 1004. Размери 9x6,4 см; с кутията 11,5x8 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ст. Георгиев.

13. Дърворезбена релефна иконка. Разпятие Христово. XIX в. От Букурещ. Инв. №

946, п. 905 из, оп. 1004. Размери 11х9,5 см. Непубликувана.

14. Дърворезбена релефна иконка. Разпятие. XIX в.? Румънска? Неизвестен произход. Инв. № 945, п. 100, оп. 23. Размери 16,7х15,4х1 см. Непубликувана. Заб. Купена в Букурещ.

15. Дърворезбена релефна иконка. Успение Богородично и светци. Начало на XX в.? Автор М. Николов. От Рилския манастир. Инв. № 1166, п. 107, оп. 23. Размери 13,5х17,5х2 см. Непубликувана. Заб. Купена през 1911 г.

16. Дървена кутия с дърворезбена иконка на Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. XVIII в. Неизвестен произход. Пор. 356, оп. 811. Размери на кутията 8,5х12 см; на иконката 6,5х9,5х0,5 см. Непубликувана.

17. Череп от сом. Горе – Христос призовава ап. Петър; долу – Кръщение Христово. XIX в. Ерусалимски поклоннически сувенир. Неизвестен произход. Инв. № 3029, п. 905, оп. 811. Размери 19х14 см. Непубликуван.

18. Костено резбовано кръстче. Разпятие Христово, ангели и светци / Кръщение Христово, ангели и светци. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3442, п. 358, оп. 811. Размери 6,8х5,2х0,5 см. Заб. Непубликувано. Купено от М. Миланов от Г. Оряховица.

19. Костен резбован енколпион. Богородица с Младенеца / неизвестен светец архиерей. XIX в. Неизвестен произход. Инв. №3883, п. 719, оп. 23. Размери: диаметър 5,7 см, дебелина 0,4 см. Непубликуван. Заб. Купен от П. Чипев от София.

20. Костен резбован енколпион. Възкресение Христово / Новозаветна Троица с Короноване на Богородица. XIX в. От Котел. Инв. № 2049. Размери 7,5х6,5х0,8 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ал. Славов.

21. Двустранна резбована нагръдна иконка от кост. Богородица с Младенеца / Възкресение Христово. XIX в. От Самоков. Инв. № 3082, п. 662, оп. 811. Размери 3,3х4х0,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Л. Леви.

22. Нагръден медальон от кост. Кръщение Христово / Рождество Христово. XIX в. От Битоля. Инв. № 2142, п. 665, оп. 811. Размери 4х5х0,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Лука Цоков през 1922 г.

23. Нагръден медальон от рог. Богородица Живоносен източник. XIX в. От Самоков? Инв. № 1182б, п. 657, оп. 23. Размери 8х9,5х0,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Х. Зарзанов.

24. Релефна нагръдна иконка от рог. Св. Атанасий Александрийски, Исус Христос, св. Кирил Александрийски, св. Георги и св. Димитър на коне. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1182а, п. 890, оп. 1004. Размери 9,2х8х0,4 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов.

25. Нагръден медальон от кост. Св. Атанасий Александрийски и св. Кирил Александрийски? XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4341, п. 95, оп. 102. Размери 6х8х0,7 см. Непубликуван.

26. Седефена иконка. Рождество Христово. XIX в. Ерусалимска. Неизвестен произход. Инв. № 4523, п. 10, нов акт. Размери 7х14х1 см. Непубликувана.

27. Икона върху седеф. Успение Богородично, Оплакване Христово, св. Константин и Елена, Рождество Христово и светци. XIX в. Ерусалимска. Неизвестен произход. Инв. № 468, п. 1, нов акт I. Размери 49х32х2 см. Непубликувана.

28. Триптих върху седеф. Ляво крило – двама неизвестни светци или светици / св.

Константин и Елена / Разпятие; централно крило – Рождество Христово; дясно крило – двама неизвестни светци или светици / Благовещение / Оплакване. 1835 г. Божигробски. Принадлежал на Атанасий поклонник. Неизвестен произход (Врачанско?). Инв. № 1152, п. 112, оп. 23. Размери 26,2х17х3 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ст. Георгиев от Враца.

29. Седефена икона с празници и светци. XIX в. Божигробска. Неизвестен произход. П. 71, оп. 74 I. Размери 34,5-40х26х1 см. Непубликувана.

30. Седефена икона. Разпятие Христово. XIX в. От Самоков. Инв. № 1253, п. 47, оп. 811. Размери 13,8х8х1,2 см. Непубликувана.

31. Седефена икона. Рождество Христово. XIX в. От Самоков. Инв. № 1252, п. 44, оп. 811. Размери 16х9,7х2 см. Непубликувана.

32. Седефена иконка. Неизвестен св. архиерей. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 453 кс. Размери 4,5х7х0,4 см. Непубликувана. Заб. Купена от Сл. Мартинова от София.

33. Седефена иконка. Разпятие и Оплакване. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1493, п. 70, оп. 74. Размери 23х11,5х1,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Зарзанов през 1914 г.

34. Кръгла седефена иконка. Неизвестен светец. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4522, п. 9, н. акт I. Размери: диаметър 5 см, дебелина 0,2 см. Непубликувана.

35. Седефена иконка. Кръщение. XIX в. Ерусалимска. От Самоковско. Инв. № 1507, п. 644, оп. 23. Размери 19,8х12,8х2 см. Непубликувана. Заб. Купена от З. Стефанов.

36. Седефена рамка на икона. XIX в. Ерусалимска. Неизвестен произход. Инв. № 1251, п. 480, оп. 23. Размери 27х40,5х2 см. Непубликувана.

37. Седефен напрестолен кръст. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1503, п. 365, оп. 811. Размери 26х11,5х1,3-6 см. Непубликуван.

38. Седефен кръст. XIX в. От Самоков. Инв. № 1250, п. 94, оп. 102. Размери 14х9,5х0,8 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ст. Георгиев.

39. Седефено кръстче. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4521, п. 7, н. акт I. Размери 9,5х17,5х1 см. Непубликувано.

40. Метален калъп за изчукване на обкови на евангелия. Разпятие, Дейсис и 12 апостоли. XIV в.? Неизвестен произход. П. 671, оп. 23. Размери 25х35х0,5 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № III. 1.

41. Метален калъп за изчукване на обкови на евангелия. Слизане в ада. XIV в.? Неизвестен произход. П. 693, оп. 23. Размери 25х35х0,5 см. Лит.: Гергова, И. 2008, № III. 2. Заб. Комплект с предишния. PA036022,

42. Метален калъп за изчукване на обкови за напрестолни евангелия. Разпятие Христово. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3150, п. 560, оп. 23. Размери 14х21 см. Непубликуван. Заб. Купен от В. Пинкас.

43. Бронзов планшет от хорос. 1549 г. От църквата „Богородица Перивлепта" в Охрид. Размери: 19,5х44 см, диаметър на кръга 30 см. Ктиторски надпис: + **ПРОХОР МАСТИЮ БЖИЮ АРХѢЕПКПЬ ПРЬВИ ОУСТѢНИАНИ БЛГЪРОМ И СРЬБЛИЕМЬ И ПРОУ ВЬ ЛТ ЗНЗ ЕКЛИСѢАРХЪ ГЕОРГИЕ ѢЕРЕИ ПЕТАРЪ ѢЕРОДѢАКО.** Непубликуван.

44. Обков на евангелие от икона на Христос Вседържител. Край на XVI в.? От Новата митрополия в Несебър. П. 757, оп. 23. Размери 25,5х32,5 см. Ктиторски надпис: ΔΕΗΣΗΣ ΤΟΥ ΔΟΥΛΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΜΑΝΟΥΗΛ. Лит.: Икони от Балканите, ил. 106.

45. Позлатен обков с полускъпоценни камъни на икона Св. Георги и св. Теодор. XVI в.? Неизвестен произход. Инв. № 206, п. 23, оп. 4. Размери 18,5x22x2 см. Непубликуван. Заб. Живописният слой почти напълно унищожен. Част от камъните липсват.

46. Метален релеф от обков на икона? XVIII-XIX в. Неизвестен произход. П. 27, оп. 33. Размери 33,5x7,5 см. Непубликуван.

47. Метален обков във формата на благославяща ръка. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4770, п. 1340, оп. 811. Размери 14,8x10 см. Непубликуван.

48. Метален обков във формата на благославяща ръка. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4769, п. 1339, оп. 811. Размери 23,7x10,7 см. Непубликуван.

49. Метален обков от икона на св. Козма и Дамян. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1197, п. 740, оп. 23. Размери 17x23,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Х. Зарзанов.

50. Метален обков във формата на нимб. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 4768, п. 1338, оп. 811. Размери 19x5 см. Непубликуван.

51. Метален обков от напрестолно евангелие. Възкресение Христово и четиримата евангелисти. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1195. Размери 25x35,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Х. Зарзанов.

52. Обкови от гърба на същото евангелие. Размери: а) 8,1x4x2,2 см; б) 7,7x3,6 см.

53. Релефни пластини от обкова на напрестолно евангелие. Ев. Матей, растителен орнамент, прор. Давид. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1730. Размери на медальоните: 5x7,8 см; пластинка: 7,6x3,7 см. Непубликувани. Заб. Купени от Х. Зарзанов.

54. Фрагменти от обкова на гръбчето на същото евангелие. Размери на пластинката 13,2x10,2 см.

55. Метална пластина с релефно изображение на св. Константин и Елена и нечетлив надпис. Неизвестен произход. П. 240, оп. 102. Размери 12x15 см. Непубликувана.

56. Метална релефна иконка. Богородица Всех скорбящих радость. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 6006. Размери 4,5x4,8-6,5x0,2 см. Непубликувана.

57. Метална релефна иконка. Св. Никола. XIX в. От Долни Тръмбеш. Инв. 534. Размери 14x12x05 см. Непубликувана. Заб. Купена от Д. Попов през 1901 г.

58. Метална релефна иконка. Богородица Всех скорбящих радость. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 456, п. 277, оп. 4. Размери 11,2x8 см. Непубликувана.

59. Кръгъл метален релефен медальон. Св. Йоан Предтеча. XVII в.? Неизвестен произход. Инв. № 869, п. 553, оп. 23. Диаметър 10,4 см. Непубликуван. Заб. Купен от А. Кожухаров от Стара Загора.

60. Сребърен позлатен медальон. Св. Константин и Елена / Св. Харалампий. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 692. Размери: диаметър 8 см. Непубликуван. Заб. Купен от Е. Таджер от Русе през 1906 г.

61. Двустранен бронзов медальон. Св. Георги? / св. Димитър? XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1186, п. 583, оп. 811. Размери 3x4x1 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ст. Георгиев от Враца.

62. Метална релефна икона. Разпятие Христово с богослужебни надписи и криптограми. XIX в. Руска. Неизвестен произход. Инв. № 944, п. 552, оп. 23. Размери 16x20 см. Непубликувана. Заб. Купена в Букурещ.

63. Метална релефна икона. Разпятие Христово със сцени и светци. XIX в. Руска.

Неизвестен произход. Размери 29,5x15x0,2 см. Непубликувана. Заб. Върху гърба богослужебен надпис.

64. Бронзова плочка с релефно изображение на св. Константин и Елена и триредов нечетлив надпис. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 452. Размери 14,6x11,5 см. Непубликувана. Заб. Купена от Провадалиев.

65. Бронзов кръст просфорник. Разпятие Христово / Кръщение Христово. 1856 г. Румънски. Неизвестен произход. Размери 11,5x5,8x0,3 см; поставка 4,5x3,8x0,3 см. Върху горната повърхност на поставката надписи: АЧЕС= / ПРЕЪ; ЗЕЧЕА= / АПОСТО; СВИТ= / ИОАНІ / БАТИ; СВЕНТ: / НИКОЛА; 1856. Върху долната повърхност на поставката печат за просфора с кръст и абревиатурите НІ КА ІС ХС. Непубликуван.

66. Сребърно филигранно кандило. XIX в. От Македония. Инв. № 3357. Размери: диаметър на чашата 29 см, дълбочина на чашата 21 см; верижките дълги 52 см; горно капаче с диаметър 8,7 см, височина на капачето 8 см. Непубликувано. Заб. Купено от Х. Зарзанов.

67. Бронзово лято кандило. 1844 г. От Кремиковския манастир. Инв. № 783, оп. 811, п. 318. Размери: диаметър на чашката 8 см, дълбочина 5 см; горна част 9x9 см. Върху чашката врязан надпис: 1844 НЕША + ВОИНЧКА МАХАЛА. Непубликувано. Заб. Купено от Г. Йоцов.

68. Ажурен бронзов кръст свещник с фигура на арх. Михаил в горната част. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1126, оп. 811, п. 1032. Размери 51x32x0,2 см. Непубликуван.

69. Двустранна икона върху метална основа. Богородица Ченстоховска / Разпятие Христово. Неизвестен произход. Инв. № 3093, п. 794, оп. 23. Размери 18,4x14,8 см. Непубликувана. Заб. Купена от А. Дарен през 1939 г.

70. Печат на манастир, посветен на св. Григорий Декаполит и св. Безсребърници. Изображения на св. Григорий и двама безсребърници. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1132, п. 578, оп. 811. Диаметър 5,1 см. Непубликуван.

71. Метално калъпче за изчукване на иконки или апликации. Трима неизвестни светци. XII в. Намерено в Нове. Инв. № 600, п. 144, оп. 1004. Размери 4,5x4,2x0,2 см. Лит.: Василев, В. 1984, 196, обр. 4. Заб. Купено от Х. Сапунов.

72. Бронзов калъп за изчукване на релеф със св. Димитър. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 634, п. 586, оп. 811. Размери 9,9x8 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ив. Бенаров от Пловдив.

73. Бронзов калъп (половинка) за отливане на нагръдни кръстчета и иконки с образа на Богородица. XIX в. От Враца? Инв. № 706, п. 584, оп. 811. Размери 4,7x8,5x0,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ст. Георгиев от Враца.

74. Бронзов калъп (половинка) за отливане на нагръдни кръстчета и висулки. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 3144, п. 585, оп. 811. Размери 7x10x0,5 см. Непубликуван.

75. Бронзов калъп (половинка) за отливане на нагръдни кръстчета и иконки. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 1317, п. 575, оп. 811. Размери 8x7x1 см. Заб. Купен от П. Клинков. Непубликуван.

76. Половинка от бронзов калъп за отливане на нагръдни кръстчета. Външна страна. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 705, п. 589, оп. 811. Размери 7x7,5x2 см; дръжка дълга 23 см. Заб. Непубликуван. Купен от Силв. Георгиев.

77. Метален калъп (половинка) за отливане на иконки. Св. Йоан Предтеча, св. Харалампий (?). XIX в. От София. Инв. № 2053, п. 587, оп. 811. Размери 5x10 см.

Непубликуван. Заб. Намерен от софийски златар.

78. Метален медальон с Христос Велик архиерей (калъпче за изчукване?). XIX в.? Намерен в землището на гр. Горски Тръмбеш. Инв. № 353, п. 582, оп. 811. Размери 2,5x3 см. Непубликуван.

79. Метален калъп. Сампсон и лъвът. 1847 г. От Самоков. Инв. № 3083, п. 262, оп. 102. Размери 13,5x8,4x0,5 см. Дарителски надпис (в негатив): НИКОЛАЕ: ІУН: 1847. Непубликуван. Заб. Купен от Л. Леви.

80. Метална апликация. Сампсон и лъвът. 1847 г.? Неизвестен произход. Инв. № 1692. Размери 5x10 см. Непубликувана. Заб. Купена от В. Петров от София.

81. Архиерейски жезъл. XIX в. Руски. От ц. „Св. ап. Петър и Павел" в Силистра. Инв. № 1436, п. 1031, оп. 811. Размери: дължина 160 см. Непубликуван. Заб. Подарен от руските войски на силистренската църква „Св. ап. Петър и Павел" през 1828 г. Предаден на Народния музей от настоятелството на църквата през 1913 г.

82. Двустранна релефна иконка от черна смола (асфалт?). Двама неизвестни светци / неизвестен светец, св. Никола? XIX в. От Охрид. Инв. № 3259, п. 33, оп. 74I. Размери 7x5,8x1,8 см. Непубликувана. Заб. Купена от Х. Търнаков от София.

83. Калъп от черен камък за отливане на нагръдни кръстчета. Разпятие Христово / Богородица с Младенеца. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 687, п. 58, оп. 74. Размери 6x6,6x1 см. Размери на кръстчето 2,5x2 см. Непубликуван. Заб. Купен от Х. Зарзанов.

84. Двоен каменен калъп за отливане на нагръдно кръстче. XIX в. Неизвестен произход. Инв. № 744, п. 576, оп. 811. Размери 7,5x5x1,5 см. Непубликуван. Заб. Купен от Ив. Кенев.

85. Ерусалимия. 1843 г. Неизвестен произход. П. 6, оп. 2. Размери 135x93 см. Непубликувана. Заб. Принадлежала е на поклонника Сотир.

86. Антиминс, печатан върху платно. 1727 г. От църквата „Св. Димитър" в Битоля. Инв. № 440, п. 689, оп. 23. Размери 56,5x40 см. Лит.: Мутафчиев, П. 1911, 32-44; Водач, 227. Заб. Споменато е името на митрополита на Пелагония и Прилеп Йосиф. Придобит от българското търговско агентство в Битоля в началото на XX в.

87. Фрагмент от църковна везба - омофор. Христос Велик архиерей. XVII в.? Неизвестен произход. Инв. № 3372, п. 383, оп. 102. Диаметър 10,2 см. Непубликуван. Заб. Купен от Л. Димитров от София.

88. Везана плащаница. Епитафиос – мъртвият Христос с два ангела, серафими и уредите на мъчението. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. Оп. 811, п. 1501. Размери 69x66 см. Ктиторски надпис на гръцки с имената на дарителите Йоан и Зоя. Непубликвана.

89. Везана завеса или подеа. Благовещение. 1735 г. От с. Чифлик, Пехчевско. Инв. № 1619, оп. 811, п. 1498. Размери с бордюра 88x118 см; без бордюра 63x98 см. Надписи: ДЕИСИС/ТУС ДУЛ/У СУ ДЕСПИ/НА ХАТЗИ К/VРІАКV КАІ/ КVРА МАРОС/ ТУ КVР ХА/ ТЗИ КОСТАН/ТІНУ 1735. Годината е повторена и в друг нечетлив надпис. Непубликувана.

90. Фелон с щампована украса. Растителни орнаменти, Св. Константин и Елена; Богородица с Младенеца. 1786 г. Майстор гравьор Георги. От Погановския манастир. Инв. № 1924. Размери: максимална ширина 2,30 м, максимална дължина 1,40 м. Непубликуван. Заб. Подарен на Народния музей през 1920 г.

91. Епитрахил. Везана орнаментална украса, коралови мъниста. XIX в.? Неизвестен произход. Оп. 811, п. 1500. Размери 1,41x0,29 м. Непубликуван.

V.4. *Дърворезбен нагръден кръст. Разпятие Христово и светци/ Кръщение Христово и светци. XIX в. Неизвестен произход.*
Wood-carved cross for wearing on the chest: The Crucifix and Saints/ The Baptism and Saints, 19th c.; unknown origin.

V.8. *Напрестолен дърворезбен кръст. Разпятие Христово и светец/ Кръщение и светец. XIX в. Неизвестен произход.*
Altar wood-carved cross: The Crucifix and a Saint/ The Baptism and a Saint, 19th c.; unknown origin.

V.9. *Дърворезбен енколпион. Св. Йоан Златоуст/Успение Богородично. Нач. XX в. От Търновско.*
Wood-carved engolpion: St. John Chrysostom / The Assumption, beginning of the 20th c.; Tarnovo region.

V.9a. *Дърворезбен енколпион. Св. Йоан Златоуст/Успение Богородично. Нач. XX в. От Търновско.*
Wood-carved engolpion: St. John Chrysostom/ The Assumption, beginning of the 20th c.; Tarnovo region.

V.10a. *Дърворезбена панагия от две части. Богородица Знамение. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
Wood-carved panagia in two parts: The Virgin Platytera, 18th – 19th c.; unknown origin.

V.10б. *Дърворезбена панагия от две части. Христос в гроба.*
Wood-carved panagia in two parts: Christ in the Grave.

V.10в. *Дърворезбена панагия от две части. Старозаветна Св. Троица.*
Wood-carved panagia in two parts: Old Testament Holy Trinity.

V.10г. *Дърворезбена панагия от две части. Св. Дух.*
Wood-carved panagia in two parts: The Holy Spirit.

V.12. *Дърворезбен триптих в кутия. Ляво крило св. Димитър; централно крило св. Никола, Богородица с Младенеца на трон, св. Харалампий, отгоре Бог Саваот; дясно крило св. Георги. XVIII в. От Самоков.*
Wood-carved triptych in a box: left wing – St. Demetrios; Central wing –St. Nicholas, The Virgin Mary with Child on throne, St. Charalampios, above –God Sabaoth; right wing – St. George, 18th c.; Samokov.

V.13. *Дърворезбена релефна иконка. Разпятие Христово. XIX в. От Букурещ.*
Small wood-carved relief icon: The Crucifix, 19th c.; Bucharest.

V.14. *Дърворезбена релефна иконка. Разпятие. XIX в.? Румънска?*
Small wood-carved relief icon: The Crucifix, 19th c.? Rumanian?

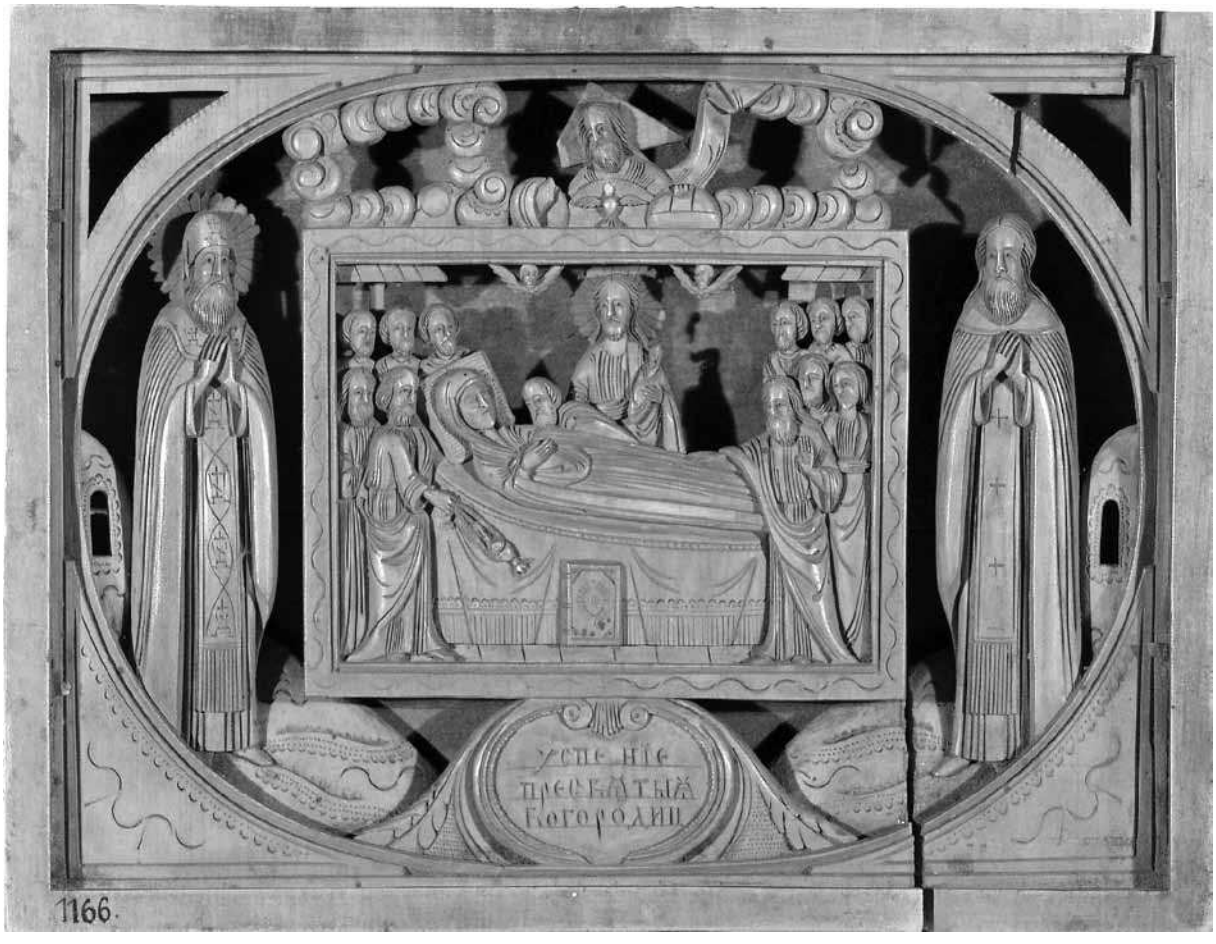

V.15. *Дърворезбена релефна иконка. Успение Богородично и светци. Начало на XX в.? Автор М. Николов. От Рилския манастир.*
Small wood-carved relief icon: The Assumption and Saints, beginning of the 20th c.? Author M. Nikolov; Rila monastery.

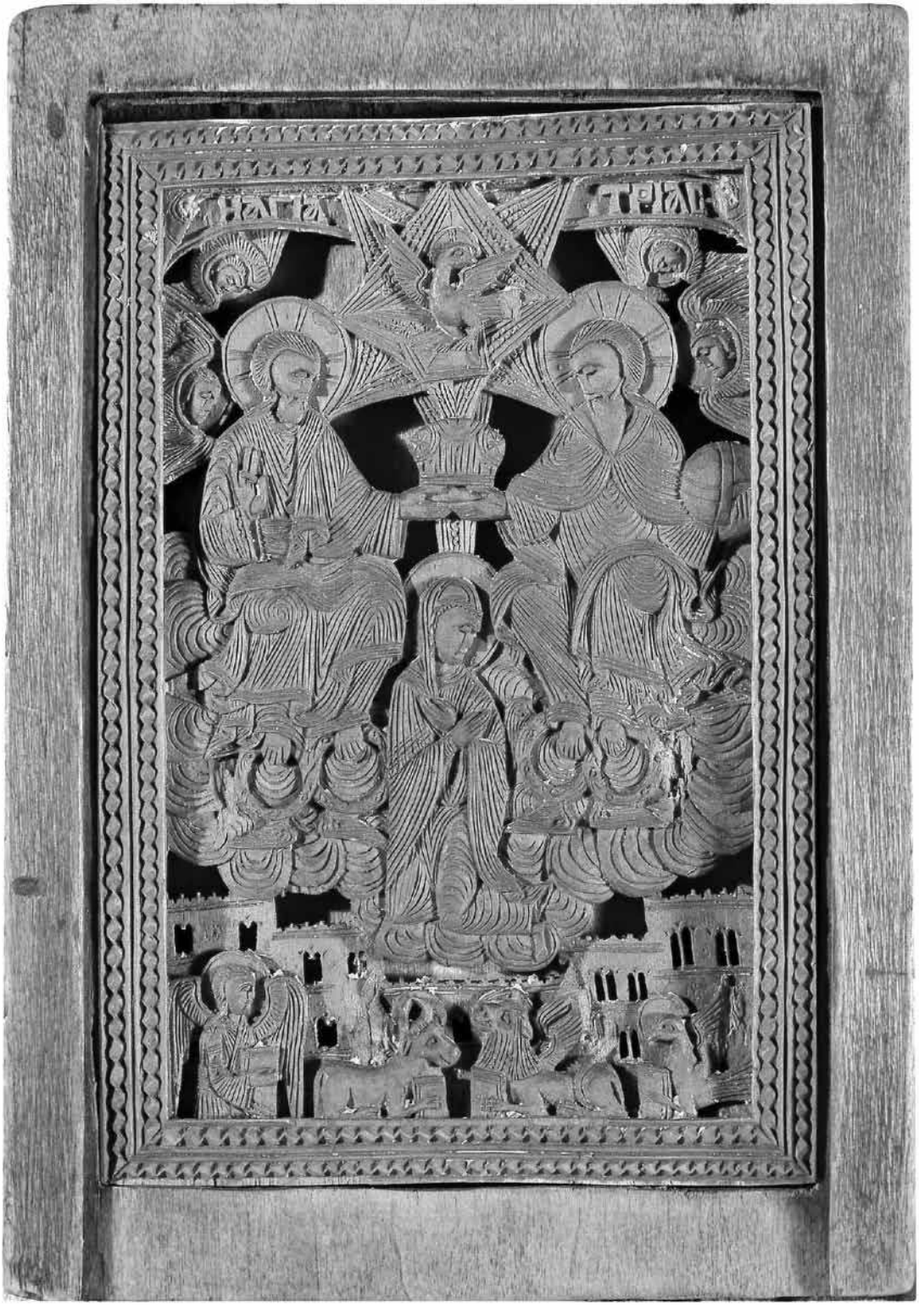

V.16. *Дървена кутия с дърворезбена иконка на Новозаветна Св. Троица с Короноване на Богородица. XVIII в. Неизвестен произход.*
Wooden box with small wood-carved icon of the New Testament Holy Trinity with the Coronation of The Virgin Mary, 18th c.; unknown origin.

V.17. *Череп от сом. Горе: Христос призовава ап. Петър; долу: Кръщение Христово. XIX в. Ерусалимски поклоннически сувенир. Неизвестен произход.*
Carcass-head from sheatfish: Above – Christ summons Apostle Peter; Bottom – The Baptism of Christ (Jerusalem pilgrim souvenir), 19th c.; unknown origin.

V.22. *Нагръден медальон от кост. Кръщение Христово. XIX в. От Битоля.*
Bone medallion for wearing on the chest: The Baptism of Christ/ The Nativity of Christ, 19th c.; Bitolya.

*V.***22а**. *Нагръден медальон от кост. Рождество Христово. XIX в. От Битоля.*
Bone medallion for wearing on the chest: The Baptism of Christ/ The Nativity of Christ, 19th c.; Bitolya.

V.23. *Нагръден медальон от рог. Богородица Живоносен източник. XIX в. От Самоков?*
Horn medallion for wearing on the chest: The Virgin Life-Giving Fountain, 19th c.; Samokov?

V.24. *Релефна нагръдна иконка от рог. Св. Атанасий Александрийски, Исус Христос, св. Кирил Александрийски, св. Георги и св. Димитър на коне. XIX в. Неизвестен произход. Small relief horn icon for wearing on the chest: St. Athanasios of Alexandria, Jesus Christ, St. Cyril of Alexandria, St. George and St. Demetrios on horses, 19th c.; unknown origin.*

V.25. *Нагръден медальон от кост. Св. Атанасий Александрийски и св. Кирил Александрийски? XIX в. Неизвестен произход.*
Bone medallion for wearing on the chest: St. Athanasios of Alexandria and St. Cyril of Alexandria? 19th c.; unknown origin.

V.28. *Триптих върху седеф. Ляво крило: двама неизвестни светци или светици/ св. Константин и Елена/ Разпятие; централно крило: Рождество Христово; дясно крило: двама неизвестни светци или светици/ Благовещение/ Оплакване. 1835 г. Божигробски. Принадлежал на Атанасий поклонник. Неизвестен произход (Врачанско?).*
Triptych on mother-of-pearl: Left wing – two unknown Saints or women Saints /Sts. Constantine and Helena/, The Crucifix; Central wing – The Nativity of Christ; Right wing – two unknown Saints or women Saints/ The Annunciation/ The Lamentation, 1835, from Holy Sepulchre (It belonged to the pilgrim Athanasios); unknown origin (Vratsa region?).

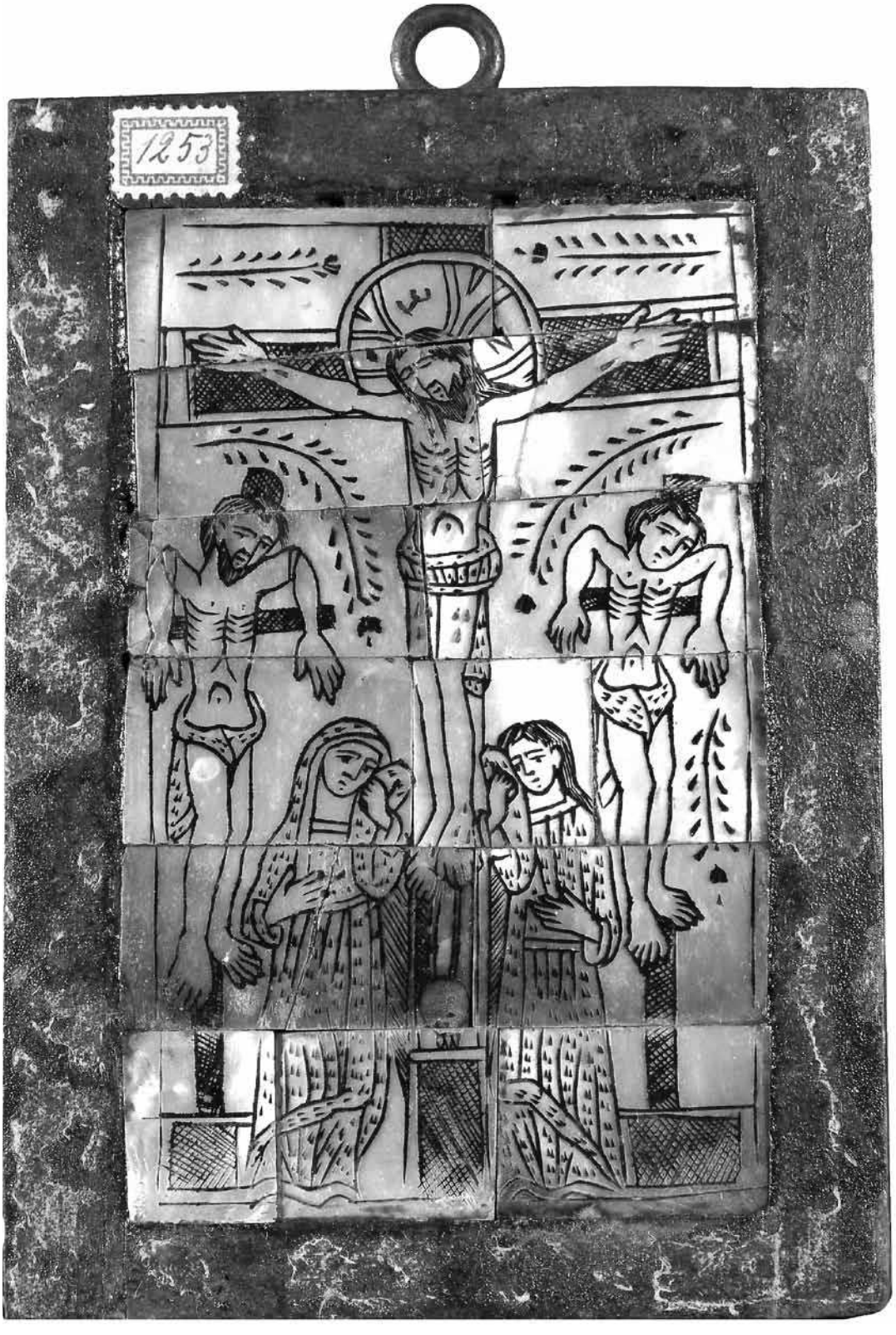

V.30. *Седефена икона. Разпятие Христово. XIX в. От Самоков.*
Mother-of-pearl icon: The Crucifix, 19th c.; Samokov.

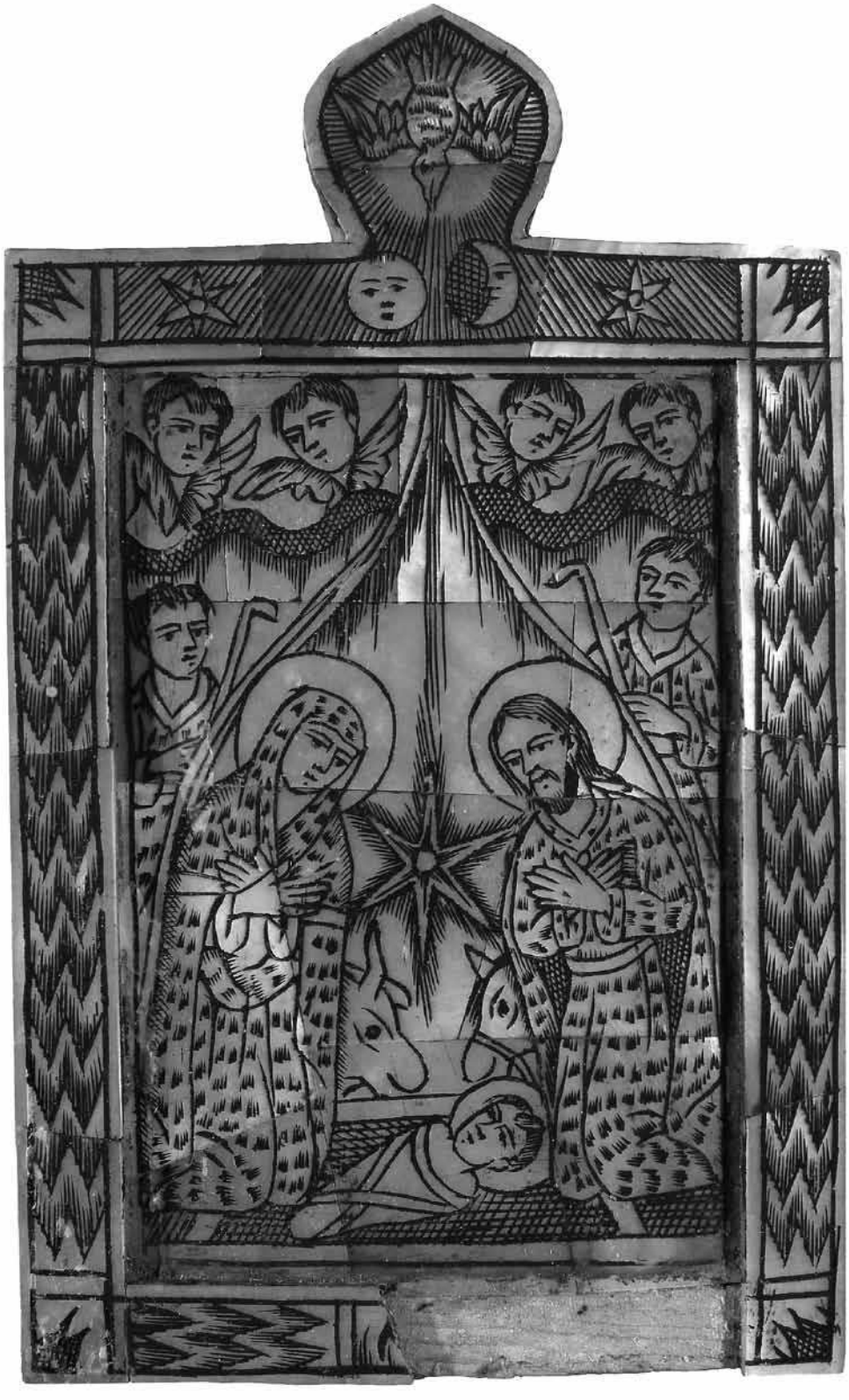

V.31. *Седефена икона. Рождество Христово. XIX в. От Самоков.*
Mother-of-pearl icon: The Nativity of Christ, 19th c.; Samokov.

V.32. *Седефена иконка. Неизвестен св. архиерей. XIX в. Неизвестен произход.*
Small mother-of-pearl icon: Unknown Saint, 19th c.; unknown origin.

V.33. *Седефена иконка. Разпятие и Оплакване. XIX в. Неизвестен произход.*
Small mother-of-pearl icon: The Crucifix and the Lamentation, 19th c.; unknown origin.

V.34. *Кръгла седефена иконка. Неизвестен светец. XIX в. Неизвестен произход.*
Small round mother-of-pearl icon: Unknown saint, 19th c.; unknown origin.

V.35. *Кръщение. Седефена иконка. XIX в. Ерусалимска. От Самоковско.*
Small mother-of-pearl icon: The Baptism, 19th c., Jerusalem; from Samokov region.

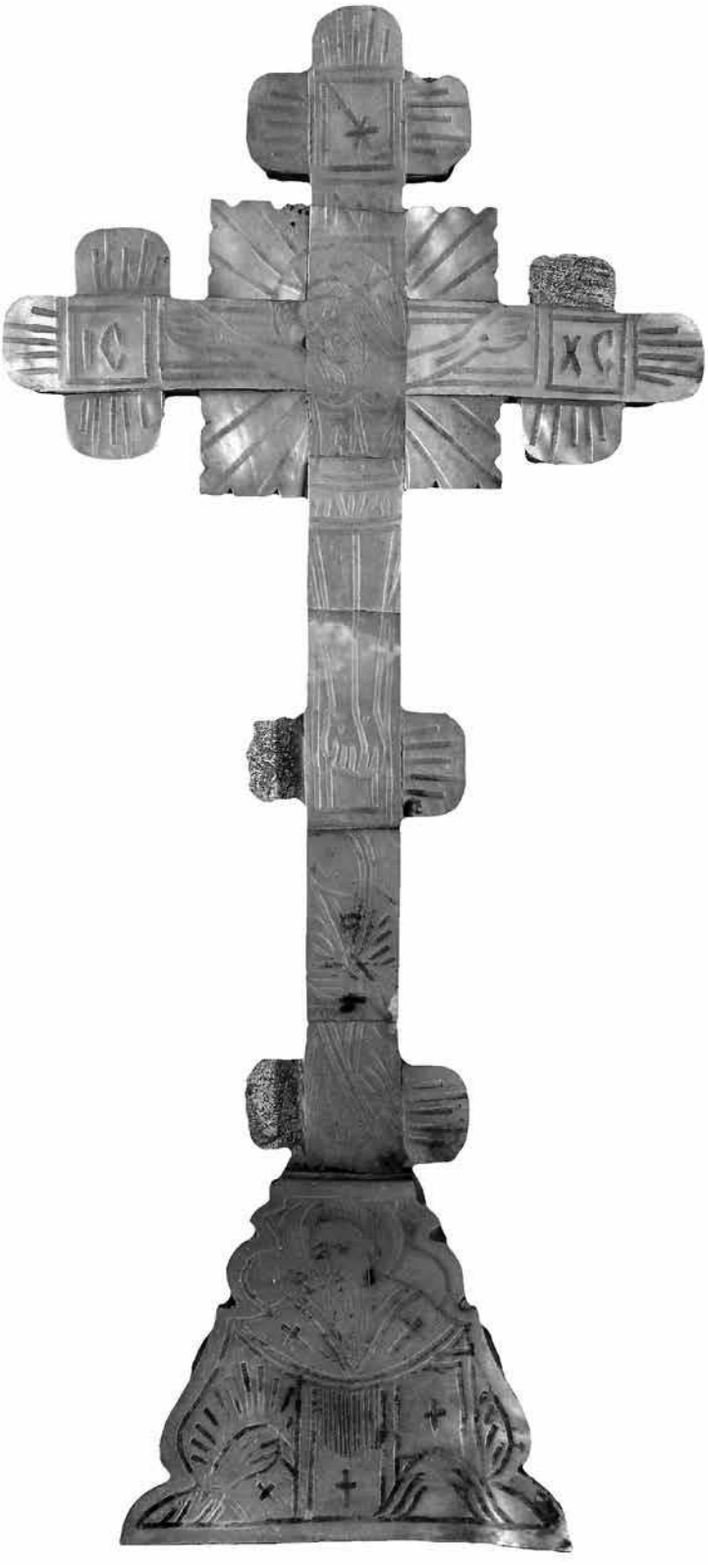

V.37. *Седефен напрестолен кръст. XIX в. Неизвестен произход.*
Altar mother-of-pearl cross, 19th c.; unknown origin.

V.38. *Седефен кръст. XIX в. От Самоков.*
Mother-of-pearl cross, 19th c.; Samokov.

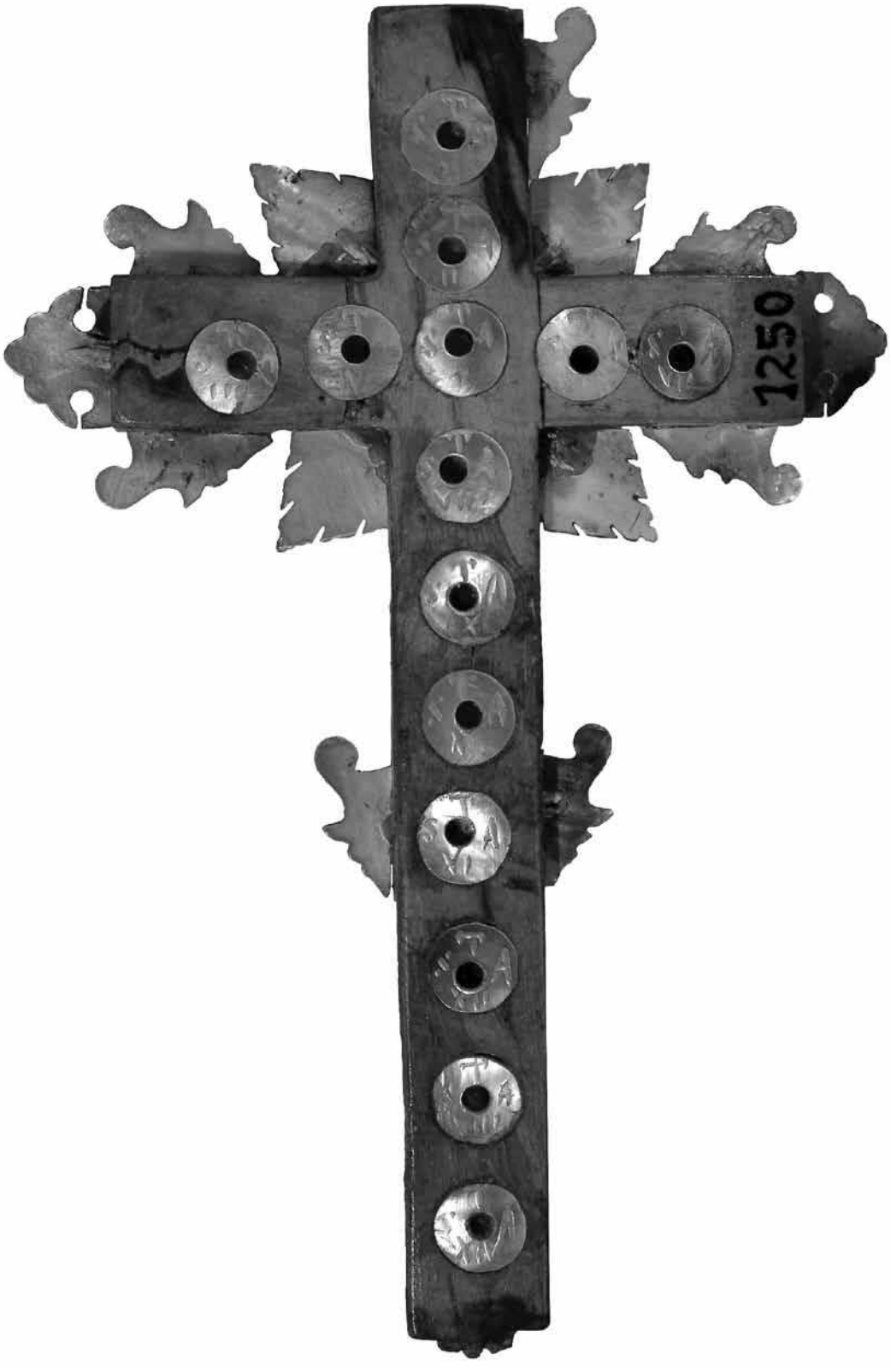

V.38в. *Другата страна на кръста.*
The reverse side of the previous cross.

V.39. *Седефено кръстче. XIX в. Неизвестен произход.*
Small mother-of-pearl cross, 19th c.; unknown origin.

V.40. *Метален калъп за изчукване на обкови на евангелия. Разпятие, Дейсис и 12 апостоли. XIV в.? Неизвестен произход.*
Metal mould for hammering out repousse covers of Gospels: The Crucifix, The Deesis and 12 Apostles, 14th c.? Unknown origin.

V.41. *Метален калъп за изчукване на обкови на евангелия. Слизане в ада. XIV в.? Неизвестен произход.*
Metal mould for hammering out repousse covers for Gospels: The Descent into Hell, 14th c.? Unknown origin.

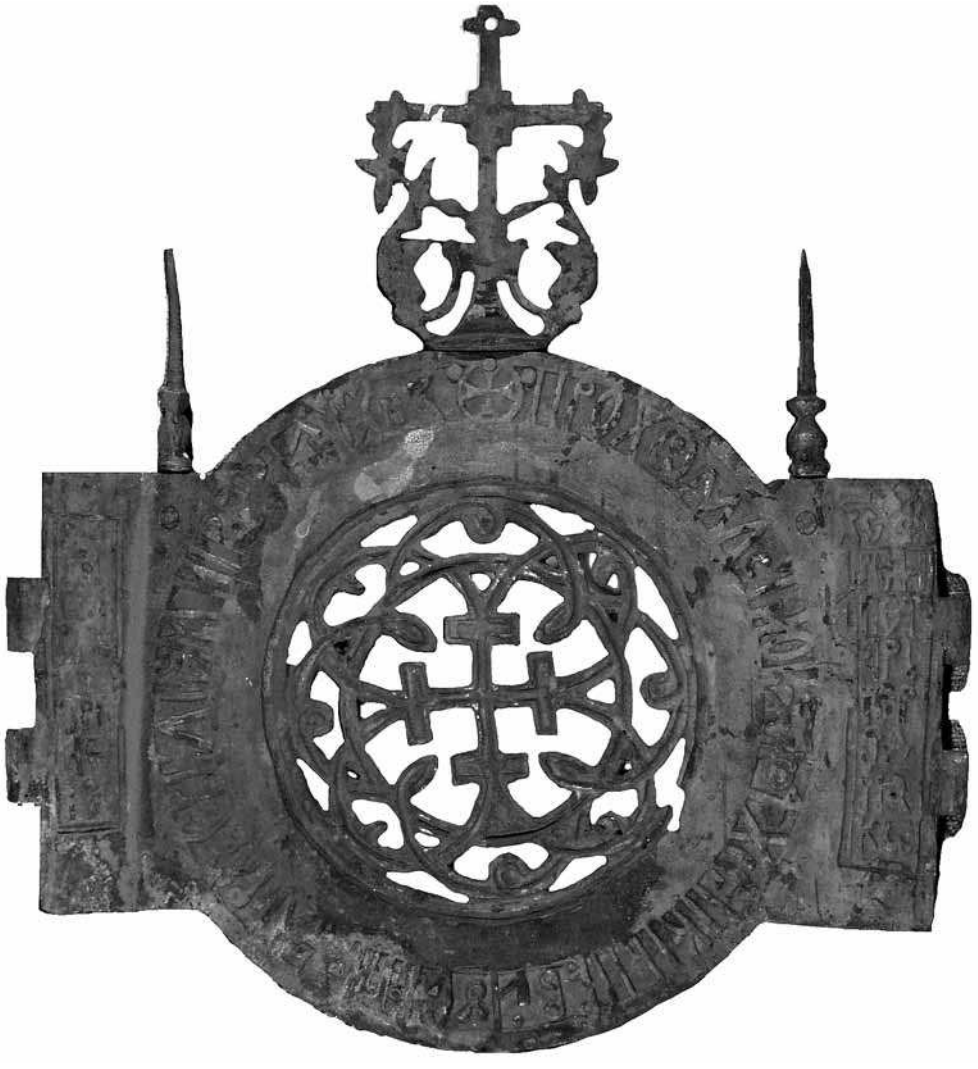

V.43. *Бронзов планшет от хорос. От църквата „Богородица Перивлепта” в Охрид. 1549 г.*
Bronze plate-table for choros, 1549, “The Virgin Perivleptos” church in Ohrid.

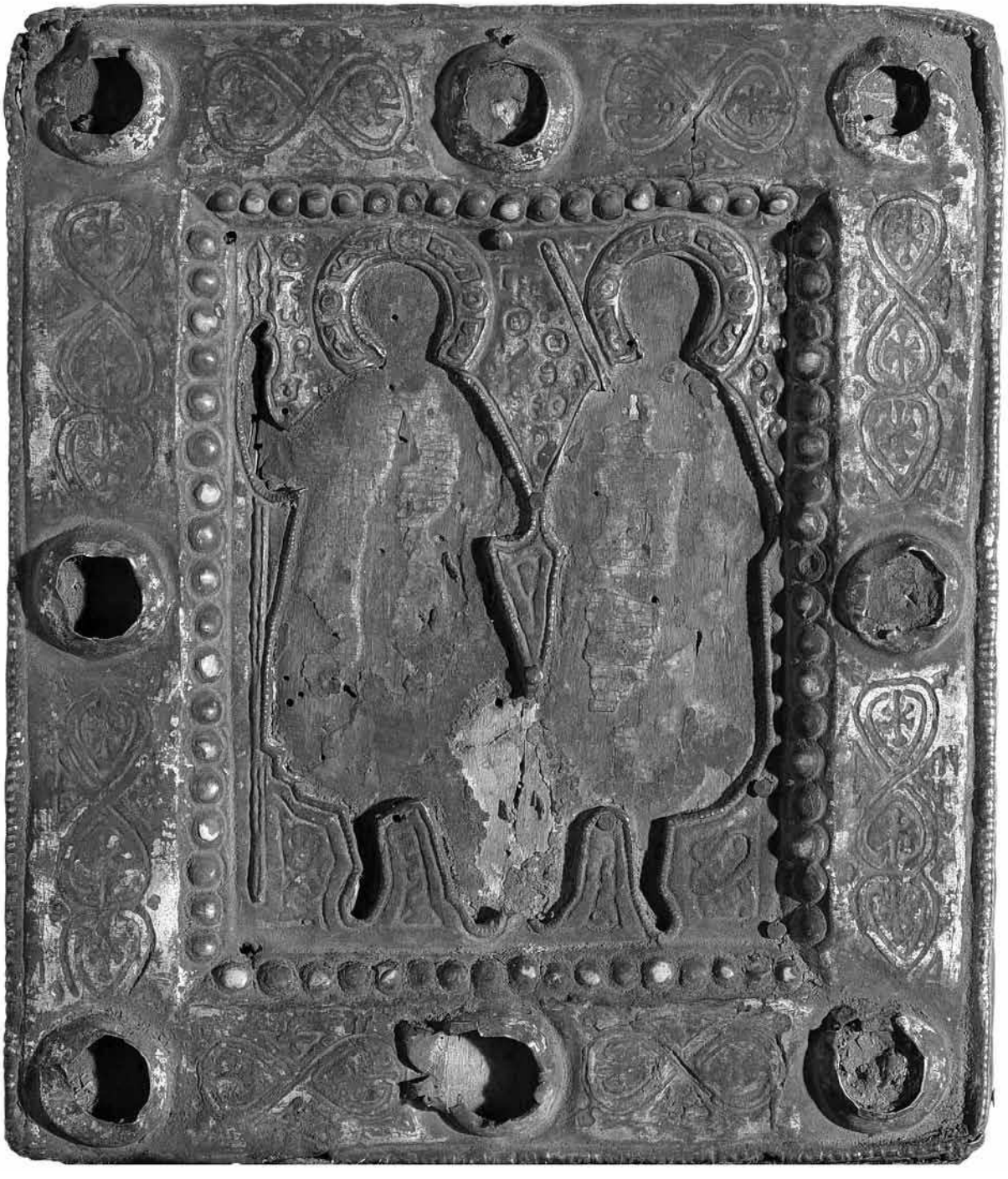

V.45. *Позлатен обков с полускъпоценни камъни на икона Св. Георги и св. Теодор. XVIв.? Неизвестен произход.*
Guilt repousse with semi-precious stones of icon St. George and St. Theodor, 16th c.? Unknown origin.

V.53. *Релефни пластини от обкова на напрестолно евангелие. Ев. Матей, растителен орнамент, прор. Давид. XIX в. Неизвестен произход.*
Relief plates from the repousse cover of altar Gospel: Evangelist Mathew, floral ornament, prophet David, 19th c.; unknown origin.

V.56. *Метална релефна иконка. Богородица Всех скорбящих радость. Руска. XIX в. Неизвестен произход.*
Small metal relief icon: Mother of God the Joy of All That Sorrow, Russian icon, 19th c.; unknown origin.

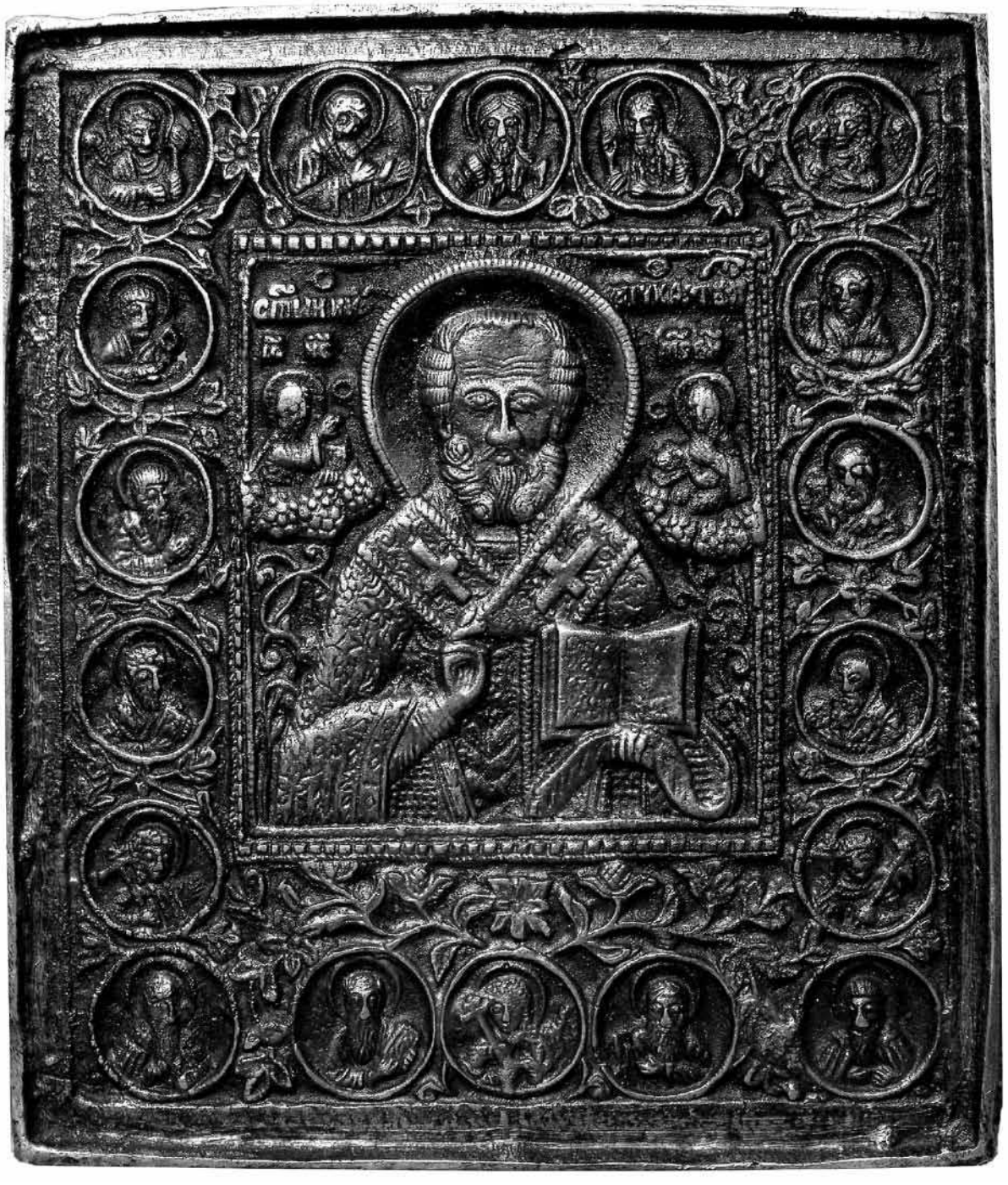

V.57. *Метална релефна иконка. Св. Никола. XIX в. От Долни Тръмбеш.*
Small metal relief icon: St. Nicholas, 19th c.; Dolni Trambesh.

V.59. *Кръгъл метален релефен медальон. Св. Йоан Предтеча. Неизвестен произход. XVII в.?*
Round metal relief medallion: St. John the Precursor, 17th c.? Unknown origin.

V.60. *Сребърен позлатен медальон. Св. Константин и Елена/ Св. Харалампий. XIX в. Неизвестен произход.*
Silver guilt medallion: Sts. Constantine and Helena/ St. Charalampos, 19th c.; unknown origin.

V.62. *Метална релефна икона. Разпятие Христово с богослужебни надписи и криптограми. XIX в. Руска. Купена в Букурещ.*
Metal relief icon: The Crucifix of Christ with liturgical inscriptions and cryptograms, 19th c., Russian icon; Bought in Bucharest.

V.69. *Двустранна икона върху метална основа. Богородица Ченстоховска. Неизвестен произход.*
Bilateral icon over metal basis: The Virgin Chenstohovska; unknown origin.

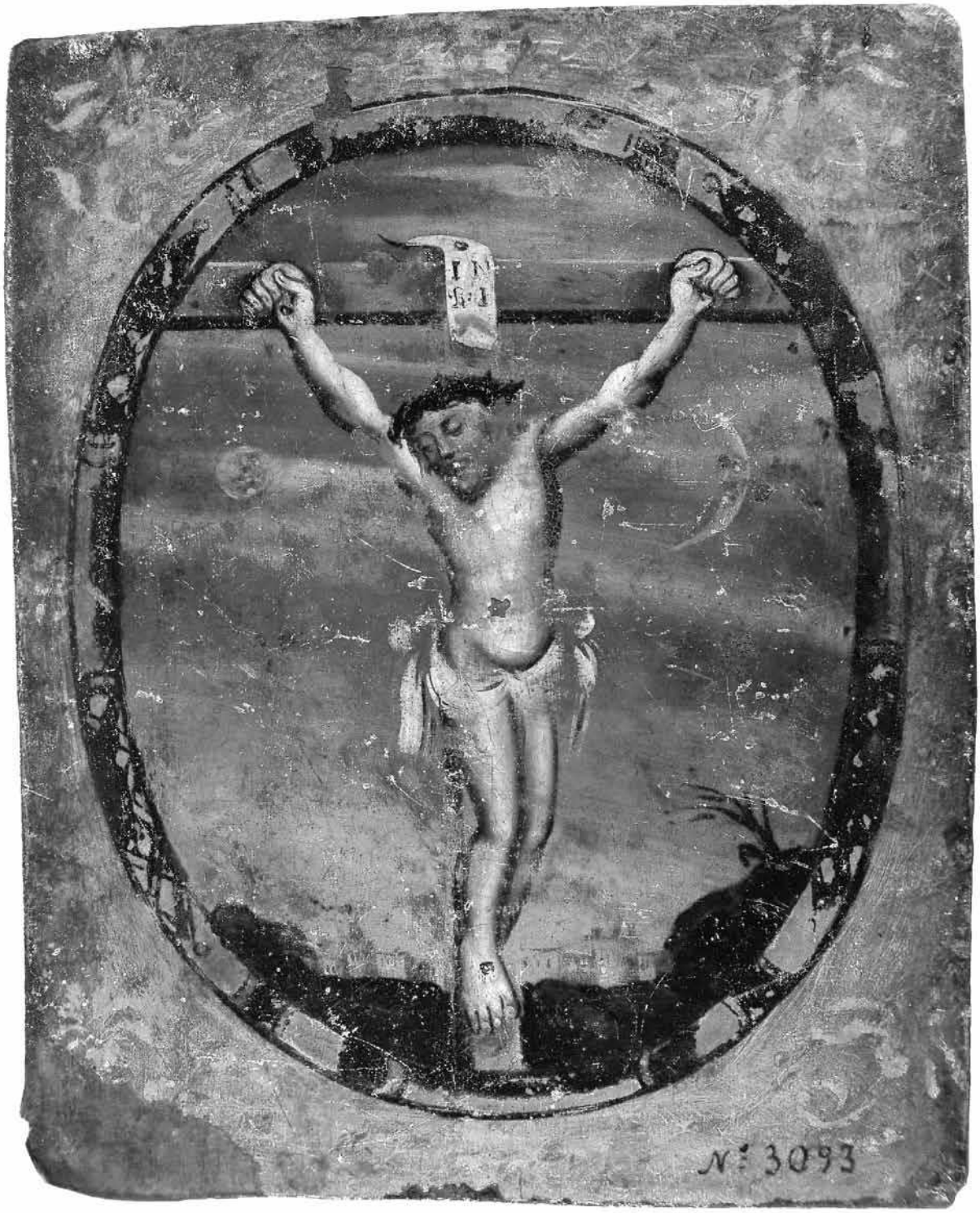

V.69a. *Двустранна икона върху метална основа. Разпятие Христово. Неизвестен произход.*
Bilateral icon over metal basis: The Crucifix of Christ; unknown origin.

V. 70. *Печат на манастир, посветен на св. Григорий Декаполит и св. Безсребърници. Изображения на св. Григорий и двама безсребърници. XIX в. Неизвестен произход.*
Seal of a monastery, dedicated to St. Grigory Decapolite and Sts. Anargyroi, Images of St. Gregory and two Anargyroi, 19th c.; unknown origin.

V.71. *Метално калъпче за изчукване на иконки или апликации. Трима неизвестни светци. XII в. Намерена в Нове.*
Metal mould for hammering out of small icons or applications: Three unknown Saints, 12th c.; Found in Nove.

V. 73. *Бронзов калъп (половинка) за отливане на нагръдни кръстчета и иконки с образа на Богородица. XIX в. От Враца?*
Bronze mould (half) for casting of crosses for wearing on the chest and small icons with the image of the Virgin, 19th c.; from Vratsa?

V.75. *Бронзов калъп (половинка) за отливане на нагръдни кръстчета и иконки. XIX в. Неизвестен произход.*
Bronze mould (half) for casting small crosses and icons for wearing on the chest, 19th c.; unknown origin.

V.79. *Метален калъп. Сампсон и лъва. 1847 г. От Самоков.*
Metal mould. Sampson and the Lion, 1847; Samokov.

V.81. *Архиерейски жезъл. XIX в. Руски. От ц. „Св. ап. Петър и Павел" в Силистра.*
Archpresbyter's scepter, 19th c., Russian work; "Sts. Peter and Paul" church in Silistra.

V. 82. *Двустранна релефна иконка от черна смола (асфалт?). Двама неизвестни светци/ неизвестен светец, св. Никола?. От Охрид.*
Two-sided small relief icon from black tar (asphalt?): Two unknown Saints/ unknown Saint, St. Nicholas(?); Ohrid.

V.84. Двоен каменен калъп за отливане на нагръдно кръстче. XIX в. Неизвестен произход.
Double stone mould for casting a small cross for wearing on the chest, 19th c.; unknown origin.

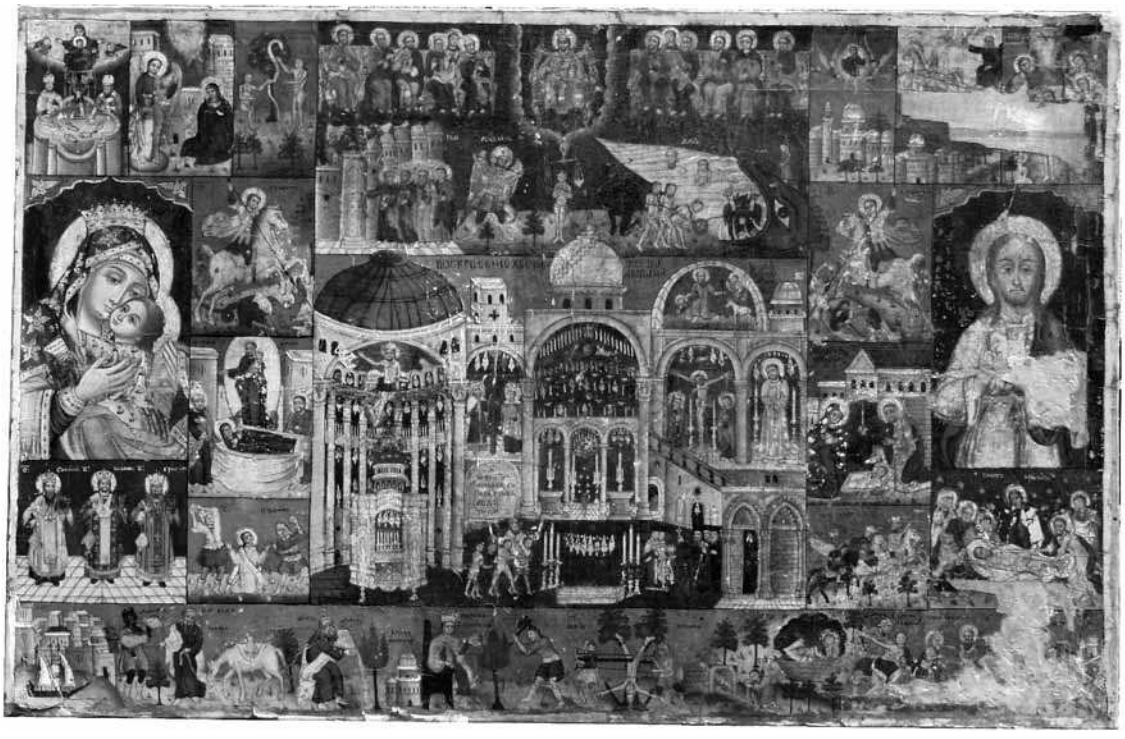

V.85. *Ерусалимия. 1843 г. Неизвестен произход.*
Jerusalemia (Piligrim textile), 1843; unknown origin.

V.87. *Фрагмент от църковна везба - омофор. Христос Велик архиерей. XVII в.? Неизвестен произход.*
Fragment from church embroidery – omophorion: Christ The Great High Priest, 17th c.? Unknown origin.

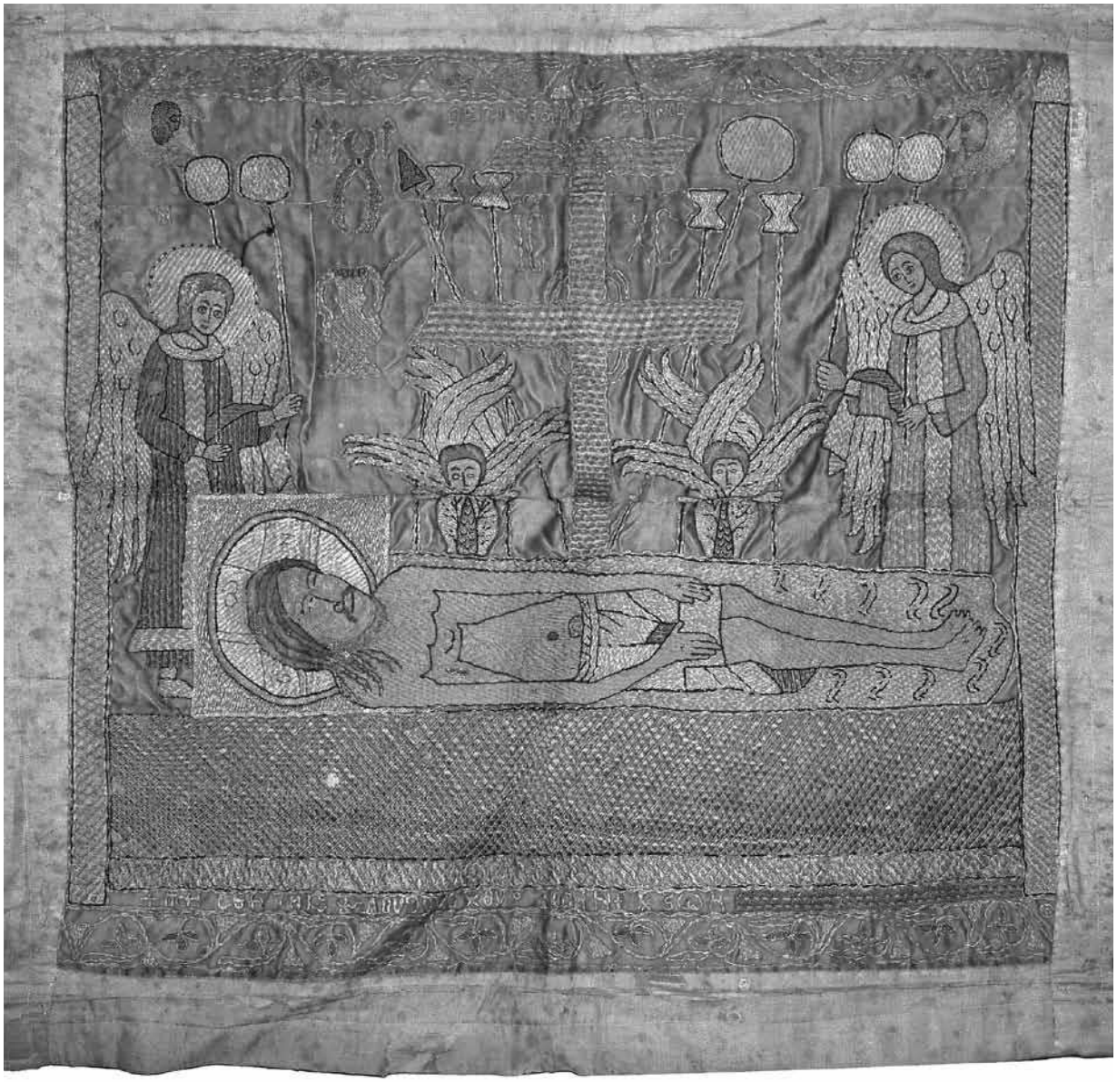

V.88. *Везана плащаница. Епитафиос – мъртвият Христос с два ангела, серафими и уредите на мачението. XVII-XVIII в. Неизвестен произход. Embroidered Shroud: The Epitaphios – the Dead Christ with two Angels, Seraphims and the Instruments of Passion, 17th – 18th c.; unknown origin..*

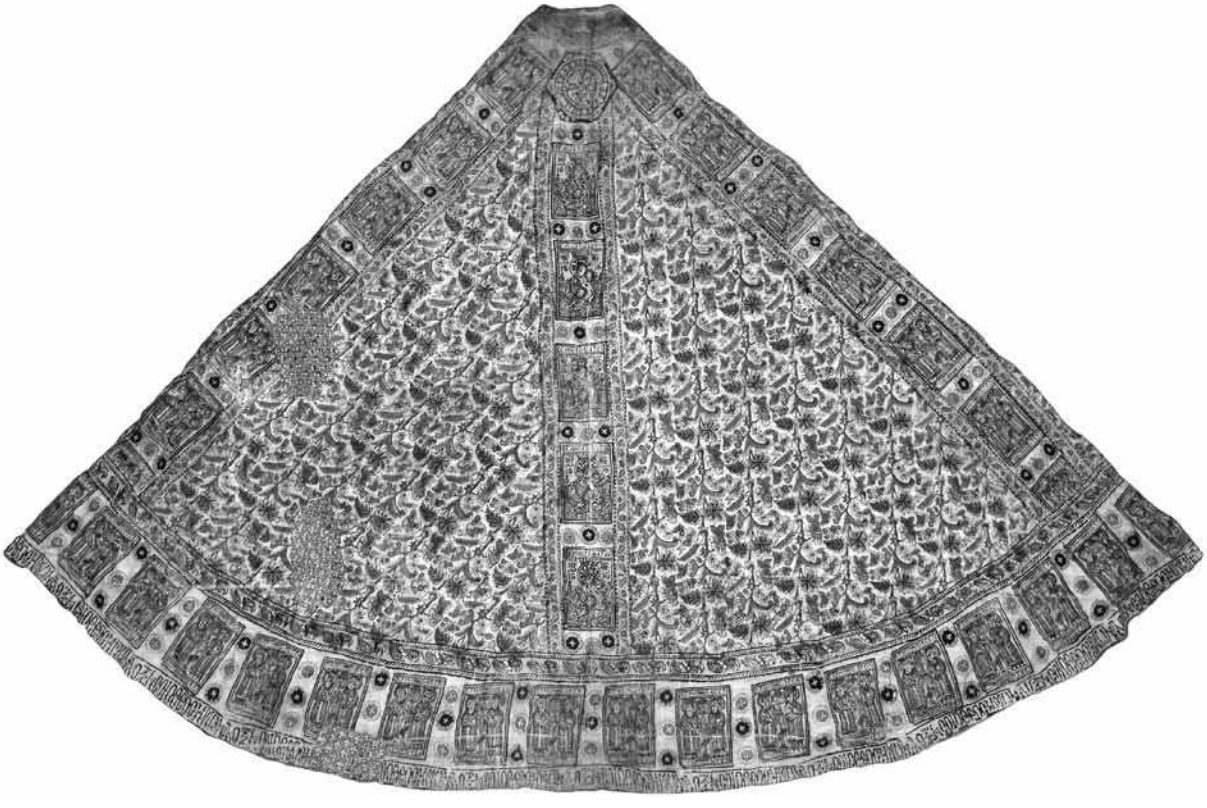

V.90. Фелон със щампована украса. 1786 г. Майстор гравьор Георги. От Погановския манастир.
Phelonion with print decoratin, 1786, master engraver George; Poganovo monastery.

VI. РЪКОПИСИ

1. Енински стихирар. Втора половина на XIV в. Намерен в с. Енина. Инв. 99, п. 759, оп. 811. Размери на листовете 20x28 см, на текстовото поле 15x21 см. 224 л. пергамент, липсва л. 163. На много места пергаментовите листове имат дефекти, с които писачът се е съобразил. Кожена подвързия, реставрирана със запазване на оригиналните части. Полууставно писмо, червенослов при заглавия и инициали. Различават се три ръце. Късна пагинация с молив на листовете. Украса: л. 1 – правоъгълна заставка с палметен орнамент с червено, зелено, черни точки; л. 167б – заставка, няколко украсени инициала. Приписки от писача: л. 60б – **не хотехъ писати иснакьсаръ понеже мало хрътие имахъ да прости.** На много места в долната част на листовете писачът е отправял молитви към Богородица да му помогне. По-късни приписки: л. 4б – **помени ѿ кота на воеводе ко брата ми ша има ако ми си;** л. 5 — **митко, кою, колю;** л. 109б — **сѣю книгоу обрѣтох въ село енина соущѣи под стара планина ѧѡлив;** л. 110б — **таꙗ книга е на...таꙗ книга е намерена.** На последната страница нечетливи надписи и рисунки – плетеница, ръка, кръгове. Лит.: Цонев, Б. 1940, 198-199; Кожухаров, С. 1972, 549-554; Кожухаров, С. 1977, 20; Кожухаров, С. 1981, 561; Своден каталог, № 85; Бележки, № 85. Заб. Ръкописът е получен в Народния музей през 1893 г. от дирекцията на Държавната мъжка гимназия в Габрово. DSC02674-703, 757-760.

2. Нов завет. Около средата на XIV в. Неизвестен произход. Инв. № 356. Размери на листовете 16,5x26,5 см; на текстовото поле 12x19 см. 429 л. пергамент. Подвързан с дъски, обвити с кожа. Върху кожата очертани с пергел концентрични кръгове. Уставно писмо. Късна номерация с молив на листовете. Писачът е номерирал в долната част на листовете някои текстови цялости. Украса: л. 1 – П-образна заставка с плетеничен орнамент с червено, черно и бяло; л. 2 – правоъгълна заставка със заглавието в центъра, плетеничен орнамент, червено, златно, синьо, бяло, украсен инициал; л. 59 – правоъгълна заставка: на златен фон палмети и цветове със синьо, зелено и кремаво (запазена е фина копринена тъкан, покриваща заставката); л. 97 – квадратна заставка със заглавието в центъра, със златен фон, синьо, червено, черно, бяло, украсен инициал; л. 160 – П-образна заставка на златен фон, синьо, червено, бяло, украсен инициал; л. 206 – правоъгълна заставка, златен фон, тъмно и светлосиньо, червено, кремаво; л. 261, 266б, 275б, 282б, 284, 305, 325, 338б, 352, 357, 361б, 366, 368, 373б, 377б, 381 – украсени инициали. Приписки на писача липсват. Късни записи с имена за помен на предната корица: **+ ...е...мъ сѣ...славнем хрѣстѣаном и ктиторо ѥ с...е ѡстоу храмем сиоу. Неделко партенѣоу аръхѣерѣ видѡ: саво конъдо деспо петко мартин марько симонъ стрезѡ христоа стрезо петъка чиоура. маѣсо цвета. Кондо неделкѡ пахоуна деспоти стоѣко...лко стоинѡ вида никола конъда велъꙗнъ чоро гроуѣѡ каньдо стоио кондо висто сава ꙗно Ѳанаси неренчо секоула паоуна момчо секоула ꙗна лека божа иоуванъ моѣсо никола цвето анггелина. Я коѣ некет поменит сиа гарнѣ имена що анатема боудетъ.** Лит.: Водач, 211. Заб. Ръкописът е купен от Милан Радивоев през 1897 г. DSC02704-756.

И. Гергова

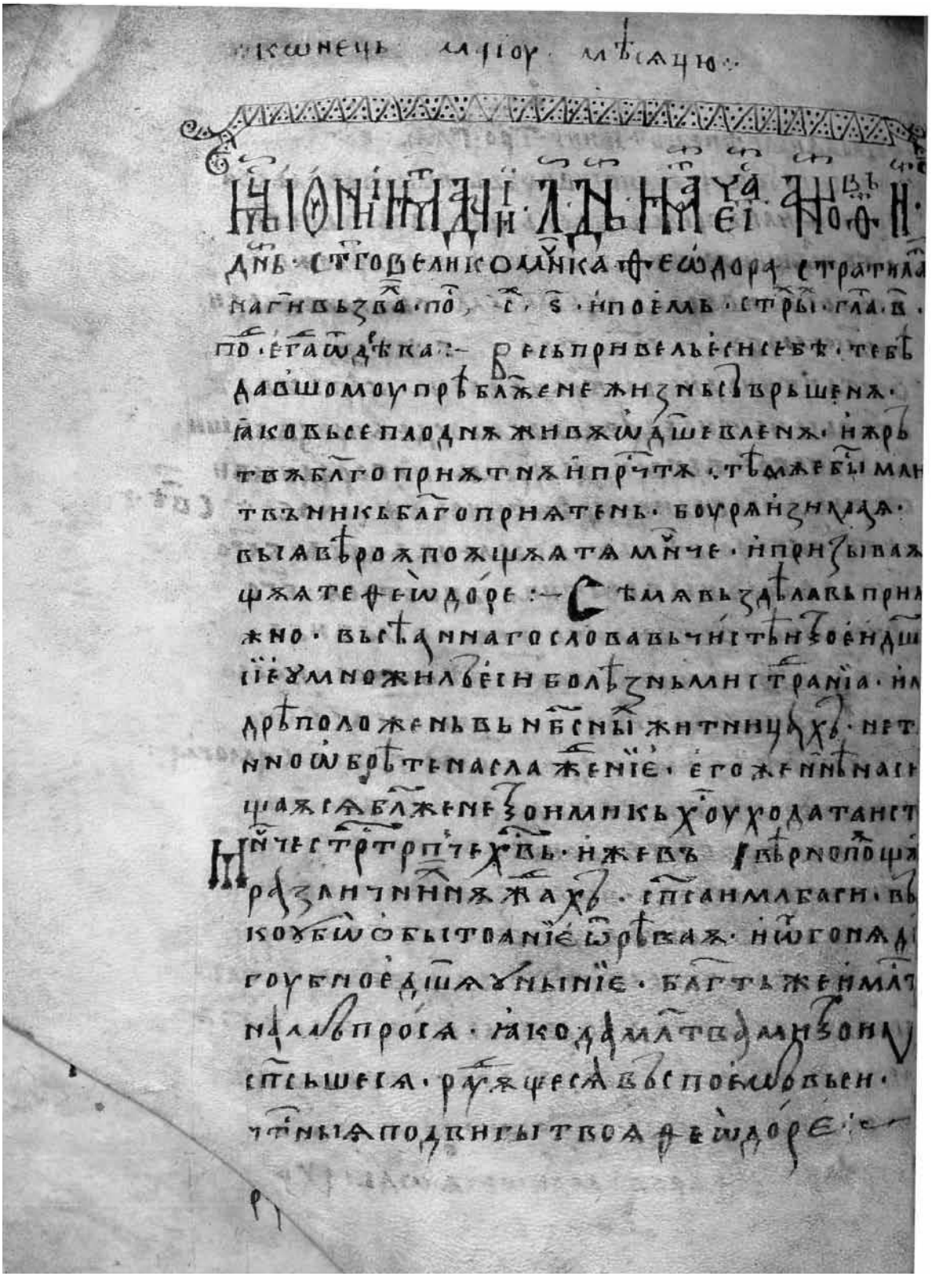

VI.1б. *Енински стихирар. Заставка.*
Enina sticherarion (Headpiece).

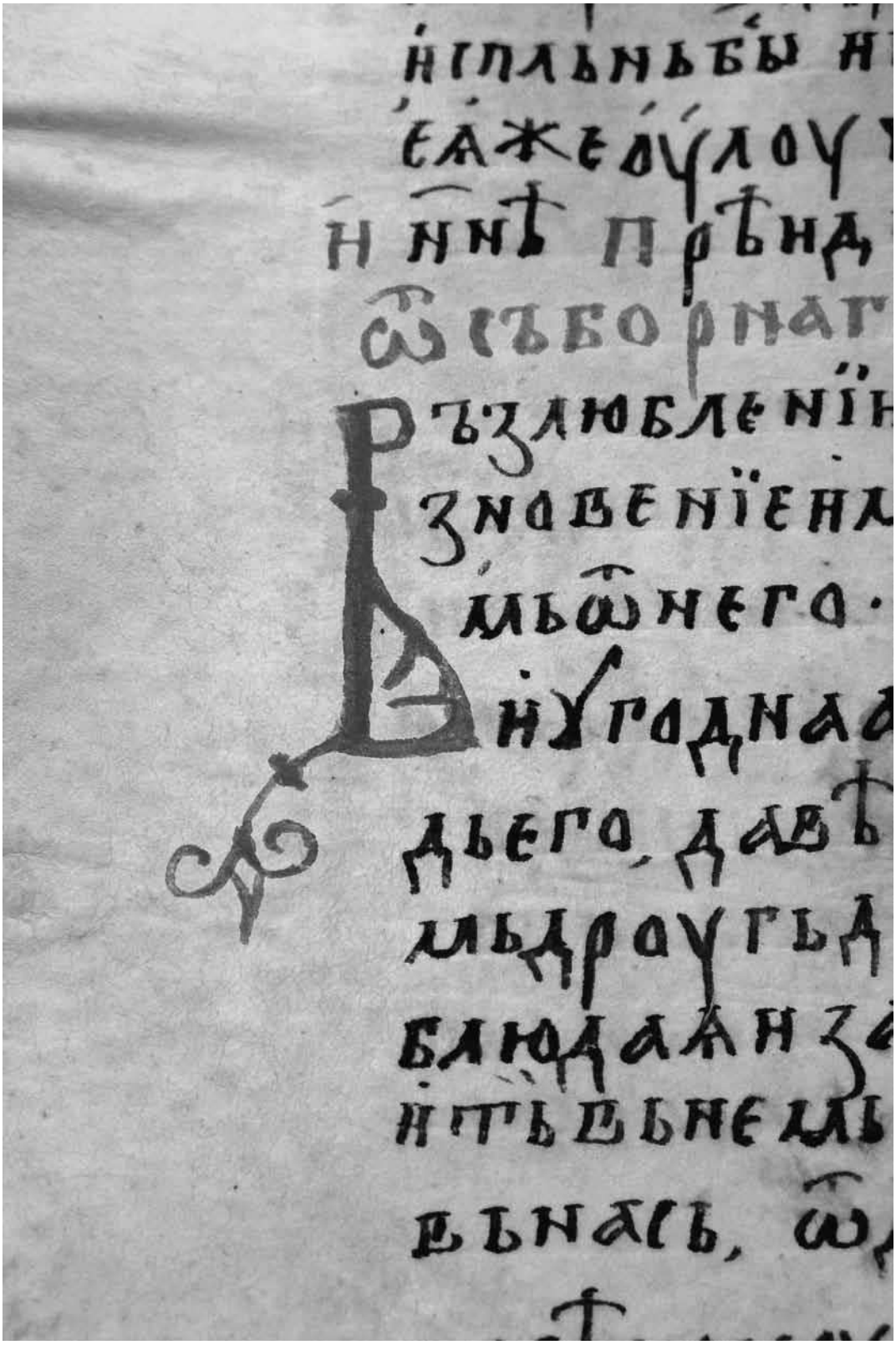

VI.1в.Енински стихирар. Иницuал.
Enina sticherarion (Initial).

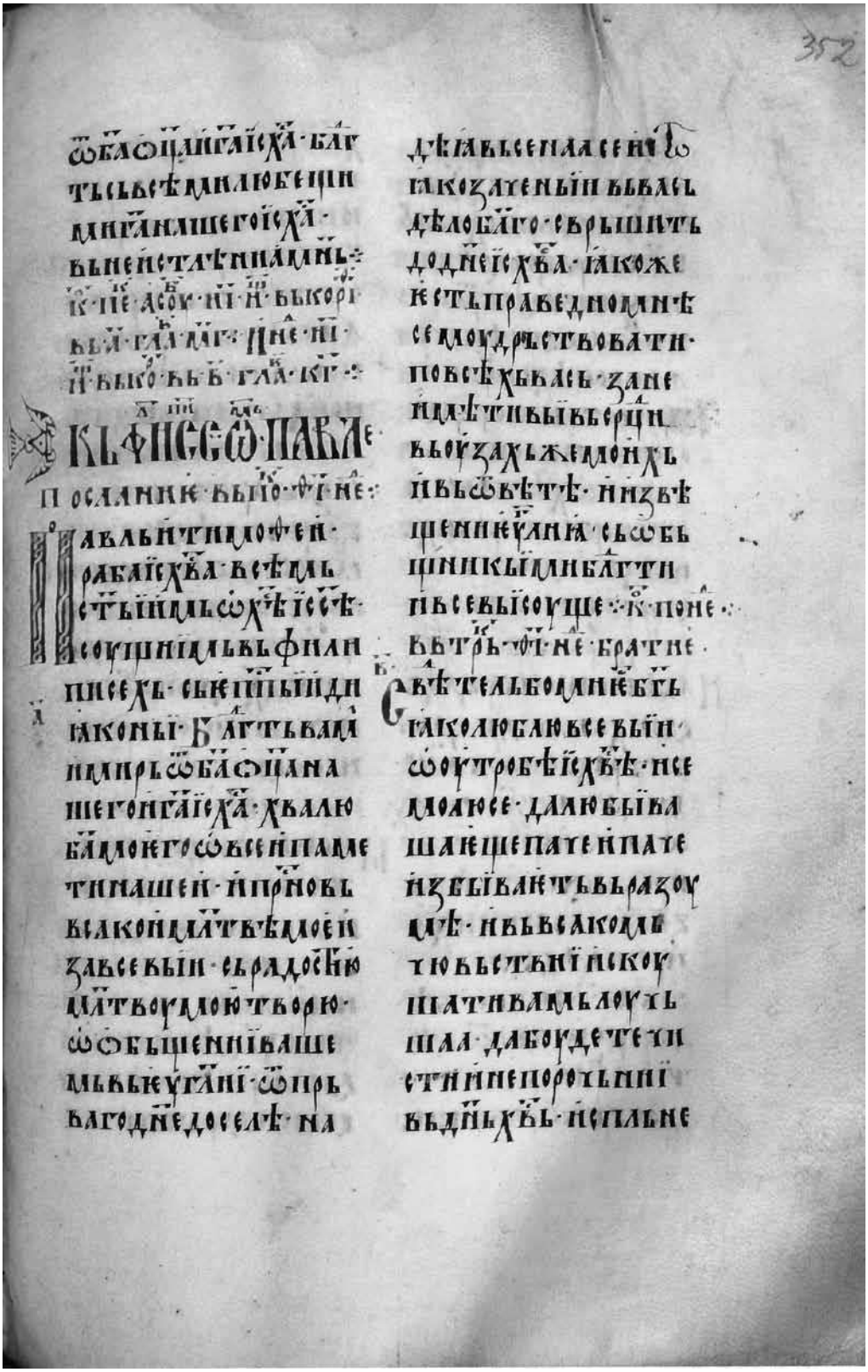

VI.2ж. Нов завет. Текст.
New Testament (Text).

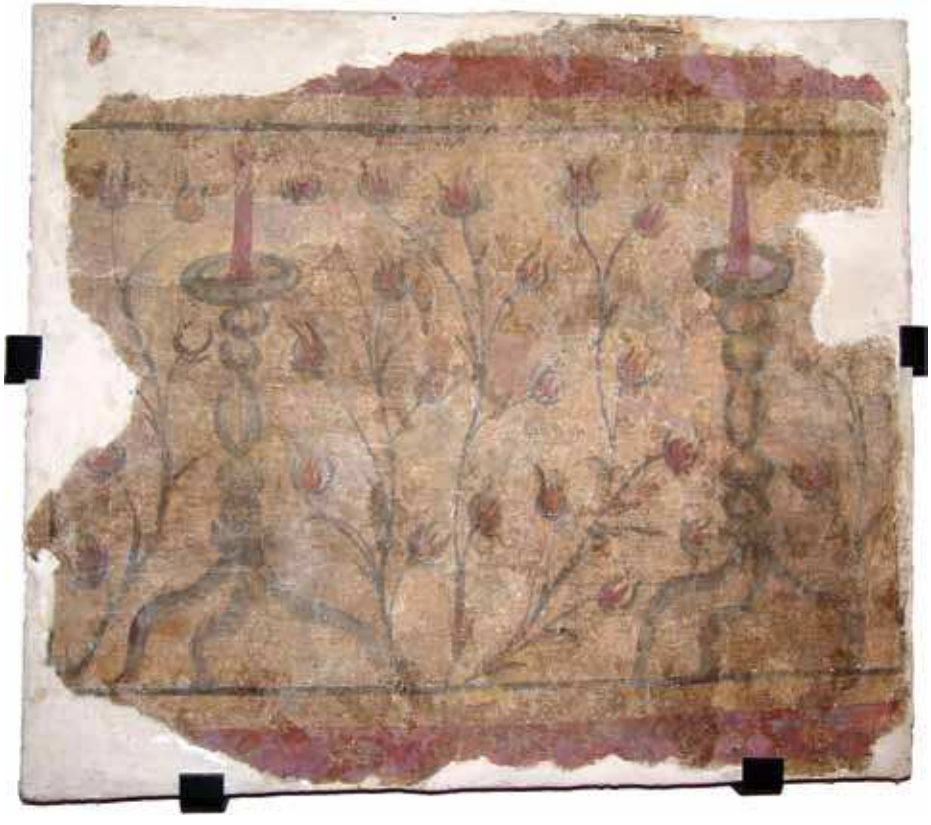

I.3. Стенописен фрагмент от украсата на раннохристиянска гробница № 4 в София. IV-V в.
Fresco fragment from the decoration of the early Christian tomb № 4 in Sofia, 4th – 5th c.

I.4. *Стенописен фрагмент от украсата на раннохристиянска гробница. V в. От центъра на София.*
Fresco fragment from the decoration of the early Christian tomb, 5th c.; center of Sofia.

I.5. *Ангел. Стенописен фрагмент от Червената църква край Перущица. Първа половина на VI в.*
Angel. Fresco fragment from the Red Church near Perushtitsa, first half of the 6th c.

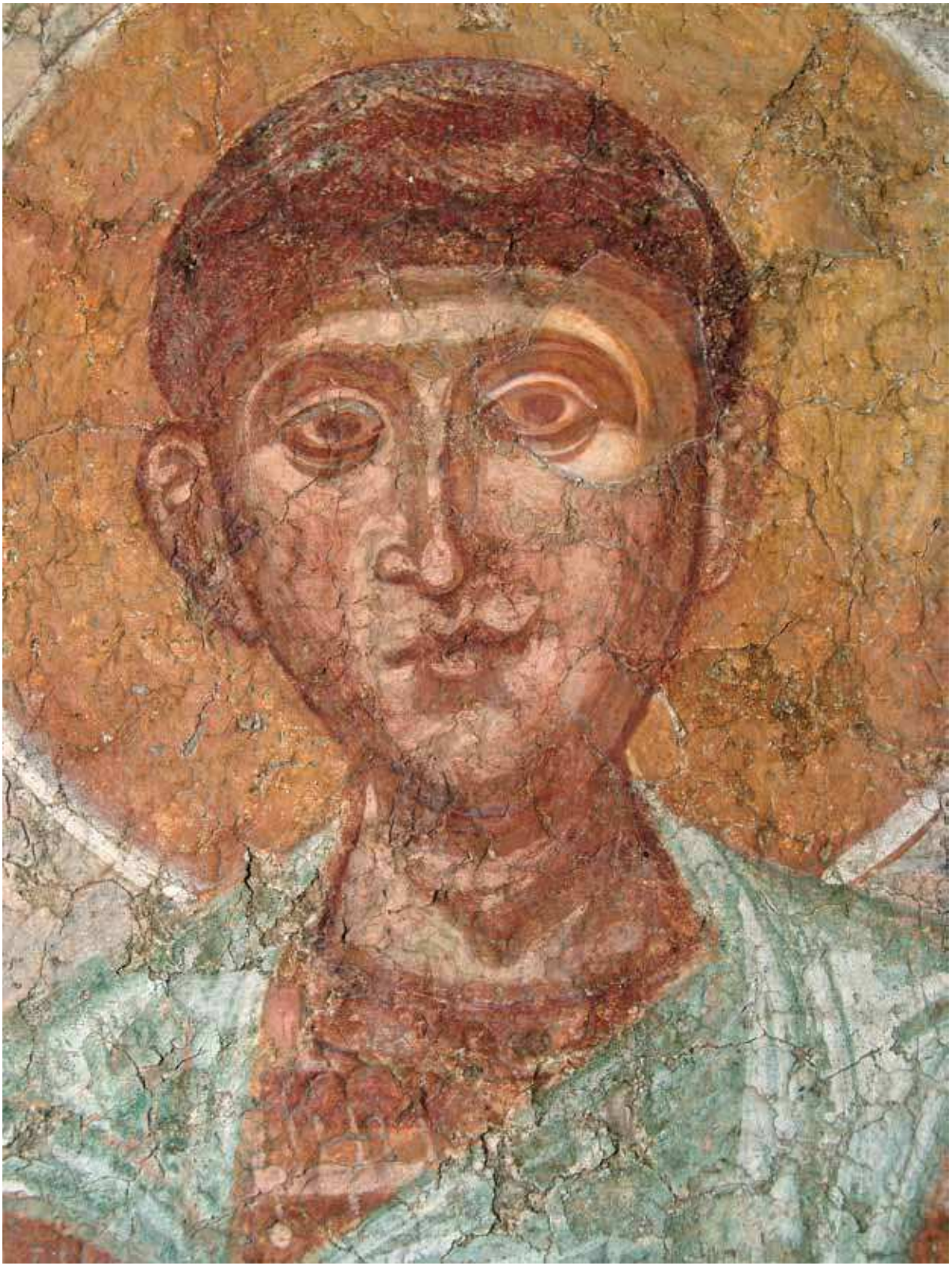

I.13. *Св. Димитър. XIII в. От църквата „Св. Никола" в Мелник.*
St. Demetrios, 13th c.; "St. Nicholas" church in Menik.

I.47. *Фрагменти от Възкресението на Лазар. XIV в. Скален скит „Св. Марина" край Карлуково.*
Fragments from the Rising of Lazarus, 14th c., rock skete "St. Marina" near Karlukovo.

I.49. *Глава на Богородица на трон от абсида. Начало на XVII в.*
От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.
Head of the Virgin on throne from the apse, beginning of the 17th c.;
"St. George Mali" church in Nessebar.

I.55. *Кръщение Христово. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
The Baptism of Christ, beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

I.56. *Жените мироносици при Гроба Господен. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
The Myrrhbearers Women (Myrophorai), beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

I.57. *Св. безсребърник Козма. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
St. Cosmas, beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

I.59. *Двама неизвестни светци. Начало на XVII в. От църквата „Св. Георги Мали" в Несебър.*
Two unknown Saints, beginning of the 17th c.; "St. George Mali" church in Nessebar.

I.68. *Св. Мина. XV* – начало *XVI в. От притвора на църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско.*
St. Menas, 15th – beginning of the 16th c.; from the narthex of the church "St. Nicholas" in the village of Zhelezna, Chiprovtsi region.

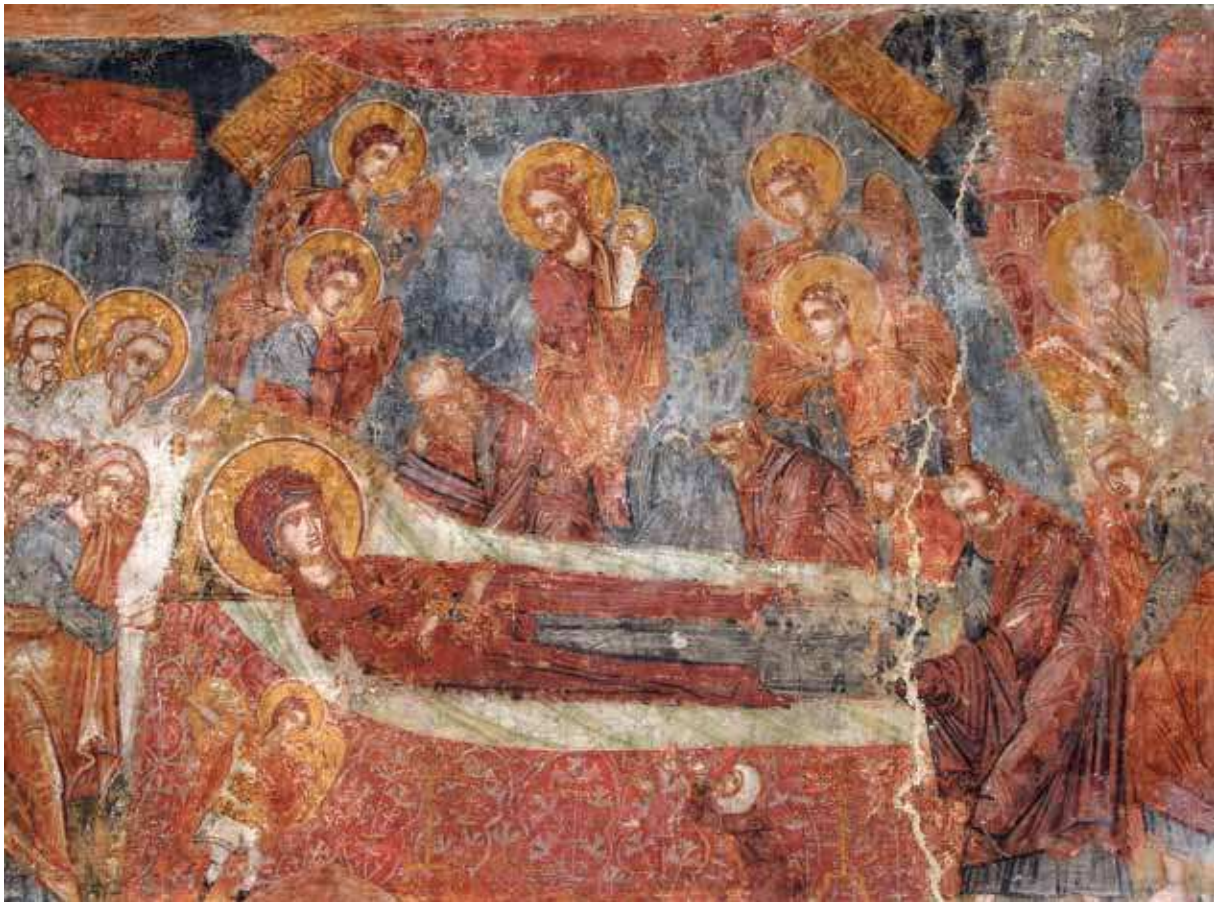

I.73. *Успение Богородично. XVII в. От църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско. The Assumption, 17th c.; from the church "St. Nicholas" in the village of Zhelezna, Chiprovtsi region.*

I.74. *Дясна част от Възнесение Христово. XVII в. От църквата „Св. Никола" в с. Железна, Чипровско.*
Right part of the Resurrection of Christ, 17th c.; from the church "St. Nicholas" in the village of Zhelezna, Chiprovtsi region.

I.86. *Петдесетница. XVII в. От с. Крапец.*
The Pentecost, 17th c.; village of Krapets.

I.88. *Неверието на ап. Тома. XVII в. От с. Крапец.*
Doubting Thomas, 17th c.; village of Krapets.

I.90. *Кръщение Христово. XVII в. От с. Крапец.*
The Baptism, 17th c.; village of Krapets.

I.94. *Прор. Михей. XVII в. От с. Крапец.*
Prophet Mihah, 17th c.; village of Krapets.

I.95. *Св. безсребърник Козма и св. Петка. XVII в. От с. Крапец.*
St. Cosmas and St. Paraskeve, 17th c.; village of Krapets.

I.102. *Св. Антоний, св. Евтимий, св. Сава, св. Теодосий. 1704 г. От църквата „Св. Георги Големи" в Несебър.*
St. Antony, St. Euthymios, St. Sabbas, St. Theodosios, 1704; "St. George Golemi" church in Nessebar.

I.102a. *Детайл.*
Detail of the previous.

I.123. *Фрагмент от мозайка. Лице на неизвестен светец. – Начало на XIII в.? От църква № 5 на Трапезица, Велико Търново.*
Fragment from a mosaic: Face of unknown Saint, beginning of the 13th c.? From church № 5 of Trapezitsa, Veliko Turnovo.

II.5. *Св. Димитър на трон. 90-те години на XV в. Неизвестен произход (Кремиковски манастир?).*
St. Demetrios on throne, 90-ies of the 15th c.; unknown origin (Kremikovtsi monastery?).

II.6. *Богородица с Младенеца на трон, св. Никола и св. Йоан Предтеча. XV-XVI в. Неизвестен произход.*
The Virgin with Child on throne, St. Nicholas and St. John the Precursor, 15th – 16th c.; unknown origin.

II.7. *Неверието на ап. Тома. XVI в. Неизвестен произход.*
Doubting Thomas, 16th c.; unknown origin.

II.10. *Богородица живоносен източник. Край на XVI в. От църквата „Св. Стефан" в Несебър.*
The Virgin Zoodochos Pege, end of the 16th c.; "St. Stephanos" church in Nessebar.

II.23. *Благовещение. XVII в. От църквата „Успение Богородично", Велико Търново.*
The Annuncition, 17th c.; "The Dormition of the Virgin Mary" church in Veliko Turnovo.

II.40. *Въздвижение на честния кръст. 1751 г. Светогорски зограф. От църквата „Св. Никола" в Дупница.*
Elevation of the Holy Cross, 1751, icon-painter from Mount Athos; "St. Nicholas" church in Dupnitsa.

II.54. *Богородица Неувяхваща роза. Първа половина на XVIII в. От манастира „Св. Никола" в Мелник.*
The Virgin Unfading Rose, first half of the 18th c.; monastery "St. Nicholas" in Melnik.

II.55. *Богородица с Младенеца. Първа половина на XVIII в. Тревненска школа. От Велико Търново.*
The Virgin with Child, first half of the 18th c., Tryavna art school; Veliko Turnovo.

II.61. *Богородица Живоносен източник. Първа половина на XVIII в. Солунско ателие. Неизвестен произход.*
The Virgin Zoodochos Pege, first half of the 18th c., Thessaloniki atelier; unknown origin.

II.86. *Св. Йоаким и Анна. XVIII в. Светогорски зограф. Неизвестен произход.*
St. Joakim and Anna, 18th c., icon-painter from Mount Athos; unknown origin.

II.101. *Св. Юлита и Кирик. 80-те години на XVIII в. От Старо село, Врачанско.*
Sts. Julita and Cyricus, 80-es of the 18th c.; Staro selo, Vratsa region.

II.120. *Христос Вседържител. Последна четвърт на XVIII в. Неизвестен произход (югозападна България?).*
Christ Pantocrator, last quarter of the 18th c.; unknown origin (South-west Bulgaria?).

II.136. *Богородица с Младенеца. Край на XVIII в. Тревненска школа. Зограф от Витановата фамилия. Неизвестен произход.*
The Virgin with Child, end of the 18th c., Tryavna art school, icon-painter from the Vitanov's family; unknown origin.

II.142. *Богородица Одигитрия със св. Георги и архидякон Стефан. 80-те год. на XVIII в. Зограф Христо Димитров от Самоков. От Самоков.*
The Virgin Hodegetria with St. George and Archdeacon Stephan, 80-ies of the 18th c., icon-painter Christo Dimitrov from Samokov; from Samokov.

II.145. *Богородица (бюст). Край на XVIII в. Неизвестен произход.*
The Virgin (bust), end of the 18th c.; unknown origin.

II.162. *Св. Богородица Хрисомангуртиотиса, св. Георги, св. Харалампий, св. Стилиян, св. Димитър. XVIII-XIX в. Зограф от южното Черноморие. Неизвестен произход (Созопол?).*
St. Virgin Chrisomangourtiotissa, St. George, St. Charalampos, St. Stylianos, St. Demetrios, 18th – 19th c., icon-painter from the Southern Black Sea coast of Bulgaria; unknown origin (Sozopol?).

II.195. *Въздвижение на честния кръст. XVIII-XIX в. Тревненска школа, Витановска фамилия. От гр. Горна Оряховица.*
The Raising of the Holy Cross, 18th – 19th c. Tryavna art school, Vitanov's family artist; town of Gorna Oryahovitsa.

II.202. *Св. Екатерина. XVIII-XIX в. От Самоков.*
St. Catherine, 18th – 19th c.; Samokov.

II.203. *Св. Евстатий, св. Теопистия, св. Агапий и св. Теопист. XVIII-XIX в. От Самоков.*
St. Eustathios, St. Theopiste, St. Agapios and St. Theopistos, 18th – 19th c.; Samokov.

II.225. *Св. Никола Нови Софийски. XVIII-XIX в. Неизвестен произход.*
St. Nicholas of Sofia Neomartyr, 18th – 19th c.; unknown origin.

II.247. *Сретение. Начало на XIX в. Тревненска школа. Зограф от Виновата фамилия. Неизвестен произход.*
The Presentation in the Temple, beginning of the 19th c., Tryavna art school, icon-painter from the Vitanov's family; unknown origin.

II.248. *Богородица Царица. Начало на XIX в. Тревненска школа. Неизвестен произход.*
The Virgin Queen, beginning of the 19th c., Tryavna art school; unknown origin.

II.249. *Св. Георги. Начало на XIX в. Зограф Симеон Цонюв от Трявна. От Търновско.*
St. George, beginning of the 19th c., icon-painter Simeon Tsonjouv from Tryavna; from Turnovo region.

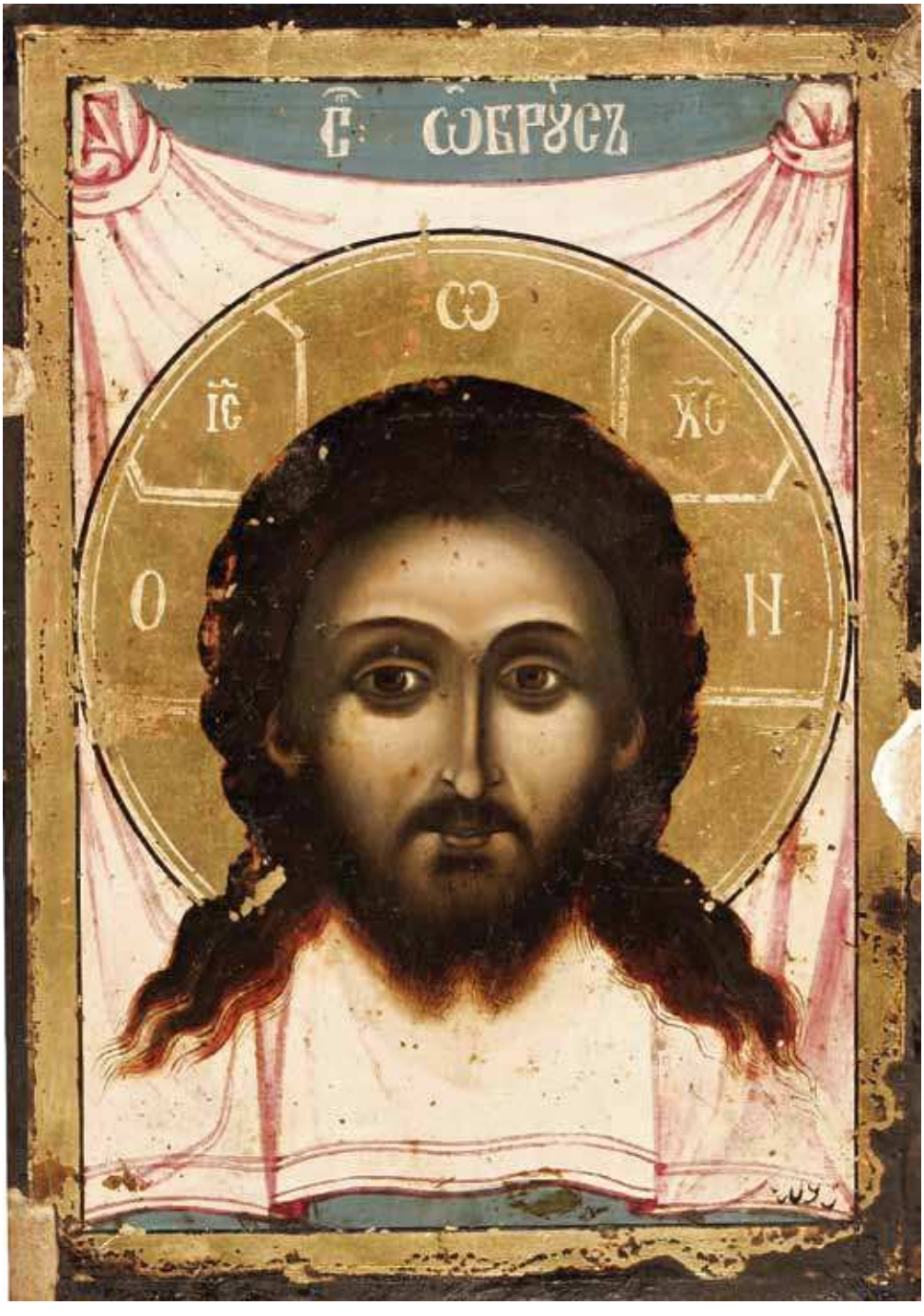

II.260. *Убрус. 20-те-30-те години на XIX в. От Прилеп.*
Holy Mandylion, 20-ies – 30-ies of the 19th c.; Prilep.

II.261. *Богородица с Младенеца, св. Георги и св. Димитър. Първа четвърт на XIX в. Димитър Молеров от Банско? Неизвестен произход.*
The Virgin with Child, St. George and St. Demetrios, first quarter of the 19th c., Dimitar Molerov from Bansko? Unknown origin.

II.268. *Св. Атанасий. 1827 г. Неизвестен произход.*
St. Athanasios, 1827; unknown origin.

II.271. *Богородица от Кикос с четиримата евангелисти и ангели. 1829 г. Захари Зограф от Самоков. Неизвестен произход.*
The Virgin of Kykkos with four Evangelists and Angels, 1829, Zahariy Zograph from Samokov; unknown origin.

II.286. *Новомъченици Акакий Серски, Игнатий Старозагорски, Онуфрий Габровски, Евтимий. 1848 г. Захари Зограф от Самоков. Неизвестен произход (според надписа на гърба е дарена от свищовски жители на Рилския манастир).*
New martyrs Akakios of Serres, Ignatios of Stara Zagora, Onouphrios of Gabrovo, Euthimius, 1848, Zahariy Zograph from Samokov; unknown origin (According to the inscription on the backside it was made as gift by the Svishtov citizens to the Rila monastery).

II.287. *Христос в слава (Всяко ангелско естество). 1849 г.*
Неизвестен произход.
Christ in Glory (Each Angel's Nature), 1849; unknown origin.

II.294. *Богородица Кикоска. Първа половина на XIX в. Зограф Димитър Христов от Самоков. От Самоков.*
The Virgin of Kykkos, first half of the 19th c., icon-painter Dimitar Christov from Samokov; from Samokov.

II.310. *Богородица Небесна царица със св. Георги, св. Анна и св. Димитър. 1858 г. Зограф Никола Образописов от Самоков. От Самоков.*
The Virgin Heavenly Queen with St. George, St. Anna and St. Demetrios, 1858, icon-painter Nichola Obrazopisov from Samokov; from Samokov.

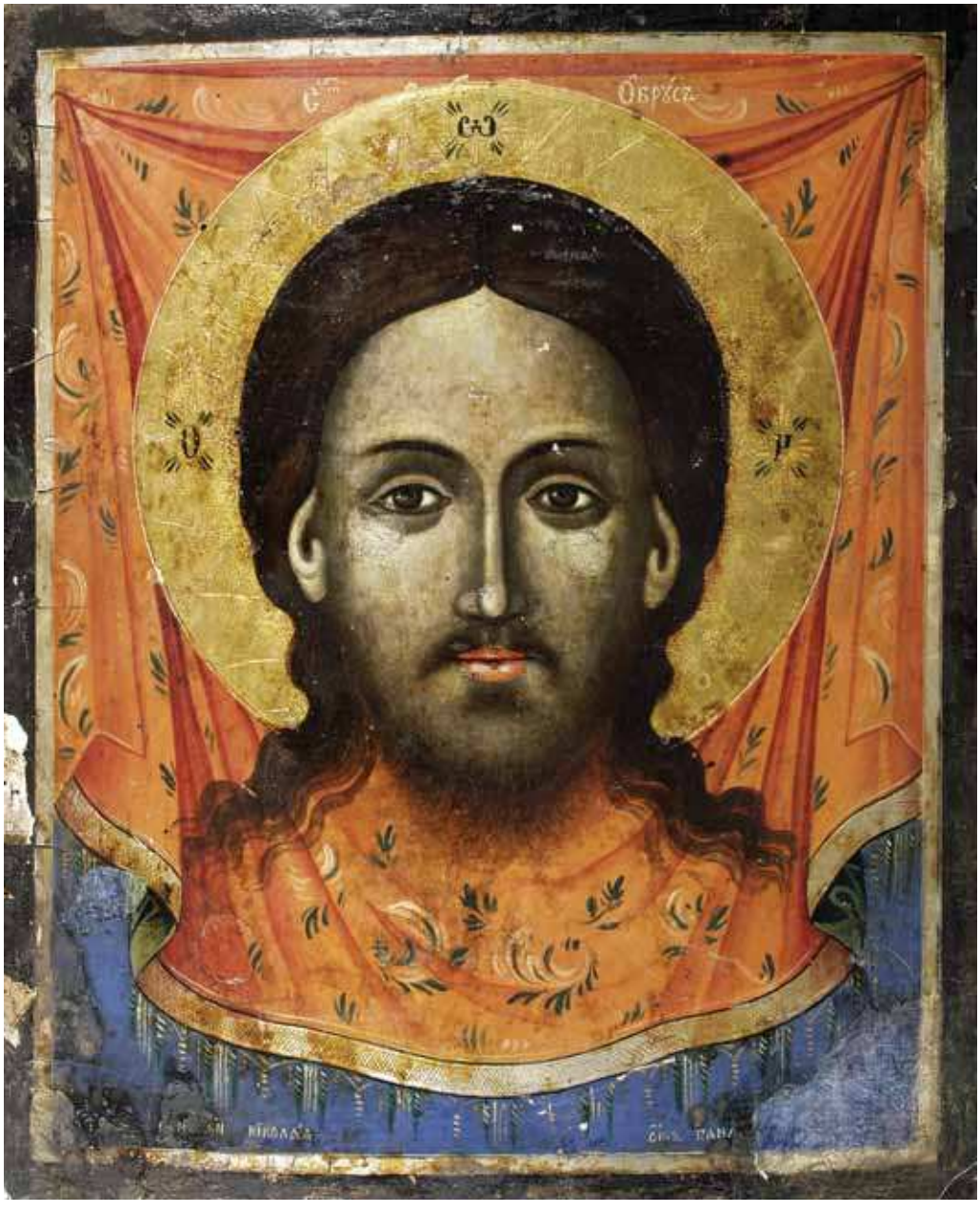

II.311. *Убрус. XIX в. Самоковска школа. Зограф Никола Образописов? От Самоковско.*
Holy Mandylion, 19th c., icon-painter Nichola Obrazopisov? Samokov art school; Samokov region.

II.331. *Богородица Есфагмени. XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin Esphagmeni. XIX c. Unknown origin.

II.504. *Новозаветна Св. Троица. XIX в. Неизвестен произход.*
New Testament St. Trinity. XIX c. Unknown origin.

II.522. *Богородица Кикоска със сцени и светци. XIX в. Неизвестен произход.*
The Virgin Kykos with scenes and saints. XIX c. Unknown origin.

II.539. *Св. Сава Освещени. XIX в. Неизвестен произход.*
St. Sava Osveshteni. XIX c. Unknown origin.

IV. 13. *Разпятие от иконостасна венчилка. 1620 г. От Погановския манастир.*
The Crucifix from cross surmounting the iconostasis, 1620; Poganovo monastery.

IV. 40. *Царски двери. Първа половина на XIX в. Тревненска школа. Зограф Йоаникий папа Витанов от Трявна? От църквата „Св. Петър и Павел" във Велико Търново. Sanctuary doors, first half of the 19th c., icon-painter Joanikiy papa Vitanov from Tryavna? Tryavna art school; "Sts. Peter and Paul" church in Veliko Turnovo.*

V.89. *Везана завеса или подеа. Благовещение. 1735 г. От с. Чифлик, Пехчевско.*
Embroidered curtain or podea: The Annunciation, 1735; Chiflik village, Pehchevo region.

VI.1a. *Енински стихирар. Втора половина на XIV в. Намерен в с. Енина. Заставка.*
Enina sticherarion (Headpiece), second half of the 14th c.; Enina.

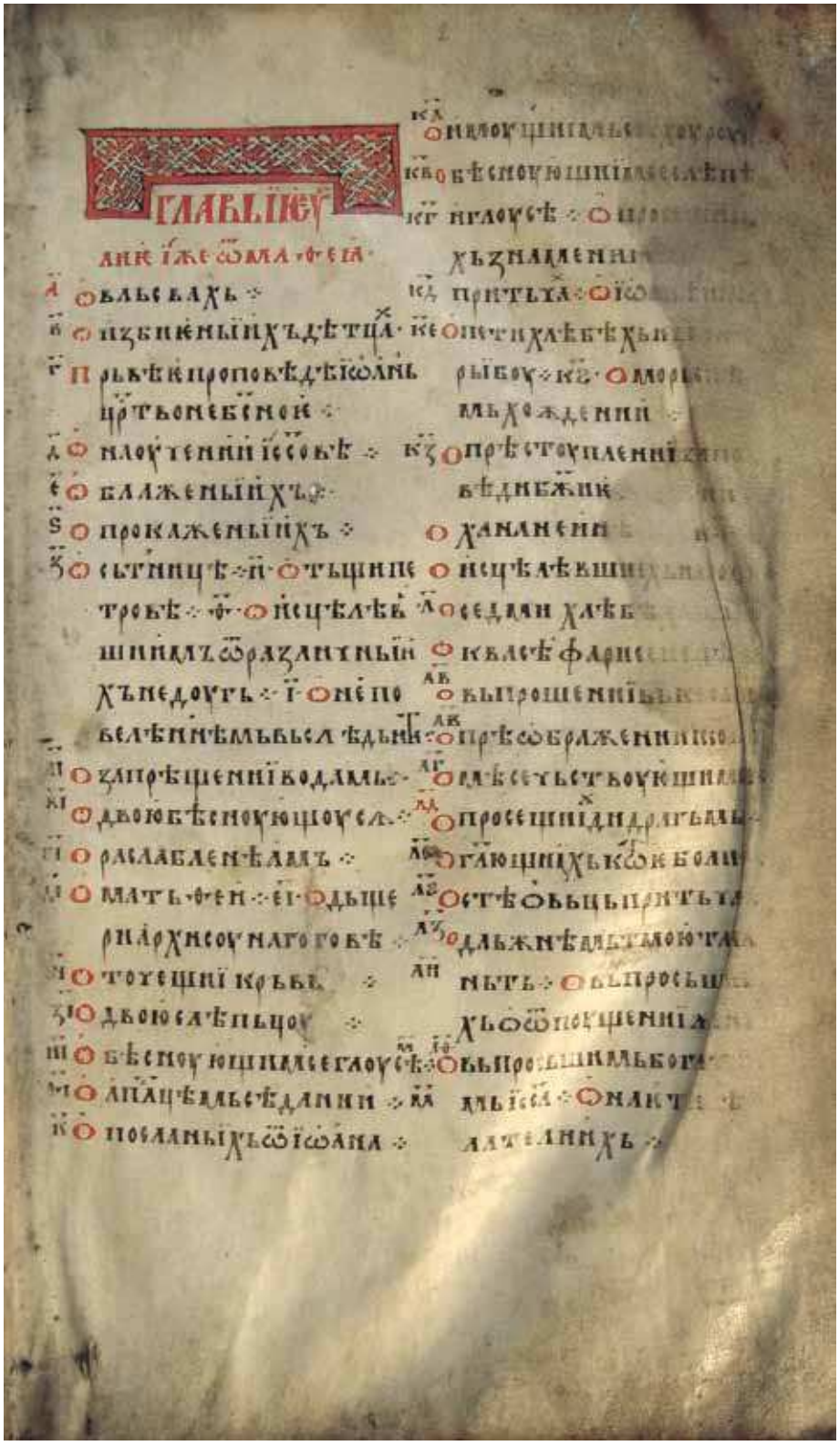

VI.2а. *Нов завет. Около средата на XIV в. Неизвестен произход. Заставка.*
New Testament (Headpiece), ca. middle of the 14th c.; unknown origin.

VI.2б. *Нов завет. Заставка.*
New Testament (Headpiece).

VI.2в. Нов завет. Заставка.
New Testament (Headpiece).

VI.2г. *Нов завет. Заставка.*
New Testament. Headpiece.

VI.2д. *Нов завет. Заставка.*
New Testament. Headpiece.

VI.2е. *Нов завет. Заставка.*
New Testament (Headpiece).

БИБЛИОГРАФИЯ

Акрабова-Жандова, И. 1965 = Акрабова-Жандова, И. Икони в Софийския археологически музей. Датирани икони. С., 1965.

Андреев, Х. 2004 = Андреев, Х. Надписът на Димитър от черквата „Св. Никола" (октомври, 1332) в село Калотина. – Паметници, реставрация, музеи, бр. 5-6, 2004.

Бакалова, Е. 1992 = Бакалова, Е. Мозаичната икона „Св. Богородица Одигитрия" от Националния археологически музей в София. – Проблеми на изкуството, кн. 3-4, 1992.

Бележки = Христова, Б., Д. Караджова, Е. Узунова. Бележки на българските книжовници X-XVIII век. Т. I, С., 2003.

Бобчев, С. 1943 = Бобчев, С. Новооткрити гробници в старохристиянския некропол на Сердика. – Известия на Българския археологически институт. XIV. 1940–1942. С., 1943.

Ванев, И. 2004 = Ванев, И. Консервационни намеси, приложени върху стенописите на църквата „Св. Никола" при град Мелник. – Проблеми на изкуството, кн. 3, 2004.

Ванев, И. 2008 = Ванев, И. Един стенописен фрагмент от раннохристиянска гробница в София. За най-ранния пример на техника strapo в България. – Проблеми на изкуството, 2008, 3.

Василев 1984 = Василев, В. П. Матрици и модели в средновековната торевтика. В: Сборник в памет на проф. Станчо Ваклинов. С., 1984.

Василиев, Ас. 1950 = Василиев, Ас. Църкви и манастири из западна България. – Разкопки и проучвания IV, С., 1950.

Василиев, Ас. 1962 = Василиев, Ас. За българската живопис през 18 в. – Сб. Паисий Хилендарски и неговата епоха. С., 1962.

Василиев, Ас. 1965 = Василиев, Ас. Български възрожденски майстори. С., 1965.

Водач = Водач за народния музей в София. С., 1923.

Герасимов, Т. 1950 = Герасимов, Т. Новооткрит надпис върху иконата на Богородица Умиление в Несебър. – Известия на Народния музей в Бургас, I, 1950.

Гергова, И. 1988 = Гергова, И. Дърворезбените полилеи. – Промишлена естетика / Декоративно изкуство, кн. 2, 1988.

Гергова, И. 1991 = Гергова, И. Иконографската програма на иконостаса в българските земи през XVIII-XIX в. – Проблеми на изкуството, кн. 3, 1991.

Гергова, И. 1996 = Гергова, И. Иконостасът в българските земи през XVI в. В: Сб. Българският XVI в. С., 1996.

Гергова, И. 1997 = Гергова, И. Зограф Йоан от Чивинодола. – Проблеми на изкуството, 2, 1997.

Гергова, И. 1998 = Гергова, И. Триптих поменик от Слепченския манастир "Св. Никола" Прилепско. – Balkanoslavica, бр. 25, Прилеп, 1998.

Гергова, И. 1999 = Гергова, И. Триптих поменик од Полошкиот манастир Св. Ѓорѓи. – Културно наследство. XXIV-XXV (1997/98). Скопје, 1999. Гергова, И. 2003 = Гергова, И. Иконография на помениците през поствизантийския период в България. – Зборник за ликовне уметности 34-35, I, Нови Сад, 2003.

Гергова, И. 2006 = Гергова, И. Поменици от Македония в български сбирки. С., 2006.

Гергова, И. 2006 (2) = Гергова, И. Стенописите в църквата Св. Никола в с. Железна, Чипровско. – Сб. Ниш и Византија IV, Ниш, 2006.

Гергова, И. 2008 = Гергова, И. Паметници на църковното изкуство XIV-XIX в. С., 2008 (каталог на изложба).

Гергова, И. 2008 (2) = Гергова, И. Богородица Хрисомангуртиотиса. – Проблеми на изкуството, 1, 2008.

Гергова, И., Е. Мутафов 2004 = Гергова, И., Е. Мутафов. Стенописите от църквата „Св. Георги Мали" в Несебър. – Проблеми на изкуството, 1, 2004.

Гергова, И. 2009 = Гергова, И. Най-ранната икона на Захари Зограф. В: Сб. Иванка Акрабова-Жандова. In memoriam. С., 2009.

Гръцки зографи = Мутафов, Е., И. Гергова, А. Куюмджиев, Е. Попова, Е. Генова. Гръцки зографи в България след 1453 г. С., 2008.

Иванова-Мавродинова, В. 1943 = Иванова-Мавродинова, В. Украса на гробница I намерена под сградата на Народната библиотека. – Известия на Българския археологически институт. XIV. 1940–1942. С., 1943.

Икони от Балканите = Вайцман, К., М. Хадзидакис, К. Миятев, С. Радойчич. Икони от Балканите. София – Белград, 1966.

Кожухаров, С. 1972 = Кожухаров, С. Поглед към проблематиката на Енинския стихирар. – Български език, 6, 1972.

Кожухаров, С. 1977 = С. К. Енински стихирар. – В: Речник на българската литература. Т. 2, С, 1977.

Кожухаров, С. 1981 = Енински стихирар. В: Енциклопедия „България". Т. 2. С., 1981.

Корпус = Гергова, И., Е. Попова, Е. Генова, Н. Клисаров. Корпус на стенописите в България от XVIII в. С., 2006.

Косева, Д. 2007 = Косева, Д. Триптиси-поменици от Арбанаси. Велико Търново, 2007.

Кръстев, К. 1962 = Кръстев, К. Стенописите в Болярската църква при Калотино. – Изкуство, кн. 6, 1962.

Мавродинова, Л. 1975 = Мавродинова, Л. Църквата „Свети Никола" при Мелник. С., 1975.

Мавродинова, Л. 1995 = Мавродинова, Л. Стенната живопис в България до края на XIV век. С., 1995.

Миятев, К. 1922 = Миятев, К. Мозайки от Трапезица. – Известия на Българския археологически институт, т. I, св. I. С., 1922.

Миятев, К. 1936 = Миятев, К. Погановският манастир. С., 1936.

Образите = Образите на св. св. Кирил и Методий и св. Седмочисленици в българското изобразително изкуство (каталог). С., 1993.

Мутафчиев, П. 1911= Мутафчиев, П. Църковни старини от XVII и XVIII век. – Известия на българското археологическо дружество. II. 1911, С., 1912.

Прашков, Л. 1985 = Прашков, Л. Български икони. С., 1985.

Прашков, Л. 1999 = Прашков, Л. Новоразкрити стенописи от църквата „Св. Никола" в Мелник. – Търновска книжовна школа. 6. Българската литература и изкуство от търновския период в историята на православния свят. Велико Търново, 1999.

Протич, А. 1930 = Протич, А. Денационализиране и възраждане на нашето изкуство от 1393 до 1879 година. В: Сб. България 1000 години. С., 1930.

Своден каталог = Христова, Б., Д. Караджова, А. Икономова. Български ръкописи от XI до XVIII век, запазени в България. Своден каталог. Т. I. С., 1982.

Снегаров, И. 1943 = Снегаров, И. Три гръцки поменици от Арбанаси (Търновско). – ГСУ, Богословски ф-т, т. XX, 1, С., 1943.

Томов, Е. 1962 = Томов, Е. Възрожденски щампи и литографии. С., 1962.

Томов, Е. 1978 = Томов, Е. Български възрожденски щампи. С., 1978.

Томова, Б. 1993 = Томова, Б. Малка двустранна икона от с. Габровица, Ихтиманско. – Годишник на Националния археологически музей, 1993.

Томова, Б. 2009 = Томова, Б. Икона „Св. Богородица неувяхваща роза" от църквата „Св. Никола" в Мелник. В: Сб. Иванка Акрабова-Жандова. In memoriam. С., 2009.

Цонев, Б. 1940 = Цонев, Б. История на българский език. Т. I. С., 1940.

1000 години = 1000 години българска икона. Каталог. С., 1975.

Bakalova, E. 2000 = Bakalova, E. The earliest surviving icons in Bulgaria. Eleventh to fourteenth century. In: Perceptions of Byzantium and its Neighbors (843-1261). Ed. by O. Pevny. Metropolitan Museum of Art – Yale University Press, 2000.

Bakalova, E. 2000 (1) = Poganovo Icon, cat. 86. In: Mother of God. Milano, 2000.

Bossilkov, S. Arbanassi = Bossilkov, S. Arbanassi. Iconostases and religious easel Art. Sofia, 1988.

Corpus = R. Pilinger, V. Popova, B. Zimmermann (red.). Corpus der spätantiken und frühchristlichen Wandmalereien Bulgariens. Wien, 1999.

Filov, B. 1919 = Filov, B. L`ancient art bulgare. Berne, 1919.

Gerov, G., A. Kirin = Gerov, G., A. Kirin. New Data on the 14th Century Mural Paintings in the Church of Sveti Nikola in Kalotina. – Зограф 23. Београд, 1993-1994.

Grabar, A. 1928 = Grabar, A. La peinture religieuse en Bulgarie. Paris, 1928.

Pentcheva, B. 2000 = Pentcheva, B. Imagined Images: Visions of Salvation and Intercession in a Double-Sided Icon from Poganovo. – Dumbarton Oaks Papers 54, 2000.

Παπαστράτου, N. τ. I, II = Παπαστράτου, N. Χάρτινες εικόνες. Αθήνα, 1986, τ. I, II.

CHRISTIAN ART AT THE NATIONAL ARCHAEOLOGICAL MUSEUM - SOFIA

CATALOGUE

SUMMARY

The National Archaeological Museum in Sofia is the successor of the National Museum which was founded in 1892. In the middle of the 20th century the National Museum possessed the largest collection of Christian art objects which was regularly enriched by adding new icons, woodcarvings, church etchings, fragments of endangered church frescoes, which were taken down from the walls, church furniture, objects made of bone, mother of pearl, metal, fabric, manuscripts, etc.

Founders of this collection were the great Bulgarian scholars Bogdan Filov, Krastio Miyatev, Andrei Protich, and Nikola Mavrodinov. Besides museum collection activities they also performed large scale research activities of the Bulgarian heritage and created a rich photo archive. This museum collection was the basis for the first general research of Bulgarian art.

After the transformation of the museum in 1948, part of the collection was passed over to different museum institutions. In the Archaeological Museum a small part of the objects from the collection took part in the continuous exposition, however, the rest of the objects that are kept in the depots, are unknown to science and the general public.

The objects were repurchased by private persons and antique dealers or acquired as gifts (for example by Nikodim Kondakov); while another small part was found during excavations. Their origin is from all over the territory of present-day Bulgarian lands, as well as from some neighboring countries. The chronology spans within a long period: 6th – 20th century.

Before the Second World War, the National Museum had focused its work on research and conservation of the church frescoes. A group of painters-restorers – Marin Georgiev Ustagenov, Asen Belkovski, Cyril Tsonev and Karl Yordanov have been taking down for many years the fresco fragments of endangered by destruction churches and tombs, and these are now preserved in the museum and represent the richest collection of such artifacts in the country. The fresco fragments come from the early Christian tombs in Sofia and from churches all over the country: Perushtitsa (6th c.), Melnik (13th c.), Kalotina (14th c.), Berende (14th c.), Nesebar (17th and 18th c.), Krapets (17th c.), Jelezna (17th c.), Karlukovo (14th c.), Veliko Tarnovo (18th c.), Sofia (17th c.), Rila Monastery (18th c.). Even though a large number of the fragments were studied and published, some of them are not known, they were not exhibited, and nevertheless, they are of particular scientific interest.

Particularly rich and interesting is the collection of icons, painted during the 14th – 20th century by anonymous icon painters or icons that were signed. The function of the icons was different – for iconostasis; icons, taking part in liturgy; triptych- beadrolls; icons for the house iconostasis, diptychs and triptychs; icons for the cells of the monks. The icons were made by local masters from Tryavna, Samokov, Bansko, Yambol, Boboshevo, etc., as well as by icon painters from Greece, Romania, Russia and Serbia. Among the signed works, one can note the

names of unknown Bulgarian, Greek and Serbian icon painters. Some icons were brought as souvenirs from the pilgrimage journeys to Palestine, Sinai, Mount Athos and local cult centers such as the church Evangelistria on the island of Tinos.

There are many icons of the Virgin Mary in the collection, having different iconography, among which replicas of well-known and less known miraculous icons – from Mount Athos (Triheiroussa, Vatopedini/Esphagmeni, Portaitissa, The Virgin Axion Estin), Cyprus (The Virgin Eleousa from Kykkos), Russia (The Virgin of Vladimir, The Virgin of Kazan, The Virgin from Svensk, Happiness to all Grieving, The Virgin of the Burning Bush (Madonna of the Burning Bush), Sophia – God's Wisdom in the Kiev cathedral St. Sophia) and Bulgaria (Virgin Chrisomangourtiotissa from Sozopol).

Numerous are the images of the Virgin Zoodochos Pege and the Virgin Unfading Rose.

Valuable are the icons with images of new martyrs, who had suffered during the Ottoman Rule (St. Akakios of Serres, St. Ignatios of Stara Zagora, St. Onouphrios of Gabrovo, St. Euthimius of Peloponnesus, St. Nicholas of Sofia Neomartyr, St. Lazarus prince of Serbia), saints of local importance (St. King Miloutin, St. Dionysios, Constantinople patriarch) or ones who were not mentioned in the official Orthodox calendar.

Some of the works have an iconography that is quite rare, such as Epitaphios, Each Angel's Nature, Holy Spirit, New Testament Holy Trinity and Seven Archangels.

The museum owns a large collection of wooden and metal plates used for making the prints (27 plates). The wooden plates were made during the 19th century by masters from Samokov. As far as we know some masters have left no prints. In the collection there is a copper plate with images of the New Testament Holy Trinity with the Coronation of the Virgin made by the monk from Mount Athos Parthenios from Elasona, who worked actively during the last quarter of the 18th century, but whose image is unknown to science. Unpublished is also an engraving of the New Testament Holy Trinity with the Coronation of the Virgin by the goldsmith Toma Sider in 1848.

The impressive church woodcarving is represented by fragments from iconostasis – Holy doors, crucifixes, friezes, etc. as well as lecterns, dated from the beginning of the 17th century until the end of the 19th century.Of special interest is the iconostasis of the Poganovo monastery made in 1620. It is one of the earliest wholly preserved iconostasis from this region. Among the fragments of iconostasis of the 19th century there are examples of works of the Tryavna and Samokov schools of woodcarving as well as examples made by local masters.

Two wood carved choroses (*polieleos*) from the region of Vratza (18th c.) are of particular interest because of the small amount of preserved models of that kind of church decoration. Dozens are the objects, decorated with miniature woodcarvings – altar and hand crosses and crosses worn on the chest, small icons, engolpions, etc. Greater parts are anonymous works possibly brought to the Bulgarian lands from Mount Athos.

Among the metal objects there are some particularly valuable ones from artistic and scientific point of view. The metal moulds for forging out icons with the images of saints martyrs from 12th century, found at excavations; two bronze moulds for hammering out the plates of Gospels, dated back probably from the end of the 14th century; plate-table from bronze choros from the 16th century with the name of the Ohrid archbishop Prohor; moulds for casting crosses and icons, etc.

The collection of church embroidery is small; nevertheless, it has quality patterns: embroidered curtain of podea with presentation of The Annunciation (1735), embroidered in the 18th century

by a very good master, aer-epitaphios with interesting and rich iconography and fragment from omophorion. Quite interesting is the phelonion from the Poganovo Monastery. The decoration was printed by hand and is dated 1786 with the name of the master engraver – George.

In the beginning of its existence the National Museum had bought also manuscripts, and from the ones that are left in the museum only two have special scientific and art value. Both are made on parchment and could be dated from the 14th century. One of them is Sticherarion, found in 1842 in the Enina village, region of Kazanluk. There is not much decoration – two headpieces and a few decorated initials. The manuscript was made in a provincial studio. The other manuscript is New Testament, and it has rich decoration. In front of each Gospel and in front of the Acts of the Apostles there are headpieces on golden background having that characteristic of the luxurious Byzantine manuscripts „color" style. In the Synaxarion there are mentioned the names of St. John of Rila and St. Cyril Philosoph. The origin of the manuscript is unknown and it deserves a detailed research work.

ХРИСТИЯНСКО ИЗКУСТВО
В НАЦИОНАЛНИЯ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ МУЗЕЙ В СОФИЯ

КАТАЛОГ

София, 2012

Автори:
Иванка Гергова
Йордан Гатев
Иван Ванев

Фотографии:
Александър Куюмджиев
Иван Ванев
Георги Линков

Превод:
Емануел Мутафов
Златка Ждракова
Светлана Лазарова

Предпечат и графично оформление:
Йоанис Меймарис
Маргарита Радева
Майа Лачева

Редакция и корекция:
Галя Гергова

Печатница на Академично издателство „ Проф. Марин Дринов“
1113 София, ул. „Акад. Г. Бончев“ бл. 5
www.baspress.com

формат

ISBN: 978-954-8594-28-8
ISBN: